

ЮБИЛЕЕН СБОРНИК

ПО СЛУЧАЙ

140 ГОДИНИ ОТ СЪЗДАВАНЕТО

НА

ГИМНАЗИЯ „ДОБРИ ЧИНТУЛОВ“

Уважаема госпожо директор,
Уважаеми учители,
Скъпи ученици,

Историята на всеки народ започва с раждането на писменото слово. Писмеността и културата винаги са били решаващ фактор за преодоляването на най-страшните изпитания на историческата ни съдба. Много неща са отминали - древният Рим, древна Гърция, древна Византия, но България е тук и храмът, наречен училище, и неговите творци ще останат! Изследователи, учени и родолюбци наричат България държава на духа! Но щеше ли наистина духът на нашия древен народ да бъде запазен без просветителите, без учителите?! Замисляме ли се какво представлява учителската професия в наши дни, колко усилия са необходими, за да се превърне едно дете в личност?! Всеки един от нас носи в сърцето си образа на любимия учител! Той ни укорява, напътства ни, понякога го слушаме в захлас, учи ни да посрещаме трудностите, да не скланяме глава, да бъдем добри и да обичаме родината си! Тази мисия на учител, на преподавател е най-трудната, защото създава личности!

Днес сливенската профилирана природо-математическа гимназия „Добри Чинтулов“ отбелязва 140 години. Период, през който учители и ученици, последователи на делото на Добри Чинтулов, градиха и продължават да градят мост през годините. Мост на знанието, по който, стъпвайки върху здравите традиции на изминалите десетилетия, вървим горди, че сме българи, носим с достойнство заветите на първоучителите, творим образование и наука на 21. век, озарени от величието и непреходността на днешния ден! Това е яркият знак за нашето достойнство и повод за гордост!

Честит празник!

Красимир ВЪЛЧЕВ,
Министър на образованието и науката

Уважаема госпожо директор,
Уважаеми колеги,
Скъпи ученици,
Скъпи чинтуловци,

Тази година Профилирана природо-математическа гимназия „Добри Чинтулов“ чества 140 години от създаването на Гимназия в град Сливен. През годините на своето съществуване училището е претърпяло много промени, за да бъде винаги в крак с изискванията на времето, а често и да ги изпреварва. Вие, които работите или учите в ППМГ „Добри Чинтулов“, сте достойни носители на отговорността да съхранявате традицията, започната в годината на Освобождението – 1878, да я развивате и да я предавате на следващите поколения. Едновременно с това училището и в миналото, и днес се отличава с новаторски дух и с постижения в различни области на науката, изкуствата, литературата и спорта.

Скъпи колеги, имам удоволствието да Ви поднеса най-искрени поздрав и пожелания от експертите и служителите от Регионално управление на образованието – Сливен, както и лично от мое име, защото Вие сте продължителите на делото на първите учители в Сливенската гимназия, оставили отпечатък не само в нейното развитие, но в историята на град Сливен и в историята на образователното дело на страната ни. През годините на три века гимназията винаги е била храм на знанието. И днес не можем да си представим града и областта без гимназия „Добри Чинтулов“, превърнала се отдавна в средище на наука и култура, години наред срещала търсеци и можещи педагози с любознателни и амбициозни ученици.

Драги ученици, пред Вас са много възможности за изява в класната стая и извън нея, пред Вас е бъдещето с много посоки, пред Вас е животът със своите трудности, радости и звездни мигове. Бъдете достойни граждани на България, на Европа и на големия свят, но не прекъсвайте никога духовната нишка, която Ви свързва с гимназията. Тя ще Ви помага винаги да намирате най-правилния път към върха.

Честит празник, горди чинтуловци!

С уважение,
Д-р Бисерка МИХАЛЕВА
Началник на Регионално управление на образованието – Сливен

ГИМНАЗИЯТА

ПРЕЗ

ГОДИНИТЕ

ХРОНИКА НА ВРЕМЕТО

*„Годините властно минават...“
Йордан Богдар*

През 2018 година се навършват 140 години от създаването на гимназия „Добри Чинтулов“. Настоящият юбилеен сборник се издава по този повод. Следвайки традицията, оставена от предходните поколения учители и възпитаници на училището, авторите на сборника се опитаха да обхванат в обзора си на времето периода от 1933 година (когато е издаден такъв юбилеен сборник) до днес. Това е летопис за респектираща образователна и просветителска традиция.

* * *

През 1933 г. в гимназията тържествено е отбелязан 55-годишният юбилей на училището. Директор на гимназията е Никола Табаков.

Преди началото на учебната 1934/35 година се предприема реорганизация на училищната система. С Указ № 60 на Министерството на народното просвещение Девическата и Мъжката гимназия се сливат. Гимназията е преименувана на Средно реално училище и броят на гимназистите чувствително е намален. Като мотив за тази промяна се изтъква желанието да се даде по-голяма практическа насока на обучението. Реформата обаче не се приема благосклонно от населението, затова заемащите ръководни постове, както и учителите са принудени да провеждат агитация сред населението, за да го убедят в необходимостта от промяната. Към 15 септември 1934 година в гимназията са приети едва 3 паралелки със 137 ученици. Към всичко това се добавя и фактът, че около 200 ученици от Ямболска околия, които до този момент са учили в Сливенската гимназия, по силата на тази реформа, се преместват в Ямболската смесена гимназия. Учебната година започва с 25 паралелки. През тази учебна година за първи път двата отдела на гимназията – мъжкия и девическия – отбелязват традиционните за училището празници заедно.

През май 1935 г. д-р Димитър Иванов Икономов завещава на гимназията 100 000 лв., с които е създаден дарителски фонд на негово име.

За учебната 1935/36 година училището има нов директор – Александър Нестеров. Гимназията започва годината с 210 ученици повече от предходната година. Тази година е паметна и за гимназията, и за града, тъй като в есенните месеци на 1935 г. се открива и освещава паметникът на Хаджи Димитър. Тържествата по освещаването продължават няколко дни

(7-8 октомври 1935 г.), а възпитаниците на гимназията вземат дейно участие в тях.

През юли 1936 г. Царският симфоничен оркестър под диригентството на Саша Попов изнася безплатен концерт за учениците от гимназията.

В следващите две учебни години броят на учениците в гимназията постепенно нараства. През 1936/37 те са 806 в 23 паралелки, а през 1937/38 – 857 в 22 паралелки.

През м. април 1937 г. учениците от гимназията залесяват Бармук баир.

На 3 март 1938 г. Сливенският гарнизон подарява на гимназията ново гимназиално знаме, което е тържествено осветено.

В началото на учебната 1938/39 година за директор на гимназията е назначен Захари Измирев. Учениците в гимназията са 830 в 21 паралелки. Особено активна в този период е дейността по формиране на фондове от дарения. В края на календарната 1939 г. учителският съвет взема решение събраните фондове да се изразходват, както следва: 320 000 лв. за построяване на лятна ученическа колония в Куш бунар, 90 000 лв. за радиофициране на гимназията, 30 000 лв. за закупуване на музикални инструменти, 20 000 лв. за направа на водопроводна инсталация и още 20 000 лв. за чинове, 10 000 лв. за игрище за часовете по телесно възпитание. В същата година д-р Борис Ангелов, сливенски гражданин, завещава на гимназията цялото си движимо и недвижимо имущество. Волята на дарителя е средствата приоритетно да се насочват за издръжка на бедни ученици.

В следващите две учебни години дарителството се разраства. Учителят пенсионер Диню Лечев дарява на гимназията 200 000 лв., д-р Кутева – 10 000 лв., г-жа Милчева – 5 000 лв. През този двугодишен период е построена почивната станция за учениците в гимназията в Куш бунар. Осигурен е голям резервоар за вода с 8 крана. В двора на училището са засадени 150 липови дръвчета. Направени са водопровод и електрическа инсталация. В градината на гимназията е обобрудвана метеорологична станция. На 20 март 1939 г. на фасадната част на сградата на гимназията е поставена паметна плоча на загиналите във войните учители.

През ноември 1939 г. в гимназията се провежда първият конкурс по естествена история за стипендия от фонда „Диньо Колев Лечев“. Волята на дарителя е със средствата да се подпомага обучението на гимназисти по естествени науки.

Учебната 1940/41 година започва с 934 ученици в 22 паралелки. На 2 януари 1941 г. е осветен новият салон за телесно възпитание. Цялата година е белязана от мобилизацията на 3. Балканска дивизия. Директорът

на гимназията също е мобилизиран, но на 20 май 1941 г. е освободен, за да поеме отново управлението на гимназията.

През учебната 1941/42 г. паралелките в гимназията са 24. Училището е фактор в социалната среда. На 18 февруари 1942 г. италианският виртуоз цигулар Джорджо Чомпи изнася благотворителен концерт в Сливен в полза на бедни ученици. По същото време Сливенската популярна банка отпуска помощ на гимназията за организиране на безплатен ученически стол. Пак през февруари ученици от гимназията представят пиесата „Хаинбоазкият хайдутин“ от Йордан Богдар.

В следващите две учебни години броят на паралелките и на учениците се запазва в близки параметри. Инициативите, организирани от училището, предвид започналата война, са с недвусмислена патриотична насоченост. През есента на 1943 г. директорът на гимназията произнася реч пред учениците на тема: „Да бъдем готови!“. Организира се възпоменателна вечер за Яворов в салона на читалище „Зора“ на тема: „Родината в творчеството на Яворов“. Учениците организират Хаджи-Димитрова вечер. Есента минава под знака на траура в памет на цар Борис.

През март 1943 г. ученици от гимназията получават награди за отличен успех от дарителския фонд „Д-р Петър Козаров“. През май 1943 г. възпитаници на училището посещават гимназията в Битоля, Македония, и подаряват българското знаме. През септември с. г. в гимназията се чества връщането на Южна Добруджа на България.

През януари 1944 г. в Сливенската гимназия се приемат ученици от евакуираните семейства след бомбардировките в София. Обзаведено е общежитие в училището. Прииждането на евакуирани продължава до м. август с. г.

През април 1944 г. е създаден дарителският фонд „Надежда Тодорова Бояджиева“, а през май е приет правилник за управлението му. Фондът подпомага талантиливи музиканти.

На 15 май 1944 г. 18 ученици от гимназия „Добри Чинтулов“ са арестувани и са осъдени по Закона за защита на държавата на затвор от 7 до 15 години. Един от тях е Георги Джагаров.

През 1944 и 1945 учебните години започват по-късно от определения за това ден. От есента на 1944 г. директор на гимназията е Никола Бербагов. От септември 1945 г. Девическата гимназия, която за няколко години се е помещавала извън сградата на гимназия „Добри Чинтулов“, отново се завръща в Мъжката гимназия.

От м. февруари 1945 г. в гимназията е организирано съревнование за участие на учениците в Заема на свободата.

През януари 1946 г. се създава дарителският фонд „Никола Башев“. По същото време учениците от гимназията се срещат с Димитър Полянов.

За първи път след последните две години, учебната 1946/47 започва в определения за това ден. На 1 октомври 1946 г. от вечерните курсове, които до този момент се водят в гимназията, се обособява Вечерна самостоятелна гимназия (под ръководството на директора на Мъжката гимназия).

През февруари 1947 г. е създаден дарителски фонд със средства, дарени от Веселин Ст. Папанчев.

На 20 септември 1948 г. с 6 паралелки от Мъжката гимназия се обособява и Търговска гимназия (чийто правопреемник днес е Професионалната гимназия по икономика). Тя също първоначално е под управлението на директора на Мъжката гимназия.

През есента на 1948 г. се създава Обединение на Родителско-учителските сдружения в околията. Никола Бербаков е избран за председател на обединението.

Учебната 1949/50 година започва с 615 ученици в 17 паралелки.

От 1950 г. гимназията е преименувана в Единно средно смесено училище. В него учат 8 паралелки в начален курс, 9 паралелки в среден курс и 15 паралелки в горен курс.

Учебната 1951/52 година започва на 1 септември, а не на 15. Директор става Велико Георгиев. На 7 и 8 февруари 1952 г. в гимназията за първи път се провеждат учителски съвещания. Изнасят се доклади за всяка дисциплина поотделно. Разискват се идеи за подобрене в методиките на работа.

На 10 април 1952 г. за първи път в гимназията се организира математическа олимпиада. На първия кръг се явяват 86 ученици, от които 62 се класират след втория кръг.

Реорганизация на образователната система налага през учебната 1952/53 година обучението да става в 4 срока. Оценяването е по петобалната система. През тази година Девическото училище се отделя от Мъжката гимназия с учениците си от горния курс. След отделянето в гимназията учат 33 паралелки: 10 начални, 12 прогимназиални и 11 гимназиални. 42 ученици от гимназията участват в републиканския кръг на олимпиадата по математика.

През февруари 1953 г. учениците от гимназията се срещат с писателя Георги Караславов.

На 23 юни 1953 г. в читалище „Зора“ се провежда годишното утро на гимназията. 28 абитуриенти завършват с отличие.

В началото на учебната 1953/54 година в гимназията има 32 паралелки. В началото на октомври 1953 г. са сформирани още две. В училището учат 1312 ученици. На 18 октомври 1953 г. започва ремонт на старото здание на гимназията (днес сградата, в която се помещава ПГХТ). Ремонтът продължава два месеца и приключва на 18 декември. Направени са нов покрив и нови тавани. Изчистени са комините на сградата. Поставена е нова сигнална алармена електрическа инсталация. В помещението обаче е влажно и това ги прави необитаеми до пролетта на 1954 г. На 7 април 1954 г. хигиенна комисия одобрява ремонтираното здание и това позволява всички паралелки (част от които, докато трае ремонтът, са преместени в други училища) да водят учебни занятия само в постройките на гимназията.

В началото на учебната 1954/55 година за директор е назначен Иван Апостолов. Девическата и Мъжката гимназия се обединяват. Гимназията се помещава в три сгради – старото здание (днес сградата, в която се помещава ПГХТ), новото здание с часовниковата кула и трета двуетажна сграда, намираща се в източната част на двора. Именно тази сграда в източната част на двора през 1959-60 година е съборена и на нейно място е построена новата сграда на гимназията. С построяването и в нея се настанява Техникумът по електротехника. В тази сграда техникумът остава до 1970 г., когато за нуждите на разрастващото се училище е построена нова сграда в близост до промишлената зона (до затвора).

С решение на Педагогическия съвет през учебната 1961/62 година в гимназия „Добри Чинтулов“ са създадени математически паралелки.

От февруари 1962 г. в гимназията се въвежда политехническото образование.

В периода до 1970 година училището се превръща в знак за качествено образование и за високо ниво на подготовка.

На 24 май 1962 г. учителите в гимназията Кирил Сивов и Стефанка Георгиева са удостоени с орден „Кирил и Методий“ – трета степен.

На 29 януари 1963 г. в училището гостува племенникът на Добри Чинтулов – архитект Георгий Иванович Чинтулов.

На 29 май 1963 г. гост на гимназията е проф. д-р Димитър Табаков. Обучението по математика започва да придобива все по-голямо значение в подготовката на учениците. Тенденцията е актуална и за света. Компютрите вече са факт. Няколко години по-късно (1969 г.) ще се появи и интернет.

На 7 май 1966 г. възпитаникът на гимназията, поетът Георги Джагаров, открива бюст-паметник на Добри Чинтулов.

През 1968 г. е честван 90-годишният юбилей на училището. През същата година е подредена монетна колекция от историка на гимназията Кирил Сивов.

От учебната 1968/69 година се въвежда военно обучение в училище. През целия период 1954 – 1970 година броят на паралелките в гимназията варира между 26 и 34 паралелки. Активна е дейността на родителските комитети за събиране на средства за училището, за подпомагане на слаби и недисциплинирани ученици. Организиран е семинар с родителите за повишаване на педагогическите им знания.

На 30 март 1970 г. в гимназията е открита нумизматична витрина с 41 уникални монети от Третата българска държава. На 29 май 1970 г. са отбелязани 50 години въздържателно движение в Сливен.

В края на учебната 1969/70 година директорът Иван Апостолов подава заявление за пенсиониране. Почти в същото време местните власти излизат с Указание № 016 от 05.06.1970 г. за настаняване на Института за учители специалисти на мястото на изнеслия се от новата сграда Техникум по електротехника. Появяват се напрежения, свързани с това, как да се стопанисва станалата вече обща сграда.

Едва на 22 ноември 1970 г. за директор на гимназията е назначен Георги Колев. На 17 декември 1970 г. е проведен конкурс за стипендия на името на Атанас Тинтеров – учител в гимназията през периода 1881-1882 г., определен е и стипендиант на името на Васил Коларов. В учебния процес се използват технически средства, води се военно-полево обучение на учениците. Експериментира се обучение по технически дисциплини и факултативно изучаване на теория на литературата. Въведена е експериментална работа в часовете по история в осъществяване на патриотично възпитание в обучението.

През януари 1971 г. гимназията е радиофицирана отново. На 9 май с. г. поетът Дамян Дамянов, възпитаник на гимназията, е на среща с чинтуловците в Алма матер.

На 25 май 1971 г. учителят по история в гимназията Иван Иванов е удостоен с орден „Кирил и Методий“ – втора степен.

На 16 юни 1971 г. в града се появяват обяви за откриване на две нови гимназии: математическа и с преподаване на френски език.

Математическата гимназия се сформира от математическите паралелки в X и XI клас на СПГ „Д. Чинтулов“ и нов прием за IX и VIII клас. В заповедта на тогавашния министър на образованието Ст. Василев се казва: „От 1 септември 1971 година, в кръга на щата и бюджета за 1971 година, да се открие самостоятелна математическа гимназия в гр. Сливен, с прием 2 математически и 2 физико-математически паралелки. През

настоящата учебна година да се приемат едновременно ученици за VIII и IX клас.“ Заповед № 436 от 14.07.1971 на председателя на ОНС Сливен Георги Данчев определя реда при ползването на материалната база: „Да се настани математическата гимназия в сградата на ПГ „Д. Чинтулов” – Сливен, като се предоставят за използване всички учебни стаи, кабинети, уреди и нагледни пособия и сервизни помещения. Да се предостави за дирекция стая № 24, а съседните на нея помещения за канцелария на математическата гимназия. Обучението да се води на две смени, като се редуват двете гимназии сутрин и следобед“.

От първите дни на съществуването си Математическата гимназия е със свое ръководство. За директор първоначало е назначен Тодор Биринджиев. На 15 февруари 1973 г. умира видният български математик, учен и гражданин, народен деятел на науката, професор доктор Димитър Ст. Табаков. На 28 март 1973 г. гимназията приема за патрон името му. От 1 септември 1973 до 15 септември 1985 г. директор на Математическата гимназия е Маргарита Биринджиева. За своето 14-годишно съществуване като самостоятелно учебно заведение Математическата гимназия завършват 1312 ученици, от които 71 със златни значки и 112 със сребърни. При кандидатстване във ВУЗ веднага след завършване на средното образование са приети 780 ученици. Голяма част от останалите - при второ кандидатстване. Ориентацията е предимно към инженерните дисциплини, но има и немалко лекари, учители, фармацевти, юристи и икономисти.

На 5 и 6 юни 1971 в ПГ „Добри Чинтулов“ се провеждат състезателни изпити по български език и по математика за кандидати от няколко окръга за гимназията с преподаване на френски език. След конкурсните изпити са сформирани първите четири паралелки. Така под ръководството на Политехническа гимназия „Добри Чинтулов“ в началото на учебната 1971/72 година са още Вечерната гимназия „Димитър Полянов“ и Гимназията с преподаване на френски език. Обучението се води на три смени: първа – от 7:00 часа, втора – от 12:45 часа, трета – от 18:30 часа. В ПГ „Добри Чинтулов“ остават по 6 паралелки в 9., 10. и 11. клас.

На 19 октомври 1971 гимназията става Средно политехническо училище.

Учебната 1971/72 година гимназията започва с 18 паралелки.

На 13 септември 1972 г. френските паралелки (така наричат паралелките от Гимназията с преподаване на френски език) се обособяват в отделна гимназия с директор Димитър Димитров. През 1976 г. училището приема за патрон името на Захарий Стоянов.

На 27 юли 1973 г. започва ремонт на старата сграда с часовниковата кула, който е приключен до началото на новата учебна година. Тя започва с

16 паралелки. На 10 април 1974 г. гимназията е домакин на първия семинар по филателия в страната. Присъстват над 150 учители.

В следващите две учебни години паралелките в гимназията варират между 16 и 18 в три випуска.

В началото на 70-те години поетът Дамян Дамянов, възпитаник на гимназията, подарява средствата от връчената му Димитровска награда за кабинет по литература в гимназията.

На 10 юни 1976 г. гост на гимназията е поетът Атанас Далчев.

На 15 и 16 декември 1978 г. се чества стогодишният юбилей на гимназията. Сградата е основно ремонтирана. Възстановен е часовникът на кулата с доброволния труд на бившия възпитаник и дългогодишен учител в гимназията Атанас Пушкарков. Изготвен е художествен плакат от художника Валентин Мънев. Издаден е Юбилеен сборник на Политехническа гимназия „Добри Чинтулов” 1878-1978 г. Държавният архив в града публикува каталог „Документи на гимназия „Добри Чинтулов” (1873-1973). Вестник „Сливенско дело” посвещава броя си от 16 декември с. г. на юбилея. Провеждат се срещи по класове с бивши възпитаници на гимназията. Организирана е общоградска ученическа шафета. Вечерта има тържествена проверка заря. На следващия ден се провежда научна сесия „Мястото и ролята на гимназията „Добри Чинтулов” в историята на образованието”. Изготвено е възвание към възпитаниците на гимназията след 100 години (2078 г.), поставено е в капсула и е зазидано зад мраморна плоча в музея на гимназията. Проведено е тържествено събрание. Георги Джагаров прочита Указ на Държавния съвет за награждаване на гимназията с орден „Георги Димитров”, който е поставен на знамето на училището до ордена „Кирил и Методий” - I степен. Открит е музей с основна заслуга за уреждането му на учителите Иван Иванов, Георги Аджемов и Константин Димитров. Като художници в оформлението му се включват Жейно Чобанов и Валентин Мънев. Събирателната дейност е извършена предварително в продължение на 5-6 години под ръководството на заслужилия учител Иван Иванов. Основните експонати за подреждането на музея са събрани от Иван Иванов, учител по история и възпитаник на гимназията, като за събирането на материалите са ангажирани учители и ученици.

В експозицията са изложени 182 фотоса и 49 експоната; за фонда - ордени и медали, с които е награждавано училището, документи за постоянно ползване, над 100 старопечатни книги, стари печати на гимназията, раздавателни списъци, главни книги, лични дела, магнетофонни записи и др. Музейната експозиция е съдържателно разделена на следните теми:

Първа тема: Най-ранният период от историята на училището до 1850

г.

Втора тема: Сливенското централно класно училище до Освобождението

Първа подтема: Дейността на Добри Чинтулов и превръщането на училището в класно (1850-1861 г.)

Втора подтема: Непълната гимназия в Сливен през 50-те и 60-те години на XIX в.

Трета тема: Областното реално училище (1878-1885г.)

Първа подтема: Възстановяването на учебните занятия. Превръщането на училището в реална гимназия (1878-1879 г.)

Втора подтема: Областната гимназия в град Сливен (1879-1886 г.)

Четвърта тема: Сливенската мъжка гимназия през периода 1885-1918 г.

Първа подтема: Учители-пропагандатори на социалистическите идеи.

Втора подтема: Сградата от 1894 г. и кабинетите.

Трета подтема: Учители и ученици.

Пета тема: Гимназията през периода 1918-1944 г.

Първа подтема: 3 години след втората национална катастрофа.

Втора подтема: Ученически дружества.

Трета подтема: Чествуване 100 години от рождението на Добри Чинтулов.

Четвърта подтема: Честване на 55 години от основаването на гимназията.

Пета подтема: Дейността на РМС и въоръжената борба с участието на възпитаници на гимназията.

Шеста подтема: Загинали партийни деятели и младежки ръководители, възпитаници на Сливенската мъжка гимназия.

Шеста тема: Денят на победата 9.IX.1944 година.

Седма тема: Гимназията през периода 1944-1949 година.

Първа подтема: Директор, ученици, ученически комитет.

Втора подтема: Художествена самодейност.

Трета подтема: Манифестации.

Седма тема: Единно смесено средно училище 1950/51 до 1957/58 г. Смесена политехническа гимназия от 1958/59 до 1978 г.

Първа подтема: Кабинетна система на обучение.

Втора подтема: Видни гости на гимназията.

Трета подтема: В материалното производство.

Четвърта подтема: В помощ на селското стопанство.

Пета подтема: Начално военно обучение.

Шеста подтема: Състезания.

Седма подтема: Манифестации на 24 май.

Осма подтема: Пред прага на живота.

Девета подтема: Чествания.

Десета подтема: Раздяла с колектива.

Единадесета подтема: Гости по случай 100 години гимназия „Добри Чинтулов” - 1978 год.

След 1989 г. цялата експозиция е запазена с всички знаци на времето в нея и продължава да функционира като музей.

През март 1979 г. представителна делегация от гр. Тернопол, Украйна, гостува на гимназията. На 13 ноември 1979 г. първият български космонавт Георги Иванов е гост на гимназия „Добри Чинтулов“.

През 1980 г. в гр. София се организира първият конгрес на народната просвета, открит на 12 май. Делегати от Сливен са директорът на гимназията Ирина Тошева и заслужилият учител Иван Иванов.

На 8, 9 и 10 януари 1981 г. сливенският вятър със скорост 150 км/сек отнася североизточната част от покрива, изпочупени са врати и прозорци. Зимната ваканция е удължена.

На 17 април 1981 г. участниците в клуб „1300” с ръководител Иван Тютюнджиев провеждат научно-теоретична конференция съвместно с ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” на тема: „Международната роля и значението на Средновековната българска държава”. През май с. г. в гимназията гостува народният художник Дечко Узунов.

На 24 май с. г. кметът на града връчва за първи път учредената от кметството ежегодна награда за най-изявен випусник в учебно-възпитателната работа на името на Добри Чинтулов. Удостоена е Милена Железарова. През следващите години – 1982 и 1983 г. година носители стават съответно Ваня Тодорова и Веселка Фендрина.

През учебната 1981/1982 г. гимназия „Добри Чинтулов“ и Математическата гимназия са обявени за базови училища. Определени са и базовите учители: Дженка Пушкарова, Димитър Радев, Георги Аджемов, Мария Стойнова. За учител по английски език е назначена Зита Бело.

През 1982/1983 г. изпълняващ длъжността директор на гимназията е Константин Димитров – дотогава заместник-директор и учител по физика. Промяната се налага поради заминаването на Ирина Тошева на едногодишна специализация по литература в Софийския университет.

Учебната 1982/83 година Математическата гимназия завършва с успех Мн.добър 5.41 срещу Много добър 5.32 от предходната година. През май 1983 г. завършващият випуск на гимназия „Добри Чинтулов“ е с 27 пълни отличници, като със златна и сребърна значка са наградени по 13 зрелостници.

През 1984 г. възпитаникът на МГ „Проф. д-р Димитър Табаков“ Васил Спасов печели бронзов медал от Международната олимпиада по физика в Сигтуна, Швеция, проведена в периода 24 юни – 1 юли 1984 г. Това е първият медал за възпитаник на гимназията от международна олимпиада. На републиканската олимпиада по математика ученикът Денчо Иванов Христов от Математическата гимназия се класира на I място и получава оценка Отличен (6), валидна за кандидатстудентските изпити. На Републиканската олимпиада по биология ученикът Петър Василев Георгиев, също от Математическата гимназия, получава оценка Отличен (5.75) за II място, също валидна за кандидатстудентски изпит.

На 4 юли 1985 г. се взема решение за обединяване на МГ "Проф. д-р Д. Табаков" и СПГ "Добри Чинтулов" в нова Природо-математическа гимназия "Добри Чинтулов", като към нея се приобщят и паралелките на Вечерната гимназия „Димитър Полянов“. За директор на новата гимназия е назначен Илия Марков. Учредена е Чинтуловата награда.

Ученикът Веселин Стефанов Василев участва в международните олимпиади по химия в Чехословакия (Чехия) през 1985 г. и в Холандия през 1986 г. От Лайден, Холандия, се завръща със сребърен медал. Носител е и на специалната награда за най-оригинално решена задача по органична химия.

От учебната 1986/87 в гимназията се въвежда изучаване на нов учебен предмет информатика. Открит е комплекс с 20 компютъра „Правец-82“. Създадени са центрове по биология и химия. Приет е първият випуск от 7. клас. През 1987 г. ученикът Димитър Стефанов Бончев набира максимален брой точки на състезанията по математика „Знаме на мира“ във Варна, а ученикът Деян Владимиров Ангелов се представя отлично на национални състезания по информатика и математика.

В края на 1988 г. е честван 110-годишният юбилей на гимназията. Проведена е конференция „100 години Мишо Тодоров“. Училищната музейна сбирка е утвърдена от музейния център в столицата.

През 1989/1990 г. година учениците от XI клас се обучават в УПК (Учебно-производствен комплекс). Абитуриентите полагат зрелостни изпити по български език и по специалностите: лаборант-биолог, лаборант-химик и оператор-програмист по ЕИМ (електронноизчислителни машини) – теория и практика. От същата година в гимназията се въвежда обучение по нов учебен план, включващ интензивно изучаване на чужд език в 8. клас. Приета е първата паралелка с интензивно обучение на математика и английски език. През пролетните месеци на 1990 г. ученикът Красен Паскалев е победител в националната олимпиада по математика и е приет в СУ „Св. Климент Охридски“ без приемни изпити.

През 1990/1991 г. УПК са закрити. Въвеждат се часове по ЗИП (задължителноизираема подготовка). Създадени са 3 паралелки с интензивно изучаване на английски език и математика. За учениците от 11. клас е въведен втори зрелостен изпит върху предмет по избор. Сформирани са подготвителни паралелки с интензивно изучаване на английски език. През 1990/1991 г. е създадена длъжността помощник-директор. През първата година колективът избира Станислав Димитров и Станчо Михайлов. По линията на Корпуса на мира в училището преподава американката Соня Худ. Учителят по история Ана Борисова е наградена с орден „Кирил и Методий” - I степен, а учителят по математика Веселин Павлов – с орден „Кирил и Методий” – III степен.

През декември 1990 г. – януари 1991 г. колективът се включва в националните учителски стачки за материална обезпеченост и срещу правителството на Луканов. През 1991 г. е създадено Синдикално дружество към Независим учителски синдикат, а през 1993 г. – секция към КТ „Подкрепа“. През 1992 г. за 15 дни колективът се включва в национална ефективна учителска стачка за по-високи доходи.

През 1992/1993 г. е учреден Училищен съвет с участието на учители, ученици и родители. На 13 януари 1993 за директор е назначена Бисерка Михалева. През 1993 г. приключва двегодишният договор със Соня Худ.

През 1993/94 г. за първи път учениците, изучаващи чужд език в подготвителен клас, полагат изпит. През годината се изучават следните чужди езици: английски, френски, немски, испански и руски. Факултативно се подготвят и по латински език. Възстановена е традицията за изучаване на стенография. Създадена е паралелка с профил „науки за земята“. Учениците от VIII и IX клас изучават втори чужд език. Създадени са 6 полуинтернатни групи.

През учебната 1993/1994 г. са установени връзки и са разменени визити, съчетани с екологични дейности и инициативи, с ученици от Гърция.

През 1993/1994 г. е назначен втори американски учител – Келли Типенс, представител на Американската асоциация с идеална цел – учители на Източна Европа. В гимназията работят като учители американките Кимбърли Микълък и Тери Хънтър.

През юни 1994 г. учители по западни езици осъществяват контакти с Френския културен център в столицата и с Британския информационен институт в Стара Загора. Гост на гимназията е Сара Хил – ръководител на Корпуса на мира в България.

През 1993/1994 г. ученикът Станислав Стоилов Милчев защитава реферата „Контакти с обществеността” на национална конференция.

Награден е с парична награда, става стипендиант на фондация „Еврика“ за целия курс на обучение във ВУЗ и е записан за студент без приеман изпит. Ученикът Анастас Долушанов участва в международни дебати по проблемите на образованието Варшава – Брюксел. Национален победител в международен конкурс за есе на английски език е възпитаничката на гимназията Елена Панайотова, а ученикът Георги Петров Петров е на 3. място в Националната олимпиада по техническо чертане.

От 1993/1994 г. в гимназията се образуват бесарабски българи. Гимназията е средище за развиване на изкуства и таланти. През 1993/1994 г. са създадени вокална група и театрална труппа с първа постановка на пиесата „Женско царство“.

Спортът е на особена почит сред учащите в гимназията. На републиканските състезания „Ученически игри ‘94“ ученици от гимназията печелят един сребърен и два бронзови медала. Национален първенец по шахмат е ученикът Добрин Йорданов.

През 1994/1995 г. са отпуснати 93 стипендии, от тях – 73 са социални, 14 за сираци и 3 за бесарабски българи. От същата година е възродена традицията от 1882 г. за прием на паралелка от VI клас. Профилите „химия“ и „науки за земята“ за първи път са с изучаване на чужд език. В паралелките с хуманитарен профил се изучава латински език в СИП и ЗИП.

През 1994/1995 г. Кимбърли Микълък съставя книга с произведения на английски език, написани от ученици (мисли, размисли, есета). Назначени са 8 външни лектори, между които и Шери Хънтън.

През 1994/1995 г. са поставени две произведения на ученици - на Анастас Долушанов – автор, сценарист и актьор на пиесата „Един прекрасен ден“, и на Петя Инджова – автор и режисьор на комедията „Вобюл“. Подредена е изложба по изобразително и приложно изкуство. Учениците списват един брой на в. „Шест +“.

През 1994/1995 г. се учредява Ученическа камара, целяща обновяването на ученическия живот. За постигнат отличен успех (6,00) през целия курс на обучение през 1995 г. на ученика Добрин Димитров Йорданов е връчена национална диплома.

През декември 1994 г. се сформира за първи път в гимназията екип „Специалист по реторика“ с ръководител Ана Николова, който печели първи места в национални състезания по дебати.

През 1995 г. се поставя началото на празниците на завършващите випуски Номинации.

През 1995/1996 г. в гимназията гостуват представители на Корпуса на мира, на Японското посолство и на Международната скаутска организация.

През учебната 1995/1996 г. се поставя началото на преподаването на химия на английски език, на биология на немски и история на френски. През 1995/1996 г. започва работа и френската учителка Агнес Жактен. Създадена е длъжността педагог съветник и е предвиден втори час на класния ръководител. На 1 и 2 юни 1996 г. е организирана двудневна лагер-школа в м. „Абланово”. Стартира първото в регион Сливен ученическо радио. Изграден е център за комуникативни умения. Във връзка със 110-годишнина от смъртта на патрона на гимназията във фойето между първия и втория етаж на сградата с часовниковата кула е поставен барелеф на Чинтулов, изработен от скулптора Стефан Кънев.

През 1995/1996 г. са сформирани секция „Айкидо” и отбори по плуване, волейбол, баскетбол, футбол.

През януари 1996 г. е възстановен Клубът на скаутите в гимназията, създаден през март 1925 г. Членовете му участват в екологични инициативи и в лагер-школа в м. Абланово през юни 1996 г.

През март 1996 г. с участието на родители, възпитаници и общественици е учредена фондация „Добри Чинтулов“ с основна цел да открива и подпомага даровити деца.

В периода 1996 – 1998 г. директор на гимназията е Андрей Едрев.

За 24 май 1998 г. Мария Панайотова, учител по български език и литература, е удостоена с наградата на Община Сливен „Аргири Жечкова“.

През 1997/1998 г. по съвместен проект с Япония е направено оборудване с компютри на стойност 11 000 долара. Пристига компютърният специалист г-н Танака, който обучава учениците безплатно. Те ежегодно участват в международни форуми.

През 1998/1999 г. ученикът Златин Митков Златев се класира на първо място на Национална олимпиада по философия. Участва и в VII международна олимпиада по философия – Будапеща през май 1999 г. Връчена му е национална диплома за отличен успех.

През 1999 г. по информатика в гимназията преподава г-н Уелч от Канада. Г-н Танака, доброволец от Японската държавна фондация YISA, води 4 групи СИП по информатика без заплащане. През същата година започва работа и вторият доброволец от същата фондация Ниномия. На 3 февруари 1999 г. гимназистите посрещат писателя акад. Антон Дончев, възпитаник на учебното заведение.

През 1999/2000 г. обучението по български език и литература е по европейската програма „Адаптация на училището към живота”.

Учениците Валентина Недева, Галина Мановска, Катя Топалова и Стоян Беронов под ръководството на Кремена Кабаджова са единствените класирани участници от България на състезанието Europe at school 1999/2000 за изграждане на web сайт на тема, свързана с Обединена Европа и заемат V място от 58 участвали отбора.

През двете години 1999/2000 и 2000/2001 г. ученици участват в два исторически конкурса, организирани от фондация „Ценности“. Учениците Ивайло Джавкаров и Светослав Събев се класират на първо място. Ивайло Джавкаров участва в отбора на България на Международното състезание в Хамбург през август 2000 г., като защитава реферата си на английски език. През 1999/2000 г. учениците на гимназията постигат високи спортни резултати: Яница Стефанова е републикански шампион по джудо, а Жулиета Мечкарска и Силвия Славова завоюват златни медали на Републиканско първенство по лека атлетика.

През април 2000 г. в Текирдаг, Турция, ръководствата на ПМГ и на Езиковата гимназия подписват договор за обмен и за приятелски взаимоотношения. През септември с. г. учители, родители и ученици са на едноседмично гостуване в Турция. Посетен е и Истанбул.

На 22 март 2001 г. 40-членна турска делегация, водена от директора на гимназията в Текирдаг, е в Сливен. През август с. г. ученици и учители от Сливенската гимназия, водени от директора ѝ, са на 10-дневно посещение в Текирдаг, Истанбул и Троя. През следващата година от 20 до 25 май ученици от турския град гостуват в Сливен. Провеждат се приятелски баскетболни срещи.

През 2000/2001 г. ученикът Милко Димитров Милев е на първо място в Националното състезание по биология и на второ място в Националното състезание по астрономия. Ученичката Десислава Миленова Лаптева се представя отлично в Националните олимпиади по биология и по химия. През ноември 2001 г. ученикът Милен Златков участва в Европейската седмица на науката и културата – Женева 2001.

От 2001 г. училището е с делегиран бюджет. Гимназията участва в Национален конкурс за оптимизация на учебната среда чрез проект за учебния комплекс по химия. Учениците от випуска, явили се на кандидатстудентските изпити, са 129, като 125 от тях са приети във ВУЗ.

През 2001 г. Ирина Тошева, директор на гимназията в периода 1979 – 1985 г., получава наградата на Община Сливен „Аргира Жечкова“.

Учителите по химия получават награда за учебна среда на Фондация „Св. св. Кирил и Методий“.

През 2001/2002 училището се представя успешно в конкурса, организиран от международната фондация „Св. св. Кирил и Методий“, с проект и завоюва първо място.

През учебната 2001/2002 г. Гордън Джон Рамел започва работа като учител по биология на английски език. От януари 2002 г. учител по информатика и информационни технологии е М. Коня от японската фондация YISA. Група ученици под ръководството на г-жа Пенчева участват в международен проект Multiversum в рамките на европейската програма Socrates 2000 – Comenius 3.1 с партньори от Италия, Англия, Северна Ирландия, Гърция и Португалия. Целта на проекта е да се създаде модул на обучение по обща тема „Време“ по различни дисциплини. През юни Пенчева участва в съвещание в гр. Патрас, Гърция и представя работата на учениците по проекта.

Танцовият състав на побратименото училище от Текирдаг, Турция, участва в Номинации 2002. През лятото сливенци гостуват на приемни семейства от побратимения град. През същата година започва процедура за сключване на договор за педагогически обмен с училище „Сен Мари“ в гр. Уи, Белгия.

През 2002 г. учениците Христо Христов и Николай Радев са отличени в Ученическата секция на 31. пролетна конференция на Съюза на българските математици.

На 23 март 2002 г. фондация „Миню Балкански“ дарява на гимназията компютърен кабинет. Организира курсове за работа в интернет среда и мултимедийно обучение, в които участват преподаватели по информатика и информационни технологии, по история, по френски и по английски език. Фондацията организира и курсове за ученици.

През 2002/2003 г. под ръководството на Таня Еленска ученици участват във Втория национален исторически конкурс „Дарители и дарителство: благотворителност, съзидание, напредък“, организиран от фондациите „Ценности“, „Отворено общество“, „Кьорбер“ и Националния дарителски фонд „13 века България“.

От състезания, олимпиади и конкурси през 2002/2003 г. без приемни изпити са приети във висши учебни заведения 13 ученици, а през следващата година - 9. В проведения предварителен изпит по математика в Техническия университет – София, 11 ученици са с оценки Отличен (6). В Националния исторически конкурс участват учениците Владимир Тахчиев и Венцислав Пантов с реферата „Сливенският дарител през 19. век и в началото на 20. век“; Лидия Кирова – с темата „Сливенската гимназия и нейните дарители“; Ефросиния Стефанова и Наталия Красиминова – с разработката „Дарителската дейност на община Сливен“; Мартин

Тъпанков и Валентин Въндев – с „Дарителска дейност на Добри Бояджиев” и Иван Димов и Георги Марков – с „Дарителство и дарители на сливенските културни институции”.

През 2003 г. в гимназията са открити мултимедиен кабинет, фитнес център и ботаническа лаборатория. Създадено е дружество на БМЧК, Екоклуб. Оборудва се природонаучен музей, изгражда се екологичен център. Действат клубовете „Дебати” и „Реторика”. В летните месеци, с участието на Емил Колев от ИМИ към БАН, е организирана математическа лагер-школа с международно участие на ученици и ръководители от Белгия, Турция и България, която се провежда в два кръга – задочен (в м. Карандила) и очен (в гимназията).

През 2003/2004 г. международен партньор на Сливенската гимназия е Институтът „Сен Мари” в Белгия. С град Гера, Германия, е подписано споразумение за съвместна дейност и за реализиране на проект. Сключват се договори с Математическа гимназия в Москва, Физико-математическа гимназия в Санкт Петербург, Русия, Природо-математическа гимназия в Истанбул, Турция, и с гимназии в Дания, Холандия и Гърция.

През 2003/2004 г. по решение на МОН е въведен трети допълнителен час по ФВС (модул).

Николай Качаров печели сребърен медал от Международната олимпиада по астрономия в Симферопол, Украйна, състояла се в периода 1 – 9 октомври 2004 г.

През 2004/2005 г. гимназията участва в международни проекти по програмата „Сократ – Коменски”. В Хърватска проектът е на английски език на тема: „Природните, културните и историческите богатства на всяка страна свързват различни народи”. „Да съхраним природата” е темата, по която се работи съвместно с гимназията „Карл Теодор Либе” в Гера, Германия, по езиков проект на немски език. Френското посолство организира тригодишен курс, в който се обучават учители. Педагозите от гимназията са включени за втора година в курс, организиран от Френския културно-информационен център, в курс на издателство „Колибри”, съвместно с испанското издателство „Еделса”.

През 2005 г. ученикът Живко Петков е носител на сребърен и бронзов медал на Европейското и от Световното първенство по лека атлетика.

В периода 2005/2008 г. с партньори от Румъния и Унгария се реализира училищен проект на френски език „Днешните млади хора са утрешните еколози на обединена Европа“, финансиран от Програма „Коменски”.

Годината 2005/2006 бележи нов момент в учебната дейност - ученици изготвят презентации по различни теми и предмети. Действат три групи по

СИП „Репродуктивно и сексуално здравно образование“. Една от групите работи по метода „Връстници обучават връстници.“

През 2005 г. с участието на ПУ „Паисий Хилендарски“ е организирано математическо състезание. Учениците Антон Чолаков и Стефан Павлов се представят отлично. Сливенската гимназия, РИО на МОН и Секцията на математиците в града провеждат задочно-очно състезание по математика „Издирване на таланти“ за ученици от IV-XII клас от Сливен, Бургас, Шумен и Ямбол. От гимназията участват 15 ученици. Антон Чолаков е на първо място в групата 11.-12. клас. Той се класира на призово място в Националния турнир по математика и информатика „Димо Малешков“ и в XXV Национални зимни математически състезания в Плевен. Включен е в Националния отбор по математика.

От 2006/2007 година ежегодно се провеждат писмени изпити по западните езици – външно оценяване, а през 2007 г. се провеждат и по физика и история. Открит е мултимедиен кабинет за чуждоезиково обучение от г-н Фердинанд фон Ваидс, културен референт в посолството на Германия. През 2006/2007 г. е възстановен приемът на 7 паралелки в VIII клас и е разрешен прием на една паралелка от V клас. Проведени са националните конференции „Образование и психично здраве“ и „Училището - желана територия на ученика“. Педагогическият колектив предлага да се увеличи броят на часовете и критикува академичния стил на учебниците.

През 2006 г. във връзка с честването на Деня на народните будители и 170 години новобългарска просвета са наградени 32 дългогодишни учители. Учителите по биология печелят конкурса на фондация „Кирил и Методий“ за най-добра учебна среда. В класацията на вестник „24 часа“, публикувана на 27 май 2006 г., гимназията е класирана на 5. място сред сродните училища. На 11 май 2007 г. в зала „Май“ е проведена кръгла маса на тема „Езиковата култура на съвременния българин“. Гост на изявата е проф. Божидар Димитров.

През 2006/2007 г. ПМГ „Добри Чинтулов“ е домакин на националното състезание по физика. Дадена е отлична оценка за организацията. С най-добро постижение е ученикът Николай Банчев.

Таня Еленска, учител по история в гимназията, е носител на наградата „Аргири Жечкова“ за 2006 г. Лидия Димитрова, учител по химия и опазване на околната среда, е отличена от МОН с награда „Неофит Рилски“.

През 2006 г. под ръководството на В. Тонева и Христина Ангелова започва редовно издаване на ученическия вестник „Будител“.

През 2007 г. за седми път училището е на първо място в лекоатлетическата шафета „Освободител“, посветена на Освобождението – 3 март. В гимназията се създава клуб „Да съхраним българското“ с основна цел възпитание в дух на патриотизъм и привързаност към националните традиции и ценности.

В летните месеци на 2007 г. градинката пред гимназията е разкопана – започва строителство на нова сграда пред емблематичното за града училище.

Есента на 2007 г. е белязана от голямата учителска стачка. Колективът на ПМГ стачкува 42 дни. Основното искане на учителските синдикати е за заделяне на 5% от брутния вътрешен продукт за образование.

В края на 2007 година с активното съдействие на ученици от гимназията е създаден сайтът на ПМГ. През същата година е създадена и театралната трупа на гимназията с ръководител Веселина Симеонова.

От началото на календарната 2008 г. всички училища в страната функционират като второстепенни разпоредители с бюджетни кредити и минават на делегиран бюджет. През м. май са проведени за първи път задължителните за всички зрелостници държавни зрелостни изпити. Те са два – по български език и литература и по втори, избираем от ученика, предмет.

През 2008 година ПМГ "Добри Чинтулов" е едно от избраните училища, единствено от областта, за участие в пилотен проект на Министерство на образованието и науката, по който на гимназията са предоставени 78 лаптопа, 16 проектора и 26 компютъра. В гимназията има изградена система за безжичен достъп до Интернет. През юни 2008 г. отборът на девойките 8.-10. клас по баскетбол става републикански първенец и през следващата година представя страната на Световните ученически игри по баскетбол в Турция. По същото време учениците Йордан Липчев и Николай Банчев заемат първо място в III Национално състезание по информационни технологии "XXI век - иновационни технологии в българското образование", провело се в Монтана.

През 2008 г. ръководството на гимназията реализира идея за създаване на представителна Чинтулова чета и на мажоретен състав. С дарителски средства са закупени материали за изработване на костюмите на четниците и на мажоретките. Идеята е инициативата да бъде продължена с дефилета, парадни маршове, даване на караул пред паметници на видни българи, военни упражнения и исторически

възстановки по време на национални и общоградски празници. В следващите 10 години няма отбелязан празник без Чинтуловите четници, които се превръщат в емблема на училището и на града.

От 2008 г. е възстановена традицията при встъпването в гимназията новоприетите ученици да полагат клетва на младия чинтуловец.

На 31 октомври 2008 г. тържествено е отбелязана 130-годишнината от създаването на гимназията. Празникът включва представяне на сборника „Доколкото знаем за тях“, изложба на старопечатна литература, премиера на филма „130 годишната история на Сливенската гимназия „Добри Чинтулов“ през погледа на учители и ученици“, концерт, бал на випуските и демонстрации на мажоретните състави на гимназията съвместно с духовата формация на Военния клуб. На следващия ден, 1 ноември, по традиция възпитаниците на гимназията се покланят пред гробовете на Добри Чинтулов, Илия Цеков, Иван Апостолов и Мишо Тодоров.

На 21 ноември 2008 г. стартира инициативата „Златно сърце“ за награждаване на ученици от сливенските училища, които са направили благородни постъпки.

В периода 2008-2010 г. ПМГ „Добри Чинтулов“, гр. Сливен, и Гимназия „Имре Модач“ от гр. Вац – Унгария, работят по езиков проект „Да научим повече за нас чрез другите“, финансиран от Програма „Коменски“ на Центъра за развитие на човешките ресурси.

Димитър Атанасов се класира на първо място в националния кръг на провелата се в гр. Кърджали Национална олимпиада по английски език за 2010 г. На 9, 10 и 11 април 2010 г. в ПМГ „Добри Чинтулов“ – Сливен, при отлична организация се провежда 12. издание на Националното състезание по химия и опазване на околната среда. Отборът на гимназията се нарежда на 4. място от участвали 26 отбора от страната.

На 24 май 2009 г. Елена Стоилова, учител по музика в гимназията, получава наградата „Аргира Жечкова“. Станислав Димитров и Деян Люцканов получават почетната грамота на МОМН „Неофит Рилски“.

През септември 2010 г. Бисерка Михалева става началник на Регионалния инспекторат на образованието – Сливен. За директор на гимназията е назначена Мариана Милева, учител по български език и литература. Заместник-директори в гимназията са Иван Хитов и Ганка Берковска – по учебната дейност, и Димитър Димитров – по административно-стопанските въпроси.

През 2011 г. гимназията работи по проект на стойност 5 000 лв. от националната кампания "Чиста околна среда" на тема: „Обичам природата – и аз участвам“ към Министерството на околната среда и

водите. Средствата са за ремонтване на спортната площадка, както и за озеленяване на пространствата около сградата на гимназията.

През пролетта се провежда училищна конференция по гражданско образование „Социални пространства и толерантност“ с участието на проф. д-р Румяна Кушева, преподавател по методика на обучението по история в ДИУУ към СУ „Св. Климент Охридски“.

През м. април г-жа Цецка Цачева, председател на Народното събрание, е гост на гимназията във връзка с честването на 50 години от създаването на математическите паралелки и 40 години от създаването на МГ „Проф. д-р Димитър Табаков“. По повод годишнината е издаден сборник за историята на Математическа гимназия „Проф. д-р Д. Табаков“ под редакцията на Мария Стойнова, учител по български език и литература.

За 24 май 2011 г. Кета Андреева, старши учител по физика и астрономия, получава наградата на МОМН „Неофит Рилски“.

През 2011 г. Училищното настоятелство към гимназията е пререгистрирано. Негов председател е Филка Генова.

Единадесетокласникът Петър Каразапрянов печели два бронзови медала от международни олимпиади по химия – от Международната Менделеева олимпиада в Москва през м. април 2011 г. и от Международната олимпиада по химия в Анкара, Турция през м. юли 2011 г.

Ученикът Йордан Даракчиев е носител на голямата награда в състезанието на Международната организация на химиците IUPAC за видео в областта на физикохимията.

През август 2011 г. гимназията печели проект към фондация „Америка за България“ на стойност 128 062 лв. за създаване на Център за интегрирано обучение по чужди езици и по природни и математически науки. В периода 1 септември – 1 ноември е извършен цялостен ремонт на учебните кабинети по биология, математика, химия и чужди езици, дооборудвани са лабораториите по химия и биология с микроскопи, набори за лабораторна работа, консумативи и мебелировка. Класните стаи са изцяло ремонтирани (с нова подова настилка и изцяло нов интериор) и преоборудвани със съвременни учебни средства за работа – преносими компютри, проектори, интерактивни дъски.

В периода 2011-2013 г. гимназията реализира училищно партньорство на английски език с проект по програмата „Коменски“ на тема „Природата около нас – дар и отговорност“ с училища от Унгария, Турция, Германия, Португалия, Италия.

Всяка година от 2011 насам Випуск 1984 на Математическата гимназия, а от 2013 г. и фондация „Събина Чернева“ отпускат стипендии на даровити ученици.

През 2012 г. дванадесетокласникът Петър Каразапрянов става лауреат от Националната олимпиада по химия и от Националната олимпиада по биология, а после печели бронзов медал от 46. Международна Менделеева олимпиада по химия в Астана, Казахстан, и сребърен медал от 44. Международна олимпиада по химия във Вашингтон, САЩ. Така той става един от малкото български ученици с четири медала от международни олимпиади. Заради неговите успехи през 2012 г. гимназията получава финансов бонус от българското правителство в размер на 10 000 лв.

Росица Делчева получава почетната грамота на МОН „Неофит Рилски“. През 2012 г. Иванка Станчева, учител по химия, е удостоена с награда на фондация „Св. Св. Кирил и Методий“ за откриване на млади таланти и награда на РИО – Сливен „Софроний Врачански“.

През учебната 2012/2013 година ПМГ „Добри Чинтулов“, гр. Сливен, е домакин на 3 национални състезания - по математическа лингвистика (29-31 март 2013 г.), по химия и опазване на околната среда (12-14 април 2013 г.) и по география и икономика (19-21 април 2013 г.). Последното от състезанията се провежда за пръв път и негови инициатори са РИО – Сливен и ПМГ „Добри Чинтулов“. Основното предложение на учителите по география в гимназията – да се включи в изпитните формати мултимедиен тест, от следващата година влиза в регламента на националната олимпиада по география като задължителен елемент от формата. Огромна подкрепа при провеждането на Националното състезание по география оказват доц. Марин Русев и доц. Косьо Стойчев от ГГФ на СУ, възпитаници на гимназията. В следващите две години те учредяват и връчват награда на Чинтуловия лауреат.

В началото на календарната 2013 г. дарение за представителните спортни отбори на ПМГ „Добри Чинтулов“ по футбол и волейбол прави възпитаникът на гимназията Ивайло Рачев от Випуск 2001 година, който живее и работи в Ню Йорк. Дарението включва футболни и волейболни топки и мрежи, спортни екипи и аксесоари.

През март 2013 г. е отбелязана 135-годишнината от създаването на гимназията с празничен водосвет, с тържество в к-с „Национал“, с музикално-поетичната композиция „Даскал Добри“ на ученици от ПМГ „Добри Чинтулов“, с представяне на книгата „Хармония в многообразието“ (за етническите общности в града и в гимназията). Представителна група от ученици е на поклонение на гроба на учителя в Сливенската гимназия Карел Шкорпил в Плиска.

През 2013 г. гимназията отбелязва 100 години от Балканската война с представяне на сборник от реферати, интервюта и есета, създадени от ученици на ПМГ „Добри Чинтулов“. Преди представянето на книгата ученици от гимназията с почетен караул и с поднасяне на цветя се покланят на местата, свързани с Балканската война - на паметниците „Орлето“, на няколко паметни плочи и на паметника на Христо Топракчиев в градския парк. Ученици от Чинтуловата чета при ПМГ „Добри Чинтулов“ участват и в тържествената заря-проверка на 18 септември 2013 г. на площад „Хаджи Димитър“ заедно с военнотружещи от Центъра за подготовка на танкови подразделения в гр. Сливен по повод честванията на 100-годишнината от създаването на Трета армия.

На 24 май 2013 г. Лидия Димитрова, учител по химия в гимназията, получава наградата „Аргири Жечкова“.

Ученикът Станислав Арнаудов се класира на първо място в Националния есенен турнир по информационни технологии „Джон Атанасов“, провел се в София в периода 29 ноември – 1 декември 2013 г.

През пролетните месеци на 2013 г. започва строителство на втора сграда със смесено предназначение в градинката пред ПМГ. Разрешението за строителство е гласувано на сесия на Общинския съвет. Фасадата на сградата с часовниковата кула почти изцяло е закрыта.

През учебната 2013/2014 година ПМГ „Добри Чинтулов“, гр. Сливен, е домакин на 3 национални състезания - по математическа лингвистика (31 януари - 1 февруари 2014 г.), по география и икономика (15 февруари 2014 г.) и по химия и опазване на околната среда (11-13 април 2014 г.).

Ученикът Димитър Каразапрянов печели сребърен медал в 12. Европейска олимпиада по природни науки в Атина в периода 2-6 април 2014 г.

Десетокласничката Даниела Стефанова Иванова печели първо място на националната олимпиада по английски език.

На 20 март 2014 г. в галерия „Йордан Кювлиев“ е открита изложба от 22 картини, дарени на ПМГ „Добри Чинтулов“ от художници, общественици и от различни институции в различни периоди. Представен е и сборникът „Книжовници, учители, дарители“ с цветни репродукции на картините и кратки биографични бележки за учителите и възпитаниците (художници, музиканти, театрални и филмови дейци, както и поети и писатели) на Мъжката гимназия, които поставят началото на художествения живот в Сливен в края на XIX и началото на XX век.

За 24 май 2014 г. Иван Хитов, помощник-директор по учебната дейност в гимназията, Христина Ангелова, учител по информатика и информационни технологии и ръководител на компютърен кабинет, и Поля

Филипова, учител по биология и здравно образование, са удостоени с почетната грамота „Неофит Рилски“. Иванка Станчева, учител по химия в гимназията, е носител на наградата „Аргири Жечкова“ за 2014 г.

Ученици от гимназията създават блог за Радой Ралин и го посвещават на паметта на твореца, възпитаник на гимназията, от чиято смърт на 21 юли 2014 г. се навършват 10 години.

През ноември 2014 г. по общ проект с Драматичния театър „Ст. Киров“ ученици от гимназията, под ръководството на дипломирания режисьор Мария Атанасова, представят класическата комедия дел арте „Гостилничарката“ (1751 г.) от Карло Голдони. Игрят се 3 представления.

От 2014 г. Екоklubът на Гимназията е член на Националния ученически екопарламент.

Учебната 2014/15 година започва обещаващо. Учениците Димитър Петков Георгиев и Мария Валентинова Вълева от X клас на ПМГ - Сливен заемат първо и второ място на провелото се на 15-16 ноември 2014 г. VII Национално състезание за ключови компетентности по природни науки в гр. Кюстендил.

В края на 2014 г. и началото на 2015 г. два от компютърните кабинети са преоборудвани с техника, закупена по програма на МОН.

За четвърта поредна година гимназията е първенец сред училищата в страната за най-масово участие във финалите на Националните ученически игри и на 27 февруари 2015 г. получава плакет от Българската Асоциация „Спорт за учаци“.

За празника на гимназията на 20 май 2015 г. в западната зала на галерия „Май“ е открита изложба с репродукции на гравюри от френския илюстратор Гюстав Доре от старопечатно издание на Библията, собственост на музея на ПМГ. Изданието е библиографска рядкост и е една от най-ценните старопечатни книги, които гимназията притежава.

Втори сребърен медал печели ученикът Димитър Каразапрянов от Европейската олимпиада по природни науки (EUSO), проведена се в Клагенфурт, Австрия, в периода 26 април – 2 май 2015 г.

Гимназията има двама лауреати от национални олимпиади – Станислав Арnaudов е лауреат от олимпиадата по информационни технологии, а Костадина Янакиева – от олимпиадата по гражданско образование.

Росица Делчева получава награда на Фондация „Св. св. Кирил и Методий“ за откриване на млади таланти.

През летните месеци на 2015 г. по проект към Министерството на околната среда и водите от националната кампания „Чиста околна среда“ е закупена нова камина за лабораторията по химия.

От 2015 г. възпитаникът на гимназията Тихомир Недялков ежегодно отпуска стипендия на ученик от училището.

През учебната 2015/16 година за трети път в рамките на 5 години ПМГ „Добри Чинтулов“ организира Национално състезание по математическа лингвистика, проведено в периода 29-31 януари 2016 г. Гостите твърдят, че в гимназията се чувстват като у дома си.

Две първи места и две лауреатски титли вземат дванадесетокласниците Даниела Стефанова Иванова и Стоян Драгомиров Димитров в Националната олимпиада по история и цивилизации, проведена през м. април. Още две лауреатски титли са присъдени на Християна Черкезова и Велияна Недева от 12. клас в националния кръг на олимпиадата по гражданско образование, проведена през м. май 2016 г. в гр. Велико Търново.

Лекоатлетическият отбор на ПМГ "Добри Чинтулов" при девойките във възрастовата група 8. - 10. клас заема първо място във финалния кръг на Ученическите игри, проведен в град Сливен на 21 и 22 май 2016 г., което му дава право на участие в Световните ученически игри по лека атлетика в Нанси, Франция през лятото на 2017 г. Там отборът на гимназията се представя успешно и заедно с отбора на младежите от Математическата гимназия във Варна (т. е. целият български отбор) печели първо място в културната щафета на състезанието.

Веселина Симеонова, главен учител по български език и литература, е носител на наградата „Аргира Жечкова“ за 2016 г. Маргарита Турсунлийска, учител по математика, е наградена от МОН с отличието „Неофит Рилски“.

Учебната 2016/17 стартира с нов Закон за предучилищното и училищното образование. Гимназията е преименувана на Профилирана природо-математическа гимназия „Добри Чинтулов“. По силата на новия закон е сформиран Обществен съвет към гимназията с председател Радост Енчева, възпитаник на гимназията.

През 2016 г. в гимназията е учредена трета синдикална организация към Синдиката на българските учители.

Таня Желева Еленска е носител на почетното отличие на МОН „Неофит Рилски“ (през м. май) и на специалната награда – плакет „Софроний Врачански“ и грамота на РУО - Сливен за цялостен принос и дългогодишна дейност в областта на образованието (за Деня на будителите).

По инициатива на Галина Перфанова, учител по английски език, са издирени всички братя и сестри, които към началото на 2017 г. учат в

гимназията. Оказва се че са 87, т. е. почти 10% от всички ученици в гимназията.

Лекция на тема „Индонезия“ изнася проф. Румен Пенин пред възпитаници на ППМГ „Добри Чинтулов“ на 16 март 2017 г. в зала „Май“. Събитието е част от откриването на фотоизложба на проф. Румен Пенин „Географията - пътешествие и приключение“, която остава в Сливен за две седмици.

На 24 март 2017 г. в гимназията е открит Център за обучение по руски език, създаден с подкрепата на Правителството на Москва. Присъства извънредният и пълномощен посланик на Руската федерация в Република България Анатолий Макаров. Дарението е на стойност 10 000 лв. Центърът е оборудван с компютри, интерактивна дъска, мултимедиен проектор и мултифункционално устройство.

На 17 април 2017 г. Българската национална телевизия излъчва филм портрет на главния учител по български език и литература в ППМГ „Добри Чинтулов“ Веселина Симеонова. Филмът е съвместна инициатива на БНТ и МОН „Най-добрият учител, когото познавам“, която представя десет талантиливи и обичани учители в страната.

Гимназията има три лауреатски титли от национални олимпиади за учебната година: две на Аделина Фендрина (по история и по английски език) и една на Мария Вълева (по английски език). И на двете девойки са присъдени национални дипломи. Научното списание „История“ на издателство „Азбуки“ публикува част от реферата на Аделина Фендрина „Граници и мостове в градското пространство. Примери из историята на Сливен“, с който тя печели второ място на 8. Национален исторически конкурс на Фондация „Ценности“.

Писателят Людмил Станев е гост на ППМГ „Добри Чинтулов“ на 17 май 2017 г. В музея на гимназията той се среща с ученици от литературния клуб.

Със съдействието и финансовата помощ на Ротари клуб – Сливен е реставриран часовникът в кулата на старата сграда на гимназията. Откриването е на 23 май 2017 г.

За 24 май Аделина Бечева – старши учител по английски език, Николай Бъчваров – старши учител по физическо възпитание и спорт, и Бонка Накова – старши учител по английски език, са удостоени с почетната грамота „Неофит Рилски“.

В периода 1 юли – 30 септември 2017 г. гимназията чрез Настоятелството реализира проект по чл. 10а от Закона за хазарта към Министерството на младежта и спорта под надслов „Срещу агресията в

училище“ на стойност 29 895 лв. В него се включват над 150 ученици и 11 ръководители. Организиран са 4 летни лагера.

Учебната 2017/18 година започва с 922 ученици в 36 паралелки.

Още през пролетта на 2017 г. колективът и ръководството, както и Общественият съвет и Настоятелството към гимназията излизат с инициатива за облагородяване на останалото незастроено пространство пред гимназията. Обявена е дарителска кампания. През лятото на 2017 г. пространството е павирано, а през есента – залесено.

През м. юни 2017 г. Екоklubът на гимназията е домакин на национална среща „Защити ме – за да те има“ на клубове към Националния ученически екопарламент.

През декември с. г. ученикът Даниел Влахов получава първа награда от конкурса на фондация „Ценности“ за разработката „Съдбата на потомците на сливенските текстилни индустриалци след национализацията“.

Шестокласничката Мария Къчева е на трето място и единственият участник от Сливен с призово място в националните класации на математическия турнир „Иван Салабашев“ в различните възрастови групи за 2017 г.

Десетокласничката Ралица Жекова печели първа награда в научна сесия на Ученическият институт на Българската академия на науките (УЧИ – БАН) за разработка в областта на българистиката.

Елисавета Коларова, учител по английски език, и Тянка Кесова, учител по математика, са удостоени с почетната грамота „Неофит Рилски“ на МОН.

Васил Енчев Минков е лауреат от националната олимпиада по български език и литература, а Даниел Влахов – лауреат от националната олимпиада по гражданско образование. Даниел е удостоен и с национална диплома.

За учебната 2017/18 година седмокласниците на гимназията са с най-високи резултати в областта от Националното външно оценяване, а зрелостниците – с най-високи резултати в областта от матурите.

Ежегодно в гимназията се отбелязва Денят на народните будители с поклонение пред гробовете на Добри Чинтулов, Илия Цеков, Мишо Тодоров и Иван Апостолов. Ежегодно на 17 януари се отбелязва годишнината от освобождението на Сливен. Ежегодно на 19 февруари възпитаниците на гимназията се покланят пред паметните плочи на сподвижниците на Левски - Георги Икономов, Сава Райнов, Бойка

Атанасова, Нено Господинов – Брадата и паметника на Таньо войвода в кв. „Клуцохор“. Ежегодно на 22 март се чества празникът на гимназията. Всяка година от 9 май 2006 г. се организира Ден на ученическото самоуправление. Отбелязва се и Денят на християнското семейство.

В периода 2004 – 2018 г. гимназия „Добри Чинтулов“ партнира на сдружение „Екопроект“, на фондация „Обществено развитие“ и на Община Сливен и с активното съдействие на Лидия Димитрова, учител по химия, работи по общо 14 проекта по теми: Обединена Европа – пъстра мозайка от национални и природни богатства, Младите хора от Чехия и България заедно по стъпките на светите братя Кирил и Методий във Великоморавия, Младите хора от Чехия и България заедно по стъпките на чешките учители в България, Младите хора по следите на съвместното съжителство между човека и природата в Силезия – Чешка Република, Спортът срещу агресията сред младите хора, Приветствай своите герои, уважавай своите противници, Екологична грамотност за младежите в 21-ви век: заедно в зелен екип и др.

От 2013 г. училището редовно участва в състезанието по спелуване на английски език Spelling Bee. Четири пъти възпитаници на гимназията под ръководството на Галина Перфанова достигат до национален кръг. От 2014 г. училището участва и в Международното състезание по английски език НРРО. Трима възпитаници на гимназията са участвали във финален кръг в Лидо ди Йезоло, Италия – Ивайло Киров (2014 г.), Калоян Кутийски (2016 г.) и Александра Апостолова (2018 г.). От 2012 г. възпитаници на гимназията традиционно заемат от първо до трето място в Националното състезание „Лингвистично кенгуру“.

Ежегодно от пролетта на 1996 г. в гимназията се организира Пролетното шоу ПМГ под ръководството на учителя по музика Елена Стоилова. То възниква като идея да се даде поле за изява на завършващите дванадесетокласници преди Номинациите. Над 15 випуска възпитаници на гимназията помнят изпълнените със свеж хумор творби на Римушко Стихоплетов и Муза Стихоплетова – персонажи, които за първи път се появяват в шоуто през 2003 г.

В периода от създаването си до днес театралната труппа при гимназия „Добри Чинтулов“ е представила следните спектакли: 2008/2009 г. – „Криворазбраната цивилизация“ по Добри Войников; 2009/2010 г. – „Ние не вярваме в щъркели“ на Недялко Йорданов; 2010/2011 г. – „Покана от Париж“ на Панчо Панчев; 2011/2012 г. – „Женско царство“ на Ст. Л. Костов;

2012/2013 г. – „Разкажи ми приказка“ по текстове на Чудомир, Йордан Йовков, Алеко Константинов; 2013/2014 г. – „Криворазбраната

цивилизация” по Д. Войников – мюзикъл; 2014/2015 г. - „Торба лъжи – Хитър Петър” по Панчо Панчев; 2015/2016 г. - „Железният светилник” по Димитър Талев; 2016/2017 г. – „Тютюн” по Димитър Димов; 2017/2018 г. – „Миг преди края” по Ерик-Еманюел Шмит.

В извънкласните форми на работа работят всички учители от гимназията. По Националната програма „С грижа за всеки ученик“/ „Ученически олимпиади и състезания“ за периода от м. април 2010 г., когато е създадена, досега гимназията е поканена от МОН и е участвала в проекти по всички учебни предмети за 127 400 лв. Училището е съфинансирано от Американската фондация за България за същия период в размер на 18 500 лв. По програмите за извънкласни дейности „Успех“ и „Твоят час“ за 6 години са усвоени 322 917 лв.

**Численост на учениците и на персонала от създаването на
Природо-математическа гимназия „Добри Чинтулов“
от 1985 г. до днес:**

година	ученици	паралелки	педагогически и непедагогически персонал	
1985/1986				
1986/1987				
1987/1988	676	24		
1988/1989	709	25		
1989/1990	809	27		
1990/1991	819	31		
1991/1992	767	30		
1992/1993	744	30		
1993/1994	779	-	61	18
1994/1995	799	34	61	18
1995/1996	720	30	63	17
1998/1999	676	-	47	13
1999/2000	820	33	66	15
2000/2001	867	35	68	14
2001/2002	863	35	67	16,5
2002/2003	873	35	67	-
2003/2004	861	35	66	-
2005/2006	849	34	66	18
2006/2007	880	35	64	-
2007/2008	926	36	68	18

2008/2009	919	36	66	19
2009/2010	902	36	66	15
2010/2011	924	36	61	14
2011/2012	919	36	66	14
2012/2013	911	36	66	14
2013/2014	920	37	64	14
2014/2015	902	36	64	13
2015/2016	911	36	63	13
2016/2017	919	36	65	13
2017/2018	922	36	68	13

КРАТКА ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА

- 1835 г. - 1836 г. - отваря врати килийното училище, именувано по-късно взаимно, третокласно, петокласно.
- 01.09.1878 г. - Училището вече се титулува Сливенско реално училище.
- 26.09.1881 г. - Реалното училище получава признание и носи името Областна реална гимназия.
- 1886 г. - Училището се именува Държавно петокласно училище.
- 1888 г.- Продължава да расте авторитетът на сливенското школо, прераснало в Държавна педагогическа гимназия.
- 1894 г. - Училището получава статут на Държавна мъжка гимназия.
- 1922 г. - Гимназията приема за свой патрон големия български възрожденец и поет и се именува Сливенска народна мъжка гимназия „Добри Чинтулов“.
- 1934 г. – Мъжката и Девическата гимназия се обединяват.
- 1948 г. - Паралелки от гимназията се обособяват в Търговска гимназия (сегашната Професионална гимназия по икономика).
- 1958 г. - След образователна реформа училището става Смесена политехническа гимназия.
- 1971 г. - С гимназиалните математически паралелки се полага началото на Математическа гимназия, приела за свой патрон проф. д-р Димитър Табаков.
- 1972 г. - Разкритите през учебната 1970/71 г. паралелки за интензивно изучаване на френски език прерастват в ГПФЕ.
- 1985 г. - ЕСПУ „Добри Чинтулов“, Математическа гимназия „Проф. д-р Д. Табаков“ и вечерна гимназия „Д. Полянов“ се обединяват в Природо-математическа гимназия (ПМГ) „Добри Чинтулов“.
- 1987 г. - Открит е гимназиален компютърен кабинет за съвременно обучение по информатика.
- 1989 г. - Приета е първата паралелка с интензивно изучаване на английски език.
- 1991 г. - Разкриват се паралелки по биология с интензивно изучаване на английски език.
- 1992 г. - Първи прием на ученици за хуманитарна паралелка в гимназията. Въвежда се изучаване на втори чужд език.
- 1993 г. - Организира се бизнес курс на английски език под ръководството на преподаватели доброволци от „Корпуса на мира“. Вечерните паралелки се отделят от ПМГ и преминават към I СОУ „Хаджи Мина Пашов“.

- 1994 г. - Стартира клуб „Дебати“. Отборът на Сливенската гимназия става национален първенец в конкурса по дебати.
- 1995 г. - Възстановява се скаутската организация към гимназията.
- 1998 г. - Гимназията отбелязва своята 120-годишнина.
- 2001 г. – Отбелязват се 165 години от създаването на училището и 30 години от създаването на Математическата гимназия.
- 2001 г. - Дарение на компютърен кабинет от фондация „Бъдеще за България“.
- 2002 г. - Дарение на компютърен кабинет от фондация „Миню Балкански“.
- 2003 г. - Изграждане на мултимедиен компютърен център, модерен фитнес клуб и кабинет по естествени науки „Х. и К. Шкорпил“.
- 2005 г. - Дарение на компютърен кабинет по проект „I-клас“ на Министерството на транспорта и съобщенията.
- 2008 г. - Гимназия „Добри Чинтулов“ отбелязва 130 години от създаването на Сливенското реално училище.
- 2011 г. - Изграждане на Център за интегрирано обучение по английски език, природни и математически науки, финансирано от фондация „Америка за България“.
- 2012 г. - Гимназия „Добри Чинтулов“ отбелязва 50 години от създаването на математическите паралелки и 40 години от създаването на Математическа гимназия „Проф. д-р Д. Табаков“.
- 2013 г. - Гимназията отбелязва 135 години от създаването на Сливенското реално училище.
- 2015 г. - Оборудване на два компютърни кабинета по програма на МОН.
- 2017 г. - Възстановяване на часовника в старата сграда на гимназията със съдействието на Ротари клуб – Сливен.
- 2017 г. - Създаване на център за обучение по руски език с подкрепата на Правителството на Москва.

УЧИТЕЛИ В ГИМНАЗИЯТА В ЮБИЛЕЙНАТА 2018 ГОДИНА

Директор

Мариана Милева

Заместник-директори

Ганка Берковска

Елена Ангелова

Ръководител направление ИКТ

Христина Ангелова

Училищен психолог

Росица Миндова

Педагогически съветник

Лилия Боярова

Български език

Веселина Симеонова

Евгения Узункирова

Златина Байнашева

Ирена Желязкова

Катина Камбурова

Тодор Камбуров

Английски език

Анелия Диновска

Антония Сивева

Астрид Гутиерес

Бонка Накова

Бранимира Цонева

Галина Перфанова

Евгений Рандев

Елисавета Коларова

Ивелина Стойкова

Ирена Йорданова

Марияна Бонева

Нина Йовчева

Татяна Качарова

Немски език

Мария Станкова

Цветелина Димитрова

Математика

Ваня Няголова

Венета Кирова

Донка Койчева

Маргарита

Турсунлийска

Румен Иванов

Светлана Терзиева

Таня Димитрова

Информатика и информационни технологии

Виолета Балтова

Екатерина

Господинова

Екатерина Найденова

Недялка Рандева

Павлина Дончева

Пепа Пенчева

Силвия Янкова

Стефка Петкова

Таня Стоянова

История и цивилизации

Алеко Стойчев

Лилия Аджемова

Таня Еленска

Цветалина Топракчиева

География и икономика

Димитринка Дюлгерова

Милена Илиева
Милена Чолакова

Цикъл Философия

Георги Стоилов
Стефка Генчева

Биология и ЗО

Людмила Йорданова
Поля Филипова
Росица Делчева
Росица Монева

***Физика и
астрономия***

Кета Андреева
Кети Маринова

Химия и ООС

Женя Кожева
Лидия Димитрова
Станислав Димитров

Музика

Яна Бонева

Изобразително изкуство

Димитринка Дойчинова
Йоан Попов

***Физическо възпитание и
спорт***

Красимира Иванова
Кристина Василева
Николай Бъчваров
Панайот Авджиев
Цветан Русинов

ДИРЕКТОРИ НА ГИМНАЗИЯТА

Д-р Александър Козаров **1878 - 1879**

Роден е през 1856 г. в Сливен в квартал „Клуцохор“. Завършва Централното мъжко четирикласно училище и през 1872 г. като стипендиант на Сливенската община – средно образование в Чехия. Във Виена се дипломира в Университета по специалността естествени науки. През есента на 1878 г. се завръща в родния град и е назначен за управител (директор) на Сливенската реална гимназия. През периода 1882 – 1887 г.

Александър Козаров е учител по физика, директор на Варненската гимназия, училищен инспектор. В периода 1899 – 1901 г. е директор на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

В началото на XX век е студент в Юридическия факултет, а от 1911 г. учи икономика в Брюксел. Защитава дисертация и му е присъдена научната степен „доктор по икономика“. Работи като търговски консул в Пирея, Атина и Солун. Известно време е юрисконсулт на Варненското общинско-градско управление.

Д-р Георги Миркович **1879 - 1881**

Роден е на 10 март 1828 г. в Сливен. Учи в Киевската семинария и в гръцката гимназия „Куручешме“. Завършва средно образование в Католическото френско училище „Бибек“. Завършва медицина през 1856 г. в Монпелие, Франция и се завръща в Сливен. За кратко време учителства заедно с Добри Чинтулов, назначен е за лекар в Стара Загора. От 1861 до 1864 г. е директор на гимназията в Болград, по-късно е градски лекар.

След Освобождението се завръща в родния си град. Той е един от строителите на свободния Сливен. На 14 август 1878 г. е избран в състава на Комисията за ръководство на сливенските училища. Членовете ѝ определят броя на учителите и училищата. Отговарят за създаването им и за учебната програма.

През 1891-1892 г. е лекар по линията Ямбол - Бургас. Пензионериан е през 1894 г. Почива на 29 септември 1905 г. в Сливен.

Васил Атанасов
1881 – 1885

Роден е на 15 август 1857 г. в гр. Стара Загора. Завършва Петокласното старозагорско училище, Реална гимназия в Табор и Кралове Храдец (Чехия) и през учебната 1877/78 г. преминава първи курс на Чешката политехника в Прага. През 1878/79 г. се връща в България и е назначен за инспектор на Реалната гимназия в Лом. На следващата година продължава образованието си и в 1881 г. завършва химия в Политехниката в Прага и Виена. Веднага след това е назначен за управител на Сливенската областна гимназия.

През учебната 1883/1884 г. открива класически отдел от VII клас с изучаване на латински и старогръцки език, както и на психология и логика. Поставя началото на кабинетното обучение в гимназията.

От 1885/86 г. е назначен за преподавател в Пловдивската гимназия. По-късно е директор на Държавната учебна занаятчийница в с. Княжево, преподавател във Варненската педагогическа гимназия, финансов инспектор, началник на отделение за търговия и индустрия, на държавните привилегии при Финансовото министерство. Напуска държавната служба през 1910 г.

Георги Табаков
1885 – 1886

Роден е на 4 април 1859 г. в с. Импулица, Бесарабия. Първоначалното си образование получава в с. Бабен, а средно – в Болградската гимназия. През време на Освободителната война взема е ранен при Шипка. След войната постъпва в Одеския новоросийски университет и в 1884 г. завършва Естествения отдел на Физико-математическия факултет.

Завръща се в България и се посвещава на учителското поприще в Сливен, където от 01.04.1885 г. до 1886 г. е директор на гимназията.

Последователно е учител във Варна и Търново (учител и директор). През 1895 г. е назначен за член на първия висш комитет и за член на постоянния учебен комитет в Министерството на народното просвещение. От 1900 г. е

главен инспектор в министерството, началник на отделение за средните училища, а по-късно е директор на Етнографическия музей.
Почива на 15.01.1933 г.

Д-р Георги Кожухаров
1886 – 1894

Роден е в с. Батак (Пещерско) на 17 септември 1856 г. Остава отрано без баща. През 1868 г. завършва II клас на Баташкото училище. Продължава образованието си в Пловдив, където е посветен в дейността на Пловдивския таен революционен комитет. Във връзка с това отива в Цариград, а после във Виена и Киев, където завършва семинарията. След завръщането си в България е назначен за училищен инспектор на Орханийския и

Златишкия окръг (1880 г.). През 1881 г. се записва в университета във Фрайбург (Германия).

След завръщането си през 1884 г. става учител по история в Сливенската мъжка гимназия. През 1886 г. министерството го назначава за директор на Сливенското петокласно училище. На него се дължи превръщането на петокласното педагогическо училище в Държавна педагогическа гимназия. Благодарение на неговите усилия гимназията се сдобива със солидно здание и с пристройката за рисувателен, музикален и гимнастически салон. Във връзка с приетата оставка на Стефан Стамболов на 20 май 1894 г. в гимназията избухват бунтове. Директорът подава оставка, която е приета, и той е освободен.

Вельо Богданов
1894 - 1895

Роден е на 11 април 1854 г. в гр. Копривщица. Учи в Пловдивското епархийско училище и в Загребската реална гимназия. Завършва Цюрихския университет.

През учебната 1894/1895 г. става директор на Сливенската гимназия. Тогава в училището са записани 812 ученици, разпределени в 20 паралелки. Учителите са 34. През февруари 1895 г. е осветено т. нар. „ново здание“ (сградата с часовниковата кула). Годишните изпити започват на 24 май и свършват на 23 юни. Зрелостните изпити се провеждат:

писмения на 1 юни, а устния на 12 юни. Министерски пратеник е проф. Н. Добрев. Допуснати до изпит са 8 абитуриенти, като 1 от тях е оставен на поправителен.

Досю Ванков
1895 – 1899

Роден е на 11 януари 1865 г. в гр. Габрово. Завършва пълния курс на Габровската гимназия и Физико-математическия факултет на Императорския новоросийски факултет в Одеса по химия. През 1892 г. се връща в България и е назначен в Търновската мъжка гимназия. През 1893/1894 г. е преместен като учител в Софийската мъжка гимназия, а същевременно е извънреден професор във Висшето училище в София. През

1894/95 г. е директор на бившето Средно техническо училище в с. Княжево.

От 1895/96 г. до началото на учебната 1898/99 г. е директор на Сливенската гимназия, която длъжност напуска поради заболяване.

От 1902/03 г. до 1908/09 г. е учител в Габровската мъжка гимназия, а от 1909 до 1912 г. е главен инспектор по естествени науки и химия при Министерството на народното просвещение. Напуска поради заболяване.

Д-р Захари Димитров
1899 – 1907

Роден е в гр. Сливен на 21 януари 1864 г. Получава петокласно гимназиално в родния си град. През 1880 г. е изпратен като стипендиант да следва в Загребското педагогическо училище, което завършва с отличие през 1883 г. След завръщането си в България е назначен за директор на Анхиалската прогимназия, после взема участие като доброволец в Сръбско-българската война. През 1886 г. постъпва в Загребския, а после и в

Лайпцигския университет, където през 1890 г. завършва, като защитава с отличие докторат по география, етнология и философия. В началото на учебната 1890/91 г. е назначен за директор на Видинската мъжка гимназия, където остава 8 учебни години.

На 1 октомври 1899 г. е преместен за директор на Сливенската мъжка гимназия, а през 1907 г. - в Сливенската девическа гимназия, където остава

само една година. През 1908 г. е назначен за началник на Отделението за средно и висше образование в Министерството на народното просвещение. През октомври 1913 г. е назначен за директор на Държавното средно техническо училище в София и остава там до 1928 г., когато се пенсионира.

Д-р Тодор Шишков
1907 – 1918

Роден е на 24 септември в гр. Сливен. Завършва средно образование в Сливен и в Пловдив с отличен успех на издръжка на Румелийското правителство.

От 1 септември 1883 г. постъпва като учител в Сливенската гимназия и работи 6 години. С помощта на д-р Г. Кожухаров, тогава директор на гимназията, получава държавна стипендия и през 1889 г. се записва студент във Физико-математическия факултет на Университета в Гент.

През 1894 г. завършва с титлата доктор и се завръща в България. Учителства в Пловдив, Русе, Разград, Видин, Варна. Няколко месеца е началник на отделение в Министерството на народното просвещение. От 6 октомври 1907 до 19 октомври 1918 г. е директор на Мъжката гимназия в Сливен.

Почива скоропостижно на 19 ноември 1918 година.

Киро Вичев
1918 – 1919

Роден е на 28 февруари 1864 г. в гр. Сливен. Завършва реално училище в Николаев (Русия) и математика в Императорския новорусийски университет в Одеса. През 1889 г. е назначен за учител. Бил е директор на Сливенската девическа гимназия от 01.09.1908 г. до 07.04.1912 г., на Пловдивската мъжка гимназия и на Сливенската мъжка гимназия от 01.12.1918 до 5.09.1919 г., когато по собствено желание напуска и се

пенсионира.

Почива през 1929 г.

Йордан Илиев
1920 – 1921

Роден е на 3 януари 1877 г. в гр. Сливен. Средно образование получава в Сливенската мъжка гимназия, а висше – в Софийския университет по математика. Бил е на служба 24 години, като 14 години е бил учител и 1 година директор на Сливенската мъжка гимназия.

Любомир Стоянов
1919 – 1920 и 1921 – 1930

Роден е на 20 ноември 1871 г. в гр. Сливен. Начално и средно образование получава в родния си град. През учебната 1890/91 г. постъпва във Физико-математически факултет на Софийския университет, който завършва през 1894/1895 г. Веднага започва работа като учител в Сливенската мъжка гимназия. Тук работи до 1929/1930 г. включително.

На 29 октомври 1922 г. тържествено се чества 100-годишнината от рождението на Добри Чинтулов. От този ден в знак на признателност към паметта на учителя и поета гимназията носи неговото име.

Той е 25 г. преподавател по физико-математически дисциплини, а през последните 10 години – директор на гимназията. Под негово ръководство през 1923/1924 г. е учреден Учителският институт в Сливен. За дългогодишната му дейност като учител и директор е награден от Негово Величество Царя.

Никола Башев
1930 – 1933

Роден е на 28 август 1880 г. в гр. Сливен. Първоначалното и гимназиалното си образование получава в родния си град, а висше - по химия в Софийския университет. През 1913/1914 г. стажува в Сливенската гимназия, а през 1914/1915 г. учителства в Пловдивската и Харманлийската непълна смесена гимназия. От 1915 г. до 1933 г.

той е учител в Сливенската мъжка гимназия, като през 1920/21 г. е преместен в Сливенската девическа гимназия. От 15 септември е назначен за директор на същата гимназия. В началото на учебната 1933/1934 г., той е преместен в Сливенската девическа гимназия.

На 24 януари 1946 г. учителският съвет на Мъжката гимназия „Добри Чинтулов” приема дарение от наследниците на Никола Башев – 20 000 лева. Създаден е дарителски фонд „Никола Башев”. Определена е комисия в състав: Александър Динчев, Иван Герасков и г-ца Динева, която да изработи правилник за ползването на средствата от фонда.

Никола Табаков

1933 - 1935

Роден е на 31 октомври 1891 г. в гр. Сливен. Средното си образование получава в Сливенската мъжка гимназия през 1909 г., а висшето - в Софийския университет (славянска филология и литература). От 6 септември 1919 г. до 31 август 1927 г. е учител в Сливенската мъжка гимназия. Впоследствие е назначен за директор на Варненската мъжка гимназия (учебната 1927/28 г.) и за член на постоянния учебен комитет при Министерството на народното просвещение и редактор на сп. „Училищен преглед” (от 1 октомври 1928 г. до 21 март 1933 г.). От 15 септември 1933 г. е директор на Сливенската мъжка гимназия. По време на неговото управление през юни 1934 г. Девическата и Мъжката гимназия са слети. Извършена е реорганизация на учебната система и е създадено Средно реално училище. Чествани са 85 години от началото на класното училище, 55 години от основаването на гимназията и 50 години от завършването на първия випуск.

Под негова редакция излиза „Юбилеен сборник на Сливенската мъжка гимназия” 1934 г.

Почива на 14 май 1975 г.

Александър Нестеров

1935 – 1938

Роден е на 29 януари 1901 г. във Варна в семейство на офицер. Рано остава кръгъл сирак. Със стипендия от Министерството на войната заминава да учи в една от най-известните военни академии в Европа по онова време – в градчето Мериш–Вайскирхен (тогава в Австро-Унгария, днес в Чехия). Завършва през 1918 г. и се завръща в България. Продължава образованието

си в Софийския държавен университет „Климент Охридски” със специалност естествена история и химия. След завършването си е назначен за директор на Тетевенската гимназия за периода от 1928 до 1935 г. През 1934 г. е назначен за директор на Сливенската гимназия. През 1938 г. получава назначение за Ловешката смесена пълна гимназия. Около 20 дни след 9 септември 1944 г. е арестуван. В Ловешкия затвор остава 48 дни. След това е учител в Тетевенската гимназия, а после е назначен от академичния съвет за главен секретар на Политехниката в София.

Захари Измирев **1938 – 1944**

Роден е на 26 септември 1891 г. в Сливен. Завършва Историко-филологическия факултет на Софийския университет. Преподава в Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов“ през 1922/1923 г. като кандидат-учител, а от 1927 г. е редовен учител по история.

В началото на учебната 1938/1939 г. с царски указ е назначен за директор на гимназията. През периода 1928 – 1944 г. на доброволни начала е уредник на музея при читалище „Зора“.

В годините 1938-1944 г. Захари Измирев полага грижи за материалната база на гимназията. Училището е радиофицирано и водоснабдено, доизградена е електрическата инсталация. На 21 януари 1941 г. е осветен физкультурният салон. Приземието на гимназията е преустроено и е открит ученически стол за около 120 души. Построена е почивна ученическа станция в м. „Кушбунар“ („Птичи кладенец“).

След 9 септември 1944 г. Захари Измирев е осъден от Народния съд на 5 години строг тъмничен затвор. Почива на 27 юли 1955 г.

Никола Бербаков **1944 – 1951**

Роден е на 3 юни 1905 г. в гр. Сливен. Завършва Историко-филологическия факултет на Софийски университет. Преподава философска пропедевтика от 1932 г. Директор на Гимназия „Добри Чинтулов“ от 1944 г до 1951 г. По време на управлението му през декември 1946 г. е въведена дисциплината демократично възпитание. От 5 септември 1950 г. гимназията е превърната в Единно средно

политехническо училище. Създаден е ученически кооперативен стол през 1944 г. Бедните ученици се освобождават от такси, получават безплатна храна и им се отпускат средства от ученическата спомагателна каса.

През 1951 г. заминава за София като преподавател по диалектически материализъм в Биолого-геолого-географския факултет на СУ.

Велико Георгиев

1951 – 1954

Роден на 16 март 1905 г. в село Кипилово, Еленска околия, Великотърновски окръг (по-късно – общ. Котел, Сливенска област) в многолюдно семейство – четирима братя и една сестра. Завършва гимназия в Сливен и СУ „Св. Климент Охридски” (специалност естествена история и химия).

Учител и възпитател е последователно в родното си село, близките села Боренци, Жеравна и Мокрен (Сливенско); Девин, село Торян, Смолянско, Момчилград, Кирково, Котел, Сливен, София.

Директор е на Сливенската девическа гимназия, на Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов”. След това е инспектор в Министерството на народната просвета и в Окръжния отдел „Просвета” – София.

Носител е на ордените „Кирил и Методий”, „Народен орден на труда” – златен, „Народна Република България” – първа степен. Удостоен е със званието „Заслужил учител” 1972 г. Почетен гражданин на Сливен.

Иван Апостолов

1954 – 1970

Роден е на 25 февруари 1907 г. в гр. Казанлък. Завършва гимназия на 18 години и става студент във Физико-математическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски”, специалност физика. Получава квалификацията физик математик, преподавател в средните училища.

След приключване на висшето си образование постъпва в Школата за запасни офицери във Велико Търново. Служил е на границата в Беласица като запасен офицер.

Една година работи като учител по физика в гимназията в Кърджали. След това постъпва като учител по физика в Сливенска мъжка гимназия. Тук

преминава целият му творчески път и живот като учител по физика, най-дългогодишен директор на гимназия „Добри Чинтулов“, голям педагог, общественик.

Удостояван е с „Медал за трудово отличие“, Орден „Кирил и Методий“ I и II степен. През май 1969 година е удостоен от Президиума на Народното събрание със званието „заслужил учител“.

Георги Колев

1970 – 1979

Роден на 20 септември 1924 г. в с. Люлин, Ямболско. Завършва Учителския институт в Бургас и българска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Работи като учител в горния курс, директор на гимназии и инспектор по български език и литература. Директор е на гимназията от 1970 г. до 1979 г. В този период се чества стогодишнината от създаването на гимназията.

В местния и в централния печат участва от 1949 г. Активно сътрудничи на вестниците „Бургаски фар“, „Учителско дело“, „Народна култура“, „Септември“, „Сливенско дело“, „Сливен днес“, „Тракия“ и на списанията „Семейство и училище“, „Български език и литература“, „Пламяк“, „Жажда“, „Лов и риболов“ и други. Живее и твори в Сливен. Член е на Съюза на независимите български писатели.

Тодор Биринджиев

1971 – 1973

Роден е на 22 юни 1934 година в гр. Сливен. Завършва средно образование в Мъжката гимназия „Добри Чинтулов“ през 1952 г. Приет е за студент в Софийския университет, специалност математика. След завършване на висшето си образование през 1960 г. учителства по разпределение в село Гълъбово, Старозагорско. След това е учител във Вечерна гимназия „Димитър Полянов“, Сливен. Работи като инспектор по математика в Отдел „Просвета“ към Окръжния народен съвет в Сливен.

От средата на 60-те години е учител по математика в Текстилният техникум „Добри Желязков“. През 1971 г. след решение на Министерството на образованието в Сливен се открива Математическа гимназия. Назначен е за

директор на новооткритата гимназия и остава на този пост до 1973 г. След това последователно е директор на Техникума по механотехника и на Техникума по електротехника. Пенсioniра си по болест като учител по математика в Техникума по обществено хранене.

Има завършена следдипломна квалификация и клас-квалификация, защитени с дипломна работа на тема „Непрекъснатост на функции“, както и издадена монография в съавторство с проф. Иван Проданов.

Маргарита Биринджиева

1973 – 1985

Родена е на 5 юли 1936 година в село Габерово, Бургаски окръг. Средно образование завършва в Реалната гимназия в Поморие през 1954 г. В периода 1954-1960 г. е студентка по математика в Софийския университет.

След завършването си работи като учител по математика в Реалната гимназия в град Поморие (по разпределение) и във Вечерна гимназия „Димитър Полянов“ в Сливен. Работи и като инспектор в Отдел „Просвета“ към Окръжния

народен съвет в Сливен.

От 1973 г. е директор на Математическа гимназия „Проф. д-р Димитър Табаков“. През 1985 г., след сливането на ПГ „Добри Чинтулов“, МГ „Проф. д-р Димитър Табаков“ и ВГ „Димитър Полянов“, е назначена за заместник-директор на училището към женския затвор.

Ирина Тошева

1979 – 1985

Родена е на 22 септември 1940 г. в Сливен. Завършва Втора гимназия „Георги Кирков“ (закрита през 1962 г.) и българска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Работи като учител по български език и литература 14 години в гимназия „Добри Чинтулов“.

Три години е инспектор по български език и литература в Отдел „Просвета“ към Окръжния народен съвет в Сливен. През периода 1979-1985 г. е директор на гимназия „Добри Чинтулов“.

През 1982/1983 г. е на едногодишна специализация по литература в Софийския университет. От 1987 г. е заместник-директор на Института по

чуждоезиково обучение – Качулка. От 1990 г. е заместник-директор на Детско селище „Качулка“ и директор на Средното учебно професионално заведение. Сътрудник е на сдружение „Мати България – Сливен“ от създаването му. През 2001 г. е удостоена с наградата „Аргири Жечкова“.

Илия Марков
1985 – 1993

Роден е на 20 октомври 1932 г. в гр. Сливен. Завършва гимназия „Добри Чинтулов“ през 1950 г. Висшето си образование по специалностите математика и физика получава в СУ „Климент Охридски“ през 1956 г.

Бил е учител по математика в ПГ „Петър Берон“, гр. Тополовград (1956-1960 г.); учител и заместник-директор в ТМТ „Н. Е. Жуковски“ - гр. Сливен (1960-1971 г.); инспектор по математика в отдел „Просвета“ към ОНС (1971-1976 г.); заместник-

директор в ЕСПУ „Юрий Гагарин“ (1976-1983 г.); директор на новооткритото СОУ „Константин Константинов“ (1983-1985 г.).

На 4 юли 1985 г. с решение на Общинския народен съвет ПГ „Добри Чинтулов“, МГ „Проф. д-р Димитър Табаков“ и ЦБУ „Димитър Полянов“ са обединени. На 1 декември 1985 г. Илия Марков е назначен за директор на новото обединено училище ПМГ „Добри Чинтулов“. Директор е на гимназията до 1992 г. Отличен е с орден „Кирил и Методий“ – III степен.

Андрей Едрев
1996 – 1998

Роден е на 30 март 1962 г. в гр. Сливен. Средно образование получава в ПГ „Добри Чинтулов“ в периода 1977 - 1980 г. Висше образование завършва в ПУ „П. Хилендарски“ през 1986 г. със специалност „математика“ и квалификация „учител по математика“. Работи в СОУ „Хр. Ботев“, гр. Кермен, в периода 1986-1988 година по разпределение. След конкурс е назначен за учител по математика в ПМГ „Добри Чинтулов“ - Сливен през 1988 г. Заема длъжността директор на ПМГ

„Добри Чинтулов“ в периода 1996 - 1998 г.

От 2002 г. до момента работи в ГПЗЕ „Захарий Стоянов“ на длъжност главен учител по математика. Председател е на секцията на математиците в гр. Сливен към СМБ.

Д-р Бисерка Михалева
1993 – 1996 и 1998 – 2010

Родена е на 21 юни 1957 г. в с. Ковачевец, общ. Попово, обл. Търговище. Завършва средно образование в Математическа гимназия „Проф. д-р Д. Табаков“ – Сливен (1971 г. - 1975 г.), а висше в СУ „Св. Климент Охридски“ - София (1975 г. - 1979 г.). Има образователно-квалификационна степен магистър, специалност математика и квалификация учител по математика. Притежава всички степени на професионална квалификация и следдипломна специализация, защитени в СУ „Св.

Климент Охридски“ - София. Била е учител, помощник-директор, директор, експерт по математика в ИО на МОН - Сливен. Директор е на ПМГ „Добри Чинтулов“, Сливен, през периода 1993 г. - 1996 г. и от 1998 г. до 2010 г.

Член е на Съюза на учените в България – секция Сливен от 1995 г.

Член е и на Съюза на математиците в България от 1980 г.

От 2010 г. е началник на Регионалния инспекторат по образованието – Сливен/ Регионално управление на образованието – Сливен. През 2015 г. защитава докторантура по педагогика. Автор е на иновативна методика за превенция на агресията в училище – училищна медиация.

Мариана Милева
2010 – досега

Родена е на 3 август 1963 г. в гр. Стралджа, Ямболско. Начално образование завършва в ОУ „Д-р Петър Берон“ в с. Желю войвода, където учи до 7. клас включително. Средното си образование завършва в МГ „Проф. д-р Димитър Табаков“ – Сливен, през 1981 г. Дипломира се като *специалист по българска филология и учител по български език и литература* през 1987 г. в ПУ „Паисий Хилендарски“ – гр. Пловдив.

Работи като учител по български език и литература в училищата в с. Филаретово, община Котел, и в с. Камен, община Сливен.

От 1992 г. е учител по български език и литература в СОУ „Константин Константинов“ в гр. Сливен, а от 2006 г. - в ПМГ „Добри Чинтулов“.

Има квалификация *журналист-кореспондент на средствата за масово осведомяване*, придобита в СУ „Св. Климент Охридски“. Автор е на над 250 публикации в медиите.

От септември 2010 г. е директор на ПМГ „Добри Чинтулов“.

НОСИТЕЛИ НА ЧИНТУЛОВА НАГРАДА

1981 г. – МИЛЕНА ЖЕЛЕЗАРОВА

1982 г. – ВАНЯ ТОДОРОВА

1983 г. – ВЕСЕЛКА ФЕНДРИНА

1986 г. – ВЕСЕЛИН ВАСИЛЕВ

1987 г. – ДЕЯН АНГЕЛОВ

1988 г. – ДИМИТЪР БОНЧЕВ

1989 г. – ВАЛЕНТИН ПАСКОВ

1990 г. – КРАСЕН ПАСКАЛЕВ

1995 г. – АНАСТАС ДОЛУШАНОВ

1996 г. – ЦВЕТЕЛИНА ТОТОМИРОВА

1997 г. – СНЕЖИНА ПАНАЙОТОВА

1999 г. – ЗЛАТИН ЗЛАТЕВ

2000 г. – КРАСИМИР ХУБЧЕВ

2001 г. – ХРИСТО КОСТОВ

2002 г. – ИВАЙЛО ДЖАВКАРОВ

2003 г. – ВАЛЕНТИН ВЪНДЕВ

2004 г. – ИВАН ДОНЕВ

2005 г. – ЮЛИЯ УЗУНОВА

2006 г. – НИКОЛАЙ КАЧАРОВ

2007 г. – СЪБИНА СТАНКОВА

2008 г. – ИВА ВЪЛЕВА

2009 г. – ЙОРДАН ЛИПЧЕВ

2010 г. – РАЛИЦА ВАСИЛЕВА

2011 г. – МАРТИН ИВАНОВ

2012 г. – ПЕТЪР КАРАЗАПРЯНОВ

2013 г. – ДИМИТЪР АТАНАСОВ

2014 г. – ТРАЯНА КОЗАРОВА

2015 г. – КОНСТАДИНА ЯНАКИЕВА

2015 г. – СТАНИСЛАВ АРНАУДОВ

2016 г. – ДАНИЕЛА ИВАНОВА

2017 г. – АДЕЛИНА ФЕНДРИНА

2018 г. – ВАСИЛ МИНКОВ

2018 г. – ДАНИЕЛ ВЛАХОВ

ЕДНА УЧИЛИЩНА СБИРКА – ПЪРВОТО ГРАДИВО НА МУЗЕЙНАТА ИСТОРИЯ В СЛИВЕН

Росица Георгиева¹

Регионален исторически музей - Сливен

Още през възрожденската епоха мнозина родолюбци осъзнават ролята на историческите извори и знания за националното самосъзнание и съхранение на българския дух. През 30-те години на XIX в. Анастас Дукиади, д-р Иван Селимински и други сливенци насочват усилията си към събирането и съхраняването на български старини. Интересът към писмените и веществени паметници се засилва, макар че те често се предават на чужди учени, които ги публикуват в своите проучвания. Българското книжовно дружество, създадено в Браила през 1869 г. с активността и на сливенски преселници, е една от първите наши предосвободенски институции, която насочва вниманието към родните старини.

През Руско-турската война 1877-1878 г. д-р Василий Николаевич Радаков, лекар в XI армейски корпус на руската армия, извършва орнитоложки и антропологически изследвания в българските земи. На 18 февруари 1878 г. той организира в Сливен предварително заседание на Комитет на Московското етнографическо общество. В протокола от първото тържествено заседание на 20 февруари 1878 г е записано: „Г-н Д-р Радаков изяви най-напред своята благодарност и радост, заедно нашето тука Общество ще може да подеиствува за бъдешото изложение в Москва.”² За председател на това ново „Общество” е избран Негово Високопреосвещенство Сливенският митрополит Серафим. За събиране на антропологичен материал от българи, турци, арменци и евреи са привлечени д-р Петко Димитров, Михаил Икономов, Светослав Миларов, отец Гаджалов, Димитър Димитров, Димитър Юрданов. В заседанието на 18 март с. г. се обсъжда изпращането на събрания материал за изложба в Москва. Още преди да получи събрания в Сливен материал, Комитетът за антропологическа изложба към Императорското общество на любителите по естествознание, антропология и етнография изразява с Благодарствен адрес признателност на д-р Василий Радаков за основания сливенски отдел и за значителния труд по събиране на важни, в научно отношение,

¹ Росица Георгиева е възпитаник на гимназията, историк по образование, уредник в Регионалния исторически музей – Сливен – бел. ред.

² Регионален исторически музей – Сливен. Отдел „История на България XV-XIX век”, инв.№231В.

експонати за предстоящата изложба.³ През 1879 г. в Москва е открита Първата руска антропологична изложба. Именно на базата на събраните за нея експонати се създава впоследствие Музеят по антропология като учебен и научен център за студентите и преподавателите от Московския университет.

Събирането на антропологичен материал в Сливен в първата следосвобожденска година насочва вниманието на сливенци към необходимостта от съхраняване на знаците на миналото като предпоставка за изграждане на нови обществени институции – музеите. Активността на гражданите в тази насока не означава, че те поставят началото на музейното дело в Сливен, теза, наложена през 70-те години на миналия век. Общественото движение за издирване и опазване на родните историческите ценности – опора на голямата идея за националната духовна идентичност, а в перспектива за възстановяване на българската държавна самостоятелност, има своите прояви още от 30-те години на XIX век. Събраните материали, включително и тези през 1878 г., са предадени на чужди учени и стават част от музеи и архиви извън България. Попълването и обособяването на местна музейна сбирка става на по-късен етап. Несъмнено опитът от миналото, активността на някогашните сливенски родолюбци по събиране на старини подтикват реализацията на идеята за музей в Сливен.

След Освобождението опазването на старините е поставено като проблем пред управляващите в Княжество България и Източна Румелия. Издадени са наредби да не се рушат и да не се изнасят в чужбина исторически ценности. С Окръжно №42 от 30 януари 1880 г. „относително до издирването и прибиране старини” директорът на народното просвещение задължава окръжните префекти да се обърнат към подведомствените им власти и към влиятелни „мирски и духовни” лица да събират и изпращат в Областния музей монети, надписи, оръжие и др. Апелът за събиране на старини е отправен към „всички наши интеллигентни хора, които, надявам се, няма да се откажат да съдействат в тази общополезна цел”. В писмото се обосновава необходимостта от създаване на Музей на старините в Пловдив, където ще се запазят родните старини, но и ще „послужат на интересующите се учени при изследванията им върху преминалото на нашата страна и на нашенский бит”.⁴ Дирекцията препоръчва на местната власт да спазва Държавния закон за старините, издаден през 1879 г., който има сила в Източна Румелия, докато се обнародва „особен областен закон по този предмет”.

³ НБКМ-БИА, ф.751, а.е.30, л.1.

⁴ Марица, бр.161 от 15 февруари 1880 г., с.5.

На 1 май 1882 г. генерал-губернаторът издава правилник за устройството и управлението на Областните библиотека и музей.⁵ Началото на институцията е свързано с дейността на двама сливенци – Иван Добровски и Илия Йовчев, учител преди това в новооткритата Сливенска гимназия. Фондът на музея, прераснал по-късно в Археологически музей, се попълва с материали и от Сливенския район През май 1883 г. Областната библиотека и музей благодарят на С. Скришовски, вероятно адвокат по това време в Сливен, за предадените 3 полусребърни монети, намерени в града. Братя Алексиеви даряват глава от „старовременския бронз“, която Константин Иречек определя като митическото същество Сатир. Артефактът е открит в могила край Сливен.⁶ През следващата година чрез Сливенския префект на музея в Пловдив са дарени 8 посребрени монети „костадинки“.⁷ Не е посочено от кой период са тези монети, нито от кого са открити. Византийските монети с изображението на Св. Константин или с фигури, идентифицирани като него, се използват продължително време на пазара (XII – XVв.), което позволило те да запазят в народната памет представата за изображението върху тях. И след XV в. корубестите монети, без значение на техния номинал и метал на изработване, са наричани „костадинки“.

Началото на музейното дело в Сливен е свързано не със събирането и изпращането на антропологически материали за Русия (1878 г.), а с дейността на братята Шкорпил като учители в Сливенската гимназия през 80-те години на XIX в. Заслугите на Хермин (Херменегилд) и Карел Шкорпил като създатели на българската археология и музейното дело са отдавна признати от българската научна общност. Още с пристигането си в България те проявяват интерес към неизследваните природни богатства и неизвестните археологически ценности в страната, които те виждат навсякъде. Хермин Шкорпил е учител по естествена история в Сливенската гимназия от 1881 г. до 1886 г., а брат му Карел преподава по математика и физика през учебната 1887-1888 г. Резултат от активните им проучвания в Сливен и района са книгите „Природни богатства на целокупна България“ (1884 г.), „Някои бележки върху археологическите и историческите изследвания в Тракия“ (1885 г.), „Спомен за Сливен и манастирите му. Исторически бележки“ (1886 г.) и др. Дейността на братя Шкорпил по издирването и съхраняването на българските старини е стимулирана не само от научни интереси, но и от съзнанието, че трябва след Освобождението да се помогне на българите да пробудят и развият

⁵ Областен сборник от закони на Източна Румелия, Пловдив, 1882 г. с.243-244.

⁶ Марица, бр.487 от 10 май 1883г., с.8.

⁷ Пак там, бр.666 от 13 ноември 1884 г., с.7.

родолюбиво чувство. Мото на техните книги е изразът „Познай себе си!” В предговора на „Паметници из Българско” (1888 г.), написан в Сливен през май 1888 г. на празника на Св. братя Кирил и Методий, братя Шкорпил аргументират изследванията си по българска история с желанието те да съдействат: „1) За пробуждане на почитание към родните старини, които са непосредствени свидетели на народната история и народното съществуване. 2) За пробуждането на народното чувство – тази животворна сила на народното съществуване”.⁸

Хермин Шкорпил започва да създава в гимназията най-напред сбирка по естествена история. Публично административният правилник на генерал-губернатора за Областните реални гимназии от 26 септември 1881 г. задължава в гимназиите да има такава сбирки.⁹ В книгата си „Ископаеми богатства изнамерени досега в Целокупна България”, издадена през 1882 г. в Сливен, учителят отбелязва, че голяма част от минералите, за които пише, се съхраняват в природоизпитателната сбирка на Областната реална гимназия.¹⁰ В отчета за учебната 1882-1883 г. е записано, че „през тази учебна година се набави природоизпитателна сбирка”, като учениците от I, II и III клас са показали „голямо усърдие в събирането на разни природнини из Сливенска околия”.¹¹ „За да може по-скоро и по-добре да се изучава и познае нашата област, щото се касае до естествените науки, добре би било ...щото по всичките училища да се събират природнините на околността и страната” – констатира Х. Шкорпил и допълва, че „туй много ще помогне за познаване на богатството на любезната ни татковина”.¹² През учебната 1882-1883 г. усилията на енергичния учител са насочени към попълването на сбирката по естествена история. В отчета на гимназията е отбелязано само за набавените материали, подпомагащи преподаването по история – книги, карти и др., но не и за сбирка с исторически материали. В писмо от 1 януари 1883 г. от Сливен Х. Шкорпил споделя с Константин Иречек за своите минералогични изследвания в Южна България. За пръв път подписът не е лаконичен, както в предишната кореспонденция – „Хермин” или „твой братовчед Хермин”, а като че ли със задоволство и гордост декларативно завършва „Х. Шкорпил

⁸ Братя Шкорпил. Паметници из Българско. Ч. I. Тракия, 1888, с. 1.

⁹ Областен сборник от закони на Източна Румелия, Пловдив, 1881 г., с. 128.

¹⁰ Шкорпил, Х. Ископаеми богатства изнамерени досега в Целокупна България, Сливен, 1882, с. 92.

¹¹ Вторий годишен отчет на Областната реална гимназия в Сливен за учебната 1882-1883 г.”, Сливен, 1883, с. 58, 60.

¹² Шкорпил, Х. Ископаеми богатства изнамерени досега в Целокупна България, Сливен, 1882, с. 91.

преподавател в Обл. Реална гимназия в Сливен”.¹³ В писмото си от 18 февруари 1883 г. от Сливен Х. Шкорпил споделя, че ще „предприема през тазгодишната ваканция пътуване през източните части на Южна България” и моли да му се предоставят интересни исторически данни за този район, за да разшири търсенията си с надписи, като споменава конкретно Кабиле.¹⁴ Потвърждение за новата посока в научните проучвания на Х. Шкорпил е рапортът от 1 декември 1883 г. на директора на народното просвещение до главния управител на Източна Румелия. В него е отбелязано, че са дадени средства на Х. Шкорпил, преподавател в Областната реална гимназия, „да направи някои антични и геологически издирвания по край Стара планина и на някои места от Сливенски и Бургаски департамент”.¹⁵ Акцентирайки, че Областната библиотека и музей не са подходящи за съхраняване на книги и старини, Йоаким Груев призовава префектите и училищните инспектори да настояват всички „останки от старини” да се прибират и запазят на сигурни места, да им се правят описи, които да се изпращат в Областния музей.¹⁶

През учебната 1883-1884 г. в Сливенската областна гимназия е създадена първата историческа музейна сбирка в Сливен и в Южна България. Известно е, че на 11 май 1883 г. е учредена такава сбирка в Априловската гимназия в Габрово, чиято цел е да „приема и съхранява старини, като пари, пергаменти и др.”¹⁷ Възможно е Хермин Шкорпил да има информация за инициативата на габровските учители. Когато през 1880 г. той идва в България най-напред изучава 6 месеца български език именно в гимназията в Габрово.¹⁸ Макар да липсват документи за контакти с колегите му, не е изключено първата училищна музейна сбирка да активизира дейността му в тази посока и в Сливен.

В Третия годишният отчет на Сливенската гимназията за учебната 1883-1884 г. е отбелязано: „При заведението се основа тая учебна година една нумизматическа сбирка”. И още: „В началото на тая учебна година се основа още и археологическа сбирка”. Нумизматичната сбирка е под управлението на Хермин Шкорпил, а археологическата е създадена съвместно с Панайот Д. Минов, учител по френски език в гимназията,

¹³ Трошев, К. Анализ на кореспонденцията на Херменегилд Шкорпил до Константин Иречек в периода 1880-1890 г. – В: Шкорпил. Известно и неизвестно, Варна, 2009, с.69.

¹⁴ Пак там.

¹⁵ Училищен преглед. Кн.2, 1883 г., с.109.

¹⁶ Пак там.

¹⁷ Марица, бр.491 от 24 вай 1883 г., с.5.

¹⁸ Койчева К. Непубликувани писма на Херменегилд и Карел Шкорпил. Публ.В: Годишник на музеите от Северна България. Кн.8, Варна, 1982, с. 75.

завършил лицей Галата сарай в Цариград.¹⁹ В сбирката има 180 римски, византийски, турски и дори китайски монети, по-голямата част от които са подарени от ученици. Преподавателите Хермин Шкорпил, Панайот Минов и Н. Максимов също обогатяват с по една монета нумизматичната сбирка. Археологическите материали в началото са много малко: гърненце, открито в разкопана могила, бронзова кука от римската епоха и част от мозайка. Отправен е призив: „Желателно би било, щото учениците, които си ходят на ваканция у дома си, да се погрижат да събират старини за археологическата сбирка”.²⁰ Сбирката се създава с дарения от 72 ученици. Най-много монети подаряват Панайот Мухтаров от IV клас – 8 бр., Васил М. Султанов от II клас – 2 бр., Анастас Петров – 4 бр., Ян. Георгиев – 3 бр., Йордан Данчев от II клас – 3 бр.²¹

Несъмнено създаването на археологическата сбирка в гимназията през учебната 1883-1884 г. е обвързано с една новост в профила на училището през тази година – откриването на класически отдел след V клас, в който се изучават латински и старогръцки. Целта е „по-широко образование и по-обширен избор в науките” и да „прогответват една част от младите ни за поприще чисто научно” и защото „при тружениците на практическото поле са нужни и помощници-мислители особено за чисто душения ни напредък”.²² Ръководството и учителите в Сливенската гимназия оценяват ролята на „старите” езици в научната подготовка на гимназистите, защото „самата им работа е свързана с тях, тъй като миналото на старите народи и образованието им е писано и запазено на тия езици”.²³ Известно е, че по време на теренните си проучвания в Сливен и района Хермин и Карел Шкорпил попадат на антични надписи, една част от които разчитат и публикуват.²⁴ Неизвестно е колко от тези надписи се съхраняват в училищната музейна сбирка, но несъмнено ученици от Сливенската гимназия имат възможността да се запознаят с оригинални текстове на гръцки и латински езици.

В книгата си „Природни богатства в Целокупна България”, издадена през 1884 г., Херман Шкорпил има специална глава „Народни музеи”. Инициативата и дейността на Дирекцията на народното просвещение по

¹⁹ Третий годишен отчет на Областната реална гимназия в Сливен за учебната 1883-4 г., Сливен, 1884, с.48-49.

²⁰ Пак там, с.49.

²¹ Пак там, с.48.

²² Вторий годишен отчет на Областната реална гимназия в Сливен за учебната 1882-1883 г.”, Сливен, 1883, с.62-63.

²³ Пак там, с.63.

²⁴ Някои бележки... с.78-79; Бешевлиев, В. Карел Шкорпил като епиграф – В: Изследвания в памет на Карел Шкорпил, С, 1961, с.25.

опазване на старините дава възможност на преподавателя да започне реализирането на музейна сбирка в гимназията „С удоволствие забележваме, - пише Шкорпил - че народът съзнава вече общата полза от народни музеи в градовете Пловдив и София, които ще станат един популярен университет на естествената история, вс. история и изкуство. Народните музеи ще станат като една картина на нашето отечество, ще поучават жителите на страната за близката им природа, същевременно ще подбуждат вниманието им на особените явления, с което могат да опазят много паметници.”²⁵ Чехът правилно определя и посоката на събирателската дейност на музеите. Той счита, че трябва да се обърне внимание към събирането на „домашните природни и старини”. Българските земи изобилстват с история и затова е необходимо „даже да се основават и местни музеи в градовете на отечеството ни”.²⁶

В писмо от януари 1883 г. управителят на гимназията Васил Атанасов съобщава на Константин Иречек: „Оня ден откриха тук у един гражданин една старина – глава от старовременний бронз.”²⁷ Приложени са и две рисунки на главата в различни положения. В отговора си от 20 януари с. г. Иречек благодари за информацията и добавя: „Като се захване подреждането на предполагаемия тукашен музей ще ви помоля и за гипсов модел”.²⁸ Ученият дава наставления да се съберат сведения за местонахождението на находката, „има ли на това място и други развалини, стени, писани камъни и други неща”²⁹ Откривателите на находката предпочитат обаче да предадат бронзовата глава в Областния музей в Пловдив, вместо тя да остане в Сливен.

В Четвъртия отчет на Сливенската гимназия за 1884-1885 г. е отбелязано, че „нумизматическата” сбирка се е увеличила с дарените от Стефан Стефанов 60 броя турски, римски и византийски монети и по 1 монета от Васил Ранков, учител в Жеравна, Васил М. Султанов, Иван Михалев, Димитър Николов, Стефан Дучев, Никола Делиминков и др. Археологическата сбирка се попълва с желязна статуетка, дарена от Стоян Златаров, ученик от III б клас и с пръстен от Иван Христов – II б клас.³⁰

В „Някои бележки върху археологическите и историческите изследвания в Тракия” от 1885 г. братята Хермин и Карел Шкорпил съобщават за открити в могили до Сливен пирони, керамични съдове, една

²⁵ Шкорпил Х.В. Природните богатства в целокупна България, Пловдив, 1884, с.139.

²⁶ Пак там, с.140

²⁷ НА-БАН, ф.3К /К.Иречек/, оп.1, а.е.58, л.11.

²⁸ Пак там, с.13.

²⁹ Пак там.

³⁰ РИМ-Сливен, отдел „История а България XV-XIX в”, инв.№1853 В, с.34

обица, 2 пръстена и за бронзова глава на Сатир, предадена в Областния музей в Пловдив.³¹ При разкопки в южната част на кв. Ново село са открити бронзова монета на император Траян, каменен надпис и релефи.³² „В помещението на гимназията се намират релефи, донесени от тези места (Хисарлъка - б. м.)” – четем и в книгата „Спомен за Сливен и неговите манастири”. На едната страна на релефите е образът на Юпитер (Зевс с три богини), а от другата е изобразена ловна сцена.³³ Съобщавайки за направени разкопки на две тракийски могили в Сливен, К. Шкорпил посочва материалите, които са открити в една от тях – обици, пръстени, една бронзова глава. Близо до могилата е открита мраморна плочка с образ на конник. „Подобен образ се намира на един голям камък, който за сега се намира в двора на сливенската гимназия” - отбелязва Шкорпил.³⁴ Твърдението, че първото археологическо дружество е създадено в Сливен през 1882 г. не е исторически аргументирано.³⁵

Не може да се определи какви и колко от откритите от братя Шкорпил артефакти попълват музейната сбирка в гимназията. Със сигурност началото на музейното дело в Сливен е свързано с името на Хермин Шкорпил, а не със събирателската работа на Комитета на Московското етнографическо общество през 1878 г. В писмо до тревненския учител и общественик Богомил Х. Даскалов, Карел Шкорпил не пропуска да отбележи, че брат му е основал музеите в Сливен и Русе.³⁶ Братя Шкорпил, първоначално Херменегилд, а след него и Карел, спечелват за каузата „музей” своите ученици в гимназията, колегите си учители и други представители на сливенската интелигенция. Последователите им се ангажират да издирват, събират, съхраняват и показват материали за миналото. Например през 1887 г. техният ученик Петър Нойков, тогава директор на Трикласното училище в Ямбол, създава първата музейна сбирка в града. В нея са включени предимно римски, византийски и турски монети, подарени от ученици и частни лица, „за което и училищното управление крайно им благодари”. Към Историческия факултет на

³¹ Шкорпил Вл. и К., Някои бележки върху археологическите и историческите изследвания в Тракия, Пловдив, 1885, с.67.

³² Пак там.

³³ Шкорпил. Спомен за Сливен и манастирите му. Исторически бележки., Сл, 1886, с. 22-23; Табаков, С. Опит за история на град Сливен. Т.1, С, 1986, с.50.

³⁴ Шкорпил. Цит.съч.с.18.

³⁵ Мирчев М. Карел Шкорпил като музеен деятел и общественик. В: Изследвания в памет на Карел Шкорпил, С, 1961, с.16.

³⁶ Койчева К. Непубликувани писма на Херменегилд и Карел Шкорпил. Публ.В: Годишник на музеите от Северна България.Кн.8, Варна,1982, с. 75.

Софийския университет се насочва Христо Вълев, учил в V и VI гимназиален клас в Сливен и др.

Сръбско-българската война през есента на 1885 г. и участието на ученици и учители в защитата на свято дело – Съединението, ограничават комплектуването на фонда на музейната сбирка. Самият Херман Шкорпил след 6 септември 1885 г. е в състава на Ямболския отряд, вероятно в резерва на VII сливенска дружина, изпратена да охранява българо-турската граница. В записките си Георги Абаджиев, командир на дружина във Втори резервен полк, отбелязва: „Между офицерите на сремската позиция беше и д-р Начо Планински (старозагорчонец, живущ в Сливен) и учителя Шкорпил (по народност чех), първият като лекар, а вторият като кореспондент. Шкорпил беше съвсем просто облечен и обут с цървули”.³⁷ Преди да дойде да преподава в Сливен и Карел Шкорпил подкрепя българската национална кауза след Съединението от 1885 г. Началникът на щаба на Търново-Сейменския отряд му издава на 7 септември открит лист, за да събира сведения за противника в района на Търново Сеймен.³⁸

На 27 януари 1888 г. в Сливен е учредено Научно дружество, което прави „Инструкция за събирането на археологически, исторически и географски материали”.³⁹ Сред инициаторите за създаването на дружеството са Карел Шкорпил и Илия Гудев, окръжен училищен инспектор в Сливенски окръг. В т.10 от проекта за Устав на дружеството е записано: „Основание на един окръжен музей в с. Сотирия, дето да се съхранят всичките сбирки на дружеството освен сбирките по естествената история, които ще се пазят в гимназията.”⁴⁰ В състава на Научното дружество влизат предимно учители от гимназията: Георги Кожухаров, Михаил Икономов, Йордан Божилов, Иван Мавров, Димитър Минчев. Каква е била конкретната дейност на дружеството не е известно, макар че според Илия Гудев „за всичко правехме своевременно доклади”.⁴¹ До края на 80-те години на XIX в. музейната сбирка в гимназията се попълва. През 1892 г., по нареждане на Министерството на народното просвещение, всички археологически материали трябва да се изпращат в София за създаване на Археологическия музей. Възможно е тогава част от експонатите в музея при Сливенската гимназия да са изпратени там, а друга да е останала в града – в училищната музейна сбирка или в музея към

³⁷ НБ „Иван Вазов”, отдел „Специални сбирки”, ф.20, а.е.17, л.37.

³⁸ ДВИА-Велико Търново, ф.334д, оп.1, а.е.12, л.92.

³⁹ РИМ-Сливен, отдел „История на България XV-XIX в”, инв.№2478В.

⁴⁰ Пак там, инв.№2477В.

⁴¹ Изток, бр.230 от 16 юли 1939 г., с.1,4.

читалище „Зора”, чието начало поставят дарените картини на художника Димитър Добрович.

Музейната сбирка, създадена в Сливенската гимназия през учебната 1883-1884 г., е единственото място за съхранение и опазване на културно-историческото наследство в града и района до края на XIX век. Без да е официална институция, тя пази по онова време историческата памет, възпитава в родолюбие, дава знания и провокира научното проучване на откритите и изложени артефакти. Най-важното е, че нейното създаване е гражданска, а не държавна инициатива. Опитът на братя Шкорпил при създаване на първата училищна музейната сбирка в Сливен и в Южна България определено е с положителен знак за по-нататъшната им дейност като „музейници” във Варна, Русе, Шумен и др. Най-значимият резултат: музейната сбирка в гимназията дава начало на оптимизиране на идеята за музей в Сливен, какъвто се създава през 1905 г. в читалище „Зора”, макар той да е узаконен юридически много по-късно.

СГРАДИТЕ НА СЛИВЕНСКАТА ГИМНАЗИЯ „ДОБРИ ЧИНТУЛОВ“ Даниел Влахов⁴²

УВОД

Понятието „училище“ има двойствен смисъл. От една страна, училището се възприема като образователна институция, а от друга, като място за провеждане на учебен процес, т. е. сграда и прилежаща територия. Хронологичните и структурните анализи на „училището“ в двойния аспект на неговото съдържание в значителна степен предопределят успеха на пространствения израз на архитектурно-композиционните концепции. Колкото стратегически перспективно е развитието на образователния процес, толкова по-сигурен е бъдещия просперитет на обществото.

В своята 140-годишна история Гимназия „Добри Чинтулов“ играе съществена роля в живота на град Сливен и неговите жители. Тя се утвърждава като едно от най-елитните учебни заведения в страната. За времето от създаването си до днес гимназията се превръща в стожер на знанието, науката и мъдростта. Свързани с това училище и вековната му история са множество хора и предмети. Ако всеки бивш ученик на гимназията трябва да посочи какво е първото нещо, което му идва на ум при споменаването на името на училището му, вероятно ще има безброй различни и интересни отговори, но една картина няма как да бъде заличена от паметта на всеки пристъпил прага на старата гимназия. Това е споменът за нейната сграда. Сградата е мястото, което приютява училищната общност, и може да бъде определена като своеобразен храм на образованието. През годините гимназията използва няколко сгради, които и до днес се асоциират с нея.

Темата на настоящата разработка е „Сградите на Сливенската гимназия „Добри Чинтулов“ и цели да очертае връзката на учебното заведение в местата, където се е помещавало.

Разработката се базира на научна литература, а също така и на множество архивни документи. Следва да се споменат имената на някои от авторите: проф. Иван Иванов, Веселина Грънчарова, проф. Веска Николова, Цветана Величкова и други. Изследването изисква използване на литература, носеща в себе си духа на съответната епоха, към която принадлежи. Всичко това налага внимателно анализиране и тълкуване, в хода на което събитията се разглеждат и от различни гледни точки с цел оформянето на цялостна и обективна картина на общественото състояние.

⁴² Даниел Влахов е възпитаник на гимназията от Випуск 2018, носител на Чинтулова награда – бел. ред.

Статията е разработена на тематико-хронологичен принцип и е структурирана в увод, две глави, заключение, справочен апарат и приложения. *Първа глава* обръща внимание на историята на построяването на сградите и смяната на техните обитатели. *Втора глава* разглежда тези здания в контекста на училищните сгради в България. *Приложенията* включват снимков материал, чиято цел е да илюстрира по-пълно заявеното в настоящото изложение.

ПЪРВА ГЛАВА

Създаването на Сливенската гимназия бележи важен момент в развитието на българския народ. В доклада си по повод 55-годишнината от създаването на училището директорът му отбелязва, че то е „една особена издънка на обществения живот и затова неговото зараждане и възход, неговите радости и скърби, с една дума всички моменти на неговата история, са неразривно свързани чрез хиляди нишки с историята на нашия народ и нашия град“.⁴³ Началото се поставя през учебната 1835/1836 г., когато видни педагози и книжовници откриват килийно училище, прераснало по-късно в трикласно и петокласно учебно заведение. Но истинският организатор на новобългарската просвета в Сливен става талантливият поет и учител Добри Чинтулов. Завършил курса на Одеската семинария, през 1849 г. той се завръща в родния си град, преустройва училищната програма, отваря нови класове и създава едно добре уредено класно училище, в което се преподава само на български език.⁴⁴

Постепенно узрява идеята основаното от Добри Чинтулов училище да прерасне в гимназия. За целта тогавашните общественици се обръщат за финансова помощ към богатите сливенски семейства, живеещи в Румъния и дори получават съгласието на някои от тях. Но поради избухването на Априлското въстание се налага това начинание да бъде отложено. Училището остава със затворени врати от 1 април 1876 г. до 1 септември 1878 г. Тогавашната сграда, в която по това време има богата библиотека с ценни учебни помагала, е изгорена. Въпреки това през 1878 година е основана гимназията, която в периода 1878 – 1881 г. се нарича „Сливенско реално училище“. За директор на учебното заведение е назначен д-р Александър Козаров. Поради липсата на сграда се използва една

⁴³ Юбилеен сборник на Сливенската мъжка гимназия „Добри П. Чинтулов“ по случай 55-годишнината от основаването ѝ. Държавна печатница. София, 1934 г.

⁴⁴ **Ц. Величкова, В. Николова.** Държавна мъжка гимназия „Добри Чинтулов“. <http://daritelite.bg/darzhavna-mazhka-gimnaziya-dobri-p-chintulov/>

изоставена турска къща, а дори някои от дисциплините се преподават в домовете на преподавателите.⁴⁵

В края на учебната 1878/1879 година редом с обичайното тържество се провеждат и изпити, на които присъства и генерал-лейтенант Столипин, който по това време е генерал-губернатор на Източна Румелия и Адрианополския санджак. По силата на Берлинския договор именно той урежда устройството на автономната област Източна Румелия и съдейства за българския характер на нейното управление.⁴⁶ (*Приложение №1*) При посещението си в Сливенската гимназия той остава много доволен от отговорите на учениците и дарява немалка сума за набавяне на учебни помагала. Вероятно това е и една от главните предпоставки, когато през 1879 г. се взема решение за построяване на нова сграда, той да дари сумата от 73 000 франка. Сливенската общественост е повече от благодарна. На 18 юни 1879 година градският съвет решава „да се даде закуска в края на града в чест на Негово превъзходителство генерал Столипин“. В протокола от заседанието още се казва, че основната причина за това решение е направеното от генерал Столипин дарение от седемдесет хиляди франка за изграждането на сграда на реалното училище в града.⁴⁷ Интересен е въпросът по какъв законов ред е извършено дарението.

Този въпрос е може да бъде разгледан и в национален мащаб. В първите десетилетия на свободен живот българските държавници са ангажирани със сложните и отговорни задължения по утвърждаването на държавността и отбраната на страната, изграждането на най-важните институции на централната и местната власт и прочие. Затова проблемът за изработване на един обобщаващ закон, който да урежда правния режим по приемането, функционирането и управлението на дарения и завещания остава извън ползрението на законодателите. Хората, стоящи начело на страната, добре познават неголемите финансови възможности на държавата и бедността на обществото, високо оценяват благотворителността и макар и без специален закон, се стремят да подпомогнат и подтикват дарителските жестове. За целта се използват съществуващи закони като например Отоманския граждански законник по наследството, нормите на обичайното и църковното право, натрупаният опит от епохата на Възраждането, отделни постановки на новоприетите закони за

⁴⁵ Юбилеен сборник на Сливенската мъжка гимназия „Добри П. Чинтулов“ по случай 55-годишнината от основаването ѝ. Държавна печатница. София, 1934 г.

⁴⁶ Аркадий Столипин.
https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%80%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%B9_%D0%A1%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BF%D0%B8%D0%BD

⁴⁷ ДА Сливен – 46к|1|2, л. 28

наследството, за приходите и разходите по бюджета, за задълженията и договорите и др.⁴⁸

Първите дарители и завещатели след Освобождението са предимно хора, които живеят извън пределите на новото княжество. Съобразявайки се със западноевропейското законодателство и с правовите норми на държавите, в които живеят, те успяват да запазят дареното от чужди претенции. Един от примерите е Евлоги Георгиев, който завещава средства за създаване на висше училище в Княжеството, а универсалният му наследник Иван Евстатиев Гешов препоръчва Народното събрание да приеме закон, с който да обяви бъдещото учебно заведение за юридическа личност, за да може пряко да се разпорежда със завещанието. По подобен начин са уредени проблемите и около изпълнението на завещанието на друг голям дарител - д-р Никола Василиади, който оставя в Букурещ недвижими имоти на стойност около 300 хил. златни лева за строеж на техническо училище в Габрово.⁴⁹ Независимо от законовия начин, по който е направено дарението, то е факт.

В летописната книга на гимназията за 1879/1880 учебна година по отношение на сградата, с която разполага учебното заведение пише: „За сега се лишаваме от добро училищно здание, но за една или две години, градът ни може би ще бъде честит да притежава едно твърде великолепно заведение... За да се тури в действие тази свята идея, избра се една комисия, която да се грижи за построяката на училището“.⁵⁰ Също така е посочено, че строежът е можел да почне още тогава, но са се появили известни спънки, които са отложили работата.

Учебната 1881/1882 година започва със закъснение от 15 дни, като причината за това е свързана със сградния фонд.⁵¹ От 15 септември 1881 г. училището се нарича „Областна реална гимназия“ и е настанено в новопостроената сграда, която общината издига на мястото на изгорялото по време на Руско-турската война (1877-1878 г.) училище. (Приложение №2) Именно за това здание в Юбилейния сборник, посветен на 55-годишнината от основаването на учебното заведение, пише, че е **„отстъпена отпосле на държавата с условие да служи за сграда на гимназията“**⁵². Вероятно прехвърлянето на собствеността на тази сграда е

⁴⁸ Проф. д.и.н. Веска Николова. Дарителството в законодателните инициативи на българските държавници (1878-1951 г.).

http://www.dfbulgaria.org/2013/daritelstvo_zakonodatelni_durjavnici/

⁴⁹ Пак там.

⁵⁰ ДА Сливен - 93К|1|36, л.23

⁵¹ ДА Сливен - 93К|1|36, л.42

⁵² Юбилеен сборник на Сливенската мъжка гимназия „Добри П. Чинтулов“ по случай 55-годишнината от основаването ѝ. Държавна печатница. София, 1934 г.

свързано с факта, че през 1886 г. учебното заведение е преобразувано от седмокласна гимназия в държавно петокласно училище, а по-късно става Държавна педагогическа гимназия (1888 – 1890 г.), Държавна реална гимназия (1890 – 1894 г.), Държавна мъжка гимназия (1894 – 1950 г.), което показва, че нейното значение за образователното дело от местно прераства в национално.

С годините броят на учениците на гимназията започва все повече да нараства, а наличният сграден фонд и дворът се оказват недостатъчни за капацитета на учебното заведение. Проблемът е поставен пред министъра на Народното просвещение Георги Живков, който изпраща писмо до сливения окръжен управител с дата 30 януари 1889 година. В него той посочва, че директорът на Държавната педагогическа гимназия в Сливен му донася за необходимостта да се отчужди празното място от 1287 квадратни метра, намиращо се в съседство на училищния двор, който се оказва тесен за нуждите на училището. Друга причина за това е неправилната му форма, която не се хармонизира с големия корпус на гимназията. В писмото се посочва още, че на това място може да бъде построено друго здание, в което да бъдат поместени кабинетите по физика и химия и две класни стаи. В това писмо става дума и за отчуждаването на сградата на гимназията, за което се казва, че е станало при „известни условия“. Предложението на министър Живков е сливения градска управа да се споразумее със собствениците на въпросното дворно място, като им предложи то да им бъде заплатено. Ако те откажат или поискат неприемливо висока цена, министърът съветва въпросното място да бъде отчуждено.⁵³

В периода 1886 – 1894 училището е под ръководството на д-р Георги Кожухаров. Това е времето, когато са построени още две сгради, в които да се помещава гимназията. Това са т. нар. „малко здание“, построено през 1890 в югоизточния ъгъл на училищния двор. В летописната книга на гимназията то е определено като временно. Там също така е посочено, че се е състояло от три стаи и салон за гимнастически упражнения.⁵⁴ Другата новопоявила се сграда е т. нар. „ново здание“ (1894), днес известно като старата сграда с часовника. (*Приложение №3*) Нейното осветяване става през месец февруари 1895 година. От изложените факти следва, че в този период учебното заведение има на разположение три сгради в един двор, което по това време допринася най-вече за дисциплината и редовните занятия.

⁵³ ДА Сливен - 46К|1|450, л.29

⁵⁴ ДА Сливен - 93К|1|36, л.87

Дворът на гимназията също е разширен. (Приложение №4) Във връзка с това на 21 май 1930 година директорът на Сливенската държавна мъжка гимназия „Д. Чинтулов“ – Любомир Стоянов вписва при нотариус акт за право на собственост върху недвижим имот. „1) празно дворно място от 277,64 квадратни метра; 2) място под тротоара от 75,40 квадратни метра“. Това място е придобито от Щилиян Кънев Андреев срещу заплащане от 130 371 лв. (Приложение 5)

През 1937 година е построен и физкултурният салон на училището, който според други източници е осветен на 2 януари 1941 г.

На 26 май 1951 година Сливенският градски народен съвет съставя акт за завземане на недвижим имот за държавен. (Приложение №6) В този документ е описано, че съответният имот е 9072 квадратни метра и служи за мъжка и търговска гимназия. Той се състои от: „1) масивна сграда 590 кв. м на два етажа с 15 стаи и 2 салона; 2) масивна сграда на 2 етажа с 22 стаи и 2 салона; 3) масивна сграда 340 кв. метра на един етаж с 5 стаи и един салон; 4) масивна сграда – салон по физическо възпитание на един етаж с голям салон, баня и две стаи.“ Оценката на целия имот възлиза на 5 601 000 лева.

На 20 септември 1948 г. с 6 паралелки от Мъжката гимназия се обособява и Търговска гимназия (чийто правоприменик днес е Професионалната гимназия по икономика). Тя също първоначално е под управлението на директора на Мъжката гимназия.

На 18 октомври 1953 г. започва ремонт на старото здание на гимназията (днес сградата, в която се помещава ПГХТ). Ремонтът продължава два месеца и приключва на 18 декември. Направени са нов покрив и нови тавани. Изчистени са комините на сградата. Поставена е нова сигнална алармена електрическа инсталация. В помещенията обаче е влажно и това ги прави необитаеми до пролетта на 1954 г. На 7 април 1954 г. хигиенна комисия одобрява ремонтираното здание и това позволява всички паралелки (част от които, докато трае ремонтът, са преместени в други училища) да водят учебни занятия само в постройките на гимназията.

В забележка, добавена към акта за завземане от 1951 г., на 17 май 1965 г. е посочено, че масивната сграда от 340 квадратни метра е съборена, като през 1960 г. на нейно място е построена 4-етажна сграда. (Приложение №7) Като по отделно е описано от какво се състои всеки един от етажите. „Първи – 5 броя коридори, 12 стаи, 3 коридорчета и 10 клозетни кабинни; втори – 3 коридора, 9 стаи, 10 клозетни кабинни и 3 коридорчета; трети – 3 коридора, 9 стаи, 3 клозетни кабинни и 2 коридорчета; четвърти – коридори 3 броя, стаи 9 броя, клозетни кабинни 6 броя и 2 коридорчета“.

С построяването и в нея се настанява Техникумът по електротехника. В тази сграда техникумът остава до 1970 г., когато за нуждите на разрастващото се училище е построена нова сграда.

В края на учебната 1969/70 година директорът Иван Апостолов подава заявление за пенсиониране. Почти в същото време местните власти излизат с Указание № 016 от 05.06.1970 г. за настаняване на Института за учители специалисти на мястото на изнеслия се от новата сграда Техникум по електротехника. Колективът на гимназията приема Института като „нови квартиранти“. В летописната книга е отбелязано: „Още дошли-недошли, и започнали да събарят и да прекрояват, без да намерят за необходимо да уведомят нашия колектив.“

На 16 юни 1971 г. в града се появяват обяви за откриване на две нови гимназии: математическа и с преподаване на френски език.

Математическата гимназия се сформира от математическите паралелки в X и XI клас на СПГ "Д. Чинтулов" и нов прием за IX и VIII клас. Заповедта на тогавашния министър на образованието Ст. Василев гласи: „От 1 септември 1971 година, в кръга на щата и бюджета за 1971 година да се открие самостоятелна математическа гимназия в гр. Сливен, с прием 2 математически и 2 физико-математически паралелки. През настоящата учебна година да се приемат едновременно ученици за VIII и IX клас.“ Заповед № 436 от 14.07.1971 на председателя на ОНС Сливен Георги Данчев определя организацията на работа: „Да се настани математическата гимназия в сградата на ПГ „Д. Чинтулов“ – Сливен, като се предоставят за използване всички учебни стаи, кабинети, уреди и нагледни пособия и сервизни помещения. Да се предостави за дирекция стая № 24, а съседните на нея помещения за канцелария на математическата гимназия. Обучението да се води на две смени, като се редуват двете гимназии сутрин и следобед.“

На 4 юли 1985 г. се взема решение за обединяване на МГ "Проф. д-р Д. Табаков" и СПГ "Добри Чинтулов" в нова Природо-математическа гимназия "Д. Чинтулов", като към нея се приобщят и паралелките на Вечерната гимназия "Д. Полянов".

В забележка, добавена отново към акта от 1951 г. е посочено, че със заповед № РД – 15 – 507/ 23.03.1993 г. на кмета на община Сливен се предава за безвъзмездно ползване на ГПЗЕ „З. Стоянов“, както следва: „а) сутерен – 2 складови помещения; б) партер – 4 класни стаи, канцелария и хранилище; в) втори етаж – 4 класни стаи, канцелария и хранилище; г) трети етаж – 5 класни стаи, дирекция, стая за помощник-директора, учителска стая и хранилище“. Важно е да се отбележи, че в този документ като предишен собственик на имота е вписана единствено Сливенската

мъжка гимназия „Д. Чинтулов“. Отново само тази гимназия фигурира в графата „Наименование на учреждението или предприятието, на което се отстъпва имотът за ползване“. Парцелът и прилежащите към него сгради стават отново общинска собственост на 19.04.2001 г. (*Приложение №8*)

И в наши дни продължава грижата за частта от сградния фонд на гимназия „Добри Чинтулов“, с която тя разполага. През август 2011 г. гимназията печели проект към фондация „Америка за България“ на стойност 128 062 лв. за създаване на Център за интегрирано обучение по чужди езици и по природни и математически науки. В периода 1 септември – 1 ноември е извършен цялостен ремонт на учебните кабинети по биология, математика, химия и чужди езици, дооборудвани са лабораториите по химия и биология с микроскопи, набори за лабораторна работа, консумативи и мебелировка. Класните стаи са изцяло ремонтирани (с нова подова настилка и изцяло нов интериор) и преоборудвани със съвременни учебни средства за работа – преносими компютри, проектори, интерактивни дъски. (*Приложение №9*)

ВТОРА ГЛАВА

През Следосвобожденския периодът наред с всички символи на държавността се появява и първото училищно законодателство, свързано с обществено-политическата и просветната дейност на Марин Дринов. Тогава се установяват и различните степени – първоначални, средни и главни училищата, а също реални и класически гимназии, като се отделят училищата със специална насоченост – педагогическа, търговска и други. Всичкото това става със заимстване от образователните системи в чужбина.

Архитектурният характер на училищата е неделима част от общия стремеж към представителност, изразен в планова симетрия и в обемна и фасадна класицистична обвързаност. Характерна е **централната входна част** с подчертана **парадна стълба**, от която започват симетрични разклонения в етажата към класните стаи.⁵⁵ Към този период се отнасят трите сгради на гимназията, строени в края на XIX век. (*Приложение №10*) Преустройството в училищното строителство се осъществява по пътя на административното регламентиране, което цели да го обхване и рационализира в неговата цялост.

Българското училище изминава сложен път на изменения в плановете и обемните му характеристики. От архитектурна гледна точка интересна е еволюцията на самия училищен организъм. В него една налагаща се черта е запазването на коридорната планова структура.

⁵⁵ **Проф. Иван Иванов, Веселина Грънчарова.** Архитектура на училищните сгради. Държавно издателство „Техника“. София, 1989 г.

Известният швейцарски педагог Хайнрих Песталоци прокламира някои принципи за изграждането на училища, валидни и до наши дни:

1. Образователно-възпитателния процес в училището е продължение на домашния;

2. В училището детето трябва да намери атмосфера, сродна по интимност с домашната

3. Висша цел е хармоничното единство между природната рамка и създадената от човека материална среда.⁵⁶

Първите училищни сгради задоволяват изискванията на взаимоучителния метод и имат най-прост еднозалеен вид. Увеличаването на броя на учениците и подобряването на учебните методи вървят ръка за ръка. Те налагат образуването на класове, ръководени от отделни учители. Последователно възникват нови изисквания, които през последната четвърт на XIX век придобиват форма на стройни програмни условия за проектиране на училища. Тези изисквания обхващат на първо място училищния терен, като за всеки ученик се определя площ от 8 до 10 квадратни метра. Подробно се описват всички елементи на класната стая – обзавеждане с маси или чинове, бюро за учителя, черна дъска. Естественото осветление на класната стая също се третира, като светлата височина на стаите трябва да клони към 4 метра. Те са достъпни от пряко осветен и проветряван коридор с минимална широчина 1,50 м. Формира се функционалният планов принцип за линейно подреждане на класните стаи. Този начин на планово устройство се среща и при други типове обществени сгради, съставени от един и същи повтарящ се елемент, например административните сгради. Този аналог произлиза от затворения характер на обучението, концентрирано в класната стая.

Разделянето на учениците по полове предопределя симетрията, която допринася за монументалността и обществената престижност. Училищните сгради са със скъпо и претрупано архитектурно решение, както в екстериора, отличаващ се със сложно смесване на форми и детайли, така и в интериора – величествени парадни стълби, представителна учителска зала и прочие. Архитектурното въздействие, което има една училищна сграда, е показател за общественото зачитане на образованието.

С течение на времето броят на специализираните помещения започва постепенно да нараства – за експерименти по естествените науки, за ръчен труд, гимнастически салон. По този начин статичната обстановка с класната изолираност започва да се разчупва. Както вече бе споменато, Чинтуловата гимназия им пълно основание да се гордее със своите

⁵⁶ Пак там.

специализирани кабинети и салон за физическо възпитание, които датират от края на XIX в. (Приложение №11)

През 1921 г. се оповестяват от правителството на Александър Стамболийски важни за образователното дело реформи, сред които са задължителното основно образование и въвеждането на професионална насоченост. Редом с това научно-техническата революция от 30-те години на XX век оказва своето влияние върху образователното дело. Това е времето на промяна на научната мисъл, като най-характерното явление е Айнщайновият преврат във физиката. Този силен тласък дава тежест на природо-математическите науки, на техните програми и начини на обучение. Засилената роля на съответните дисциплини – химия, физика и биология, ги обособява в отделни специализирани помещения, които се обзавеждат в съответствие с предназначението си.⁵⁷ В този ред на мисли задължително трябва да бъде отбелязано, че с такива кабинети сливенската гимназия разполага още от края на XIX век. Този факт е показателен за методите на обучение, които могат да бъдат определени като отговарящи на нуждите на образованието и дори изпреварили времето си. Това е начинът, по който училището се развива в периода 1878 – 1944 г. Важно е да се отбележи, че през 1937 г. (според други източници 1941 г.) е построена нова сграда, която да служи за салон за физическо възпитание.

Заедно с коренните обществено-политически промени след 9 септември 1944 година се преустройва и образователната сфера, като главна цел става обхващането на всички деца от училището и масовото народно ограмотяване. През 1948 година в нашата страна се сформират проектантски организации, които поемат изцяло и проектирането на училищата.⁵⁸ По същество като съдържание и план училищната сграда не претърпява особени промени спрямо предходния период. Първите научни изследвания в тази област предприема Институтът по градоустройство и архитектура при БАН, който проучва нашия и чуждестранния опит в тази сфера.

Широката необходимост от училищно строителство налага да се премине към типово проектиране на училища с различен капацитет според големината на селищата и радиусът на обслужване. Характерно за тези проекти е общото стягане на плановата схема с двустранно коридорно застрояване, за да се постигне максимална ивична компактност и икономичност.⁵⁹ Интересно в случая на сливенската гимназия е фактът, че

⁵⁷ Пак там.

⁵⁸ Пак там.

⁵⁹ Пак там.

това явление е характерно за сградите, строени през 1882 и 1892 г. (*Приложение №12*)

С въвеждането на закона за по-тясна връзка на училището с живота и за трудово-политехническото обучение през 1959 г., според който средните училища се обособяват в три групи – трудово-политехнически, професионални и техникуми, започва етап на още по-масово училищно строителство. Това е и причината през 1960 г. на мястото на старото малко здание в югоизточния ъгъл на двора на гимназията да бъде построена нова четириетажна сграда. Характерно за това време е възвръщането и осъвременяването на линейната сборна композиция. Блоквата обемност е по-ясно очертана и почива на основателни функционални и строителни подбуди. Последното постижение в училищното проектиране от този период върви в две посоки. В едната посока на базата на модулната координация за пригаждане към различни конструктивни системи и към сглобяемо строителство се въвеждат блок-секциите като ясно разграничени строителни тела. В тях площите се образуват по функционален признак и варирането в големините на блоковете е в пряка зависимост от капацитета на училището. По принцип обаче праволинейните блок секции са по-малко маневрени една спрямо друга, удължават се прекомерно коридорите, намалява се прегледността и при големи училища се стига до лабиринтообразни организми.⁶⁰

Друга посока се очертава със създаването на ъгловата блок-секция с три допирни стени за комбиниране, към която принадлежи и най-нова сграда на гимназията. По този начин се улеснява многовариантността, увеличава се концентрацията на застрояването, по-лесно е преграждането към особеностите на терена, формата на парцела, ориентацията и прочие. Нейната универсалност, която прави възможно вместиането на целия набор от учебни помещения, я прави приспособима за различни по капацитет училища, а освен това може да се варира и с етажността. И при ъгловата блок-секция обаче придържането към едностранната коридорна структура затруднява ориентацията на учениците и удължава пътищата им.

Ъгловите блок-секции създават многообразна мащабно съразмерна картина. Тя също е трудна за градиране по отношение на силата на образа, но все пак се долавя предназначението на сградата. Многократната повтораемост и конкретността в изпълнението почти винаги се разминават. Към втората посока по отношение на постигнатото качество в проектирането може да се причисли и избягването на удължените и прекомерно разчупени сборни блокови композиции. Всичко това говори за

⁶⁰ Пак там.

нуждата от стремеж към постигането на максимална ефективност на тези сгради.

Ефективността при всички видове учебни площи се постига при точното отчитане на тяхната използваемост и заетост съобразно с дневната учебна програма. Въпросът за рентабилното използване на увеличени брой помещения в училищата е много съществен и се ръководи от принципа никое учебно помещение да не остава и за час незаето.⁶¹

От момента на построяването ѝ всяка сграда е изложена на различни въздействия, в резултат на което тя се износва и потребителната ѝ стойност постепенно намалява. Във връзка с това се различават физическо и морално износване. За тяхното определяне има многобройни проучвания, а също така и нормативни документи. Физическото износване е частична или пълна загуба на първоначалните експлоатационни качества на сградата и на нейните елементи, която се проявява с течение на времето. Във връзка с това са определени и специални срокове на амортизация. Срокът за износване на една монолитна сграда в България е 100 години. Осъвременяването на училищата в своята същност представлява една непрекъсната дейност, която се извършва, за да отговори на възникналите в даден момент или очаквани нужди, причинени от различни демографски проблеми. Самата реконструкционна дейност обикновено се извършва от училищното ръководство.

За своята 140-годишна история сградите на гимназия „Добри Чинтулов“ са преминали през не един или два ремонта. На 27 юли 1973 г. започва ремонт на старата сграда с часовниковата кула, който е приключен до началото на новата учебна година. Същата сграда е основно ремонтирана 5 години по-късно във връзка с честванията на стогодишния юбилей на гимназията. Възстановен е часовникът на кулата с доброволния труд на бившия възпитаник и дългогодишния учител в гимназията Атанас Пушкарров. Същият часовник е реставриран през 2017 година с помощта на Ротари клуб – Сливен. (*Приложение №13*)

През годините гимназията няколкократно е сполетявана от бедствия, които налагат нови ремонтни дейности. На 8, 9 и 10 януари 1981 г. сливеният вятър със скорост 150 км/сек отнася североизточната част от покрива, изпочупени са врати и прозорци. Във връзка с това зимната ваканция е удължена.

В заключение може да бъде обобщено, че през годините гимназията се помещава в една, две, три или четири сгради, в зависимост от броя на нейните ученици. Днес, когато те са повече от когато и да е било, учебното заведение има на разположение единствено сградата с часовниковата кула

⁶¹ Пак там.

и част от 4-етажното „ново“ здание. Това е обстоятелство, което донякъде затруднява нормалния учебен процес, но с общи усилия и трезва преценка от страна на всички свързани с проблема институции може да бъде разрешено.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Българската образователна традиция се корени дълбоко в миналото на нашия народ. Тя датира от приемането на учениците на Кирил и Методий в България – събитие, което изиграва важна роля за утвърждаването на националното съзнание. През вековете тази традиция преживява множество възходи и падения, за да достигне своя връх през Възраждането, когато старото килийно училище отстъпва място на светското взаимно училище. В повечето случаи то се издържа от общината и има самостоятелна сграда, построена специално за това и обзаведена в съответствие с учебния процес, изграден по взаимоучителния метод. Следващата стъпка в еволюцията на училището от този период е появата на класното училище. Тя е свързана предимно с увеличаване на продължителността на обучението.

Безспорно тези процеси стават част и от историята на града под Сините камъни благодарение на бележития поет Добри Чинтулов. Създаденото от него класно училище впоследствие се превръща в предпоставка за възникването на гимназия, която вече 140 години продължава да бъде символът на образованието в нашия град. Превърнали се в нейни своеобразни паметници, сградите, в които се е помещавала през годините, продължават да стоят гордо изправени и да пазят в себе си частици от изминалите епохи. Една от тези частици е всеобщият стремеж към знанието, който вече повече от век продължава да обитава това свещено за редица поколения пространство в центъра на Сливен. Той е причината това училище да просъществува толкова години, той е надеждата за бъдещето му, той е отговорът на въпроса „Защо ППМГ „Добри Чинтулов“ е там, където е?“.

Настоящата разработка се стреми да представи значимостта на делото на Добри Чинтулов и неговите съмишленици, като същевременно акцентира върху значението, което прерасналото в гимназия училище оказва върху живота на хората от Сливен и региона. Изследването представлява опит да се представят сградите, в които се е помещавала гимназията през годините, като същевременно с това се проследи самият ход на смяна на техните собственици. В този аспект рефератът акцентира на училищните здания като символи на това учебно заведение.

Изследването формулира тезата, че Чинтуловата гимназия променя цялостния живот на хората от Сливен и околностите. Цялостният фокус на разработката подпомага възприемането на концепцията за материалната сграда като огледало на духовната училищна общност в национален мащаб. Спецификата на частното явление не отхвърля приложимостта на наблюдаваните явления в контекста на българската национална действителност.

Целта на настоящията статия е чрез свободата на словото и печата да бъде популяризирана историята на сградите на гимназия „Добри Чинтулов“, като по този начин обществото да се отърси от своите пристрастия и да се приближи до историческата истина. Този стремеж към разкриване и обогатяване на родната история е породен от убеждението, че причините за проблемите на съвременното общество са скрити в тайните на миналото.

СПРАВОЧЕН АПАРАТ

I. Използвана литература и документи:

1. **Иванов, Ив., Грънчарова, В.** Архитектура на училищните сгради. Държавно издателство „Техника“. София, 1989 г.
2. **Курдова, Св., Стефанов, Ст.** Сливен във фотографията от средата на XIX до средата на XX век. 2008 г.
3. Юбилеен сборник на Сливенската мъжка гимназия „Добри П. Чинтулов“ по случай 55-годишнината от основаването ѝ. Държавна печатница. София, 1934 г.
4. Държавен архив - Сливен - 46к|1|2, л. 28
5. Държавен архив - Сливен - 93К|1|36, л.23
6. Държавен архив - Сливен - 93К|1|36, л.42
7. Държавен архив - Сливен - 46К|1|450, л.29
8. Държавен архив - Сливен - 93К|1|36, л.87

II. Интернет източници:

1. <http://www.dfbulgaria.org/>
2. <http://www.daritelite.bg/>
3. <https://bg.wikipedia.org/>

III. Приложения:

Опис на приложенията:

Приложение №1 – Снимка на генерал Столипин

Приложение №2 – Снимка на построената през 1882 г. сграда на гимназията

Приложение №3 – Снимка на построената през 1892 г. сграда на гимназията

Приложение №4 – Снимка на юнашката чета в двора на гимназията

Приложение №5 – Нотариален акт и записка за неговото вписване

Приложение №6 – Акт за завземане на недвижим имот за държавен

Приложение №7 – Снимка на построената през 1960 г. сграда на гимназията

Приложение №8 – Акт за общинска собственост

Приложение №9 – Снимки на обновената през 2011 година част от гимназията

Приложение №10 – Снимка на стълбището на гимназията

Приложение №11 – Снимки на специализирани помещения в гимназията

Приложение №12 – Снимка на коридора на гимназията

Приложение №13 – Снимка на възстановения часовник на гимназията

ЕСТЕТИЧЕСКИ И МУЗИКАЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИ ВЪЗГЛЕДИ НА МИШО ТОДОРОВ

Невена Николова, Мариана Милева⁶²

В историята на Сливенската гимназия има много личности с принос към развитието на училището. Но в целия 140-годишен период от създаването на гимназията до днес малко са личностите, които не само и посвещават почти целия си съзнателен професионален живот, но и чрез работата си в нея трайно се вписват и в историята на града. За Сливен и за гимназията такава личност е музикантът и педагогът, учителят в Сливенската мъжка гимназия Михаил (Мишо) Тодоров. Близко 40 години той отдава на педагогическа работа в гимназията. Създава духов ученически оркестър, струнен оркестър и хор към гимназията. Сформира оперетен състав, основава средно музикално училище в Сливен и е пръв негов директор. По време на бомбардировките през Втората световна война заедно с режисьора на Софийската опера Илия Арнаудов, евакуиран в града под Сините камъни, създава Сливенската опера, на която дълги години е главен диригент. Само изброяването на приносите му към културното развитие на Сливен е впечатляващо. Мишо Тодоров е пример за това, как успешно може да се съчетаят високи музикални критерии и всеотдайна педагогическа практика.

РАННИ ГОДИНИ

Михаил Тодоров Хаджимихайлов (известен като Мишо Тодоров) е роден в Сливен на 15 септември 1890 година. Родителите му Тодор Хаджимихайлов и Иванка Чаракчиева произхождат от стари сливенски фамилии и имат специално отношение към музиката. В дома, в който расте Мишо, музиката и книгите се радват на особен интерес.

Важна роля при формирането на Мишо Тодоров като музикант има Михаил Райнов. Получил отлично музикално образование в Прага, Райнов е първият духовният наставник на Мишо на музикалното поприще, на което ученикът му се посвещава, следвайки традициите на европейската професионална музика. Още в гимназията заедно със свой съученик Мишо Тодоров издава „Литографирани мазурки за две мандолини и две китари”.

В четвърти гимназиален клас композира валса „Младежки тъги” по Шопенови валсове, мазурките „Момина сълза за мандолина и китара”, „Русалка” за мандолина, „Манастирска елегия” за вокал със съпровод на пиано, „Валс” и „Мазурка” за пиано. Макар по-късно самият Мишо

⁶² Невена Николова е учител по музика. Текстът е колективна разработка.

Тодоров да нарича тези композиции глупави и наивни, те показват наличието на безспорен талант още в тази ранна възраст.

Тези ранни години на бъдещия музикант педагог показват, че формирането му като професионалист се базира върху няколко важни фактора – безспорния му и очевиден талант и неоспоримите му музикални заложби, отговорното отношение на все още малкия Мишо към заниманията с музика, както и насърчаващото отношение, което получава от близките си. Дарбата, сериозността на заниманията с музика и атмосферата в семейната среда, в която музикалността се цени високо, се оказват ключовите моменти за направения малко по-късно житейски и професионален избор от М. Тодоров.

ГОДИНИ НА УЧЕНИЕ

През 1907 година Мишо Тодоров постъпва като студент в консерваторията на град Монпелие (Франция). Тръгва за Европа с „наполеона”.⁶³ „Още в Сливен, аз на своя глава бях събрал сведение за консерваториите в Париж и Лион. В първата чужденци трудно приемали и също важела възрастта. В Лионската имало клас за чужденци и изпитът бил по-лесен. Съветваха ме да постъпя в Лионската консерватория. <...>реших да отида в Лион, но за всеки случай имах и някои адреси на българи в Монпелие.”⁶⁴ На път за Франция младият Мишо Тодоров решава да се установи в Монпелие. Решаващ аргумент в случая е фактът, че там „животът е по-евтин” и „има по-топъл климат”.⁶⁵ Очевидно още в началото пред младия музикант стоят немалко предизвикателства от всякакъв характер – финансовите затруднения, незнаенето на френски език, попадането в една съвсем непозната среда, липсата на близки хора. Самият Мишо Тодоров признава при пристигането си в Монпелие: „Внезапна тъга и неизразима носталгия ме връхлетя... В гърлото ми се явиха конвулсии, очите се препълниха със сълзи <...> влезе тихичко камериер... Долових само: „Повр анфан” („Бедно дете”). Внезапна гордост ме обхвана. Станах. Изтрих сълзите.”⁶⁶ Очевидно още тук личи една душевна устойчивост и вътрешна уравновесеност. Силата на характера и трезвостта на преценките са качествата, които помагат на Мишо Тодоров за ориентацията в новата среда както по отношение на житейските обстоятелства, така и във връзка с качествата на обучението, което училището в Монпелие предлага на младия българин. Макар че за

⁶³ Тодоров, М., Разговори насаме, издание на Държавния архив в гр. Сливен, 1990

⁶⁴ Пак там.

⁶⁵ Пак там.

⁶⁶ Пак там.

него тази първа година безспорно е най-трудната, той успява не само да се справи с тези „трудности на живота“, но и да формира оценъчно отношение към средата в консерваторията и към начина на преподаване. Затова още през следващата година той вече се премества в Женевската консерватория.

Тук записва пиано и цигулка като специални инструменти. Мишо Тодоров се дипломира с отличие и получава специални награди по цигулка, хармония и музикална теория. Проф. Раймонд, преподавателят му по камерна музика, дава препоръка на „*г-н Тодоров, българин по народност, <...> показал много добри резултати в работата си, отличаващ се със сериозност и постоянство.*“⁶⁷ Друг от неговите преподаватели, проф Еужен Делан, изтъква, че „*този млад мъж с естествено излъчване показва високи резултати в своята работа*“⁶⁸ като студент в Женевската консерватория. Очевидно в Женева М. Тодоров получава едно всестранно образование на високо професионално ниво, формира и култивира виртуозна клавирна и цигулкова техника, която по-късно доразвива в артистичната и в композиторската си работа. Ако до постъпването в Консерваторията неговите изяви носят белезите на стихийен ентузиазъм, след завършването ѝ М. Тодоров се завръща в Сливен като професионалист с високи музикални критерии, като изграден цигулар и пианист, като много добър познавач на музикалната материя, способен с инструмента да покаже както вдъхновено отношение, така и завидна техническа сръчност.

През юли 1922 година Министерството на народното просвещение разрешава на Мишо Тодоров специализация в консерваторията на град Дрезден (Германия). Така той получава всичко необходимо за развиване на една виртуозна клавирна и цигулкова техника, приложени след завръщането му в неговата артистична и композиторска кариера.

НАЧАЛОТО НА ПЪТЯ

Около 1911-1912 г. Мишо Тодоров се завръща в Сливен. „*Сливена ми се видя доста неприветлив, особено в музикално отношение, Изпитвах празнота, защото ми липсваше онова, що в странство най-евтино имахме: оперите, хубавите симфонични и камерни концерти.*“⁶⁹ Критичното отношение на М. Тодоров към музикалната среда в града под Сините камъни вероятно се дължи на неговото собствено професионално израстване и на различните критерии, с които вече преценява всеки факт,

⁶⁷ Тодоров, М., Разговори насаме, издание на Държавния архив в гр. Сливен, 1990

⁶⁸ Пак там.

⁶⁹ Тодоров, М., Разговори насаме, издание на Държавния архив в гр. Сливен, 1990

свързан с музикалното развитие. В този период сигурно пред него стои големият въпрос за това, как най-пълноценно да развие кариерата си на музикант. Неизбежният конфликт между високообразованния младеж и провинциалния дух на средата по всяка вероятност поставя и пред него тревожния въпрос за професионалната му реализация. Може би именно затова през 1918 г. Мишо Тодоров предприема самостоятелна концертна обиколка в Одрин, Деде Агач и Гюмюрджина. Програмата му включва: „Мазурка – фантазия”, „Българска сюита”, „Цигойнервайсен” (Сарасате), „Ловът” (Миотан), „Берсъоза” (Шуман). В нея М. Тодоров изпълнява и свое скерцо върху Маноловия мотив на пиано. Следват концерти в Сливен съвместно с артистите от Народната опера Стефан Македонски и Констанца Кирова. За кратко време музикантът е и в театър „Ренесанс” в София. През август и септември 1918 г. Мишо Тодоров работи там съвместно с маестро Георги Атанасов, за когото си спомня с благодарност: „Много ме обичаше, помагаше и протезираще по това време маестро Георги Атанасов”.⁷⁰

За сливенския музикант вероятно това е времето, в което той избистря идеите си за попрището, на което да се посвети. В този период той има възможността да прецени всички положителни и отрицателни страни на една кариера като композитор и инструменталист в столицата. Морално-етичната страна на въпроса вероятно съвсем не е била за пренебрегване при този избор. Самият Мишо Тодоров казва: „<...> не ми хареса животът в София - <...> бях принуден да живея много нередовно – пиянствувахме. Върнах се в Сливен.”⁷¹ Възпитан в дух на здрав морал и ясни етични ценности, Мишо Тодоров очевидно не може да направи компромис с тях за сметка на една, макар и блестяща, музикална кариера. **За него истинската същност на твореца е в единството на професионални качества и на етична цялост.** Това си остава единственото условие за пълноценна изява на заложбите, която би му дала усещането за удовлетвореност. Именно затова той се завръща в родния си град и остава тук.

ТВОРЧЕСТВО

От 1912 г. датира съвместната работа на Мишо Тодоров с Детската музикална китка при основните училища в град Сливен и с нейния ръководител по това време Васил Димитров. Плод на добрите колегиални и професионални отношения между двамата е спектакълът „Горски цар”, творба, за която се счита, че представлява „тържество на реализма над мистиката. Построена върху една твърде сложна и трудна хармоническа

⁷⁰ Тодоров, М., Разговори насаме, издание на Държавния архив в гр. Сливен, 1990

⁷¹ Тодоров, М., Разговори насаме, издание на Държавния архив в гр. Сливен, 1990

основа, с известни драматични връзки и красиви мелодии”⁷², тази работа печели популярност на М. Тодоров сред сливенската публика. Успехът на тази първа голяма изява на сливенската сцена импулсира композитора и през 1913 г. се появява и втората негова оперета „Картини из Балканската война” по негов собствен текст и музика – творба, в която особено ярко е показан народният бит, националната кауза и трагичният край на българските войни по бойните полета на войната. Още в тези ранни творби Мишо Тодоров ясно и недвусмислено заявява своите реалистични естетически позиции на музикант. В този дух е написана и следващата оперета „Малката кибритопродавачка” (1920 г.) – творба със социален патос и сюжет, която поставя в центъра на художественото внимание противоречията в обществото. Творбата впечатлява с интересните със своята мелодичност арии, дуети, терцети и хорове, в които личи характерната славянска напевност.

Периодът 1920-1924 г., достатъчно конфликтен и нееднозначен и в исторически план за България, също бележи по особен начин творчеството на Мишо Тодоров. Заради социално-критичния патос негласно е наложено „предпазно отношение”⁷³ спрямо „Малката кибритопродавачка”. В този период обаче се появява и оперетата „Песента на орисниците” по текста на В. Детелюбов – творба, чийто сюжет е взет от историята на едно бедно сирашко семейство, което в неволята си е принудено да търси спасение в народната мистика. Оперетата бележи синтез на реализъм и мистична романтика (базирана върху мотиви от българското народно творчество), отразявайки протеста срещу несправедливия социален ред, който обрича индивида на недостойно съществуване. Следват оперетите „Севдалина” и „Ветрената мелница” (1925 г.). Последната творба е по мотиви от едноименния разказ на Елин Пелин и е едно от най-изпълняваните произведения на М. Тодоров. „Това е една малка опера с ценни качества и музикална задълбоченост и изразност”, казва Илия Арнаудов.⁷⁴

В областта на инструменталната музика Мишо Тодоров създава творби за пиано и цигулка. Първата от тях е „Българска рапсодия” – творба, която изисква виртуозна клавирна техника и в която отново са застъпени народни мотиви. Произведението печели премия на Министерството на народната просвета и е откупено от Лапцигската издателска фирма „Сигизмунд” за разпространение. Другата клавирна работа е „Българско рондо”. Мишо Тодоров, въпреки ясно заявените си реалистични естетически позиции, все пак експериментира в две малки

⁷² 40 години музикална дейност на Мишо Тодоров, Сливен, 1950, с. 5

⁷³ 40 години музикална дейност на Мишо Тодоров, Сливен, 1950, с. 6

⁷⁴ 40 години музикална дейност на Мишо Тодоров, Сливен, 1950, с. 6

пиеси (едната от тях, „Отшелникът в пещерата”, печели голяма популярност), написани в експресионистичен стил.

Цигулковите му творби са произведения с клавирен съпровод: Сюита (в 4 части), Дивертименто и една пиеса по унгарски мотиви. Като отличително качество на неговите творби се изтъкват плавната мелодична линия, емоционалното внушение и липсата на изкуствени модулационни отклонения. В създадените от него творби има и техническата сложност, и романтичната напевност, и драматизъм. Независимо от неизбежните влияния, които е изпитал, творбите на Мишо Тодоров са типично български и като цяло реалистично близки на родната публика.

През 1944 година, по време на бомбардировките над София, когато част от жителите на столицата се евакуират в страната, заедно с режисьора на Софийската опера Илия Арнаудов основава Сливенската опера, на която дълги години е главен диригент. (През годините дирижира оперите „Гергана” от Г. Атанасов, „Травиата” от Верди, „Продадена невеста” от Б. Сметана и др.)

През 1946 година основава и е директор на средното музикално училище в града, просъществувало само четири години. В него Мишо Тодоров работи едновременно като административен директор и като учител по теоретични предмети и по пиано. Успоредно с музикално-педагогическата и обществената дейност той изнася концерти в Сливен, в страната и в чужбина като пианист и акомпанятор.

Мишо Тодоров е автор на редица значими за българската музикална култура произведения:

Песни

- „Душата на Орфей”
- „Изгнаник”
- „Самотна лодка”
- „Спи градът”
- „Китарен звън”

Произведения за пиано

- „Българско рондо”
- „Българска рапсодия”
- „Скерцо - капричио”

Произведения за цигулка

- „Дивертименто върху българска тема”
- „Сюита в четири части”
- „Пиеса по унгарски мотив”

Музика за куклени пиеси

- „Непослушните козлета”

„Чиполино”
Детски оперети
„Горски цар”
„Малката кибритопродавачка”
„Севдалина”
„Ветрената мелница”
„Пакостници”
„Седемтях братя лебеди”
„Мъдрият цар”
„Рубин – златното сърце”
„Картини из Балканската война”
„Песента на орисниците”
„Ахимира”

Разработки и аранжировки на чужди произведения

„Мазурка” на Виенявски
„Украинска сюита”

Паралелно с това Мишо Тодоров пише и изнася много статии на музикална тематика, доклади и лекции („За музикалните инструменти и видовете човешки гласове”, „Видни музикални деятели – компонисти и изпълнители от края на 18. век в Русия”, „Българската музика в живота на нашия народ” и др.).

СЛЕДАТА, ОСТАВЕНА В СЛИВЕНСКАТА МЪЖКА ГИМНАЗИЯ

Вещ музикант, освободен и разкрепостен в отношенията си с учениците, с демократични нагласи – такъв го описват всички, които са го познавали. Още в началото на педагогическата си работа в Сливенската мъжка гимназия той прави впечатление с това, че лесно скъсява дистанцията между учител и ученик. Традиционната представа за стария професионален авторитет, с който трябва да се ползва учителят и който го поставя на респектиращо разстояние от подрастващите, е чужда на Мишо Тодоров. Сърдечен и пряк, той бързо спечелва симпатиите на учениците си, като в същото време провокира у тях една съзнателна дисциплинираност, изградена върху взаимното творческо отношение към музиката.

В Сливенската мъжка гимназия Мишо Тодоров създава още в първите години на преподаването си (1922 г.) струнен състав, в който включва ученици инструменталисти. Този оркестър изпълнява средни като техническа трудност музикални произведения. С организиране на благотворителни концерти за набиране на средства се закупуват още

инструменти и се създава духовна секция на състава. Всичко това повишава музикалния интерес у учениците. Следва ново разширяване на струнния състав до оркестър от тип симфонета с цел да бъде в помощ на оперетната работа в гимназията. С ученици от Сливенската мъжка гимназия Мишо Тодоров поставя следните оперети:

1926 г. – оперетата „Иванко“;

1929 г. – оперетата „Странници актьори“, поставена за втори път и през 1944 г.;

1932 г. – оперетата „Ахимира“;

1934 г. – оперетата „Рубин – златното сърце“;

Спомените на негови ученици открояват най-характерното в междуличностните отношения на М. Тодоров с учениците. Стефан Златанов, ученик на Мишо Тодоров в гимназия „Добри Чинтулов“, оркестрант в духовата музика и в струнния оркестър и участник в хора към гимназията, завършил по-късно медицина, споделя: *„Мисля, че и за всеки сливенец по него време Мишо Тодоров, този интересен човек, с вечно усмихнатите зад дебелия дупи на очилата очи, елегантен, с особено каскетче и украсена в сребърна обковка диригентска палка, когато водеше ученическата музика през празничните сливенски улици, беше неотделим от цялостния живот, от атмосферата на града.*

Всички ученици бяха под обаянието на този забележителен човек и педагог и часовете по пеене и музика бяха най-желани. Притежаващ огромна ерудиция като музикант и композитор, със своята блестяща мисъл и остроумен хумор, той умееше да накара учениците да запомнят всичко, което говори, и най-вече да обичат музиката.”

Всички, които са познавали М. Тодоров и са имали възможността да общуват с него, неизменно акцентуват върху неговата особена харизматичност, върху способността му да въздейства над аудиторията с излъчване, интелект, професионализъм. В същия дух е казаното и от Велико Георгиев, също ученик на Мишо Тодоров в гимназия „Добри Чинтулов“, а по-късно и неин директор, виден сливенски общественик, писател, либретист на много от неговите опери: *„Учител в Сливенската мъжка гимназия, диригент на струнен и духов оркестър, цигулар и пианист, вокален и оперен композитор, музикален просветител, отличен педагог, притежаващ уменията да вниква в душата на ученика, човек с широки и задълбочени културни интереси, вдъхновена артистична душа, покровител на способните деца, защитник на младежта, човек на прекрасното и възвишеното, спокойна и действена натура с високо чувство за дълг и отговорност. Това е накратко неговият живот и неговият творчески образ. Още първите години, при постъпването му*

като учител в гимназията, Мишо Тодоров сформира ученически хор. За репертоар на този хор той подбира съобразно възрастта на хористите текстове и мелодии, близки до преживяванията им. На много от песните той бе автор и на текста, и на музиката. Обичаше лиричните поети и върху техни творби той композираше. При изпълнението им много от тях се подемаха и от публиката, ставаха нещо като народни. Сам той ги наричаше „снароднели”. По този начин той учеше не само учениците, но и техните родители. Между другите негови песни се пееха песните на Добри Чинтулов. Мишо Тодоров има голяма заслуга за популяризиране на творчеството на Чинтулов.”

Тази свързаност на творчеството, на естетическите възгледи и на педагогическата работа на М. Тодоров с родната традиция в най-пълна степен бележи целия му път на творец и педагог. Неговата дейност като музикант и педагог не се ограничава само в класната стая, а има далеч по-широки параметри, свързани с култивиране на вкус към музикалното изкуство в цялата социална среда. За сливения музикант педагог трайно формираното отношение към културните факти е комплексен процес, който не се изчерпва само с образователни средства в рамките на училището, но и с изяви в по-широко обществено пространство, които създават нова интонационна култура и по-висок естетически вкус. В. Георгиев обръща внимание и върху един значим факт от работата на Мишо Тодоров – огромната му роля за популяризирането на творческото наследство на Добри Чинтулов. Ако днес поетическите творби на Чинтулов се знаят почти от всеки българин, това безспорно се дължи и на М. Тодоров.

ВЪЗГЛЕДИ ЗА ИЗКУСТВОТО И ЗА ВЪЗПРИЕМАНЕТО МУ

Още в началото на творческата си дейност музикантът има ясни естетически позиции. Според него едно музикално произведение трябва да се възприема емоционално, а не формално. **Ясната идея** и общодостъпната мисъл са необходимите условия за въздействащо творчество. *„Не техниката преди всичко, а идеята, която се вмъква в творбата чрез техниката!”* – това е творческото кредо на М. Тодоров, което той изповядва през целия си живот на творец и педагог. В редица свои доклади и лекции музикантът категорично показва убедеността си, че само реалистичното в своята същност изкуство би могло да се възприеме пълноценно и да има нужния естетически ефект върху слушателя. *„Ако слушате една творба, която има добра и правилна конструктивна техника, а именно:*

- *добър ритъм;*

- правилна хармония;
- ясна мелодия;
- хубава полифоничност;

тя може, въпреки тия си технически качества, да не ви се хареса. Защо? Защото идеята, която е искал да вложи в тази творба компонистът, не ви е достатъчно ясна или пък, ако ви е ясна, тя ви е някак чужда; един вид я възприемате формално, а не емоционално. Става така, защото, въпреки своята професионална техника, творецът не е вложил нещо искрено, нещо човешко – достъпно.”⁷⁵ Очевидно Мишо Тодоров не разбира идейността в изкуството като нормативен принцип, т. е. в тесния смисъл на понятието, като израз на някакво внушение, което има стойност само за себе си. Той изразява убеждение, че идейността трябва да се тълкува като единство, част и резултат на всички компоненти на музикалната творба и че суховатата идейност, лишена от емоционалност, искреност и най-вече достъпност, превръща изкуството в демонстрация единствено на формата, в схоластика, като по този начин му отнема ролята да въздейства и формира отношение към света.

Принципът на достъпност на музикалното произведение за сливения композитор и музикант също е универсален. „Друг ще бъде обаче ефектът, ако в <...> творба, написана с професионално майсторство, имаше някаква ясна идея и мисъл – общодостъпна. Например ако вие чуехте един близък народен мотив, който композиторият развива по начин неизкълчен, а ви го предава неподправен, тогава този мотив ще ви отнесе в едно верно настроение с нашето, народното, и тогава вие ще се затрогнете, като в същото време ще похвалите и майсторството на композиторията. Той ви поднася хем нашето, родното, близкото, хем в свършена музикална форма.”⁷⁶ За М. Тодоров понятието „изкълченост” очевидно се свързва с опит за несполучлива „модерна” интерпретация на познатото в музиката. Според него подобни опити са чужди на рецептивния контекст, в който живее съвременният му българин, и поради това остават не само неразбрани, но и чужди на интонационната среда. „Неподправеността” за него е едно от решаващите условия за пълноценно възприемане на музикалното произведение. Нещо повече – според Тодоров изкуството трябва да остане близо до традицията (респ. фолклора), като заимства от нея теми, сюжети и мотиви, за да създава „едно верно настроение с нашето, народното”. Тези възгледи на сливения композитор биха могли да се приемат като малко или повече съзвучни с нормативната естетика, наложила се в художествения живот

⁷⁵ Доклад на Мишо Тодоров, ф. 409 к, оп. 1, арх. ед. 115, Държавен архив, Сливен

⁷⁶ Доклад на Мишо Тодоров, ф. 409 к, оп. 1, арх. ед. 115, Държавен архив, Сливен

след 1944 г. Но те по-скоро показват естетически позиции на музикален ерудит, получил образованието си в Западна Европа (Швейцария), който вероятно именно в периода на следването си в Женевската консерватория е формирал оценъчно и критично отношение към всеки музикален факт и в чужда за него културна среда е стигнал до разбирането, че самобитността и оригиналността на всяко произведение на изкуството е въпрос на сполучлива симбиоза между традицията и новото.

През целия си творчески път М. Годоров остава скептично настроен към крайните естетически експерименти. Той ги приема като израз на неискреност от страна на твореца. *„В музикалното изкуство няма място за лъжата, няма място безцелното съчинителство.“* Нещо повече – за него отказът от това „безцелно съчинителство“ е знак за истинския талант. На несполучливите естетически експерименти М. Годоров гледа като на форма за прикриване на бездарията. *„<...> избраните, талантливите творци, така пишат и вадят из богатия си духовен мир творби, че всеки, който ги чуе, се затрогва и ги харесва. Според моето скромно разбиране има само два вида музика – добра и лоша. Без оглед класическа ли е, романтична ли е или модерна.“*⁷⁷

Мишо Годоров не споделя популярната и превърнала се в емблематична за модерните и авангардните течения в изкуството максима „изкуство заради самото изкуство“. Според него то не трябва да има елитарен характер и да остава изолирано в тесни кръгове за посветени, нито посланията му, сложно и кодирано изразени и поради това изискващи предварителна висока ерудиция от страна на възприемачия, да остават чужди и неразбрани за масовия човек. Той смята, че изкуството има предназначение да възпитава и култивира индивида, затова трябва да бъде достъпно и разбираемо. Всякакви самоцелни експерименти с формата за него са неприемливи. *„Техника значи самото изкуство. Например за да умееш да говориш, трябва да имаш технически похвати за това, но преди всичко трябва да има какво да кажеш. Същото е и с музиката.“*⁷⁸ Т. е. композиторът залага на **разумния баланс между съдържателни и формални елементи** в музикалната творба. За него те са знак и на талант, и на адекватност на твореца спрямо средата, в която живее.

Според разбирането на Мишо Годоров истинската същност на твореца е в единството на професионални качества и на етична цялост. Това негово кредо оказва влияние и върху естетическите му възгледи. Музикантът отхвърля всяко изкуство, което нарушава тази цялост: *„Лошата упадъчна музика дразни долните инстинкти и ни подбужда към*

⁷⁷ Доклад на Мишо Годоров, ф. 409 к, оп. 1, арх. ед. 115, Държавен архив, Сливен

⁷⁸ Доклад на Мишо Годоров, ф. 409 к, оп. 1, арх. ед. 115, Държавен архив, Сливен

сантименталност, разлигавяне и крие в себе си дори известна порочност.”⁷⁹ Може би твърде крайна от гледна точка на съвременните ни етични нагласи, тази позиция на Тодоров разкрива специфичен момент в естетическия му модел на мислене, който е по-скоро индивидуален и е въпрос на лични етични нагласи.

МУЗИКАЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКА РАБОТА. СИСТЕМАТА НА ЕМИЛ ЖАК-ДАЛКРОЗ

Годините, прекарани в Женевската консерватория, са най-важните за изграждането на Мишо Тодоров като музикант и за формирането на неговите музикално-естетически възгледи. Тук особено влияние върху него има напредничавата за времето еуритмична система на Жак-Далкроз (Émile Jaques-Dalcroze). През 1892 г. Жак-Далкроз става професор в Консерваторията Musique De Geneve, където остава до 1910 г.

Идеята за използване на движенията като средство за изразяване на музиката и за музикално развитие на децата е разработена в началото на ХХ век именно от него. Системата му на музикално възпитание с помощта на ритмични движения, които са тясно свързани с музиката, има за цел да доведе децата до „усещане” на музиката. Затова в строга последователност на занятията с музика той формира у децата емоционална отзивчивост и творческо въображение. Далкроз не само подчертава емоционалното въздействие на музиката, но и го издига като основно положение в разработената от него система. Емоциите, предизвикани от музиката, се изразяват в движения, отразяващи музикалното произведение. „Художествената гимнастика”⁸⁰ (превежда се и като „ритмична гимнастика”), както Жак-Далкроз нарича специалната работа за движение, е един нов начин да се усети музика чрез човешкото тяло. Работата му обхваща основите на пеене, дишане, движение.

В тази „художествената гимнастика” („ритмична гимнастика”) почти всяка музикална концепция се изразява чрез движение на всички части на тялото. Това е един много ефективен начин да се подобри координацията, концентрацията и други умения, необходими на музиканта, за да бъде добър изпълнител. Това от своя страна повишава способността да се чувства музиката с цялото тяло, което позволява развитието на звуковата памет, комуникацията, изразяването и творчеството. Въпреки че фокусът е върху музиката, ползите могат да бъдат почувствани във всички изкуства,

⁷⁹ Доклад на Мишо Тодоров, ф. 409 к, оп. 1, арх. ед. 115, Държавен архив, Сливен

⁸⁰ <http://www.dalcroze.org.uk/>

където движението играе роля - танц, актьорско майсторство, музикален театър. Чрез обучението на тялото (а не само на ухото) може да се задълбочи и разшири силата на музикалното изразяване, така че музиката да се преживее по-дълбоко. В тази система разбирането на езика на музиката се постига чрез ангажиране на цялото същество - ум и тяло.

Много упражнения по този метод се основават на ходене. Например на обучаемите се казва да ходят из стаята след музиката, която преподавателят ще импровизира на пианото. Движението им се осъществява като директен отговор на ритъма и промените в скоростта и динамиката на музиката. Учениците постепенно осмислят начина, по който трябва да коригират дължината на своите стъпки и как да контролират използването на енергията и телесното си тегло. Други типични дейности включват бързи реакции като ходене два пъти по-бавно или по-бързо.

Друга основна практика е излизане от художествените модели. Учителят трябва да изиграе един музикален пример. След внимателно вслушване в мнението на обучаемите веднага го повтаря, като отговаря на техните стъпки. Така се осъществява своеобразен „диалог“.

Дишането се възприема от Жак-Далкроз като естествен източник на динамика и начин на изразяване. Той създава много упражнения, помагачи на обучаемите да чувстват и да оформят потока и енергията на дишането.

Далкроз разработва системата в три посоки:

Ритмика: Разбиране на всички елементи на езика на музиката посредством изразяването им чрез тялото и обучение за основните принципи, свързани с тях.

Слухов тренинг: Развитие на умения и знания за интервали, скали, хармония и тоналност, водещи до пълното разбиране на градивните елементи на музиката и способността те да се използват за импровизация.

Импровизация: Развитие на способността за изразяване на музикални понятия, чувства и форми чрез спонтанни жестове; способност да се провокира движение чрез звук.

Взети заедно, тези три аспекта водят до цялостно и изразително разбиране на езика на музиката.

В цялата си педагогическа дейност като учител в Сливенската гимназия Мишо Тодоров прилага методите на Жак-Далкроз като основополагащи при музикалното възпитание на подрастващите.

МУЗИКАЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИ ВЪЗГЛЕДИ

Работата на Мишо Тодоров като музикален педагог се подчинява на принципи, свързани с това, обучението по музика да бъде максимално пълноценно за подрастващите. Като учител той не тръгва от готови

постулати за това, как трябва да се преподава. „Теорията следва да бъде открита в процеса на работата” – казва сливеният педагог музикант. „Да помним, че за специалистите музикални певци и инструменталисти има създадени академии, консерватории, където те ще изучат детайлно своето изкуство. Ние тук говорим за средното ниво ученици и от тях ще извлечем най-големите им постижения, които са по силите и възможностите им.”⁸¹ Очевидно подходът на М. Тодоров към педагогическата работа е трезв, реалистичен, отчитащ всички възможни фактори, които биха повлияли върху обучението по музика. Този подход е съобразен и със средата, и с традицията в областта на образованието.

В основата на музикално-педагогическите възгледи на М. Тодоров стои разбирането, че процесът на преподаване на музика е **система от три взаимно свързани елемента: музикална грамотност, слушане на музика и вокално-хорова работа**. Акцентуването само върху един от тях обезсмисля крайния резултат, защото тези три елемента, взети само в тяхната свързаност и цялост, могат да постигнат целта на обучението: „Да обучим учениците си на нотна грамотност, почиваща върху практиката, и да подготвяме културни слушатели и изпълнителски кадри... Чрез песента да имат те безгранична любов към родината и народа си.”

В доклад на тема „Как да свържем трите съставки на урока по пение” Мишо Тодоров конкретизира това свое разбиране: „С бащинска любов ще внедриш новото у своите ученици, като се справиш дори с отделни индивидуални случаи по разни начини, но така, че да постигнеш целта – научаването на песента, нейното разбиране и хоровото и изпяване. Неприемливо и формалистично ще бъде, ако се преподава само музикална грамотност, само музика, литература или само хорово пение. **Спойката на тия три съставки е необходима.**”

В думите на Мишо Тодоров откриваме разбиране за това, което днес в педагогическата практика се обозначава с понятията индивидуален и комплексен подход. В резултат на дългата си педагогическа практика М. Тодоров изгражда и конкретна визия за приложението на този подход: „Как ще постъпи учителят при преподаването? Той, като използва нотно показателния начин, ще използва също стълбицата, както и ритмичните комбинации на Жак-Далкросовия метод.”⁸² Очевидно е, че разбирането му за преподаването на музика се базира върху придобитите безценни професионални умения и знания в Женевската консерватория, които в

⁸¹ Как да свържем трите съставки на урока по пение, ф. 409 к, оп. 1, арх. ед. 115, Държавен архив, Сливен

⁸² Как да свържем трите съставки на урока по пение, ф. 409 к, оп. 1, арх. ед. 115, Държавен архив, Сливен

съчетание с опита на музикант педагог, който М. Тодоров има като учител в Сливенската мъжка гимназия, изграждат цялостна система на преподаване.

Като учител М. Тодоров търси преди всичко възпитателния ефект, въздействието, с което музиката би допринесла за индивидуалното изграждане, развитие и израстване на индивида, независимо от това каква професия ще избере по-късно той. Сливенският учител се ръководи от хуманистичното разбиране, че в процеса на обучението отделният ученик не само учи, но се и изгражда като личност. За него образованието и възпитанието са двете неделими страни в процеса на педагогическото въздействие. М. Тодоров детайлно разглежда самия процес на това въздействие: *„Учителят художник постъпва така: застава учениците да наблюдават, като им насочва вниманието върху целия модел и подробностите му. След този процес на наблюдение се започва работа по реализиране на образа върху листа или платното. Така през точно този процес на работата учителят им открива правила от перспективата, боите и други специални подробности. Учениците преодоляват мъжнотиите и здраво запомнят теоретичните правила завинаги. <...> По-долу ние ще видим, че този път е най-целесъобразен, защото не е схоластичен и не сковава, а подтиква учениковата самоинициатива. **Теорията следва да бъде открита в процеса на работата.** Да помним, че за специалистите музикални певци и инструменталисти има създадени академии, консерватории, където те ще изучат детайлно своето изкуство. Ние тук говорим за средното ниво ученици и от тях ще извлечем най-големите им постижения, които са по силите и възможностите им. Нека ние, учителите, се убедим в това, че всеки от нас може да приложи метод, който ще го доведе най-бързо и без лишна умора до добрия резултат.”*⁸³ Наблюденията и убедеността на М. Тодоров, че именно в процеса на работа се формира единството на теория и практика, стоят в основата на неговото разбиране за преподаването. Същевременно той си дава сметка, че „сухата” теория често демотивира учениците с безинтересния си и схематичен в повечето случаи начин на представяне. Педагогът държи и на това ученикът да не губи интерес към музикалната материя, да не я приема като нещо неразбираемо, безинтересно, далечно и чуждо, тъй като това би го отблъснало от нея. В разбирането му за преподаването на музика има разумен и точно намерен баланс между чисто теоретичното познание за музиката като специфична дейност и достъпността на изкуството музика. Затова той смята, че трябва да се

⁸³ Как да свържем трите съставки на урока по пение, ф. 409 к, оп. 1, арх. ед. 115, Държавен архив, Сливен

използва всеки метод, който би съчетал знанието с удоволствието. „С всички тези начини (нотно показателния, стълбицата и Жак-Далкросовия метод – б. а.) учителят трябва да постигне целта – учениците да усвоят предадената песен, да знаят нейната, така да се каже, „теоретичност”, да обичат часа по пение, да знаят хубаво да пеят и да умеят да слушат изобщо музика.⁸⁴ Важна роля в този процес М. Тодоров отрежда на Жак-Далкросовия метод на възприемане на музиката. Неговата система на възпитание, в основата на която е принципът „Музиката е основен елемент, който формира и изгражда човека: неговото тяло, неговия дух, съзнание и енергия.” (Жак-Далкрос), изцяло се приема и прилага в конкретната педагогическа работа от сливенския музикант. Основавайки се на това благотворно влияние на музиката за хармоничното развитие на подрастващите, Тодоров ги провокира да се научат да чувстват музиката, да я приемат вътрешно, да се свържат с нея тялом и духом, да я слушат не само със слуха си, но с цялата си същност, да импровизират сами подходящите танцувални движения.

* * *

Личността на Мишо Тодоров е безспорна. Няма друг учител в историята на Сливенската гимназия досега, който толкова дълго и така всеотдайно да е белязал личната си и професионалната си съдба с гимназията и с културния живот в Сливен. Това го превръща в знакова фигура на училището и на града за всички времена.

⁸⁴ Как да свържем трите съставки на урока по пение, ф. 409 к, оп. 1, арх. ед. 115, Държавен архив, Сливен

**ПОГЛЕД
НАЗАД
ВЪВ ВРЕМЕТО**

Те са от различни поколения.
Свързва ги това, че са завършили гимназията
и че кариерната им реализация ги е поставяла в позиции
да вземат отговорни решения.
Обърнахме се към тях с няколко въпроса.

- 1. Какво Ви даде гимназията – и като знания, и като ценности?**
- 2. Кой момент от периода, прекаран в гимназията, е най-ярък в съзнанието Ви?**
- 3. За кои учители си спомняте с благодарност?**
- 4. Какво послание бихте отправили към настоящите възпитаници на училището?**

Ето думите на онези от тях, които бяха любезни да ни отговорят:

Десислава ТАНЕВА⁸⁵

1. ПМГ „Добри Чинтулов“ ми даде основните знания, които формираха интересите ми за развитие по-късно, начина на мислене, отговорността в живота. Формира основите на ценностната ми система, която впоследствие бе само надграждана. Събуди у мен амбицията да „твориш, градиш и развиваш“ в местната общност.

Съпричастността за успех на екипа, за подкрепа на приятел, за отговорност към общност разбрах и научих в Гимназията.

И не на последно място – най-хубавите емоции в моя живот – на отговорно безгрижие, на безболезнена амбиция, на настроение и труд ☺...

2. Не бих могла да определя по-ярък период в Гимназията, но по-запомнящ се, да - след първата година.

3. Не искам да обидя никого, ако пропусна. На всички, които ми преподаваха или ме обучаваха в извънкласните форми, или прекарвахме прекрасно на трудовите бригади... Безкрайно БЛАГОДАРЯ за най-хубавите години в моя живот!

4. Бих искала след години моите мисли от днес да са техни...

⁸⁵ Възпитаник на гимназията от Випуск 1990. Министър на земеделието и храните в предишното правителство, председател на Парламентарната комисия по земеделие в настоящото Народно събрание

Пенка ИВАНОВА⁸⁶

1. Гимназията и ученическите си години неизменно свързвам с поетичните послания на стихотворението на Дамян Дамянов „Гимназия Родина“. Това е и за мен гимназия „Добри Чинтулов“ – храм, в който се формира духът ми; храм, в който душата ми се научи да се моли и да вярва; храм, в който се научих да уча!

Училището – това за мен беше втори дом! И сега вярвам в думите на поета, че „този свят край нас е клас голям“!

Училището пробуди желанията ми за творчество и за нови знания. Заедно с любовта, грижите и вярата в мен на моите родители, училището изгради моята индивидуалност, моята упоритост, желанието ми да избира своята лична посока. Защото точно тя ни е най-потребна в живота – да следваме мечтите, да не спираме да учим уроците на живота.

В училището се докоснах до всички области на човешкото познание и опознах основните закони на всяка наука. Тук се случи моят решителен личен избор за живота – да продължавам да уча, да реализирам себе си там, където ще бъде най-полезна.

И да не забравя – в училище до нас винаги са били нашите учители, които ни научиха и ни предадоха знанията и мъдростта на поколенията; учеха ни да изживеем пълноценно и да осмислим своя живот.

Училището ни даде възпитание и образование, но ни даде и нещо много ценно – приятелите, с които надявам се един ден, когато се срещнем, ще си спомняме за щурите моменти от ученическите ни години и незабравимите мигове. Тук се закърмих с Вазовата любов към „всичко българско и родно“, с порива на страдащия Яворов да разгадае „две хубави очи“ и да се пребори със своите „две души на ангел и демон“, с Дебеляновата нежност, с която лирикът докосва и гали душата ми и я отвежда към омаята на „тихия двор“, към прекрасните „белоснежни вишни“. И още, и още...

Училището заложи и формира ценностната система на поколението ни. Има светини, пред които благоговеем до последния си час. Носим ги в себе си като най-безценни съкровища. Те са храм за душите ни, люлка за мислите ни, пристан за чувствата ни. Усещаме дъха им, поглъщаме струите на животворната им сила. И това ни поддържа живи. Изправя ни на крака.

⁸⁶ Възпитаник на гимназията от Випуск 1979. В момента е директор на Дирекция „Учебници и училищна документация“ в Министерството на образованието и науката.

Прави ни жиливи и корави, одухотворява ни. За мен такива светини и ценности са били и винаги ще бъдат Родината, Семейството и Училището.

2. Много са моментите, споделени с моите съученици, които завинаги ще останат в моето съзнание.

Единият от тях е първият учебен ден – 15 септември. Тогава Гимназията оживяваше с песни, с развълнувани гласове на ученици и родители, със смях, изпълващ училищния двор, с многоцветност и усещане за принадлежност към една общност, която се нарича с различни имена – родно училище, родно място, връстници, приятели... Улиците наоколо пъстрееха от букети.

Това е денят, в който навсякъде многогласно запяваха училищните звънци и ни приканваха да пристъпим прага на училището, за да поемем по дългия и светъл път на знанието! Има нещо завинаги запомнящо се в този септемврийски ден. Защото 15 септември винаги е символизиран стремежа на българина към духовност, към наука, към просвещение. А нашият народ отколе е поставял на пиедестал знанието, вплитайки в него своята надежда за по-добър живот.

И още един ден е ярко и силно в мен – споменът за една свидна, носталгична представа за 24 май, останала от детството и от гимназията – манифестациите.

Това са първолаците, тръгнали на манифестация с бели блузи, плисирани полички и къси панталонки, стиснали свежи китки в ръце, под ширнатите над редиците транспаранти с калиграфски изписаните Аз Буки и, разбира се, ликовете на двамата братя – Кирил и Методий... Там са също и абитуриентите, строени за последно в двора на гимназията, огласящи с гласовете си простора чак до разтворените прозорци на опустелите класни стаи, които предават знамето на следващите випускници с едно нестихващо, преобръщащо сърцето „Урааа!“... Това е рукналият изневиделица дъжд... Това е най-вече разучаваният дни наред в часовете по пеене химн „Върви, народе възродени“..., който за първи път не звучи фалшиво, защото го пее целият град!

3. Професията на учителя е белязана с едно благородно предимство – да остава в паметта, в спомените на своите учениците, да присъства понякога в живота им трайно и дълго.

Така нося и аз спомените за моите учители от Гимназията – те са тези, които запалиха страстта ми към знанието. Те са тези, които ми показаха магията на науката, на словото и напълниха сърцето ми със съпричастност

и обич към другите. Те, заедно с моите родители, са моите примери и водачи в живота.

За всички учители си спомням с признателност и с благодарност! Общуването им с нас беше изпълнено с обич и грижа, формираха от нас личности и съграждаха съдбите ни. Изконна българска традиция е да се прекланяме пред всички учители, които творят духовността и имат способността да я съхраняват и предават. Нашите предци са сваляли шапка на учителите!

Днес аз благодаря на моите учители за благородството, мъдростта, любовта и търпението, с които ни дариха.

На всички учители в гимназията пожелавам много здраве и лично щастие, щедрост и професионално вдъхновение, защото част от бъдещето е в техните ръце. Да не се уморяват да вървят по пътя на духовността с памет към тези, които са го извървели преди тях и с доверие към идващите след тях!

4. Да бъдат усмихнати, всеотдайни, любознателни, да бъдат смели в мечтите си и упорити в преследването им.

На учениците, които за първи път прекрачват прага на училището, да бъдат завладени от удивителната магия на знанието!

На учениците, които продължават пътя на образованието, да имат най-неочакваните и изненадващи срещи с науката!

А на тези, които ще се наричат ученици за последен път, учебната година да бъде пълна с много успехи, незабравими преживявания и светли надежди за бъдещето! И нека техни пътеводни звезди да бъдат тайнството на словото, мъдростта на науката, светлината на разума и обичта към хората!

ГИМНАЗИЯТА

Д-р Андон Бояджиев⁸⁷

И така, на 15.IX.1939 г. аз съм ученик в IV клас на Мъжката гимназия „Добри Чинтулов”. Едва ли съм се чувствал тогава толкова осъзнат и заслужено горд, че в младежката ми кръв има някакъв наследствен геном от тази на патрона на училището. В големия двор на гимназията са строени всички класове, начело с класните наставници в присъствие на знамето, носено от първенеца на школото. Учениците са празнично стегнати в задължителните униформи от черен шевиот, фуражка и пореден номер на левия ръкав, наложено от необходимостта за добро поведение и дисциплина. Следва тържествен молебен и традиционното слово на директора, артистично повдигнат на пръсти, с ораторско изкуство и маниерност, поел ръководството на учебното заведение предната година. Това е Захари Измирев, роден през 1891 г. в Сливен. Завършил история в Софийския университет и редовен учител от 1927 г. Той произлиза от Табаковия род и е племенник на колегата си Н. Табаков. Сестра му Мара е също учителка. Прави археологически разкопки в района около Сливен и е един от първите уредници на музея. Участва в Изпълнителния комитет за въздигане паметник на Хаджи Димитър.

Кабинетът на директора се намираще на втория етаж в новата сграда, срещу официалното стълбище, свързан с канцеларията. Освен бюрото и шкафовете, голяма радиоуредба „Телефункен” свързваше дирекцията с класните стаи, така че необходимата информация достигаше до учениците. Една неистинска новина, съобщена по уредбата - за падането на Сталинград, през 1942 г. му донесе прозвището „Зарю Сталинградски”. По-късно, когато Сталинградската битка стана повратен момент във войната и след края ѝ, той имаше фатално злополучната съдба да бъде осъден от т. нар. Народен съд.

Няма да забравя написаната със зелено мастило квалификация „Похвалявам!” и характерния му подпис под оценката на класната работа от съответния преподавател „Отличен”.

Моята първа класна стая се намираще в старата сграда на гимназията. Нова система на обучение, нов директор, различни учители и класни наставници, нови съученици, специализирани кабинети по различни дисциплини. Прислужниците бай Георги, Бай Трандафил (брат на Съби Димитров), бай Люцкан и др., облечени в своите униформи, носеха

⁸⁷ Андон Бояджиев е наследник на патрона на гимназията Добри Чинтулов. Текстът, отпечатан в настоящия сборник със съгласието на автора, е от книгата му „Будна памет за Сливен“.

колорита на тартори на реда и чистотата в сградите.

Религиозният култ имаше своето място в гимназиалния живот. Преди всичко при започването на учебния ден се пееше молитва. В часовете по религия в програмата на средните класове дякон от Митрополията ни запознаваше с теологичната философия. Ежеседмично класовете се водеха под строй на черква, а празничната литургия се съпътстваше от песнопения на черковния хор, в който участвах и аз заедно с баща ми. След постите учениците приемаха светото причастие заедно с войската.

За насърчаване на интелектуално изтъкнати ученици и за пример, в началото на стълбището на първия етаж на представителната сграда бе поставено почетно мраморно табло. На него фигурираше единствено името на Тодор Куртев, учителски син, отличен ученик и цигулар. По-късно заедно с брат си те направиха голяма научна кариера.

Не липсваха и придобивки за социално слабите. Функционираше стол, раздаваха се помощи и стимули на бедни и даровити ученици.

След спомените от моето присъствие в живота на Сливенската мъжка гимназия през директорстването на Захари Измирев, следва да проследим нейното съществуване по време на следващите ѝ ръководители.

На директорския стол след 1944 г. сяда учителят по хуманитарните науки Никола Бербагов. Заради неговата доброта и незлобивост учениците го наричат „Мекия Колю”. Образованият, човеколюбив, възпитан и етичен наш преподавател по въпросите на психиката, нравствеността, морала и логиката управлява гимназията 7 години, до 1951 г. Оттогава е преместен в София като професор в университета. Негов заместник за 3 години става учителят по естествена история Велико Георгиев. Сериозен и опитен педагог, тънък психолог, тактичен възпитател с научни интереси. Той е роден в балканското село Кипилово. Ръководител е на Природнонаучното дружество при гимназията. Неговите добродетели му спечелват уважителното нарицателно сред учениците „Бай Велико”. Кариерата си продължава в МНП в София, където се пенсионира и в дълбока старост, уважаван и тачен, напуска този свят.

Един от най-дългогодишните директори на гимназията от 1954 до 1969 г. беше преподавателят по физика и мой класен наставник Иван Апостолов. Неговият 15-годишен мандат украси името му със справедливо, човешко и достойно звание - званието „Заслужил учител”.

След него 10 години - от 1969 до 1979 г. директор на гимназията е Георги Колев. Роден е в с. Люлин, Ямболско, филолог, учител по български език и литература. Отдава много сили, труд и талант за утвърждаване традициите на нашето именито училище. Освен с педагогическа дейност, той се изявява и в областта на литературата. Издава книги, пише разкази,

есета, очерци, включително и за патрона на училището, което ръководи.

Ирина Тошева ръководи гимназията от 1979 до 1985 г.,.

Директор на ПМГ от 1985 до 1993 г. е Илия Марков Стамберов. Задишва сливения въздух през 1932 г. Произхожда от стар прилепски, македонски род, а фамилията Стамберов означава строителен работник, който поставя вратите и прозорците на къщите. Дядо му - бай Илия, имаше малко дюкянче на „Аба пазар“, където продаваше плодове и зеленчуци, шоколади и бонбони.

Илия Марков завършва висшето си образование по математика и физика в СУ „Климент Охридски“ през 1956 г. Първоначално учителства в Тополовград, учител и заместник-директор е на ТМТ „Жуковски“ в Сливен и инспектор по математика към ОНС до 1976 г. До 1983 г. е заместник-директор на ЕСПУ „Юрий Гагарин“ и следващите две години е директор на СОУ „Константин Константинов“.

През 1985 г. трите училища: ПГ „Добри Чинтулов“, МГ „Проф. Д. Табаков“ и СВУ „Димитър Полянов“ се обединяват и Марков става директор на новото обединено училище - Природо-математическа гимназия „Добри Чинтулов“. Той директорства до 1993 г.

През посочения период се въвеждат нови учебни планове и програми със засилено изучаване на информатика и навлизане на компютъризацията в обучението. Разнообразяват се формите и за провеждане на Чинтуловите конкурси по специалните предмети. В летописната книга на гимназията са записани имената на десетки възпитаници, защитили името на Сливенската гимназия и България по света. В началото на 2008 г. Илия Марков почина.

Ще заключим списъка на директорите на сливенската гимназия с настоящия ѝ директор⁸⁸ - Бисерка Василева Михалева.

Родена е през 1957 г. в с. Ковачевец, община Попово. Майката е начален учител, а баща военослужещ. Началното и средното си образование получава в Сливен, съответно в V основно училище и Математическата гимназия в края на 1975 г. Завършва виеше образование по математика в СУ „Климент Охридски“ през 1979 г. Работи като учител по математика в с. Градец и от 1980 до 1992 г. - в Математическата и в Природо-математическата гимназия в Сливен. След временно изпълняващ длъжността и спечелен конкурс, заема длъжността директор на ПМГ „Добри Чинтулов“ от 1993 до 1996 г. През двугодишното прекъсване, когато директор е математикът Андрей Едрев, заема други длъжности в областта на образованието и от 1998 г. тя вече 10 години е директор на гимназията.

От 1970 г. участва в организацията и ръководството на Младежкия

⁸⁸ Към момента на издаване на „Будна памет за Сливен“.

червен кръст - Сливен в работата с учащите се. От 1996 до 2002 г. е председател на Фондация „Добри Чинтулов”. Член е на Съюза на математиците и Съюза на учените в България - секция Сливен.

По време на нейния мандат са възстановени дейностите на БМЧК и скаутската организация в гимназията. Поставено е началото на партньорски връзки с училища от други държави. Започва издаването на училищния вестник „Будител”. Изградени са 4 компютърни кабинета и 5 мултимедийни центъра по различни съвременни насоки на възпитание, опазване здравето и добродетелни прояви. Проведена е национална кръгла маса на тема „Да съхраним чист българския език” и др.

Според резултатите от учебния процес ПМГ „Добри Чинтулов” е на първо място в регион Сливен, на пето място сред 30-те математически и природо-математически гимназии в страната и на 20 място сред 3000-те училища в страната.

МОИТЕ УЧИТЕЛИ

За високата, високателна възпитателна и образователна квалификация на нашата Алма Матер, освен директорското ръководство, голямо значение имаше и учителското тяло. Един разнообразен колектив от интелектуално изтъкнати личности, добре подготвени и прецизни професионалисти. Характери, носещи висока хуманитарна нравственост и изтънчена култура - възрожденци за времето си, с благородство и въздействащ духовен императив. С благодарност, признателност, страхопочитание, благоговение и удовлетворение искам да ви представя нашите учители от разглеждания период.

Редно е да започнем с преподавателите, които ни учеха на родния език и българската писменост, съхранили ни във вековете. Навремето това правеха Малама Ганчева, поднасяща учебния материал с безразличие и без особени емоции. Между литераторите беше и Александър Динчев, чиято стратегия беше борбата за чист и звучен български език. С насмешка и сарказъм в диалог с учениците той използваше доста интересни варваризми, турцизми и словосъчетания, с които мислеше, че брани чистотата и достойнството на родната ни реч. Не знам защо го наричаха бай Рахим.

С нескрит интелект и възпитанието на столичанка, омъжена за известния сливенски лекар д-р Петър Данчев, беше изтъкнатата ни учителка Гинка Данчева, майка на съученика ни Евгени Данчев. Тя ни поведе в дебрите и магията на езикознанието от пети клас до завършването на гимназиалния курс. Преподаването на български и старобългарски език и литература носеше белега на подчертана елитарност, не само като метод

на извличане материала в събеседване с учениците. То бе наситено със знания, оригинални интерпретации, финес и възпитание в изпитването и воденето на разговора. Незабравими са спонтанните въпроси и подканвания на „Лейди Данчева“: „Кажете Виє“, от една страна. А от друга - очакваните и изисквани от учителката точни, конкретни и задълбочени, лично осмислени отговори. За съжаление, продукт на нашата неразработена интелектуалност и мисловна инфантилност тогава, това ни караше често, без съответен отговор, в безпомощно мълчание да забием очи в чина. Или, когато с бягащия поглед на незнанието се измъкваш гузно от седалката без отговор на зададено въпрос - тя да те посрещне с ведър поглед и насмешлива усмивка. Понякога и със студено съпричастие да помогне, чрез допълнителни въпроси, извличащи точния и удовлетворяващ отговор, който се запомняше завинаги.

Чуждите езици се изучаваха редовно или факултативно. По френски преподаваше Съба Кашлакева, дългогодишна госпожица, омъжила се за възрастния своеобразен учител по математика Георги Тенев - така наречения „Бай Оджо“.

Моите преподавателки по немски език бяха предимно млади и симпатични учителки. Първата беше Валерия Маринова, модерна и елегантна, но не много красива блондинка. Следващата година бяхме в диалог с немския чрез Мара Иванова, възрастна мома, омъжена за овдовелия учител по рисуване Стефан Петров и след неговата кончина, повторно за учителя и писател Стефан Султанов. В следващите класове езика изучавахме с младата учителка, дошла от освободена Македония Вяра Атанасова. Тя очароваше с македонския акцент на българския език и с либералните, непреднамерени и непосредствени човешки отношения. С младежки демонстрирано приятелство, привлекателни маниери, пленителни усмивки и добри бележки, тя предизвикваше ответна любов. Към нея се прибавяха привързаност и уважение, синтезирани в добронамереното наименование „Немчето“. Средношколското изучаване на немския език приключи с преподавателката Жени Попова - симпатична млада и интелигентна софийска госпожица. Тя споделяше възхищението си от величията на немската литература Гьоте и Хайне, чиито преводи на български бяха нейна любима тема.

Руски език изучавахме в V и VI клас. Преподавател ни беше емигрантът от Бесарабия Константин Кулев, роден през 1886 г. Интересен провинциалист в отношения, жаргон, преподаване и начин на живот. Той доста ни измъчваше със склоненията, падежите и руския речников фонд, затова пък след 1944 г. знанията ни бяха достатъчни, за да изучаваме оригинална или преводна професионална литература.

Математиката беше важна наука и носеше определена традиция в живота на Сливенската мъжка гимназия. Неслучайно отгук са излезли професорите Табаков, Долапчиев и др. Алгебрата, планиметрията, стереометрията, тригонометрията и дескриптивната геометрия бяха дисциплини, носещи и интерес, и трудност. Те обаче развиваха логическото мислене и усъвършенстване на интелекта, който, поставен при различни житейски ситуации, избираше най-подходящото и оптимално поведение.

Аз много обичах математиката, а същевременно и граматиката, защото тя се смята за математика на езика. Изписването на формули, математически символи и извършването на прости и сложни действия, както и други загадки на тази фундаментална наука, създаваха някакво особено удовлетворение у мен. Караха ме да мисля по начин, който да определя плюсовете и минусите при вземането на решения. Да споделям мнението на доцента по математика Йордан Жечев - син на моя многоуважаван учител по тази дисциплина Иван Жечев, че *„в математиката има красота, естетика и поезия и защо да не говорим за нея и като за изкуство.“*

Особено съм благодарен на учителите Иван Жечев, Миткова и Георги Тенев, които ме накараха да заобичам предмета им, който да ми стане жизнено необходим и полезен в предстоящите изпитания на битието. Най-продължително тази дисциплина изучавах от Иван Жечев (1905-1956 г.). Той произхожда от старо сливенско семейство, завършва гимназията, както и математика в Софийския университет като един от първите по успех. Предлагат му специализация във Франция, но поради нелепа инвалидизация, загубил част от единия си крак, той не може да се възползва от нея. По препоръка на министерството, подбиращо елитни преподаватели за Сливен, е назначен в родния си град и учителската професия става призвание до края на живота му. Той е високо ерудиран и като човек, философ и преподавател, придобил правоспособност и по стенография. Обективен и безпристрастно оценяващ учениците си, понякога беше саркастичен и изобличаващ некадърниците и мързеливите. Моето отношение към него беше дълбоко уважително и добронамерено не само защото повечето от тетрадките ми за класни работи бяха калиграфски украсени с неговото „Отличен“. Може би това беше причина със свидетелството си за зрелост да получа и награда като най-добър математик на випуска.

Нямах шанса учител да ми бъде изключителният математик Иван Герасков. През последната година имах възможността да почувствам педагогическите възможности на Георги Тенев. Той ни преподаваше

дескриптивна геометрия, която особено обичах. Графично и прецизно очертаните точки, линии, равнини и координати по белите листове с фино подострен молив бяха прецизно решени задачи-загадки. Под тях стояха нанизаните с червено мастило оценка „Отличен” и подписът на преподавателя. Той беше възрастен ерген с аскетично патриархално възпитание. Твърдите, сурови и настоятелно изискващи претенции към учениците се характеризираха с оригинални фрази и изказвания. Като изпитваше някой незнаещ, дрезгавия му глас повеляваше: „Кажы, кажы още малко, че да ти пиша два.” Рядко по лицето му се появяваше усмивка, показваща изтрити жълти зъби, гарнирана с гърлен смях. Когато се ожени за учителката по френски език Съба Кашлакева на въпроса: „Господин Тенев, как ще прекарате медения месец”, със същата усмивка басовият глас отговаряше: „Ами че мислим със Съба да идем къде лъджите” (Сливенските минерални бани). В последния час на средношколското ни образование наместо съответно поздравление за успешното завършване и напътствия за бъдещето, със познатата усмивка бай Оджо заключи: „Е-е, свършихте вече. Дай нота за песента „Велик е нашия народ”. Искаше да каже за изпроводак да изпеем актуалния за момента марш „Велик е нашият войник”.

Историята и географията бяха важни дисциплини, които ни разказваха за съдбините на отечеството и континентите и ни разхождаха по земите на света. Макар и смятани за зубрашки предмети, те осигуряваха широка информация и оформяха необходим и за днешното време светоглед и познания. Врати към древни цивилизации, религии и непознати забележителности ни отваряха нашите учители Иван Димитров, Тодор Ангъзов и по-късно Велев.

Своеобразен по отношение на педагогически похвати и методика, Иван Димитров, същевременно и заместник-директор, ни беше полезен за трупане на знания. Това правеше с една ограничена стилистично и тонално реч, пълна с типични негови словосъчетания. От друга страна, беше пример с външния си вид и с наставленията за неговото поддържане. Грижливата прическа, подрязаните мустачки, стегнатата вратовръзка около бялата риза, черното сако и раирания, огладен с драстичен ръб панталон, оглеждащ се в лачените обувки, допълваха авторитета му.

Тодор Ангъзов от гр. Етрополе, завършил Софийския университет, от 1927 г. беше преподавател по история и география. Преди 1944 г. беше и директор на Девическата гимназия. Той беше добър, възпитан и уравновесен човек и учител. Придържайки се към програмата в учебниците, неговото преподаване винаги се оцветяваше с допълнителни, неизвестни събития и факти, разгарящи националното ни самочувствие.

В последните години на ученичеството ни с историята ни занимаваше едноокият учител Велев, който се ожени за чернооката, симпатична учителка по български език и литература Моллова.

Особено място в реалната гимназия заемаше обучението по естествена история. Започваше се с ботаника от IV клас и продължаваше със зоология, минералогия и петрография, биология, анатомия и физиология. Занятията се водеха в съответния кабинет, разположен в североизточната стая на долния коридор на тогавашната нова сграда. Той беше оборудван с хербарии, скелети, восъчни мулажи, стъкленици с препарати и др. Там рисувахме определени находки, слушахме лекции, изпитвахме ни. По тази дисциплина в първия курс се срещнахме с един неуравновесен особняк несливенец - Петър Влаев. Със самовнушението и поведението си, че се подиграват с него, начинът на преподаването и отношенията с учениците не бяха еднозначни с изискванията. Поради това си беше спечелил прякора „Перо Машината”, което отразяваше неуважение към неговата особа.

Като негов контраст на човешка съдържаност, професионална тежест и философска същност, на културно-настойническо преподавателско и взаимноуважително отношение, беше учителят Велико Георгиев. Умен, сериозен, владеещ превъзходно материята си опитен педагог и достоен човек, който освен лекционната работа отдаваше значение и на реферати, подготвени от учениците по съответната дисциплина.

Учителите Богдев и Жак Пикар - френски възпитаник, бяха личности, които изнасяха своите уроци по естествена история като доказани и уважавани авторитети.

Кабинетът по химия беше в северозападния ъгъл на първия етаж на тогавашната нова сграда. Стаята беше с амфитеатрално разположени чинове и врата към лабораторията. Един от учителите ни по химия беше младият, ентузиазизиран енциклопедист с подчертан интерес към химията - Марин Жечев. Но той беше и поет и обществено ангажирана личност с оригинално мислене, идеи и поведение. За известно време и командир на бранническата дружина. След това замина за София, спечелил конкурс за асистент в Химическия институт към Медицинския факултет. За съжаление, жестокото тоталитарно време отнема свободата му и той е изпращан и в лагер, и в затвора. След това като безработен спечелва анонимен конкурс за поетични творби. Но свободните духом не живеят дълго и той стана покойник още в младите си години.

Когато говорим за химия, с адмирации трябва да споделя за нашия преподавател и бивш директор на гимназията Никола Башев. В дните на мобилизациите и войната, той запълни овакantenото учителско място по

химия. Ние, учениците, се срещнахме с един професионален ерудит със запазена творческа енергия, проявяваща се с определени особености в учебния процес. Той нямаше учителски бележник, а една скица на кабинета, всяко място в която носеше номера на съответния ученик. Часът започваше с обичайния въпрос към дежурните „Има ли - няма ли?“ (става въпрос за отсъстващи) и верен на практиката да ги изпитва, допълва: „Дръж тебешира!“ или: „Разгеле, джуркан боб!“ (да не се разкарва отново до дъската). Колкото и да беше шеговит и духовит, учениците с почит и уважение се страхуваха от него. Разхождайки се между редиците, при поставен въпрос, без да го погледне, нареждаше: „Еди кой си да каже!“, друг да допълни или опровергае отговора. На края на срока чрез това оригинално изпитване-събеседване, оценките бяха наистина реално заслужени.

Друг учител по химия, изваден от архивите, беше възрастният, уморен от времето добър човек Руси Янев.

Кабинетът по физика се намираще в югозападната част на втория етаж на гимназията. Изучаването на тази дисциплина започваше в по-горните класове. Завеждащият учител Александър Брежицки по мое време беше напуснал Сливен и преподавателка по физика беше за известно време Анастасия Кирова, с първа специалност математика. Впоследствие беше назначен Иван Апостолов, сърдечен и разбран човек и учител, който ми беше и класен наставник. Справедлив и лоялен към колеги и ученици. Но капилярно зачервената окраска на лицето му, дрезгавият, прегракнал глас и безкопромисното „режене“ на мързеливите, му донесе прякора „Касапинът“. Беше добър с прилежните и аз бях един от тях. През 1949 г. той ми помогна да продължи висшето си образование. Гонеше тютюнджиите, но сам заклет пушач, стана жертва на тази страст. Не случайно след 9.IX. той беше един от най-дългогодишните директори на гимназията.

В горните класове навлязохме и в дебрите на хуманитарните науки. Психологията, логиката, етиката и естетиката станаха предмети за изучаване. Това беше една подчертана необходимост за човешките отношения, за задълбоченото мислене, за нравствените ценности, за възпитанието на развиващата се личност. Подходящ за това наистина беше нашият учител Никола Бербагов - един интелгентен, задълбочено начетен, възпитан, сдържан и вискателен наш съгражданин и преподавател. Тези характеристики оправдаваха прикачения от учениците му прякор „Мекия Кольо“. Той ръководи гимназията в продължение на 7 години. Неслучайно след това стана професор в Софийския университет.

Макар и „реалисти“, ние изучавахме и латински език. Той беше и

необходима основа за предстоящото висше образование. Латинската етимология и лексика и до днес оказват своето значение за вникване в словестните интерпретации на древността и съдържанието на думите. В тези тайни ни въведе моят предишен учител по цигулка Илия Цеков. Неговата висока интелигентност и богата обща култура бяха гаранция за възприемане на общочовешките истини и правила на поведение, изведени от историята на цивилизацията. Като класен наставник, той за последен път ми поднесе ученическата книжка, в която с неговия характерен и обработен почерк най-отгоре пишеше: „По успех № 1 в класа”.

Учител по латински език на „класиците” беше друга интересна личност - руснакът Димитър Лебедински. Висок и тънък, измъчен като Дон Кихот, провлачваше единия си крак, вероятно наследство от тюрмата в Русия след революцията. За него се разказваха много вицове и анекдоти, особено около женитбата му със сливенката Събина Лебединска, интересна, пълна, ниска, фрапантно гримирана певица - прецизна и оригинална изпълнителка на народни песни и руски романси.

С особено удоволствие ще ви запозная с учителя ни по рисуване, известния сливенски художник акварелист Стефан Петров. Един скромен, добър и способен учител, когото учениците наричаха „Петрошката”. Неговият кабинет на последния етаж на старото здание ни събираше с особено чувство за среща с изкуството, със собствено откровение и възможности да се сътвори нещо красиво и ценно, пък било то и най-простото. Г-н Петров ни запознаваше покрай студиите си за творчеството и с учението за перспективата. Нещо много важно при рисуването на пространства, равнини, линии и точки на белия лист, за определена практическа дейност. С философско проникновение ни поднасяше житейската си опитност и мъдрост от своите есета и карикатури. Ние очаквахме спокойната му реч и мисъл, съпроводена с леко примигване и заразяващо излъчване, за да прекараме в духовен комфорт двата незабравими часа по рисуване.

В стария гимнастически салон, намиращ се в едноетажната сграда в югоизточната част на училищния двор, тартор беше старият учител по физическо възпитание Димитър Рохов. Наричахме го „Дядо Роха” - стар сливналия, участвал в борбите за Македония и един от основателите и радетелите на юнашкото движение в града. Той бродеше от салона до игрището в западната част на двора винаги облечен в анцуг и кецове. На врата му висеше свирката, с която въвеждаше ред в провежданите упражнения и игри. Типични за него бяха отривистите команди и не особено богата реч, в която преобладаваха думите „Знаеш, знаеш!” Неговото присъствие носеше раздвиженост, освежаване и физическо

опресняване от умственото и психическото напрежение.

Заедно с Рохов учител беше и Димитър Ставрев. Когато Димитър Рохов се пенсионира, замести го Петър Петков, по-преди преподавател във II-ра прогимназия. По едно време учител по гимнастика ни стана дошлият от Кюстендил Грънчаров. Един особняк, който непрекъснато миеше ръцете си със спирт. Беше неприятен на учениците, заради което те му определиха прякора „Хапа“ (вероятно отровата).

БАЙ МИШО

Не случайно дотук не чухте за заслужилия ни учител по музика Михаил Тодоров. За този дългогодишен, емблематичен деец, увлякъл редица поколения в благородството на музикалното изкуство.

Какво достолепие и обладан човешки потенциал на интереси, виртуозна артистичност, справедливост, отговорност и дълг се криеха зад простичкото наименование, с което го наричахме „Бай Мишо“. Приятел, защитник и покровител, който записа името и таланта си не само в културната история на града, но и в летоброението на Сливенската мъжка гимназия от 1911 до 1945 г. и отново от 1950 до 1953 г. Част от това време аз бях ученик на този забележителен, оригинален, умен и одарен от природата учител. Тази скромна и действена натура можеше да прониква в душите на учениците и събеседниците си. Да ги поучава и образова, да ги учи на хуманизъм, на труд и доброта, зад една дълбоко мотивирана, на пръв поглед наивност, безпомощност и колебливост. Неизкушен от предлагана професионална кариера, той прекарва целия си живот в родния Сливен. Ликът му заедно с образите на големите български композитори Добри Христов, Панайот Пипков, Петко Стайнов и др. стои по кориците на нотните ни тетрадки.

Страхопочитателно и с интерес пристъпвах в кабинета по музика в липсващата вече югоизточна сграда, на мястото на която днес се намира входът на новопостроеното здание на Природо-математическата гимназия. Отдясно, след входа откъм двора на училището се намираше „Светая светих“ на загадъчния учител с големите диоптри на златните очила, с характерния нос и гушка, мустаци и перчем. Неговият характерен профил украсяваше стените на училищния двор и прозорците, плотовете на чиновете и кориците на тетрадките и учебниците. Волността на възпитаниците му, които го рисуваха, говореше за близост, непринуденост, любов и уважение към него. Моят интерес към оригиналния учител, завършил във Франция и Швейцария, се подклаждаше от своеобразния му жаргон, оцветен с чуждици, свойски обръщения и хвалби, а когато беше нужно и с добронамерени ругатни и натурални провинциализми. Но той

имаше и оригинално лична система на обучение по музика. Едно специфично негово поднасяне на дефиниции и термини за определени музикални категории. Едни от неговите дидактични определения бяха: „Музиката е изкуство, което ни учи така да съчетаваме тоновете, че да се получи приятност на ухото и наслада на душата!“ или „Виртуоз е музикант, който владее до съвършенство техническите трудности на някакъв музикален инструмент.“

Интересно ни поднасяше историята на музиката и биографиите на великите композитори. Той винаги ги оцветяваше с характерни техни откъси от известни музикални произведения, изтръгнати от раздрънканите клавиши на старото пиано. Ние чувствахме неговите способности не само на учител педагог, но и на композитор, разработващ поставена тема. Възхищавахме се и чувствахме зараждането на пролетта, песента на птичките, ромона на поточето, бурята в планината и т.н. Това беше атмосфера, духовен свят на облагородяване на чувствата, на нравствено извисяване, така дефицитно в днешните дни на страсти, антагонизъм, насилие и страх. Дано е останало нещо в нас, което да предадем на поколенията, на които е страхотно необходимо.

Като негово „Добро момче“ - сборна квалификация като поведение, обща интелигентност, възпитание, етика и най-вече любов към музиката, винаги получавях най-високата срочна оценка. Тя понякога се окачествяваше като превъзходна с типично бай Мишовското „Шест с коронка“. За това може би помагаше неговата дружба с баща ми, като превъзходен бас-баритон, изпълняващ арии от негови произведения.

Моите скромни гласови данни и артистичност станаха причина да участвам в неговата оперета „Актьори странници“ в изпълнение на главната роля на кръчмаря Дядо Бабилас (IV.1944 г.) и по-късно в изпълнения на сливенската опера.

Няма никога да забравя пълните с романтика и битово-патриархален култ участия в коледуването през тихата и свята нощ на Бъдни вечер с гимназиалния хор под ръководството на бай Мишо. В празнично осветените къщи на добронравните сливналии ние бяхме посрещани с очакване, усмивки и религиозно осмислени предзнаменования на празничната традиция. Запалените свещи и бенгалски огньове по коледните елхи, нашите благослови чрез коледарските песни, създаваха небивала радост и тържественост пред светлия празник на Рождество Христово. Благодарността за нашите пожелания за здраве, берекет, труд, любов и спокойствие в дома им, се изразяваше с отплата, която отиваше за издръжка на бедни ученици в трапезарията.

Композиторът Мишо Тодоров има голяма заслуга за популяризиране

творчеството на Добри Чинтулов. Той специално разработваше за хоров и струнен състав неговите песни, които ние с възрожденски патос изпълнявахме в хорове, квартети и пр.

Едва ли имаше учител, който така плътно, непрекъснато и органично да е свързан с културно-музикалния живот на нашия град. На почти всеки музикален афиш се четеше „на пианото Мишо Тодоров”. Вече говорихме за участието му при създаване на Сливенската опера, а знайно е, че той беше директор и на Музикалното училище, основано през 1945 г. до закриването му през 1950 г.

След като завърших и като стоматолог обикалях по селата, усетих, че участието ми в музикалния живот беше безвъзвратно отминало. Срещите ми с бай Мишо обаче продължаваха и той - все така близък и непосредствен, приятелски ме наричаше „Бояджийка”. Идваше в поликлиниката да търси и професионалната ми помощ. Няма да забравя с какъв страх, детска наивност и глезливост сядаше на зъболекарския стол. Стискаше ми ръката в знак на благодарност, когато получаваше моята успешна помощ, която го отървяваше от натрапчивата болка и болезнено преживяване.

Не така се получаваше обаче с лечебните вмешателствата при неговото неизлечимо заболяване. За нещастие същото (рак на белите дробове), което ме раздели и с баща ми. Винаги, когато ме срещнеш, вече болният бай Мишо ме хващаше под ръка и разпитваше за симптомите и развитието на болестта на баща ми, за когото той също тъжеше. С проклетия, които той можеше да произнася, виждаше сходността на тяхната съдба. През месец април 1967 г. същата хала отнесе и него в Отвъдното. Но.... Той живее със своята човечност, доброта, скромност и творчество като пример и незабравим спомен за нас, неговите ученици и съграждани.

МЛАДЕЖКИ ОРГАНИЗАЦИИ В ГИМНАЗИЯТА

Общата характеристика на обществото в началото и средата на миналия век се отрази върху възпитанието, организацията и използването на младежта. Тази прогресивно активна сила на живота, носеща честност, искреност, справедливост и патриотизъм винаги е участвала в решаването на социални противоречия, амбиции и проблеми в живота.

Учениците от Сливенската гимназия не остават назад в годините на социалните катаклизми.

Преди всичко това са войните, водени след 1885 г., съпътствани с две национални катастрофи, кървави конфликти, последвани от стопанска и финансова криза, известна като „Голямата депресия” (1929-1933 г.).

Първата световна война завършва с Ньойския договор, според който от Отечеството са отрязани живи късове. Родината е принудена да плаща тежки репарации и контрибуции, българската армия е почти разформирана.

Изследвания сочат, че тези явления са причина за генериране на национално мислене, настроение и противопоставяне като спасителна и самозащитна реакция на българската кауза. В средата на 20-те години се явяват първите организационни единици на тези движения и сред младежта.

В тяхното зараждане стоят стари дружества и формирования в гимназията. Между тях са юнашките чети, възникнали през 1919 г., Скаутската и Червенокръстката организации, християнските, въздържателните, туристическите дружества и др. По мое време в гимназията съществуваха няколко патриотични организации. През 1928 г. се основава Всебългарския съюз „Отец Паисий”, а през 1930 г. започва организирането на БМСОП (Български младежки съюз „Отец Паисий”). През 1932 г. е сложено началото на младежката организация на СБНЛ (Съюз на българските национални легиони). През 1936 г. се появява нова националистическа организация РНБ (Ратничество за напредъка на българщината), която има свой школки клон.

Тенденциите за създаване на единна организация на българската младеж намери реализация през 1940 г. с появата на „Бранник”. Като антагонист на тези националистически организации се изявяваше РМС (Работнически младежки съюз) - формирование на БКП.

Младите сърца и умове с идеологическа пламенност участваха в схватките на политическата борба. Там се вихреха теоретични спорове, улични побоища, разпространяване на позиви и ученически стачки. Следваха изключване на ученици, някои от които минаваха в нелегалност, други бяха съдени, лежах по затвори и лагери, а трети намериха смъртта си в болните времена.

Незабравима остана в съзнанието на младежта и гражданството в началото на четиридесетте години на миналия век показната демонстрация срещу пагубния за България Ньойски договор. Младежи организираха демонстративно изгаряне на символ на този позорен документ. Дълъг хартиен транспарант, в черното поле на който символично изпъкваше названието „Ньой”, грозно висеше на пилоната на паметника. Над него с пушка в ръка Хаджията, във вечерния здрач на деня на подписването на договора, повелително продължаваше да бди за свободата и независимостта на България. Заклинателните слова на ораторите като че ли разпалваха изгарящия в пламъци този позорящ завършек на европейската

война. Този огън запалваше в сърцата родолюбив и патриотизъм и напълнилите площада младежи извикаха в обет: „Никога Ньой!”

УЧИТЕЛИТЕ НИ И НИЕ

Д-р Веселин Василев⁸⁹

Преди години, в очерка си „Учителите ни“, публикуван в „Незабравени и драги“ (1943), Йордан Богдар описа образите на някои свои изтъкнати учители от гимназията. Изкушавам се и аз да обрисувам неколцина педагози, обучавали нашето поколение, родено в 40-те години на 20. век, което получи началното и средното си образование в годините около Втората световна война - години на материална и духовна криза.

Постъпването в гимназията навремето беше събитие не само за ученика, но и за близките му. Авторитетът и на двете гимназии в Сливен - Мъжката „Добри Чинтулов“ и Девическата „Царица Елеонора“, беше много висок и в града, и в страната. Повечето преподаватели бяха дългогодишни, опитни и взискателни. Ученическите паралелки се бяха увеличили, но липсваха класическите. Имаше много нови млади учители.

Класният ни наставник през целия гимназиален курс беше **Велико Н. Георгиев - бай Велико** - биолог, заклет последовател на Чарлз Дарвин. Освен с превъзходното владение на материята, той се отличаваше с тънка психология и лесно контактуваше с учениците. Изискваше от тях, но и ги подпомагаше при нужда и възможност. Библията му беше „Произход на видовете“ на Дарвин и беше много доволен, ако учениците я четяха извън редовния материал. Не робуваше на догми и считаше, че само старанието и овладяването на учебния материал заслужават награди, отличия и похвали.

„Французойката“ - мадам **Събина Тенева**, ни въведе в един непознат свят на френския език - света на френската култура. Умело ни поощряваше да обогатяваме речника си и да свикваме не само с прочита, но и с говора, и свободното ползване на чуждия език. Поощряваше ни да търсим вестници и книги на френски език, да кореспондираме с французи и така да усъвършенстваме езика.

Преподавателите ни по руски език **Константин Кулев** и **Димитър Лебедински** ни разкриха богатството на руския език и литература. Лебедински говореше с акцент, не нагрубяваше никого и някои тарикати използваша боязанта му от хладното оръжие - дори джебно ножче - и го ползваха като средство за отдалечаване на преподавателя по време на класна работа, с оглед улесняване на преписването... Кулев често ни уведомяваше за решенията на учителския съвет по отношение на провинили се ученици и леко ги иронизираше, като за разтуха казваше по

⁸⁹ Д-р Веселин Василев е син на писателя Йордан Василев – Богдар, автор на химна на гимназията. Настоящият текст е от книгата му „Сливенски калейдоскоп“ и се публикува със съгласието на автора.

някой анекдот, особено ако беше в приповдигнато настроение...

„Литераторът“ **Борис Бонев** се очертаваше с флегматичността си. Бавен и достолепен. След влизане в час сядаше на катедрата и караше един от учениците да прочете откъс от литературното произведение, което трябваше да се разгледа, после правеше разбор на откъса, задаваше домашните. Обичаше да разпространява литературни вестници и списания. След пенсионирането си загина нелепо при автопроизшествие.

От другия литератор - **Александър Димчев**, любопитните научиха тайните на бързописното писмо - стенографията - в доброволните курсове, които водеше с желание.

„Географите“ **Иван Димитров** и **Иван Русев** бяха образец на изисканост в облеклото. Винаги спретнато облечени, те имаха същите изисквания и към своите възпитаници. Владееха перфектно материята, бяха много точни в оценките и скъпернически пишеха най-високите.

Историците **Кирил Сивов** и **Стефан Кълчищов** бяха от младите учители. Държаха се приятелски, но изискваха уважение към предмета. Сивов изнасяше академично уроците си с много добър език и стил, винаги посочваше поуците от историческите събития. Кълчищов се държеше на ниво, някои уроци подготвяше особено старателно, особено ако научеше, че идва инспектор. Понякога ги заместваше другият историк - **Аврамов** - класик, който, поради възторга, с който изнасяше лекциите си по английска история, и ниския си ръст, бе получил прозвището Пипин Къси.

Математичката **Пенка Гераскова** беше много сериозна. Та беше преживяла прекеждие: някои отмъстителни двойкаджии я бяха обявили за „неблагонадежна“ и временно я бяха отстранили от работа. Колегите ѝ се бяха застъпили и тя беше възстановена на длъжност си. Умееше да обясни и на неподатливите по математика ученици тайните на любимата си наука и поощряваше даровитите да организират кръжоци, за решаване на задачи с по-голяма сложност.

Физиците **Иван Апостолов** и **Стефан Шопов** се стараеха да ни напълнят главите със законите на физиката. Първият имаше интересен прякор - Касапина, защото беше и пълен, и пълнокръвен, със зачервено лице и режеше без компромис слабаците. Заклет пушач, гласът му беше прегракнал и дрезгав и накрая плати данък на страстта си - ракът на гръкляна го отнесе на стари години... Съгласно правилника обаче гонеше пушачите от клозетите...

Млад учител по химия беше **Олег Филимонов**. Все още неутвърден, бореше се за авторитет, като се мъчеше да изпише по памет и най-сложните химически реакции. Ако сгрешеше, триеше припряно и се извиняваше.

Иван Кръстев - Джон Лок, преподаваше логика - доста отвличена материя, която обясняваше добре с глух дрезгав глас, съперничейщ на този на Апостолов. Ръстът му обаче беше дребен, а прякорът дължеше на възбудата, с която изнасяше урока за Джон Лок.

Учителите по музика бяха **бай Мишо Тодоров**, ветеран-музикант и по-младият Илия Цеков. Те се ползваха с името на любимци на учениците по простата причина, че не пишеха двойки. Бай Мишо заявяваше, че оценките му са винаги с една единица повече и така двойки нямаше. Отличниците прибираше в гимназиалната духовна музика, която самоотвержено ръководеше. На „момченцата“, както наричаше учениците си, свиреше често с цигулката. Това правеше и **Цеков**, съперник и на мадам Тенева в преподаването по френски език.

За физическото възпитание се грижеха ветеранът юнак **Димитър Рохов** и младият **Петков**. Въпреки изкуственото си око, Рохов виждаше всичко и беше наясно, че не всички могат да изпълняват физическите упражнения и да имат високи спортни постижения. Нямаше бележник и оценките нанасяше последен - помнейки постиженията на всекиго. Ако ученикът не беше много добър физкултурник, но отличник по другите предмети, не му разваляше бележките, а великодушно му пишеше по-високата оценка. Петков беше първият му помощник при построяването за първенства и състезания, тичаше и ги организираше...

Евгений Курдов преподаваше рисуване с история на изкуствата и държеше особено на последната. Ако нямаш дарба за рисуване, поне теорията трябваше да знаеш за добра оценка...

Нароилите се „природо-математически“, „езикови“, „хранителни“ и прочие средни училища впоследствие заместиха гимназиите, но трудно достигаха техния авторитет...

За любимите ни учители важеха древните думи на римляните: „Scientia vincet!“

* * *

Когато аз бях ученик в Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов“ от 1946 до 1950 г., имах щастието да пребивавам в зданието ветеран.

Заварих го в не особено добро състояние, но все още годно да приютява учениците по време на класните им занимания. Разполагаше с 8 класни стаи, 1 учителска стая, 1 стая за рисуване и 2 големи салона, около които бяха класните стаи. На стените в салоните имаше закачалки, на които учениците оставяха дрехите си. Първия и втория етаж свързваше бетонно мозаечно стълбище, което служеше за катедра на учителите по време на

масови събирания и чествания, а учениците стояха прави в салона на първия етаж. Стаите бяха с дървен под от големи груби дъски, които намазваха с катран, за да не се вдига прах. Чиновете бяха дървени, със седалки и облегалки с различни размери за различните ръстове на учениците. Обикновено писалищата им бяха надраскани или издълбани с различни ученически мъдрости и шеги, понякога и подписани с имената им. Местата под писалищата служеха за прибиране на чанти, учебници, тетрадки и... за решените задачи по математика, употребявани от някои по време на класни работи. На писалищата поставяхме мастилниците, многократно разливани.

Срещу чиновите стоеше бюрото на преподавателите. На него оставяха дневниците, бележниците, показалките и демонстрационните материали. За картите имаше отделна закачалка. Пред черната дъска беше поставен малък подиум за изпитваните ученици – „мъчилицето“. Когато ученикът застанеше на него, учителят имаше възможност да го поогледа и да констатира дали е в приличен вид (подстриган, обръснат, с изгладени панталони, изрязани нокти, лъснати обувки и т. н.). Ако не останеше доволен от „огледа“, можеше да го изгони от клас. Понякога учителите се шегуваха със закъсващите ученици и подхвърляха шеговито: „Кажки, кажки още нещо, че да ти пиша двойка!“ или „Какво си се замислил, да не са ти потънали гемииите?“, „Сега ли ще съчиняваш нова теорема (история, география и т. н.)?“, „Твърденията ти трябва да влязат в нов учебник по незнание!“.

В ъгъла на стаите имаше голяма „пернишка“ печка с кюнци, подклаждана от байчовците с дърва и въглища. Когато в междучасието учениците бягаха из стаите, случваше се някой да закачи кюнците, които издрънчаваха на пода, печката бълваше дим и сажди, а виновникът се мъчеше с ръце, пазени от носни кърпи, да вдене буриите на мястото им, та да не се викат байчовците или, не дай Боже, пожарната команда...

Когато задухаше сливенският вятър гороломник, някои ученици подпираха прозорците, за да не се отворят. Разправяше се, че при една силна буря учениците в най-горната стая по рисуване, занимавани от Стефан Петров, не могли да надвият вятъра и той изтръгнал прозорец заедно с касата, разхвърлял рисунките, боите, четките и накарал учителя да завика: „Бягайте, че ще ни издуха през прозореца!“ Отстъплението било завършено в пълен боен ред, но без рисунките, та после учителят трябвало да пише бележки „по спомен“. Сливенци помнят и една пакост, дело на мустакатите гимназисти, завърнали се от фронта на Първата световна война, за да довършат обучението си. Те спуснали учителя си по български език Щилиян Веранов от един от прозорците, вързан с пояс, за да не им

пише двойки, та най-после да завършат гимназията. „Жертва на дълга“ - пише Йордан Богдар в „Незабравени и драги“, където обрисова галерия на учителите си от онова време...

От време на време покривът прокапваше и учениците седаха на други чинове, но директорът бързо викаше майстори за ремонт.

Така сградата устоя след няколко ремонта до 2007 г., когато започна основната ѝ реконструкция, променила я в модерна учебна сграда без излишна романтика. Смениха дървените подове с бетонни плочи, прозорците и вратите - с алуминиева дограма, стените - с нови тухли. Всичко - върху стария бетонен скелет на 130-годишната сграда. И ето я вече завършена: стои изкипрена, подновена, модерна, готова да приютява пак ученолюбиви млади хора от града и околностите.

Колко светли спомени са скрити в „отминалото време“ на старата сграда!

ПОЕТ НА ЧЕСТТА, ДЪЛГА И ЛЮБОВТА

Георги Йорданов⁹⁰

Първи септември 1949 година. Топъл слънчев ден. В двора между четирите сгради на мъжката гимназия „Добри Чинтулов“ в Сливен се откриваше новата учебна година. Класовете ни бяха подредени така, че пред погледа на всички се виждаха нестройните редици на новопостъпилите в тогавашния четвърти гимназиален клас. Погледът ми се спря в края на реда с новите ни съученици. Едно малко момче с очила, които почти покриваха лицето му, се беше вкопчило здраво в ръката на друг непознат ученик. След празничния ритуал всички се разбягаха, потъвайки в определените ни учебни стаи. Позабавих се и видях, че двойката, която бях загледал преди това, продължава да стои на мястото си. Момчето с очилата се оглеждаше. Лицето му изразяваше скрита тъга. Тялото му бе силно приведено. Дожаля ми. Представих му се. Той тихо произнесе: „Дамян Пе Дамянов“. В този миг станахме близки. Всяка сутрин - в пек, в дъжд и когато завиеше прочутият сливенски вятър, придружен през зимата със снеговалеж, новият ми приятел Дамян се добираше до гимназията, подкрепян от своя квартирант и съшколник Петко Шидеров.

С Дамян се срещаме все по-често. Ходех и в класната му стая. В междучасията той оставаше приведен над чина, забил поглед в учебници или тетрадки. Веднъж ми показа някакви листчета и прошепна, че се опитва да пише стихове. Може би съм го насърчил, защото след време пак ми подаде стихчета, написани с почти нечетлив почерк на листа с тесни и широки редове. Дамян беше посветил изречения в мерена реч на нашия сливенски вятър. Вероятно това е била най-голямата природна пречка, която е трябвало да преодолява.

Сборна група от сливенските средни училища през лятото на 1951 година отидохме на летуване в Созопол. Устроиха ни в градския парк досами плажа. Всичко беше като военен лагер. Под някакъв набързо сглобен навес бе монтирана кухня. Под широките лиственици на дърветата имаше дълга маса, на която се хранехме. Учителите ни очевидно ползваха квартири, но сутрин идваха рано, преди да станем от сън, и се прибираха в късна доба. Дамян беше със своите родители. Баща му - учил в Трявна, беше известен художник; участваше в изложбите на сливенските и

⁹⁰ Георги Йорданов е възпитаник на Мъжката гимназия в Сливен. Знаменосец е на гимназията. Съучениците му го наричат „Могучий“ – „Могъщ“. Заместник-председател е на Министерския съвет от април 1979 г. до декември 1989 г. Едновременно е и председател (министър) на Комитета за култура (1982-1989). Настоящият текст е от книгата му „Срещи“ и се публикува с авторското съгласие..

южнобългарските художници. От години беше директор на известното средно училище по дървообработване и вътрешна архитектура. С наша помощ Дамян стигаше до пясъка. Отвреме-навреме го водехме да се потопи в солената вода. С удоволствие споделяше, че чувства немощните си крака много по-добре. През няколко дни ми подаваше новонаписани стихове - не помня темите им. Но имаше и хумористични, закачливи стихчета за някои от по-колоритните ни учители и съученици.

Вечер, скрити зад одеяло, правехме предаване „Стършел“. Дамянчо пишеше текстове, които едва разчитахме в мрака. Как ли са ни търпели учителите, как ли са реагирали баща му и майка му на някои негови нелицеприятни изрази... Дамян ми даваше да прочета всяка своя нова творба. Не зная дали е споделял опитите си и с други.

Безгрижното лято приключи. Завърнахме се в любимото училище. Дамян продължи да съчинява стихчета на различни теми - за нашия Сливен, за мира, против военолубците. Пишеше и закачливи словосъчетания, осмиващи някои учители. Тая наблюдателност му изигра лоша шега. За учителя по математика Герасков съчини: „Бай Герас, бай Герас, дете няма власт над нас" и т. н. Осменяят от Дамян учител постоянно му пишеше двойки и се заканваше, че както я кара, няма да получи диплома. Наложих се да ходя при нашия благ директор - философа Никола Бербатов, който по-късно стана преподавател в Селскостопанската академия. Семействата на Бербатови и Дамянови бяха близки. Това улесни моето „ходатайство“. Осменяят учител прояви великодушие; Дамян завърши гимназията една година след мен. Не съм го питал за бележката му по математика, но тя едва ли е била повече от тройка.

Организирахме ученически конкурс за стихотворение, разказ, рисунка. Сред наградените беше и Дамян.

Гледам в архива си една снимка. Връчвам му наградата - книгата „Как се каляваше стоманата“ от Николай Островски, подписана от директора и от моя милост като председател на ученическия комитет. Разказвах ми, че след това Дамянчо до късна вечер съчинявал стихове. Учителката по литература Анна Гюзелева - току-що завършила университета като състудентка на Павел Матев, насърчаваше литературните му опити. По училищната радиоуредба четяхме негови стихове. Съдействахме някои от тях да се публикуват във вестник „Сливенско дело“.

През 1953 г. Дамян бе приет за студент по българска филология в Софийския университет. Родителите му се преселиха в София. Петър Дамянов бе назначен за директор на средното училище по приложно изкуство. По-късно беше привлечен за експерт в Комитета за култура.

Бай Петър водеше Дамян на лекции, изпити, на студентски литературни четения. Често им гостувах в квартирите на улица „Скобелев“ и „Доспат“. При всяко мое появяване лицето на Дамян се озаряваше от усмивка. Подаваше ми поредното листче със стихотворение, изписано вече не с неразбираемия му почерк, а на пишешца машина.

Все по-често в младежките вестници и издания се отпечатваха стихове на Дамян П. Дамянов, както се подписваше. Неговата искрена, чувствителна поезия се посрещаше с интерес и от млади, и от възрастни читатели.

С искрена радост препрочитах и първите му стихосбирки, които ми подаряваше с приятелски автографи: „Ако нямаше огън" (1958), „Очакване" (1960), „Поема за щастието" (1963), „Стени" и „Пред олтара на слънцето" (1964), „Преди всичко любов. Драматична поема" (1965)...

На всяка писателска среща в Сливен неизменно канехме и Дамян. Баща му, бай Петър, беше постоянният му придружител. Елисавета Багряна, Никола Фурнаджиев, Дора Габе, Младен Исаев, Георги Джагаров и други наши гости се възхищаваха от благородството на бившия учител - художника Петър Дамянов. Двамата със съпругата му Надя бяха посветили без остатък живота си на творческите изяви на озарения от светъл талант любим син.

Дамян стана неразделна част от младото ято поети от началото на 60-те години - Владимир Башев, Любомир Левчев, Андрей Германов, Петър Караангов, Матей Шопкин, Евтим Евтимов и други. Артисти-рецитатори правеха рецитали с патриотични и любовни стихове на Дамян; обикаляха страната, придружавани от поета и неговия баща. Естествено, както той ми сподели, най-много се е вълнувал при срещите в салона на сливенското читалище „Зора“. Възторжено го аплодирахме. Неговите съученици и учители се радвахме на творческите му сполуки, гордеехме се с него.

Веднъж той ми представи младо усмихнато момиче, което го подкрепяше вместо бай Петър. „Това ми е любимата, скоро ще се женя за нея. Надежда е от Сандански. Пише стихове..." В нашите очи Надя бе новата Мара Белчева. Искрено се радвахме на тяхната любов. Надежда стана и секретарка, и най-близка помощница на именития си съпруг. Родиха им се три деца...

Годините летяха. Дамян беше вече всепризнат поет, работеше в различни издателства. С хонорарите, които получаваше - а тогава писателите бяха щедро възнаграждавани за книгите им, които се отпечатваха в големи тиражи - оскъдицата напусна техния дом. Закупи жилище във ведомствена сграда на Цариградско шосе. Янко Дюлгеров, млад директор на софийски завод, ми сподели, че работниците с радост приемат за свои съкооператори поета Дамян Дамянов и композитора Александър Йосифов.

Почти всяка година излизаха нови стихосбирки на Дамян. Написа и пиеса за Младежкия театър - свидетелство за многостранната дарба на утвърдения член на Съюза на българските писатели.

<...>

Дамян Дамянов беше със сложна, ранима душевност. Трудно понасяше недружелюбието, завистта, нескритото съчувствие или фалшивото великодушие. Често изпадаше в отчаяние. Казвал ми е, че понякога не му се живее. На няколко пъти поглъщаше с шепи приспивателни и лекарите, които добре познаваха своя пациент, с големи усилия и любов спасяваха живота му.

Съхранявам като мили спомени автографи от Дамян на почти всички негови книги, както и десетки лични писма. В едно от тях той ми пише:

„Скъпи Георги,

Благодаря ти и всепризнателен към теб оставам, защото в едни от най-трудните моменти в живота ми в последните няколко години и в радост, и в мъка, в тежки и щастливи мигове бе, понякога макар и задочно с мен, че не ме остави, че винаги си ми протягал ръка. Този път такава ръка ти протягам аз и те прегръщам братски, не искам нищо друго, освен обич.

В знак пак на моята обич към теб си позволявам този скромен дар - един малък и може би недоизкусурен акварел от моя баща. Съзнавам, че той не е най-доброто от неговото скромно и неизвестно творчество, но тъй като измежду всички негови работи само върху него е оставил подписа си, ти избрах него. Старомоден, недовършен и най-вече самодейно направен, той едва ли ще ти хареса, не те задължава непременно да го закачиш на стената си, но поне да ти напомня за „бай Петър“, с когото взаимно се обичахте.

Братски те прегръщам:

3 януари 1986 г., твой Дамян. "

ТОИ ЖИВЯ И ПЯ ЗА БЪЛГАРИЯ

Георги Йорданов

Името му чух за първи път от моя братовчед Георги Н. Георгиев, ученик в Сливенската мъжка гимназия „Добри П. Чинтулов“. В детската ми представа прочутото школо бе своеобразен университет. В семейството ми най-много се говореше за подвизите на дядо ми по майчина линия Георги Иванов Култуков, последния жив хайдутин от четите на Пейо Буюклията и на Стоил войвода. Отявлен русофил, той кръщава единствения си син с името Николай - израз на преклонението към руския цар Николай II. Покрай разказите за нашия героичен дядо братовчедът ми разказваше, че е съученик с Георги от село Бяла, който пише стихотворения.

През годините на антифашистката съпротива Георги Н. Георгиев се включва активно в дейността на сливенската ремсова организация. Заедно с баща си - моят вуйчо, известният ляв земеделец Николай Георгиев, са ятаци на партизаните. Конспирацията е разкрита и двамата попадат в затвора. Майка ми и близките ни ги оплакваха. След 9 септември 1944 г. бяха щастливи, че се завръщат живи. Георги разказваше за инквизициите в арестите и затворническите патила. Сред имената, които изричаше - а всички бяха непознати за мен, отново повтаряше името на Георги Джагаров; затворниците организирали литературно състезание, спечелено от него.

Наскоро след това на гости дойде самият Георги Джагаров. По-късно разбрах, че не бил безразличен към братовчедката ми Мария, ученичка в Сливенската девическа гимназия. Без някой да ме покани, седнах край тях и през цялото време не откъснах поглед от поета. Изглеждаше много висок, с буйна черна коса, големи очи, скрити под едри вежди, силен глас. Не помня за какво си говореха, но в съзнанието ми се връза образът на младия човек, прочул се с умението да пише стихотворения.

По-късно за него говореха и нашите учители от гимназията в Сливен. Сочеха ни го за пример. По това време младежът от село Бяла беше заминал да учи в Москва. Вълнувахме се, че младеж от Сливен е в легендарната столица. След завръщането му местният вестник „Сливенско дело“ публикува цикъл стихотворения от младия поет с бележка, че е завършил с отличие Литературния институт „Максим Горки“.

По-отблизо опознах младия „сливенски“ поет през 50-те години. Вестник „Литературен фронт“ и други издания все по-често публикуваха негови стихове. Срещяхме се от време на време. Хвалех се на приятели, че

го познавам отдавна - завършил е нашата сливенска гимназия, издържал е големи мъчения във фашистките арести.

Развълнувах се, като видях в листата на кандидатите за столичния общински народен съвет и неговото име. Включих се в предизборната му кампания - нали бе представител на младежта. Георги Джагаров беше избран за общински съветник.

Създаде семейство със студентката по литература Цветана. Продължаваше да публикува стихове, които се радваха на голям читателски интерес. Първата му стихосбирка „Моите песни“ заля книжния пазар през 1954 г. Следващата година се разпространи в многохиляден тираж второто издание на великолепните му стихове. Последваха книгите: „Лирика“ - 1956 г., „В минути на мълчание. Стихове“ - 1958 г.

От началото на 60-те години се срещаме все по-често. Станаме приятели. Виждахме се при всяко мое идване в София. Посещавал съм го в скромното му жилище на ул. „Васил Коларов“, днешната „Солунска“. Най-често го намирах в прочутото кафене „Бамбука“ - срещу Народния театър, средище на млади талантиливи писатели. Говореше с вълнение за голямата дарба на Пеньо Пенев, с когото бохемстваха. Пеньо бързо се наложи като изключителен поет: богата образност, прекрасен език, умни и красиви чувства. Джагаров потъна в скръб след самоубийството на Пеньо Пенев. На погребението в Димитровград произнесе забележително траурно слово за толкова рано изгасналата звезда на българския поетически небосклон.

Не зная какви хонорари получаваше от първите си публикации и стихосбирки, нито каква е заплата му като драматург в Младежкия театър. Ала Георги преодоляваше своята гордост, споделяйки ми, че парите все не му стигат, че живее в недоимък. А не спираше да плаща сметките на буйни компании. Замисляше да се пресели в Сливен, смятайки, че ще намери по-добри условия за творчество и издръжка на семейството, в което вече се беше родил синът им Мартин. Разбрахме се да не напуска София, но да засили контактите с родния край.

Не минаваше месец, без да гостува в Сливен. При всяка среща споделяше замисъла на своята бъдеща пиеса. Очевидно атмосферата в Младежкия театър го е насърчавала да се утвърди и в областта на драматургията. В Сливенския театър се извяваха много талантиливи артисти. Енчо Халачев, който завоюва име на обещаващ режисьор с постановката на „Иван Шишман“ от Камен Зидаров, също се сближи с Г. Джагаров. Консултираше го при окончателната редакция на пиесите му „Вратите се затварят“ и „И утре е ден“. Успешните постановки на новите творби представяха младия драматург Георги Джагаров в най-добра светлина.

Театралните и литературните критици не обърнаха особено внимание на реализациите на сливенска сцена. Но и двете пиеси продължаваха да впечатляват, особено с чистата мъка по отсечената от отечеството Македония. Георги Джагаров беше запален по националната история и посвещаваше голяма част от разговорите в „Бамбука“ и на други срещи за положението на българите в Македония. Възмущаваше се, че Венко Марковски гние в концентрационния лагер „Голи оток“...

При една от срещите ни - мисля, че беше през 1963 г., къде с радостно чувство, къде с почуда ми каза: „Тодор Живков на няколко пъти ме кани на среща. Заедно със Стефан Гецов гостувахме и в родния му дом в Правец. Запознахме се с майка му баба Маруца...”

Разбирах, че това го ласкае.

<...> Споделяше ми, че Тодор Живков с насмешка казвал на него и на Стефан Гецов, че ще ги откъсне от компаниите, които погубват таланта им. Явно това е било прикритото желание на лидера на партията и държавата - чрез контакти с популярни млади представители на интелигенцията да убеди свои критици, че е широко скроен и не робува на предразсъдъци.

ФРАГМЕНТ ОТ УЧЕНИЧЕСКИТЕ ГОДИНИ НА РАДОЙ РАЛИН Димитър Стефанов, Пламен Минев⁹¹

От протоколните книги на Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов” става ясно, че Димитър Стефанов Димитров (Радой Ралин) е завършил средно образование в гимназията. В четвърти (осми) клас е записан през учебната 1936/1937 г.

Летописните и протоколните книги (ф. 93 К, Сливенска гимназия „Добри Чинтулов”, оп. 1, а. е. 6, 36; оп. 2, а. е. 3, 5 и 7) съдържат свидетелства, че в гимназията учениците участват в различни дружества: литературно, математическо, природонаучно, историческо, червенокръстко, въздържателно, стенографско, „Юнак”, „Скаут”, Отец Паисий”, „Бранник” „Легион” и други. В гимназията активно действа нелегална организация на РМС. В изложение до Министерството на просветата директорът на гимназията пише, че оказва пълна подкрепа на бранническата организация. След началото на Втората световна война българите са разделени на прогермански и просъветски привърженици.

В Държавния архив – Сливен се съхранява доклад на комисия от учители при гимназията от 18 април 1939 г. (ф. 93 К, оп. 1, а. е. 27, л. 178, 179), назначена от директора, за да разследва провинили се ученици, между които и Димитър Стефанов Димитров от VI б клас. Разпитани са ученици от гимназията. Комисията установява следното: „На 30 май 1939 г. е съобщено, че след обяд ще се проведе събрание на литературното дружество”. В дневния ред е поставена точка за четене на рецензия на стихосбирка на ученик от осми (дванадесети) полукласически клас. Рецензията за стихосбирката не е ласкава. Нейната цел е да се парира издаването на „нескопосани сбирки”. Трябва да бъде прочетена от Димитър Стефанов, но е съставена от друг ученик. След като се събират учениците, учителят, ръководител на дружеството, им съобщава да напуснат стаята, защото събранието няма да се проведе. В коридора присъства цивилен полицай, изпратен от Околийския управител в Сливен. Става ясно, че събранието е разтурено с помощта на полицай, за да не бъде прочетена рецензията.

Комисията решава Димитър С. Димитров да бъде изключен, с право да постъпи в друго училище. Двамата ученици, които са го удрияли и ритали, са наказани с намаляване на поведението им с по една единица.

⁹¹ Димитър Стефанов и Пламен Минев са възпитаници на гимназията от Випуск 2014. Настоящият текст е от блога за Радой Ралин, който те създадох по повод 10 години от смъртта му.

Радой Ралин е непреклонен към неправдите още от ученическите години. Посреща смело ударите на живота. Не се страхува да поема отговорност. Смело отстоява правото на свобода, на изразяването на мнения. Твърдо и последователно защитава своето право да разпространява информация и идеи без намеса на публичните власти.

ВИПУСК 1951 НА СЛИВЕНСКАТА МЪЖКА ГИМНАЗИЯ „ДОБРИ ЧИНТУЛОВ“

Инж. Христо ЧОМАКОВ

През есента на 1947 година 242 четиринадесетгодишни момчета, разпределени в 6 учебни паралелки, встъпихме в първия гимназиален клас. Беше трудна следвоенна година. Купонна система. Черна борса за основните хранителни продукти. Но житейските трудности не нарушиха ученолюбивия дух и оптимистичното начало на този забележителен випуск. Огромен шанс за начинаещите гимназисти беше, че деветосептемврийският кадрил не засегна основния учителски състав на гимназията. Старите ерудирани преподаватели успешно комбинираха новите учебни програми с утвърдените във времето класически концепции на основните изучавани предмети. Изискванията и критериите за знанията на учениците бяха изключително високи и безкомпромисни. Достатъчно е да се отбележи, че след две години, през 1949 година, паралелките от 6 станаха 4, а в края на обучението през 1951 година випускът завърши с 3 паралелки.

При изучаването на точните науки математика, физика и химия учебният процес през всичките години протичаше без проблеми. Дългогодишните преподаватели учителите Жечев, Попов, Апостолов, Шопов и Филимонов с висок професионализъм и изключителна възискателност „селектираха” бъдещите инженери на Републиката.

Съвсем друга беше картината при изучаването на българската литература и естествените науки.

В годините на випуска настъпиха революционни промени при оценката на българската литературна история. Появи се нов феномен „социалистически реализъм”. Класическите поети и белетристи се разглеждаха под лупата на понятия като „класовост“, „партийност“, „народност“. Яворов и Дебелянов станаха реакционни символисти, а Йовков - дребнобуржоазен писател.

От началото на учебната 1948 година беше назначена нова учителка по български език и литература - току-що завършилата Софийския университет Мария Калчева. С много труд, амбиция и риск през последните три най-важни гимназиални години Мария Калчева култивира завинаги в нас - нейните първи ученици - реалната истина за нашето литературно наследство.

В естествознанието - ботаника, зоология и биология, господстваха новите теории на Мичурин, Лисенко и академик Вилямс. Класиците Вайсман Мендел и Морган бяха напълно отречени. Четири години имахме щастието преподавател по естествени науки да ни бъде учителят Велико Георгиев. Авторитетно и професионално, без да отрича новите псевдотеории, абсолютно задължителни за обучение, стъпка по стъпка, Велико Георгиев изгради у нас истината в тази важна част на човешкото познание.

Заслужават признание и висока оценка останалите учители, преподавали през тези години: Русев и Добрев по география, Сивов, Калчищов и Аврамов по история, Кръстев по психология и логика, Цеков и Иванова по френски и немски език, Рохов и Петков по физическо възпитание.

Отделям специално внимание на учителят по музика - композитора Мишо Тодоров. Той ни преподаваше само две години, но научихме нотите и какво е солфедж. В нотните тетрадки по „теория и практика” на първа страница под диктовката на Мишо Тодоров написахме: „Музиката е изкуство, което ни учи така да съчетаваме тоновете помежду им, че да се получи приятност на ухото и наслада на душата." Това се ПОМНИ ЦЯЛ ЖИВОТ.

Накрая си позволявам да отбележа имената на известни випускници с висока реализация в трудовия живот. Специално уважение заслужават тези, които след завършване на висшето образование се върнаха в родния град и отдадоха сили и знания за издигане просперитета на град Сливен: Константин Димитров - заслужил учител, инж. Асен Панайотов - кмет на Сливен (1972 – 1974 г.), д-р Марин Стойнов - началник на ДВСК, инж. Продан Проданов - директор на Текстилният комбинат, инж. Васил Турсунлийски – началник отдел Архитектура и благоустройство, Евгений Вълев - художник, носител на наградата „Добри Чинтулов“ през 1004 г., инж. Владимир Илиев – главен инженер в Текстилният комбинат.

Випускници, реализирали се другаде: проф. д-р инж. Стефан Бъчваров - ВМЕИ София, Димитър Събев - посланик в Гвинея, Мароко и Швейцария. Георги Ведроденски - Мортус - сатирик и кореспондент на БТА, инж. Любен Козлев – генерален директор на Стопанско обединение, инж. Възкреси Стоянов - заместник генерален директор на Стопанско обединение, проф. Николай Николов - Художествена академия - София, инж. Христо Рачев – главен инженер на Химическия завод Девня, арх.

Михаил Константинов – ръководител на архитектурно бюро в Стокхолм, Швеция, полковник д-р Тодор Зафиров – ръководител на Център за подготовка на космонавти, инж. Атанас Коларов – главен проектант в „Водоканалпроект”, София, инж. Христо Чомаков - директор на Металургичния завод в Перник.

01.09.2018 г.

София

ДОКОЛКОТО

ЗНАЕМ

ЗА ТЯХ

Трета част

От съставителите

Настоящият сборник „Доколкото знаем за тях“ е трета част от поредицата на гимназия „Добри Чинтулов“, която представя биографични статии на личности, свързани с гимназията. През 2005 г. и през 2008 г. авторският колектив в състав Иван Иванов и Цвета Башева издаде първите две книги.

Статиите в настоящия сборник са събрани от Цвета Башева. Някои от материалите са авторски и под тях е изписано името на автора им. Редакцията е на учителите по български език и литература в гимназията Веселина Симеонова, Ирена Желязкова и Катина Тенева.

Както при предишните два сборника, и тук водещ принцип е бил уважението към предците и стремежа към позитивно послание към поколенията.

Вероятно и тук липсват значими и важни имена на възпитаници на гимназията. Това е добър повод поредицата да продължи с издаването на четвърта книга.

АЛЕКСАНДЪР НЕСТЕРОВ

Баща ми, Александър Нестеров, е роден на 29 януари 1901 г. във Варна и е син на офицер. Дядо ми, Нестор Игнатов, е участвал в Освободителната война и заедно с други будни български младежи е изпратен в руско военно училище, за да бъде обучен за офицер в новосъздадената българска армия. След като завършва училището, той, вече офицер, се завръща във Варна, където се жени за баба ми Тодора. Имат пет деца – четири момчета и едно момиче. Баба ми умира, когато баща ми е на седем години, а дядо не се оженва повторно.

По време на Междусъюзническата война той е изпратен за военен комендант в Провадия. Баща ми заминава заедно с него и там се запознава с майка ми – Веселина Христова, негова съученичка. От там дядо заминава на румънския фронт, където бива смъртно ранен. Изпратен е със санитарен влак във Велико Търново, където умира. За проявения героизъм в негова чест и в памет на още двама загинали офицери има издигнат паметник в Морската градина във Варна, който съществува и днес.

Баща ми остава кръгъл сирак. Колегите на дядо ми правят предложение до Министерството на войната баща ми, като син на загинал офицер, да кандидатства за стипендия, с която да може да учи в една от най-известните военни академии в Европа по онова време – в градчето Мериш – Вайскирхен (тогава в пределите на Австро-Унгария, днес град Хранище, Чехия). Явява се на изпит в министерството в София. Бива одобрен и заминава с група български младежи. Там той бързо изучава немски език, навлиза в учебната програма и бива определен за отговорник на групата. По време на следването продължава кореспонденцията с майка ми. След две години, на 31 октомври 1918 г. Австро-Унгария капитулира и академията преминава под чешко командване. На българите е предложено да продължат образованието си, но нито един от двестата кадети не приема да остане. Баща ми не е имал призвание за военна кариера и е доволен да продължи образованието си в България.

Завръща се във Варна и се свързва с майка ми. Той се записва в гимназия, която завършва и продължава образованието си в Софийския държавен университет „Климент Охридски“ със специалност „Естествена история и химия“. Тъй като е зле материално, майка ми заминава с него да работи и да го издържа. Там се оженват.

В университета баща ми е избран в студентското ръководство. След атентата в църквата „Света Неделя“ през 1925 г. много прогресивни студенти биват арестувани и майка ми го кара той да напусне за известно време София. Заминава със свой състудент за село Байлово, област

Софийска, където става прогимназиален учител за около една година. Завръща се в София и продължава образованието си. Представя се много добре на държавния изпит и комисията му предлага директорското място в Тетевенската гимназия. Там е директор от 1928 до 1935 г. Тъй като училището е непълна реална гимназия, през 1934 г. баща ми е повишен и изпратен в Сливенската гимназия. Той става директор на Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов”, в която прави някои нововъведения. Дейността му е оценена и уважавана от жителите на града. Учителите и учениците под негово ръководство вземат дейно участие в културно-обществения живот на града...

Баща ми много държеше на доброто обучение и високия успех на учениците, без да взема под внимание социалния произход, материалното състояние и политическите убеждения. Например Радой Ралин е изключен от Сливенската гимназия като ремсисист през 1939 г. Той хранеше добри чувства към баща ми. Чувах се и се срещаха понякога. Един ден го среща в автобуса в кв. „Младост”, Столична община, и казва пред всички: „А ето моят директор!” (баща ми вече е на 85 години)

И се обръща към него, питайки го каква е рецептата за дълголетие. Отговорът е: „Чиста съвест, Радой” и тогава Радой Ралин се изправя и импровизирайки, рецитира една епиграма по този повод.

Баща ми, заедно със сливенеца професор Табаков, успяват да издействат стипендия на една от най-силните ученички – Мария Молдованова, която се записва да следва физика и става световноизвестен учен. Тя много години ни посещаваше.

Ветровитият сливенски климат не понасяше на майка ми и тя боледуваше често. Поради тази причина баща ми бе принуден да поиска преместване. След като това става достояние на сливенската общественост, Съюзът на индустриалците, членовете на който имат много деца, ученици в гимназията, искат да го задържат и му предлагат безплатно дворно място в центъра на града, искат да му отпуснат дългосрочен заем, за да построи къща, което той отказва. Шегувайки се, казваше: „Ако остана, ще ме нарекат купения директор.” При напускането му уреждат официално изпращане, на което му връчват адрес, подписан от всички учители, и златен пръстен с монограм „Сливенска мъжка гимназия”, който носи до края на живота си и сега е на ръката на моя син, неговия внук, който носи името му.

Получи назначение за Ловешката смесена пълна гимназия през 1938 г.

Имам спомени за баща си как с голямото си чувство за справедливост в ония неспокойни времена беше много против порядките на тогавашната власт. Например успя, благодарение на личните си връзки, да прекрати

практиката на полицията да влиза в гимназията, за което беше заплашен, че може да бъде арестуван заедно с учениците си. Получавал е сигнали, че се правят събирания на прогресивни сбирки в ученическия стол, и за да ги предпази, е предупреждавал отговорника. Той е приемал изключени по политически причини ученици и учители от други гимназии.

Около 20 дни след 9 септември 1944 г. по доноси на бащата на изключен от него ученик за слаб успех и лошо поведение арестуват баща ми. В Ловешкия затвор остава 48 дни. През това време майка ми успя да се свърже с негови ученици партизани, на които беше помагал. Те се организираха и една вечер с партизанска джипка отиват в затвора и без да дават обяснения, го взеха със себе си, като веднага, без да спират, го заведоха в Тетевен. Единият от партизаните беше генерал Христо Добрев, дългогодишен заместник-министър на отбраната. Другият - известният партизанин от Троян Минчо Добрев.

Баща ми остана учител в Тетевенската гимназия за кратко време, тъй като бе назначен от академичния съвет за главен секретар на Политехниката в София...

Той остана само четири години на тази служба, тъй като длъжността трябваше да бъде заемана от партиен член. Това стана „благодарение” на известния Гриша Филипов, тъй като баща ми отказа да съдейства да приемат брат му като студент в Политехниката. Този Гриша Филипов беше посочил баща ми като свидетел по делото му в Плевен. Неговите показания са, че Гриша Филипов е сериозен младеж и много силен ученик, при което прокурорът се обръща към него с думите: „Не сме ви пуснали тук, за да защитавате комунистите.” Баща ми отговаря: „Аз съм тук, за да кажа истината”, след което Гриша Филипов му казал: „Господин директоре, благодаря Ви за честността”. Въпреки натиска на Гриша Филипов академичният съвет взема решение баща ми да си остане на длъжността си, но след около месец тогавашният ректор проф. Квартирников извиква баща ми и му казва, че лично той би го посъветвал да си подаде оставката, тъй като може да измислят нещо и да го арестуват.

За малко време остана без работа, а после бе назначен за късо време в едно бюро за електрически услуги.

Маргарита НЕСТЕРОВА

АЛЕКСАНДЪР РАДОЛОВ

Роден е на 27 юни (15 юни стар стил) 1883 в с. Славянци, Община Сунгурларе, Област Бургас. През 1905 г. завършва Мъжката гимназия в Сливен, учи известно време филология в Софийския университет „Свети Климент Охридски“, а през 1908 завършва право в Женева, Швейцария. След завръщането си в България става член на БЗНС и през следващите години е сред неговите ръководители, като от 1911 до 1934 е член на Управителния съвет, а от 1913 до 1944 с кратки прекъсвания е народен представител. През 1917 е директор на Народен магазин, а през 1918 пише „Устав за всестранната земеделска кооперация“.

В правителството на Стамболийски Александър Радолов е министър на правосъдието от 1920 до 1921 г. , министър на вътрешните работи и народното здраве през 1921-1922 г. и министър на търговията, промишлеността и труда 1922-1923 г.. След деветоюнския преврат през 1923 е арестуван и съден, но е оправдан на 9 април 1924. След освобождаването си се включва в БЗНС „Врабча 1“, а през 1932 - в БЗНС „Георги Марков“.

След девети септември 1944 г. Александър Радолов е осъден на смърт от Народния съд заедно с останалите депутати в 25. Обикновено народно събрание. Екзекутиран на 1 февруари 1945 г.

Присъдата е отменена с Решение №243 от 12 април 1996 г. на Върховния съд.

АЛЕКСИ МИХАЙЛОВ КВАРТИРНИКОВ

Роден е на 3 ноември 1893 г. в Сливен. Завършва Сливенската мъжка гимназия. Следва в Грац, Австрия, и завършва през 1923 г. строително инженерство във Виена.

Професионалния си стаж започва като специалист по изчисляване на бетонни и стомано-бетонни конструкции. Участва в проектирането на сградите на Народната банка, Народната библиотека, Съдебната палата в София и др.

През 1945 — 1977 г. е професор, ръководител на катедра „Строителна механика“ в Държавната политехника (Университет по архитектура, строителство и геодезия). От 1946 до 1960 г. е ректор на Държавната политехника (Инженерно-строителния институт), Университет по архитектура, строителство и геодезия. Като ректор изгражда основните структурни учебни звена на висшето техническо образование в България при неговото първоначално развитие.

Основни области на научната и преподавателската му дейност са: съпротивление на материалите, строителна статика, стоманобетонни конструкции.

Умира на 21 март 1977 г.

АНАСТАС ИВАНОВ МАРИНКЕВ

Роден съм в Сливен в един от старите квартали на града в подножието на Сините камъни. Родният ми дом се намира в близост до къщата на Панайот Хитов и на създателя на българската текстилна индустрия Добри Желязков. Бях на 5 години, кагато посегнах към мандолината на баща ми, на която той свиреше много добре. Интересувах се от малък и от други музикални инструменти – кавал, гайда, тамбура, а в прогимназията свирех в училищната фанфарна музика.

Като гимназист в Сливенската мъжка гимназия под грижите на именития български диригент и композитор Мишо Тодоров аз се развих като инструменталист и хорист, а когато завърших гимназия, се запитах: „Сега накъде?“ По същото време в Сливен пристигна световноизвестният контрабасист Асен Вапурджиев. Мишо Тодоров ме представи, а професорът ми предложи да вземам уроци по контрабас при него. По-късно проф. Вапурджиев ми изпрати от Чехия школа за изучаване на контрабас и аз започнах да се занимавам сам.

Реших да кандидатствам в Музикалната академия, където изискванията бяха много високи. Сестра ми свиреше на цигулка и реших сам да се уча да свиря на този инструмент. Наши съседни имаха пиано, на което пак сам започнах да уча. С много труд и упоритост бях приет в Музикалната академия, въпреки че бях едно момче от провинцията и няха подготовката на останалите кандидати.

През 1942 г. завърших Академията и се завърнах в родния си град, където Мишо Тодоров отново ми подаде ръка. Заедно с него участвах в сформирването на Сливенския симфоничен оркестър и бях първият оркестрант с висше музикално образование. Активно участвах и при сформирването на Сливенската работническа опера. В квартала на Сливен Ново село по това време се създаде читалище „Единство“, а за участието ми като един от основателите получих награда „Златна значка“ на Върховния читалищен съюз. По време на военната ми служба в Сливен бях диригент на Военния духов оркестър, стигнах до чин майор-военен диригент (капелмайстор). След казармата диригентът на Сливенската работническа опера Арнаудов ме попита: „Искаш ли да дойдеш с мен в Пловдив?“ И така напуснах Сливен.

В града под тепетата диригентът на Пловдивския симфоничен оркестър Влади Симеонов ме включи в състава като контрабасист. Едновременно с това основахме камерен симфоничен оркестър от 16 изпълнители. По същото време получих покана за работа в новооснованото Средно музикално училище, където станах преподавател по контрабас. През 1967 г. бях

назначен за директор на училището и останах на този пост до пенсионирането си през 1982 г. Постепенно училището стана център за музикално образование не само в Южна България, в него бяха създадени и възпитани хиляди бъдещи музиканти, а към дейността му проявяваха интерес много български и чуждестранни специалисти. Тук аз се изградих като личност и като директор. Гордея се с това училище. То е гордост и за град Пловдив. След Пловдив бяха създадени средни музикални училища и в други градове – Котел, Смолян, а сега в България има седем такива.

Работил съм усърдно и в областта на художествената самодейност. Мое дело са детските музикални школи в Хасково, Кърджали, Смолян и Пазарджик, дирижирал съм хорови формации за народни песни в редица селища на Пловдивски окръг.

Двадесет и шест годишен, още „млад и зелен”, дойдох да правя култура в този град и мисля, че успех. Това се потвърждава от уважението и благодарността на пловдивската общественост, които са ми засвидетелствани досега. На 92 години съм, вече 27 години съм пенсионер, но ето един цитат от публикация в пловдивски ежедневник с дата 29 март 2009 г. на журналиста Росен Саръмов:

„Анастас Маринкев е последният все още жив музикален деятел на Пловдив от времето, когато тук се основават културните институти – средното музикално училище, филхармонията, множество детски музикални школи и хорове в окръга и др. Маринкев отбелязва един лично свой „черен” юбилей – четиринадест години откакто не е напуснал стаята си след ампутация на единия крак вследствие на диабетно усложнение. Денят му започва с новините по телевизията, предаване по археология, предаването „Памет българска”. Следи редовно мачовете от футболното първенство на Италия, прочел е двете части на „Българските хроники” на Стефан Цанев, станал е почитател на американския писател Дан Браун, посещават го често пловдивски писатели, художници, общественици, много приятели и бивши негови ученици. На бюрото му лежат 19 ситно изписани тетрадки с негови спомени. Една от тях е озаглавена „Мъртвите разказват”, друга - „Моите съседи от сливения квартал Ново село”.

Голямата част от живота ми премина в Пловдив. Сега моето име може би не говори на младите поколения от Сливен, но аз никога не забравям моя роден град под Сините камъни. Нали оттам започна всичко онова, което съм постигнал до днес. От незабравимия Мишо Тодоров, показал ми пътя, по който трябва да тръгна, и с това ми помогна да постигна мечтите си. Късметлия и щастливец съм, че съм възпитаник на Сливенската мъжка гимназия.

АННА ГЮЗЕЛЕВА

Родена е на 5 ноември 1926 г. в Сливен. Зрелостник е в Средното девическо училище „Царица Елеонора” в родния град. Висше образование завършва в Софийския университет „Св. Климент Охридски”, специалност „Славянска филология” през 1950 г. Учител е във Втора гимназия „Георги Кирков”. В Смесената политехническа гимназия „Добри Чинтулов” и в Математическата гимназия „Проф. д-р Димитър Табаков” е учител по български език и литература 32 години. Спомня си с вълнение първата учебна година, когато започва работа в гимназия „Добри Чинтулов”. За нея влизането в този колектив от учители, създали си име и авторитет не само с научната си подготовка, но и със славата си на педагози личности, е голяма гордост, но и отговорност. Контактите с личности като Анастасия Жечева, Иван Жечев, Иван Герасков, Добри Добрев и Мишо Тодоров са истинска школа в работата ѝ на млад учител и пример за колегиални отношения. Прекланя глава пред тяхната всеотдайност и безкористност на истински будители.

В часовете по литература под ръководството на Гюзелева учениците разсъждават, анализират, изказват собственото си мнение върху произведенията. Тя стимулира самостоятелната им работа с критическа литература. В урочната работа се откроява стремежът за органично сливане на образователните, възпитателните и развиващите функции на литературното обучение.

През учебната 1976/1977 г. Гюзелева подготвя рецитал за патронния празник на Математическата гимназия „Проф. д-р Димитър Табаков”, излъчен по радио „Стара Загора” и класиран на прегледите на Ботевата песен.

Изявите, успехите и постиженията в своята учителска дейност вижда в реализацията на учениците си, с много от които се гордее. Изпитва морално удовлетворение от техните успехи, защото смята, че няма по-голяма радост и награда за учителя от искрената благодарност на неговите възпитаници, изразена с окрилящи думи.

С висока квалификация и многогодишен опит Анна Петрова Гюзелева е инспектор методик по български език и литература в отдел „Народна просвета” към Окръжния народен съвет в Сливен.

Прекрасен е споменът на колегата ѝ Марлена Гетова: „В личен план – за мене Анна Гюзелева беше втората учителка по литература, която не само привлече, но и прикова вниманието ми към тази „учебна дисциплина“. От нея за пръв път почувствах, че литературата е и изкуство, което не всеки обучен филолог може да преподава.

Анна Гюзелева беше първият колега, който ме подкрепи и насърчи като млад учител. Тя беше и първият инспектор по литература, който ми показва вярната посока...

Когато по-късно ми предаде председателството на Дружеството на българистите, разбрах колко много допълнителни задължения е имала тя.”

Анна Гюзелева е учредител и първи председател на сдружение „Мати България“. Активна е родолюбивата дейност на сдружението. На 1 ноември 1994 г. организира първото честване на Деня на народните будители. Смята, че „паметта на народа винаги е била жива за онези негови предци, които с просветителското си дело са пръснали „светлина в очите и храна за душите“ в най-славните ни и драматични години. Този низ от светли имена започва от създателя на християнската българска държава цар Борис. Народните будители винаги са изразявали народните стремления и възжеления, раздавайки духовната си мощ, упоритост и благородство.”

Провежда чествания на 19 февруари, паметния ден, посветен на Васил Левски и неговите съратници от Сливен, и войводата Панайот Хитов.

От 1996 година организира ежегодни срещи на потомци на сливенските родове, а от 1998 г. ръководи издаването на в. „Сливен“, посветен на летописа на града под Сините камъни.

През 1999 г. Анна Гюзелева е удостоена с наградата „Аргири Жечкова“ за принос в образователното дело на Сливен.

На 28 юни 2006 г. приключва земният път на учителя, общественика, човека Анна Петрова Гюзелева.

АСПАРУХ МИХАЙЛОВ ПАНОВ

Роден е на 3 септември 1902 г. в Силистра. Д-р Аспарух Панов е последното, четвърто дете, в сливенското семейство на капитан Михаил Панов и Атанаска Карапеева. Завършва начално училище в Сливен. През 1913 г. спечелва конкурс (единствено дете от провинцията) и заедно с няколко други деца от София е изпратен да учи в Германия. Избухва Първата световна война и е принуден да се завърне в Сливен. Завършва гимназия „Добри Чинтулов” и медицина в Софийския университет. Работи няколко години в провинцията. Големите му научни интереси го връщат в столицата първо като доброволен асистент, а по-късно редовен, доброволен и редовен доцент. Д-р Аспарух Панов е един от основателите на Университетската детска клиника, а през 1939-1940 г. е Хумболдтов стипендиант в Берлин.

В годините между 1944 и 1947 г. се извършва тотална чистка в СУ „Климент Охридски”. Доцент Аспарух Панов напуска Детската клиника и започва да работи частно. През 1947 г. излиза от печат монографията му „Детска туберкулоза”, която е удостоена с годишната награда на БАН.

След като през 1947-1948 г. са унищожени и последните останки на демократичната политическа система, д-р Аспарух Панов е изселен от София и работи в Чирпан и Пазарджик. Завръща се в София и работи в Окръжната болница до пенсионирането си през 1970 г., ръководи детското отделение, по-късно - детска клиника. Неговият живот е пример за упоритост, твърдост и амбиция за научна реализация. Д-р Аспарух Панов се развива като един от най-добрите клиници и диагностичи в областта на детската хематология, работи като републикански консултант, изпитва за специалност млади лекари в ИСУЛ. По време на работата си в Окръжната болница публикува около 100 научни издания, изключително в чужбина, в най-реномирани немски, френски и съветски списания. Той е автор на три монографии в областта на детската хематология – „Болести на кръвта в детската възраст”-1953 г.; „Клинична хематология на детската възраст”-1958 г. и „Левкози и левкозоподни реакции в детската възраст”- 1969 г. До края на живота си д-р Аспарух Панов отказва всякакви възможности за получаване на научни степени и звания, което е част от неговата гражданска позиция. Той се гордее с научното си звание „доцент”, извоювано по чисто научен път преди 1944 г.

Въпреки че напуска Сливен твърде млад, веднага след завършване на гимназия, д-р Аспарух Панов остава духовно свързан с града на рода си. Живее в бурна историческа епоха, време сложно и противоречиво. Въпреки

изпитанията, на които е подложен, той успява да се реализира като ярка личност, достоен продължител на сливенските духовни традиции.

Аспарух ПАНОВ – син

АТАНАС АПОСТОЛОВ РУСЕВ

Роден е на 4 април 1909 г. в с. Голямо Шивачево (гр. Шивачево) в семейство на среден селски стопанин. Завършва шести клас и напуска родното огнище. Продължава образованието си в Твърдица и Нова Загора. Завършва Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов”. Военната си служба отбива в Школата за запасни офицери в столицата. Получава офицерско звание. Работи в мините на гара Чумерна, в общината и като счетоводител на Всестранната кооперация „Балкан” в родното си село.

През 1943 г. запасният поручик Атанас Русев е мобилизиран в Първа дружина на 123. пехотен полк. На 17 май 1944 г. командваната от Атанас Русев дружина, разположена в град Лебане (югозападно от Лесковац), Югославия, преминава на страната на сръбските партизани. Дружината, съставена от 250 български офицери и войници с всичкото си оръжие и бойни припаси, се побратимява с 11-та сръбска народоосвободителна бригада. Наречена е Трета партизанска бригада „Георги Димитров” с командир Атанас Апостолов Русев. Бригадата, под ръководството на Атанас Русев, участва във Втората световна война, като започва настъпление на запад срещу армията на ген. Льор. С непрекъснати денонощни боеве и удържани победи при Ниш, Страцин, Стражин и Крива паланка българските войски освобождават обширни райони от Македония и Южна Сърбия.

Войната приключва. Атанас Русев завършва Военната академия. През 1961 г. е произведен в чин генерал. Заема различни длъжности в армията – командир на дружина и дивизия, заместник командващ армията.

Атанас Русев публикува статии и спомени на страниците на вестниците „Сливенско дело”, „Черноморски фар”, Бургас, „Твърдишки глас” - Твърдица, в списанията „Отечество”, „Български войн” и други. Публикува книгите „Трета партизанска бригада „Георги Димитров”, „Димитровци в бой” и над 40 спомена за бойните си другари.

На 17 април 2009 г. Кметство Шивачево организира честване на 100-годишнината от рождението на генерал-лейтенант Атанас Русев. Удостоен е посмъртно със званието „Почетен гражданин на Твърдица”.

АТАНАС ДИМИТРОВ КОЛАРОВ

Роден е през 1922 г. в Сливен. Родната му къща, сега съборена, бе на ул. „Лъдженска“. От малък проявява стремеж към спорта. Активен състезател е на гимнастическото дружество „Юнак“. Средно образование завършва в Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов“, а висше - във Висшия институт по физкултура „Георги Димитров“ (Национална спортна академия „Васил Левски“) със специалност „Лека атлетика“ през 1950 г.

По данни на сборника „Национална спортна академия „В. Левски“, 60 години катедра „Лека атлетика“, София, 2006, от 1 октомври 1950 г. работи като научен сътрудник в Научния институт към Българския съюз за физическа култура и спорт. Същевременно се занимава и с треньорска дейност. Във връзка с прехвърлянето на кадри от Научния институт при Българския съюз за физическа култура и спорт към Висшия институт за физическа култура „Георги Димитров“ (Национална спортна академия „Васил Левски“) е назначен за преподавател по лека атлетика. Присъдено му е званието старши научен сътрудник II степен. От 1962 до 1979 г. е ръководител на катедрата. Има съществен принос в научната и учебната работа в областта на леката атлетика.

От 1 януари 1983 г. е пенсионер, но продължава да се интересува и спорадично се занимава и с треньорска дейност.

Заслужил треньор е. Много от републиканските шампиони и рекордьори в спринтовете бягания са подготвени под негово ръководство.

Награден е с орден „Кирил и Методий“ II степен.

Умира в София на 2 декември 2002 г.

Атанас КОЛАРОВ

АТАНАС РАДЕВ

Роден е на 13 (25) октомври 1886 г. в с. Видинци, Ямболска област. През есента на 1903 г. постъпва в Сливенската мъжка гимназия. Тук са учители чехите Теодор Монин и Антон Шоурек, Стефан Лафчиев – многогодишен редактор на списание на Физико-математическото дружество в София, Златан Иванов – един от първите автори на учебници след Освобождението и др. Следите, които тези математици оставят върху учениците от Сливенската гимназия, са трайни.

Ученическите години на Атанас Радев в Сливен са изпълнени с труд и мизерия, но вродената му дарба, трудолюбие и упоритост го нареждат сред първите ученици. Овладява руски и френски език. Литературните му интереси продължително време съпътстват математическите. По-късно увлечението по математика надделява. Снабдява се с руски учебници по математика на проф. Давидов и др., в които намира учебен материал, който не се предава в училището.

Най-ярко математическият му дар се проявява при решаване на задачи. Сътрудничи на списание на Физико-математическото дружество. Не пропуска книжка от списанието и почти не остава нерешена от него задача. В кн. 1 от 1906 г. четем: „Редакционният комитет на заседанието си от 14 октомври реши да отпусне по едногодишно течение на г-на Ат. Радев и Ст. Вахамчиев, загдето са решили най-много задачи от зададените в първите две годишнини.” В списанието са публикувани статиите му „За теоремата на Колинъон” (1906-1907), „Върху медицентъра на триъгълника” (1906-1907), „Върху една теорема на Ферма” (1906-1907), „Свойства на един особен триъгълник” (1907-1908), „Графично решаване на уравнение от III степен” (1908-1909) и др.

В сътрудничеството си с това списание гимназистът Атанас Радев прави първите си творчески стъпки в математиката. Той не само решава, но и сам съставя задачи за списанието.

През 1906 г. Радев завършва Сливенската мъжка гимназия с отличен успех. С това приключва образованието му. Всичко по-нататък той постига по пътя на самообразованието.

В началото на учебната 1906/1907 г. той е назначен за начален учител в с. Ботево, Ямболска област.

През 1908 г. издава първото периодично издание по математика за ученици от средните училища – вестник „Математика”.

През периода 1912 – 1915 г. Атанас Радев превежда “Кръст” (повест от С. Обстофелдер), „Златният бръмбар” (от Едгар По), „Християни” (драма от Х. Хайерманс, „Детето на скръбта” (повест от Сешеле) и др.

От 1919 г. е учител в Ямболското педагогическо училище. През 1925 г. е арестуван за антифашистка дейност, лишен е от учителстване. От 1926 г. до пенсионирането си през 1941 г. е чиновник в ямболския клон на Народната банка. Цялото си свободно време посвещава на математиката. Автор е на първия сборник от задачи по математика за зрелостен изпит (1927), на първия справочник по елементарна математика – „Математически другар” (1937), първия сборник от задачи за кандидат-студенти (1952), на 52 книги по математика и други.

Атанас Радев сътрудничи на математически издания в Одеса, Украйна, Букурещ, Румъния, Париж, Франция и в Съветския съюз.

След 9 септември 1944 г. Атанас Радев е поканен за директор на Ямболската мъжка гимназия. Той отказва, но става учител по математика в гимназията.

Последното му желание е близките му да направят дарение от неговите спестявания за награди на ученици с математически способности. Дъщерите му даряват в Държавната спестовна каса суми на читалището в с. Ботево, Ямболска област и на просветното ведомство в града.

Награждаван е с „Народен орден на труда” – златен, избран е за почетен член на Българското физико-математическо дружество, удостоен е със званието “Заслужил учител” и др. В Ямбол от 1972 г. се провежда национален математически конкурс „Атанас Радев” за ученици от VIII до XI клас. Математическата гимназия в града от 1991 г. носи неговото име. От 1995 г. по инициатива на Народното читалище в с. Ботево, Ямболска област, което е изпълнител на завещанието, поставя началото на ежегоден математически конкурс „Атанас Радев” за ученици от IV до VII клас.

Умира на 11 април 1970 г.

БОГОМИЛ ГУДЕВ

Роден е на 22 май 1935 г. в Сливен. Завършва гимназия „Добри Чинтулов“. Автор е на близо 300 текста на популярни песни. „Не го оцениха, макар че направи едни от най-хубавите естрадни песни – Детство мое“, „Тишина“, която взе „Златния Орфей“, и много други. Богомил Гудев не беше партиен поет и „Литературен фронт“ непрекъснато се ядеше с него” – пише Марин Бончев. „Наричаха го некадърен. По вестниците го ядяха, че пишел некачествена поезия. Отнеха му правото да пише и другите партийни поети усетиха, че от това се печелят

много пари, и започнаха и те да пишат стихове за песни” – споделя Иван Пеев. Той е един от най-големите автори на текстове на попмузиката и естрадата. Първата песен по негов текст е „Песен за чайката“. Изпълнява я Емил Димитров за филма „На тихия бряг“ през 1962 г. Песни с текст на поета участват в „Златния орфей“ и многократно са награждавани. Първи награди са присъдени на песните „Бяла тишина“ (1968) и „Сън сънувах“ (1969), с втори – „Ева“, „Неделя следобед“ и „Созополска приспивна“. Присъждани са много награди на неговите песни от конкурси в Германия, Белгия, „Мелодия на годината и др. Автор е на култовата балада „Двама“ от филма „Козия рог“. Създава текстовете на любими песни: „Детство мое“, „Вече свърши хубавото време“, „Зелената стара чешма“, „Когато си отиваме“, „Лудо-младо“, „Звън“, „Замълчи, замълчи“, „Хей, момче“, „Честит рожден ден“, „Момиче край Струма“, „Старата любов“ и др.

По БНР в музикалното предаване „С песенните текстове на Богомил Гудев“ Здравко Петров споделя: „Повече от 45 години милиони почитатели на българската забавна песен чуват името на Богомил Гудев. Още в началото на 60-те години то се налага от анонсите при излъчване на българските песни по радиото и телевизията, на концертния подиум, на песенните конкурси. Богомил Гудев е създателят на текстовете на много от превърналите се в класика образци в тази област на българското изкуство. Необятността на неговия талант му даде свободата на въображението. Във време, когато забавната и танцовата музика в България са в зародиш, а повечето от нейните създатели са аматьори, Богомил Гудев е от малкото текстописци, положили огромни усилия, създавайки текстове на емблематични за българската музика песни, които продължават неуморния си път през времето, обичани и изключително

популярни и до днес! Докосвайки се до написаното от Богомил Гудев през годините, се вижда изключителното умение да се пише текст със строеж и логика, на които е подчинено свързването на словото с музиката.”

Юни 2005 г., Каламазу, щата Мичиган. Провежда се 39-та международна среща на басистите от цял свят. Българите водят по точки на международния музикален форум. Концертират две сънароднички. Едната е контрабасистката - Калина-Ирина Гудева.. Артистична е по натура и е достойна наследничка на баща си - Богомил Гудев, българския поет на попмузиката. Тя живее в Дания, представя български и датски композитори, лауреат е на редица международни конкурси.

Богомил Гудев умира през 1995 г. в София.

БОРИС ТОДОРОВ АВРАМОВ

Роден е на 4 ноември 1916 г. в с. Белотинци, Македония, разположено в подножието на Пирин планина. През 1925 г. семейството напуска родните места. В спомените си съхраняват трагедията на изселници. Българското правителство ги заселва в Сливенска околия. Семейство Аврамови живее в с. Самуилово, Сливенска област от октомври-ноември 1925 г. до лятото на 1927 г., а след това се премества в Сливен в „Бежанския квартал” („Даме Груев”). Завършва полукласическия отдел на гимназия „Добри Чинтулов”, а през 1942 г. – Историко-филологическия факултет на Софийския университет. От 9 октомври 1942 до 15 септември 1944 г. отбива военната си служба.

Учител е в различни училища и селища. В гимназия „Добри Чинтулов” преподава история от 25 август 1949 до 31 октомври 1950 г. След това е учител историк в Промишленото училище за облекло (закрито на 19 август 1953 г), във Вечерната гимназия (закрита), в училището „Аргири Жечкова” в Сливенския затвор, а в Медицинското училище (Медицински колеж) преподава латински език.

Неговите ръководители го характеризират по следния начин: „Като класен ръководител той положи много грижи за успешното вземане на изпитите от неговите ученици и това даде добри резултати. Положи много усилия за внедряване на културни навици на поведение у учениците. Същият има много добра научна подготовка и проявява голяма историческа култура. Разширява знанията си по пътя на самообразованието и се отличава с голямото си трудолюбие и скромност. Вдъхва у учениците си любов към историческите знания и особено към българската история.”

През 1973 г. получава втори клас квалификация от Института за усъвършенстване на учителски кадри.

Борис Аврамов е секретар на сливенското македонско културно-просветно дружество. Учредител (16 март 1972 г.) и активен лектор е на Дружеството за разпространение на научни знания „Георги Кирков” в Сливен. Държавният архив в Сливен съхранява личен фонд на Борис Аврамов.

Връчени са му медали „За трудово отличие” и „30 години от победата над фашистка Германия”. Награден е с почетната емблема на Сливен - златна.

Умира в Сливен на 16 ноември 1979 г.

ВАЛЕНТИНА РАДИНСКА

Родена е в Сливен на 11 септември 1951 г. Завършва гимназия „Добри Чинтулов” в родния си град през 1969 г. и литературния институт „Максим Горки” в Москва (1976).

Работи като журналист във в. „Народна младеж”, 12 години е редактор в Студия за игрални филми „Бояна”. От 1992 г. до 1994 г. завежда отдел „Цивилизации” във в. „Континент”. От декември 1994 г. е редактор, а от юли 1999 г. до юли 2002 г. е главен редактор на сп. „Европа 2001”. От 1996 г. до 2008 г. заедно с проф. Симеон Янев води спецкурс по творческо писане, а след това и магистърски семинар по същата специалност в СУ „Св. Климент Охридски”.

Валентина Радинска създава неправителствената организация „Българско сдружение живот с ДЦП” (детска церебрална парализа) и работи по проекти, свързани с проблемите на семействата, които отглеждат деца със специални потребности.

Автор е на три реализирани документални сценария на социална тема, както и на сценария на телевизионния филм на БНТ – „Птицата” (2003). Валентина Радинска е автор на седем книги със стихове: „Към мен върви човек” („Народна младеж”, 1977); „Нощна книга” („Хр.Г.Данов” 1983); „Не” („Георги Бакалов” 1988); „Чистилице” (ИК „Няголова” 1992); „Всичко” (ИК „Иван Вазов” 1995); „Поне” (ИК „Хемус” 2001) и „Дъждовете” (2009). Тя е автор и на литературнокритическото изследване „Димчо Дебелянов и Повелителят на вълците” (1997), за което получава наградата за критика на в. „Век 21”. Документалният роман за любовта с нейния съпруг „Ние с Коко. Крикор Азарян отблизо” има два тиража.

През 1998 г. получава националната наградата „Мара Белчева” за цялостно поетично творчество. Носителка е и на награда от конкурса на в. „Труд” „Златен ланец”. За преводите си на поезията на голямата руска поетеса Марина Цветаева е носител на наградата на Съюза на преводачите в България за 1992 г. Тя е член на Сдружението на българските писатели и на ПЕН клуба. Нейни стихове са превеждани на всички европейски езици и са включени в пет англоезични антологии, издадени в САЩ, Канада и Англия.

През 2014 и 2015 г. ръководи курс по творческо писане в Сливен.

Валентина Радинска е носител на наградата на Община Сливен за литература и изкуство „Добри Чинтулов за 2014 г.

ВАСИЛ ДИМИТРОВ ПОПВАСИЛЕВ

Васил Димитров Попвасилев е роден на 5 май 1885 г. в с. Градец, Сливенска област. Завършва гимназия в Загреб, Сърбия. Приет е и в Самоковската духовна семинария, преместена през 1902 г. в София. Завършва с отличие семинарията В столицата участва в студентските демонстрации срещу Фердинанд. Отнета му е стипендията за следване в Киевската консерватория. Преподава в Сливенската мъжката гимназия от 1894 до 1899 г. и от 1903 до 1908 г. Цели 21 години ръководи Детската музикална китка в града, а наред с нея и редица хорове и оркестри. Тази дейност се прекъсва единствено от участието му в Балканските войни, а след това и в Първата световна.

През 1938 г. е делегат на конгреса на църковните диригенти и негов председател. От 1946 до 1950 г. е преподавател в Сливенското музикално училище. През 1959 г. основава Детската музикална школа. През 1969 г., на 84-годишна възраст, по поръчение на проф. Петко Стайнов, директор на Института по музика при БАН започва работа по монографията „История на музикалното минало в град Сливен от 1850 г. до наши дни.” За три години многотомният труд е завършен и одобрен.

На 3 октомври 1938 г. е връчена грамота на Васил Димитров, подписана от цар Борис III за награждаване с кавалерски кръст на Народния орден за гражданска заслуга като диригент на певческото дружество „Добри Чинтулов”. На 13 октомври 1940 г. е удостоен със званието „Почетен член на дружеството на църковните хорове диригенти в България”.

За своята дългогодишна дейност е удостоен с ордени „Кирил и Методий”, златен, I и II степен. Почетен гражданин е на Сливен, почетен член на Народния хор „Добри Чинтулов” и Сливенската филхармония.

Васил Димитров умира на 20 февруари 1972 г.

ВАСИЛ ДИМИТРОВ ЧЕНОВ

Роден е на 11 януари 1916 г. Ученик е в Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов”. Забелязан е от учителя по музика Мишо Тодоров, който му преподава безплатни уроци по цигулка от 5 клас (дн. 9 клас) и му казва: „Васко, когато започнеш да работиш, тогава ще ми платиш.”

Председател е на Въздръжателното дружество в гимназията, учи стенография и есперанто.

Ходи до Котел пеш за три дни и обратно.

Носи храна и позиви в Сливенския затвор.

Желае да следва агрономство, но не му достига балът и става студент в Софийския

университет в Юридическия факултет през 1936 г.

Член е на Работническия младежки съюз и като нелегален контактува с Шоколад. По-късно разбира, че това е Тодор Живков (нелегалното му име).

Участва в стачки. Веднаж се сбива с полицаи и го наранява. Правят блокада. Пускат един по един студентите. По униформата знаят, че побойникът е от Юридическия факултет на Софийския университет. Спокойно и хладнокръвно минава край полицаи, който казва: „Той е!”, но друг отговаря: “Не, не... онзи беше много по-силен и по-висок”.

За да се издържа, мие чинии в гостилницата.

Член е на дружеството за Въздушна защита на София. Исква да отиде на фронта по време на Втората световна война, но му отказват: „Там ще те убият, а ние имаме нужда от такива като теб – строители!”

Съдия е в Карнобат, а по-късно в Сливен.

На Сливенските минерални бани земите се кооперират насила и хората не желаят кооперативно стопанство. Като съдия разтурва Трудовото кооперативно земеделско стопанство и връща земите на хората, за което е наказан. Напуска Сливенския съд, защото: „Партията ще ми казва как да решавам делата.”

В процеса срещу Трайчо Костов е единственият адвокат, който го защитава. През 1976 г. Тодор Попов, адвокат (съпруг на Катя Бояджиева, директор на Икономическия техникум), ме срещна и каза: „Как не го беше страх баща ти? От толкова адвокати само той го защити.”

Строител е на Следвоенна България.

Основател и цигулар е на Работническата опера през 1944 г. Правят денонощни репетиции. След работа, цяла нощ репетиции и сутринта пак на

работа. Участва в операта до 1955 г. В нея главен двигател е Мишо Тодоров. Поставят „Малката кибритопродавачка” и оперите „Бохеми” и „Тоска” от Пучини, „Норма” – Белини, „Любовен елексир” – Доницети, „Продадена невеста” – Сметана. Последната опера е представена в София пред чешкия посланик.

Неговият брат Христо Димитров Ченов също завършва Смесена гимназия „Добри Чинтулов”. Работи по линия на ЮНЕСКО от 1960 до 1983 г. като хидроинженер в Африка – Мозамбик, строи Суецкия канал.

Васил Димитров Ченов беше природно интелигентен, енциклопедична личност (рисуваше добре, обожаваше Третьковската галерия в Москва и философските идеи на Чернишевски, Белински, Ленин, Маркс, Брежнев и др.) Честен, работеше без адвокатски такси и хонорари, скромен и мъдър, деен турист...

14.08.2018 г.
Величка ЧЕНОВА

ВЕСЕЛИН СПАСОВ ГЕЛЕВ

Роден е на 20 октомври 1943 г. в Сливен, най-малкият от тримата синове на свещеника и медицинската сестра Спас и Лалка Гелеви. Завършва гимназия „Добри Чинтулов” - випуск 1961 г. Свири в Духовия оркестър на кларинет, а в джаз формацията - и на саксофон. Студент е във Висшия машинно-електротехнически институт в София. Дипломира се със специалност *високо напрежение на електропреносимите системи*. Страстта му към музиката го отвежда в младежкия струнен оркестър в Студентския дом. През лятото на 1968 г. на Световния младежки фестивал участва в концертните програми с Милка Енчева и Георги Минчев.

Работи в топлоелектрическата централа „Сливен”. Поканен е от композитора Митко Щерев в състава на „Синьо-белите”, участва в национални турнета с Емил Димитров и Богдана Карадочева. Веселин Гелев – саксофон и Данчо Капитанов – тромпет, са солистите, както се казва – душата на оркестъра. Тази джаз формация изнася и запомнящи се концерти във вариетето на Слънчев бряг. „Големият късмет идва със зрелостта и съвършенството в жанра” - признава Веско. С оркестъра на Чалашканов е на турне в Германия. Макар и отсам Елба, европейската струна се опъва в душата на сливналията. И така идват дни на мечти и реалности. Работи 35 години във фирма „Сименс”. Днес Веско е в заслужен отпих, продължава да музицира в оркестър за джаз, диксиленд, танцова музика в Германия. Семеен, с трима внуци и очаква още наследници. Оптимист по душа и действие.

Какво е съхранил от ония години в гимназията ли? Архитектурата на сградите, строгостта на учителите, съучениците, ученическите униформи с фуражка за момчетата и барета за момичетата, кожените колани с тежките токи и емблема на гимназията. А колко радост ни носеха ученическите забави и участието му в оркестъра като музикант, безбройните ученически бригади по селата и околностите на Сливен. И ще спомене с благодарност имената на бай Мишо Тодоров по музика, на класния Никола Герасков, преподавател по математика, Виктор Дойчинов по немски език.

Обичта към родния Сливен е повод да се завръща от Германия. Заедно със своите братя Наско – китара, и Стефко – контрабас, приятно изненадват своите фенове и роднини с концерти в читалище „Зора”.

Петко ПЕТКОВ

ГЕНО КИРОВ

Роден е на 12 ноември 1866 г. в Котел. Завършва Сливенската мъжка гимназия (Природо-математическа гимназия „Добри Чинтулов“) и известно време е учител в Котел (1884 г.). Артист е в Столичната драматично-оперна трупа (1890 г.). Печели стипендия през 1895 г. и учи драматично изкуство в московския „Малий театър“. Дебютира в драматичната трупа „Сълза и смях“ на 3 октомври 1899 г. с ролята на цар Иван Василиевич („Василиса Мелентиева“ от А. Н. Островски). Играе в Народния театър в София. Той е един от основоположниците на българското рецитаторско изкуство. Изпълнява предимно комедийни и характерни роли. На сцената на Народния театър Киров поставя пиесите „Скъперникът“ от Молиер, „Крадецът“ от Октав Мирбо, „Из нов път“ от Василий Кулин, „Чудото на свети Антоний“ от Морис Метерлинк, „Мадам Сан Жен“ от Викториен Сарду, „Свекърва“ от Антон Страшимиров и други.

Освен като артист, Киров се изявява и като преводач от руски език на класически пиеси, като театрален критик и театрален педагог. Проявява се като преводач (основно на пиеси), театрален критик и педагог. Автор е на „Методическо ръководство за актьори“ (4 ч., 1907-1926 г.).

Гено Киров умира на 14 февруари 1944 г. в Сухиндол.

ГЕОРГИ БОРИСОВ ТЕНЕКЕДЖИЕВ

Роден е на 1 февруари 1936 г. в Сливен. Майка му е учителка и директор на Второ основно училище „Христо Ботев”, а баща му е служещ. По бащина линия родът на баща му води началото от сестрата на Хаджи Димитър – Щилияна. По-точно от нейния син Васил.

Основно и средно образование получава в родния си град. Завършва Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов” през 1954 г. с отличие.

Дипломира се със специалност „Минен инженер” през 1959 г. в Ленинградския минен институт (Санктпетербургска минна академия) с отличие.

Работи в Родопския минен басейн в продължение на 28 години. В меднодобивния комбинат „Горубсо” преминава всички етапи на кариерното си израстване от началник-смяна до директор на IV-то рудно управление в Рудозем. Директор на рудното управление в продължение на 14 години.

За приноса му в развитието на рудодобива и обогатяването на икономиката на Рудоземския район е награждаван многократно с високи държавни отличия.

След окрупняването на окръзите в страната и формирането на Пловдивска област е преместен на работа в Областния съвет. Секретар и главен експерт на комисията за социално икономическо развитие.

Съпругата му е лекарка. Имат две деца.

ГЕОРГИ ВЕДРОДЕНСКИ

Роден е на 14 юли 1933 г. в с. Кипилово, Сливенска област. Средно образование получава в Сливенската гимназия „Добри Чинтулов”. През 1957 г. завършва специалност „Журналистика” в Софийския университет.

Репортер и редактор е в централни и местни вестници, включително в „Сливенско дело”, а над 30 години работи в Българската телеграфна агенция. Репортер е, главен редактор на Главна редакция „Вътрешна информация” и кореспондент на агенцията в Москва и Будапеща.

Поет, автор на многобройни лирични и сатирични стихотворения. Издава книгите „Коронясване”, „Спомен”, „Издълбаване в камък”, „Слънчева система”, „Зелник в понеделник”, „В крак с времето”, „Под път и над път”, „Решетката”, „Михалогон”, „Облаче крилато” – стихотворения за деца. През 1998 г. излиза документалната му книга „Бетеански дни и нощи”, посветена на 100-годишнината на БТА, която по преценка на Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий” е изпратена до националните библиотеки във Вашингтон и Ню Йорк, Париж, Москва и Лондон. Автор е на химн на гимназия „Д. Чинтулов” (музика Мишо Тодоров), а заедно с Дамян Дамянов създават на химна на училището в родното му село, основано през 1840 г.

Под мистериозния псевдоним Мортус той е познат и като карикатурист. Редовен участник е в националните изложби на карикатурата. Урежда шест самостоятелни изложби, като първата е в Сливен. Под този псевдоним създава образа на народния поет Трендафил Акациев (1954 г.). Той пръв произнася името на легендарния творец. По негова инициатива през 1954 г. в Софийския университет започва да се списва и излиза прочутият стенвестник „Трън”, чийто художник е в продължение на 4 години. Скицира и образа на Трендафил Акациев.

Председател е на журналистическото дружество в БТА, на постоянната комисия по организационните въпроси и член Секретариата на Съюза на българските журналисти. Хонорован преподавател е във факултета по журналистика. Член е на редколегията на в. „Моята вяра”, издание на Съюза на българските писатели. Редактор и илюстратор е на десетки книги.

Член е на Съюза на българските писатели и на Съюза на българските художници. Награждаван е на литературни и художествени конкурси. Носител е на орден „Св. Св. Кирил и Методий” – I степен.

ГЕОРГИ ДРАГОЕВ

„Роден съм в Катунисце. Беднотията кара родителите ми да търсят препитание в Сливен. Баща ми преуспява на житейското поприще и става един от видните граждани на сливенското общество. Мен смъртта на баща ми ме завари в последния клас на известната Сливенска мъжка гимназия „Добри Чинтулов“.

На 12 години Георги Драгоев става член на Юношеския туристически съюз. Един от основателите е на Ученическото стенографско дружество „Бързопис“. През 1926 г. е избран за председател на Гражданското есперантско дружество в Сливен, което ръководи до напускането на града. Участва в представителния отбор по футбол на спортното дружество „Асеновец“. Най-активна дейност проявява в туризма. През периода 1926 – 1929 г. е председател на Туристическото дружество „Сините камъни“ и организира провеждането в Сливен на 15-тия конгрес на Юношеския туристически съюз. На този конгрес Драгоев е избран в централното настоятелство на Юношеския туристически съюз, а през 1931 г. е вече национален председател. След Юношеския туристически съюз активно се включва в дейността на Българския туристически съюз, две години е негов секретар, след това - редактор на съюзния орган „Български турист“. По негова идея и почин се осъществява първото в България радиопредаване от Черни връх, реализирано от БТС и радио „София“ на 20-21 юли 1940 година.

В София Георги Драгоев свързва съдбата си със Съюза за закрила на децата, на който става директор. За тези години пише: „Имах рядкото щастие да работя в най-благородната и хуманна организация у нас в продължение на 15 години. Наред с ежедневната полезна работа, през годините на два пъти изпълних задачи, които няма да бъде пресилено да назова като мисии. През есента на 1940 г. в Южна Добруджа трябваше да организираме и открием дневни детски домове. Създадохме база и в град Добрич, където учредихме и клон на Съюза за закрила на децата. На следната 1942 г. имах щастието да изпълня и втората задача – основаването на клонове на Съюза за закрила на децата в свободна Македония и откриването на детски домове към тях.“

Георги Драгоев взема активно участие в дейността на Сливенската културна дружба, като няколко години е неин касиер.

През целия си живот, съхранил волята си за самоизвайване, той е останал верен на веруюто „Всичко, което обуславя понятието човек, се изразява в чувството му за лично достойнство.“

Ева ЖЕЧЕВА

ГЕОРГИ НИКОЛОВ БЪЧВАРОВ

Роден на 17 октомври 1925 г. в Сливен. Основно и средно образование получава в родния си град. Завършва Висше образование във ВИФ „Георги Димитров“ през 1950 г. В периода 1950-1955 г. отбива военната си служба и в последствие работи като началник физическа подготовка в българската армия. От 1955 г. започва работа като учител по физкултура в гимназия „Добри Чинтулов“, където и се пенсионира през 1986 г.

В работата си като педагог е взискателен и отзивчив. Възпитава много сливенски спортисти, с които представя достойно гимназия „Добри Чинтулов“ на общински, областни и републикански първенства. Сред учениците си е пример за подражание със своята скромност, трудолюбие и преданост към работата. Любовта към родината винаги живее в неговото сърце.

Освен заслугите си като учител по физическо възпитание в гимназия „Добри Чинтулов“, Георги Бъчваров е активен спортен деятел и на Сливен. В младежките си години играе футбол в представителните градски отбори. След прекратяване на активна състезателна дейност става футболен съдия, като ръководи много срещи от републиканските футболни групи. Той организира едни от първите курсове за подготовка на млади футболни съдии с лектори от Републиканската съдийска колегия.

Като многогодишен педагог – учител по физическа култура - има съществен принос за селекцията и попълването на сливенската футболна школа с млади перспективни състезатели.

До преклонна възраст той не престава да помага за организиране и провеждане на различни първенства и прояви по футбол в Сливен.

За своята активна спортна дейност е награждаван многократно с грамоти и медали. Носител е на златната значка на Българския футболен съюз

Почива в Сливен на 23 август 2008 г. Той остава в съзнанието на колегите си със своята доброта, благ характер и доброжелателност към всеки от тях.

ГЕОРГИ ПАПАНЧЕВ

Георги Папанчев е роден в кв. „Клуцохор“ в Сливен около 1870 г. в родолюбиво семейство. Баща му Илия Папанчев е приятел на Хаджи Димитър. Участва в подготовката на Априлското въстание. Брат му Александър загива като офицер в Сръбско-българската война в сраженията при Сливница. Георги Папанчев завършва IV (11.) клас на Сливенската мъжка гимназията, а в 1894 г. Военното училище в София. Произведен е в чин подпоручик. Служи в Шестнадесети пехотен ловчански полк. През есента на 1902 г. става член на ВМОРО и отива в Македония с четата на Тодор Давидов. През октомври 1902 г. Георги Папанчев е в леринското село Баница с 15 души чета.

От 27 февруари (стар стил) до 27 март 1903 г. четата е преследвана от турски войски. Води няколко сражения, в които загиват повечето четници. Седемчасово е сражението при Баница. Разкъсват обръча с атака на нож. При сражението в село Спанци от 50 турски войници загиват 22, а от четниците един е убит и 2 са ранени. Четата се разпръсква. Георги Папанчев се преоблича като селянин и заедно с учителката Екатерина Динова и една селянка преминават през турските постове. Взривява склад с муниции и бомби и докато стреснатите турци се окопитят, останалите четници под ръководството на Дачо Георгиев се измъкват. Четата се събира с войводата си в с. Сребрено. Там Георги Папанчев се среща с костурските войводи Иван Попов и Коце Христов.

На 10 април при село Лесковец четата се сражава с турците и успява да се измъкне.

На Смилевския конгрес е делегат от Леринския район, не дочаква края на съвещанието и на 4 май се прибира при четата си.

След убийството на Тома Давидов неговите четници се присъединяват към Георги Папанчев и четата става общо 46 души. На 14 май Георги Папанчев е назначен за районен началник в Леринско за Илинденско-Преображенското въстание. Четата се разделя на три. Войводата остава с помощниците си в село Белица, за да ръководят въстанието.

На 28 май четата е предадена от шпиони и ден по-късно в битка с турски войски загива войводата Георги Папанчев. Погребан е в двора на църквата „Свети Никола“.

Паметна плоча на Георги Папанчев е открита на 2 август 2008 г. в родния му град.

ГЕОРГИ ПОПОВ

Роден е в Сливен. Учи музика от 7-годишна възраст в музикалната школа при читалище „Зора - 1860”. Завършва ПГ „Добри Чинтулов”, Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство в Пловдив със специалност „Музикална педагогика” и дирижиране в Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров”. В Тел Авив, Израел, специализира композиране. Преподава в Сливен, работи в Сливенската опера и в симфоничния оркестър, в Музикалното училище в Котел. От 1984 г. Георги Попов е музикален педагог и композитор на свободна практика в София. Преподава в театралния департамент на Нов български университет. Композира музика за театър и кино близо 20 години. Получава специална награда за музиката към филма „Мълчание”. Сътрудничи на Сливенския драматичен театър, пише музика за детския хор „Дружна песен” на Методий Григоров, за камерния ансамбъл „Млади виртуози”. През 1994 г. музиката му към постановката на ДТ „Ст. Киров“ „Медея“, е отличена с наградата „Дионисий”.

Заедно със съпругата си създават хор за православна музика, наречен „Св. Петка”, по-късно „Славянска беседа”. На 14 октомври 2000 г. започват работа с 13 деца в София. Хорът преминава към Богословския факултет и става представителен хор на факултета с 50 певци, от които 20 са деца. По идея на Георги Попов се организира Международният фестивал на православната музика „Св. Богородица – Достойно ест” в Поморие. От 2004 до 2012 г. Поморие дава сцена на изпълнители от България и чужбина. Организиран са 9 фестивала.

В средата на юни 2012 г. Георги Попов и съпругата му участват в конкурс в гр. Киети, Италия, в Категория С за религиозна музика. Участват пет италиански състава, хор на франциските монаси, хор от Сардиния, три украински хорова състави, четири руски хора и българският хор, всичко 15 хора. Българският хор получава златен плакет за изпълнение и златен месал за диригент, присъдени са му най-много точки. В конкурса не е предвидена награда за композитор. Журито учредява спонтанно, след участието на българския хор, награда за композиция на съвременна религиозна музика на Георги Попов. Галаконцертът на лауреатите е в Пантеона в Рим. Хорът ни пее в Българската църква в Рим и в базиликата „Сан Клементе” на гроба на Свети Кирил.

ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА

Родена е на 9 юни 1972 г в град Сливен. Завършва ПМГ „Добри Чинтулов“ през 1990 г. и висше икономическо образование в Университета за национално и световно стопанство в гр. София (1995 г.). През 2001 г. завършва специалност „Право“ в Бургаския свободен университет.

От февруари 1995 г. до декември 1996 г. е икономист и управител в „Мелничен комплекс Сливен“ ООД.

От 1997 г. е изпълнителен директор на „Мел инвест холдинг“ АД и дъщерните дружества.

От 2007 г. до 2009 г. е председател на Общински съвет - Сливен. Тя е първата жена председател на Общинския съвет в града под Сините камъни.

От 2009 г. е народен представител. Председател е на Комисията по земеделието и горите в Народното събрание от 2009 г. до 2013 г.

Министър е на земеделието и храните от 7 ноември 2014 г. до 27 януари 2018 г. Тя е първата жена министър на МЗХГ. По време на управлението ѝ през 2016 г. се приема нов Закон за храните, който създава равнопоставеност между всички субекти на пазара в България и условия за лоялна конкуренция между тях. През 2016 г. земеделието в страната има една от най-успешните си години - рекордна реколта от пшеница за последните 35 години, двойно повече добиви в областта на зеленчукопроизводството, увеличение с 50% на трайните насаждения. Направени са съществени промени и в субсидиите за обработваема земя - за тях се кандидатства само с акт за собственост или с договор за наем. По време на нейния мандат е приключена успешно предишната Програма за развитие на селските райони и са стартирани мерки по новата програма. Като министър започва работа и по Кодекса за земята.

От 10 май 2017 г. е председател на Комисията по земеделието и храните в Народното събрание, втори мандат.

ДИМИТЪР ВАСИЛЕВ ПАНАЙОТОВ

Роден е на 23 март 1951 г. в Сливен в семейство на учители. Завършва средно гимназиално образование през 1969 г. в родния град. През същата година е приет в Медицинска академия Висш медицински институт – Пловдив, специалност медицина. Завършва през 1976 г. Веднага започва работа като ординатор в Първо вътрешно отделение на Окръжната болница в Сливен. Придобива специалност по вътрешни болести през 1982 г. и е назначен за завеждащ Вътрешно поликлинично отделение. Втора специалност по хематология завършва през 1988 г.

и работи като ординатор в Първо вътрешно отделение, а по-късно и като завеждащ отделението.

През 1998 г. в родната си къща на площад „Васил Левски” основава Амбулатория за специална извънболнична помощ “Медикус” – Еднолично дружество с ограничена отговорност, в което се предлагат консултации от много други специалисти и клинични изследвания, включително и първия за града КАТ (скенер) и литотриптор (апарат за разбиване на бъбречни камъни). От 2007 г. Центърът се премества в новопостроена и просторна сграда, където продължава да функционира и предлага многообразни консултации и изследвания.

Член е на Българския лекарски съюз.

Има две деца – дъщеря, която работи в сферата на рекламата и интериорния дизайн, и син, работещ във винопроизводството – технолог.

ДИМИТЪР ДЕЧЕВ

Роден е през 1883 г в Сливен. Завършва Сливенската мъжка гимназия и Военното училище в София, от което излиза с чин портупей-юнкер. Присъединява се към Върховния македоно-одрински комитет и през 1902 г. става четник при Тома Давидов. През януари 1903 г. е създадена щабна чета с главен войвода Димитър Дечев, в която се включват ръководителите на Битолски окръг, сред които и Борис Сарафов. Извършват обиколки в Смилевско, Крушевско, Демирхисарско, Охридско, Ресенско, Долнопреспанско, Костурско и Леринско, като довършват приготовленията там за въстание. След началото на въстанието четата постоянно е в движение и води боеве с турска войска в Охридско, Смилевско и Демирхисарско.

Димитър Дечев участва на Смилевския конгрес на Вътрешната македоно-одринска революционна организация, проведен от 2 до 7 май 1903 г. Определен е за военен ръководител на Демирхисарския район по време на Илинденско-Преображенското въстание. Загива при изтеглянето на четата към България след потушаването на въстанието на 22 октомври 1903 г. при село Сълп, Велешко, Македония. Главата му е отрязана и отнесена във Велес, Македония.

ДИМИТЪР МИШЕВ

Роден е на 5 декември 1856 г. във Видин. Твърде малък остава без майка. Завършва основното училище в родния си град. Едва 12-годишен постъпва като чирак абаджия при известния по това време майстор Петко Мострата, при когото са се учили на занаят Михалаки Георгиев и други видински първенци. През 1871 г. завършва II клас на гимназията. Добрият успех и проявените дарби привличат вниманието на еснафа и на екзарх Антим I, който го отвежда в Цариград, а по-късно го настанява в Габровската гимназия като ученик в III клас. Тук учи четири години и през 1876 г. завършва VI клас. Същата година заминава за Орхане (Ботевград), където учителствува една година. През лятото на 1877 г. Мишев напуска Орхане, пристига в София и благодарение на съгражданина си Илия Цанов, директор на държавната фабрика в Княжево, остава там до пристигането на руските войски.

В началото на 1878 г. Мишев е назначен за преводач при софийския окръжен началник. Покрусен от провала на Санстефанска България, на 28 септември 1878 г. пише стихотворението „Македония“, отпечатано във в. „България“ в Русе през 1879 г. Същата година Видинското училищно настоятелство му предлага да го назначи учител в третокласното градско училище, но тъй като не се споразумяват за заплатата му, той заминава за Лом, като става учител в тамошното държавно училище. Следващата учебна година (1880/1881 г.) Мишев се завръща във Видин и е назначен в класното училище, където е директор Михалаки Георгиев. През октомври 1880 г. сключва брак с дъщерята на известния видински търговец Александър Николов - Савастика.

През 1884 г. като гимназиален учител Мишев е избран за народен представител, а през 1885 г. се преселва в София и поема редактирането на в. „Търновска конституция“. След свалянето на княз Александър Батенберг и поемането на властта от Стамболов-Радославов вестникът е спрял и той остава без работа. През 1886-1887 г. става учител в Еврейското училище в София, като същевременно заедно със Стефан Костов подготвя няколко учебника по български език и голяма двутомна христоматия, издадена от Христо Г. Данов в Пловдив.

През 1890 г. Мишев е назначен за учител в Сливенската мъжка гимназия, където остава до 1894 г. През същата година получава назначение в Екзархийското училище в Цариград, а няколко месеца по-късно е секретар на Екзархията. В Цариград Мишев издава сп. „Библиотека“ (1900-1903), „Църковен вестник“ (1906-1913), а от 1913-1915 редактира сп. „Свободно мнение“.

През 1908-1910 г. е избран за втори път за видински народен представител. Вместо спряното сп. „Свободно мнение” през 1915 г. издава в София в. „Балкански сговор” който след няколко броя също е спрян. Става за трети път народен представител от Видин през 1913 г., но изборът му е касиран като неудобен. През 1919 г. Мишев е командирован в Швейцария като председател на Българския съюз в Швейцария (Alliance Bulgare en Suisse), чиято задача е да защитава България и нейните национални интереси пред общественото мнение на Запад от нападките и клеветите на сръбската и гръцката пропаганда. През същата година редактира сп. „Questions d’actualites balcanique” в Лозана, както и сп. „Le plebiscite”. По това време издава и голям брой брошури и книги по същите въпроси.

Димитър Мишев е избран за член на БАН и член-кореспондент на много наши и чужди научни и обществени дружества. Виден общественик, той влиза в управителните съвети на много културни и хуманитарни дружества, взема участие в дружествата за мир, за освобождаване на пленниците, за защита правата на човека, самоопределение на народностите, сприятеляване на народите чрез църквите, Поморавския народно-просветен комитет и много други. Редактира списанията: „Нашите пленници” (1921г.), „Полет” (1923-1925 г.), „Църковен архив” (1924-1931 г.), „Отец Паисий” (1928-1932 г.). Участва в двете балкански конференции - Атина, 1930 и Анкара, 1931 г.

Почива на 26 януари 1932 г. в София.

Централен държавен исторически архив,
Ф. 1546, личен фонд Мишев, Димитър

ДИМИТЪР СТЕФАНОВ САВОВ

Роден е на 5 септември 1887 г. във Враца. Завършва Сливенската мъжка гимназия през 1906 г., а през 1910 г. - финанси в Берлин, Германия. Специализира политическа икономика в Париж, Франция.

След завръщането си в България създава редица търговски и промишлени предприятия. Член е на Управителния съвет на Българската народна банка, банка „Български кредит”, „Съединени български банки”, „Френско-българска банка за международна търговия” и на управителните съвети на множество акционерни дружества. Председател е на Софийската търговско-индустриална камара, на Българския национален комитет при Международната търговска камара в Париж, на Българо-гръцкото дружество, на Българо-югославската стопанска камара и др. Народен представител е в XXIV Обикновено народно събрание. Министър на финансите е в правителството на Иван Багрянов от 1 юни до 2 септември 1944 г.

Автор е на „Истината блесна”, „Търговско-индустриалните камари в народното стопанство”, „Световното и българското стопанство под знака на войната” и други.

След 9 септември 1944 г. е осъден от Народния съд на 15 години затвор. Освободен е след година и половина. Присъдата е отменена с решение № 172 от 26 август 1996 г. През 1947 г. е изселен в с. Горни Дъбник, а през 1951 г. е изпратен на о. Белене, където умира на 18 август 1951 г. Препогребан е в София.

Баща е на Стефан Савов, председател на Народното събрание 1991 – 1992 г.

ДИМИТЪР ХРИСТОВ

Роден на 20 февруари 1870 г. в с.Градец, Сливенска област. Завършва Сливенската мъжка гимназия. Учи няколко семестъра в Историко-филологическия факултет на Софийския университет. Завършва правни, финансови и икономически науки в Женева, Швейцария, през 1893 г. Завръща се в България и работи като редактор във вестник „Прогрес”. През 1894 г. е назначен за заместник - директор на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий”. В периода 1895-1902 г. е секретар на Търговско-индустриалната палата в София. Съветник е на Врачанската и на Старозагорската окръжна сметна палата през периода 1926 - 1928 г.

Народен представител в V Велико народно събрание, което заседава от 9 юни до 9 юли 1911 г. и в 7 от следващите състави на Народното събрание - от XI до XIV, заседаващи от 22 февруари 1901 г. до 15 февруари 1911 г.; XVIII и XIX – от 2 октомври 1919 до 19 май 1934 г. и XXI – от 9 декември 1923 г. до 15 април 1927 г..

Министър на търговията и земеделието е от 16 март до 1 януари 1912 г. Управляващ Министерството на търговията, промишлеността и труда в периодите 1 – 14 януари 1912 г. и 3 ноември 1924 – 4 януари 1926 г. Министър на земеделието и държавните имоти е от 4 януари 1926 до 15 май 1930 г..

Димитър Христов е сред спечелилите всеобща признателност - истински държавник, със заслуги за основаването на лесотехническото образование през 1925 г. и неговото развитие. Той е министърът, по чието време в Закона за горите се залагат и след това се предоставят учебно-опитните стопанства за подготовка на студентите. Неведнъж Димитър Христов застава принципно в защита на горите. Съзнава комплексната им роля за стопанския живот на страната и че тяхното опазване е жизнено важно за земеделието и другите отрасли. Инициира програми за напоителни системи в Добруджа и Тракия, прокарва Закон за защита на водите, негова е идеята за първия общодържавен план за залесяване от 1925 година.

От негово време датира и традицията за честване на Празник на залесяването, който води началото си от 12 април 1925 година. На Димитър Христов принадлежат силните и запомнящи се думи, изречени в Парламента: *"С гората политика аз няма да правя"*.

Димитър Христов е публицист и изключителен парламентарен оратор. Член е на Прогресивно - либералната партия, секретар на Централното бюро на БКП.

Умира през 1944 г. в София.

Делото на Д. Христов не свършва с кончината му. Неговата дъщеря Милка Данаджиева (1903-2001), отчитайки посланията на своя баща и неговата воля, дарява през 1987 г. обширния фамилен апартамент в центъра на София за осигуряване на стипендии от наема на даровити студенти, посветили се на родното горско дело. Оттогава повече от 100 студенти получават стипендията „Димитър Христов” и затвърждават вярата си, че са избрали една от най-благородните професии - лесовъдската.

ДОБРИ МИНКОВ

На 21 декември 1936 г. Градско - общинският съвет в Сливен решава единодушно провъзгласява сливенеца д-р Добри Панайотов Минков за „Почетен сливенски гражданин.“

Детството и младостта си д-р Добри Минков сам характеризира по следния начин: *„Времена бурни, времена на огън и меч, времена преходни, когато се изграждаше новата българска държава.“*

1869 година! Завършила е тържествената великденска служба. Гражданите на Сливен се стичат в салона на Клуцохорското училище. Пред многобройното множество застава малкият Добри. Пламенно звучат прочувствените му слова за възстановяване дейността на читалище „Зора“.

През 1872 г. Добри Минков със съучениците си от Главното петокласно училище издават ръкописния вестник „Светлина“. В началото на същата година той и Петър Иванов Данчев написват позив към сливенци за знаменателния митинг за освобождаване на заточените български владици.

През август 1876 г., току - що завършил учението си в Робърт колеж, активно помага на английската комисия за разследване на турските зверства след потушаването на Априлското въстание. Изпраща дописка до в. „Дейли нюз“ за издевателствата на турските власти в Сливен и околните села. В началото на 1879г. става главен редактор на първия сливенски вестник „Българско знаме“. Сътрудничи на ген. Скобелев за създаване на гимнастически дружества в Източна Румелия.

Д-р Добри Минков е един от основателите на Сливенската културно-просветна дружба „Д-р Иван Селимински“, създадена януари 1901 г. в София. Председател е на комитета за написване на история на град Сливен. Под негова редакция е отпечатан труда на д-р Симеон Табаков „Опит за история на град Сливен“.

На 10 юли 1935 г. д-р Добри Минков протестира против закриването на Сливенския областен съд. Активно съдейства на сливенската общественост и в града е възстановен Окръжен съд.

Сливенският юрист има определен принос за утвърждаване на съдебните институции в страната.

За международния му авторитет свидетелстват поздравителните телеграми във връзка с юбилея му. Д-р Добри Минков е поздравен от помощник - министъра на правосъдието и председател на Международната комисия по наказателно право в Италия д-р Джовано Новелпи, от главния секретар на Международната комисия по наказателно право във Франция д-р Жул Симон - Берн, от постоянния комитет на Международния конгрес

за покровителство на обществения кредит във Виена и от германските професори с-р Карл Каслер и Фердинанд Урбик.

Земният му път завършва на 15 септември 1942 г. в София.

ДУЧО ТОДОРОВ МУНДРОВ

Роден на 14 март 1920 г. в Сливен. Завършва Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов” и Общоруския държавен институт по кинематография в Москва, Русия със специалност кинорежисура. Работи като режисьор постановчик на Студията за игрални филми „Бояна”. Режисьор на филмите „Димитровградци”, „Пленено ято”, „В края на лятото” , „Командирът на отряда”, „Никола Вапцаров”, „Пеньо Пенев”, „Червените календари”, „Кървавата картотека” и други. Връчена му е наградата Златна палма от Филмовия фестивал в Кан за филма „Пленено лято”(1962).

Дучо Мундров е един от инициаторите за създаване на Клуба за гласност и преустройство в България през 1988 г.

През 2000 г. е награден е с орден „Стара планина” първа степен за особено големия му принос в областта на българското игрално и документално кино и по повод 80 години от рождението му.

През юли – септември 1941 г. списва и редактира нелегалния антифашистки бюлетин „Истината по антисъветската война”. През 1942 г. е арестуван. Участва във Втората световна война като доброволец.

Той е един от „активните борци”, които поемат ударите на Държавна сигурност за създаването на Клуба за гласност и преустройство.

Умира на 11 декември 2012 г.

ЕНЧО МУТАФОВ

Роден на 9 март 1943 г. в с. Деветак, община Карнобат, област Бургас. Завършва Смесената политехническа гимназия „Добри Чинтулов” в Сливен през 1961 г. и славянска филология в Софийския университет през 1968 г. Редактор е във в. „Литературен фронт” (1968 - 1969г.), референт (съветник) в Съюза на българските писатели (1969 - 1970), литературен специалист в Агенцията за защита на авторското право (1972 - 1973), редактор в списание „Обзор” (1976 - 1990) и главен редактор на в. „Демокрация” (1992 - 1993). Преподавател е по историческа поетика на българската литература във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий” (1987 – 1988 г.) и по теория на литературата в Югозападния университет „Неофит Рилски”, Благоевград от 1989 г. Професор и доктор на филологическите науки е, литературен и художествен критик и теоретик, културолог и автор на гражданска публицистика и есеистика. Основните му интереси са насочени към изучаване на съвременната българска литература, европейската цивилизация и българската мяра в културата. Автор на книги с монографични изследвания, студии, статии, очерци, есета, сред които „Време и художествено единство”, „Подвижният човек”, „Съпоставки в изкуството”, „Промяна в сетивата”, „Йордан Радичков” в съавторство с Д. Стайков, „Художници”, „Цвете върху иконостаса. Втори буквар за изкуство и история”, „Милост за нас. Статии върху културата”, „Когато се разпадаха основите. Политическа публицистика”, „Оцеляването”, „Двуизмерният човек. Бунтът в европейската култура”, „Светът, който обитаваме”, „Бъди невероятен. Книга за Радичков”, „Последна свобода. Есета”, „Захари Стоянов и българската култура”, „Изоставени от боговете”, „Биньо Иванов, представен от Енчо Мутафов. Стихове. Избрано”, „Как разказваме”, „Земя без народ”. Автор е на „Христоматия по литературознание” и на многотомната поредица „Българската мяра в литературата” (Идея и обща редакция).

Умира на 18 юни 2009 г. в с. Крайни дол, Дупнишко, където пребивава през последните години от живота си.

ИВАН ВАСИЛЕВ АЛЕКСИЕВ

Роден в Сливен на 7 август 1930 г. Завършва основно образование в Сливен, а педагогическа гимназия в Ямбол. Продължава учението си в Пловдивския учителски институт – специалност музика. След завършването на института преподава в IV основно училище „Димитър Петров”. Изявява се като много добър учител, цигулар и диригент. Цигулка учи от малък при Мишо Тодоров, а диригентство при друг известен музикант Илия Цеков. Диригент е на ученически хорове в IV и в I основно училище, в Текстилния техникум „Добри Желязков” (Професионална гимназия по текстил и облекло „Добри Желязков”), в Природо-математическата гимназия „Добри Чинтулов”. Като учител е в гимназията се ползва с добро име сред колегите си, уважаван и обичан от своите възпитаници. Иван Алексиев е диригент и на хора на здравните работници; помощник-диригент на смесения хор към читалище „Зора”. За музикалните си изяви е награждаван многократно.

От съпругата си, учителката Велислава Алексиева, има дъщеря Силвия, която е стоматолог в Сливен.

Иван Алексиев умира в Сливен на 30 април 1999 г.

ИВАН ЙОРДАНОВ УЗУНОВ

Роден на 28 март 1922 г. в с. Голямо Шивачево (гр. Шивачево). Средното си образование завършва в Сливенската гимназия „Добри Чинтулов” през 1941 г. Член е на Работническия младежки съюз от 1938 г., а на Българската комунистическа партия от 1947 г. Развива антифашистка дейност, арестуван през април 1942 г. и осъден на 3 години и 4 месеца затвор. Освободен е през април 1944 г. и отново се включва в антифашистка дейност: възстановява ремсовата и комунистическата организации в родното си село, подготвя младежи за излизане като партизани. Участва в установяването на властта на 9 септември 1944 г. в Сливен. Воюва във II фаза на Втората световна война. От ноември 1947 г. е зачислен в състава на свръхсрочнослужещите на Българската народна армия и работи до пенсионирането си, като достига до званието полковник. През август 1949 г. е назначен за редактор на в. „Народна армия”, по-късно става заместник главен редактор, а от ноември 1965 г. е главен редактор.

През периода 1963 – октомври 1965 г. е главен редактор на списание „Пропагандист и агитатор”. От ноември 1972 г. работи в Института за военна история към Генералния щаб на Българската народна армия.

На 1 април 1979 г. е пенсиониран.

Носител е на ордени: „Народна Република България” – I степен; „Девети септември 1944” – I и III степен с мечове; „Народна свобода 1941-1944 г.” – II степен; „Кирил и Методий” – II степен, „Орден за военна доблест и заслуги” – I степен и други български и съветски медали и отличия.

ИВАН МИРЧЕВ ШИШМАНОВ

Интелектуалец, професионалист, общественик. Негова е мисълта: *„Идеалите се отстояват на най - висока цена – нека младите не бъдат наивни!“*

Ето какво си спомня за него Петко Ст. Петков:

На 25 октомври 2008 г. от този свят си отиде нашият съгражданин д-р Иван Шишманов (роден на 30 август 1923 г.), оставил ярки спомени в няколко поколения лекари с професионализма и отговорност за обществените дела. Лекуваше с ясни и точни диагнози болести, присъщи за

съвременния човек.

В годините на прехода, вече пенсионер, често присядаше на пейките пред бившето кино „Българка“ със своя по-голям брат бай Добри Мирчев, приятел на сливенската журналистическа гилдия. Спирах се при тях, а „горещите“ теми на деня откриваха възможност за дебати. Имаше толкова спорни детайли около бъдещето на гражданското общество и съвестта на политици, държавници и журналисти.

Здравната просвета е една от първите в България. Единна средна смесена гимназия „Добри Чинтулов“ (Природо-математическа гимназия „Добри Чинтулов“) беше „програмирана“, имаше солидна база – кабинет за училищния лекар д-р Деспотов, медицинската сестра и акушерка Йорданка Калайджиева.

В годините 1953 - 1956 г. на миналия век, лектор в гимназията беше и д-р Шишманов. Изнасяше лекции за венерическите болести - модерни след Втората световна война.

Ако не беше д-р Иван Шишманов, сине, можеше да бъдеш сирак – сподели моят баща Стоян Петков. И разказа своето преживяване на фронта през месеците септември - декември 1944 г. в Югославия. Преносимият полк от Сливен с мобилизирана войска е насочен в направление Трън – Ниш – Лясковац – Прищина – Враня. В състава е Минохвъргачната полкова рота с командир Нено Добрев. Първи взвод, въоръжен с минохвъргачки, се командва от старшина-школник Иван Шишманов, който тогава е на около 20 - 21 години. Конкретната задача на бойците е да заемат позиции западно от Враня. Приносът на младия командир старшина школник Шишманов е дадената заповед за окопаване, която спасява живота на мобилизираните войници.

През годините д-р Шишманов публикува спомените си в сливенски печатни медии, придружени с илюстрации и много, много подробности.

Бъдещият лекар следва медицина, а семейството му не живее охолно. На утрешния медик се е налага да носи „обърнати” балтони и костюми. Това не му пречи да изглежда модерен.

Освен лекар-венеролог в една деликатна област д-р Шишманов имаше ярки позиции по редица обществени дела. Отстояваше не само своя професионализъм, но и дълбоко ценеше инициативата на по-младите си колеги, полагаше грижи за бъдещата им кариера. Обобщената професионална оценка за д-р Шишманов е: „опитен специалист”, организатор, технологичен, цени връзката лекар-пациент.

Д-р Шишманов обичаше да дискутира примерите на т. н. демокрация след 1989 г. сриването на доверието в междуличностните отношения, пошлостта, негодуваше от привнесените модели на поведение, оказващи натиск върху народопсихологията и т. н. Искаше да се убеди кое е модерно, кое е съвременно, кое е цивилизовано, как изглеждаме днес толкова свободни. Четеше много, беше „в час” с историята и културата на света и Европа. Зае позиция за редуцирането на силата на излъчвания сигнал и мелодията „Стани, стани, юнак балкански” от часовника на градската кула. Проблемът не беше в съдържанието, а в децибелите.

За професионалния празник на лекаря - 19 октомври – Деня на Св. Иван Рилски, през 2007 г. д-р Иван Шишманов бе отличен с грамота за принос в развитието на здравеопазването в Сливенския регион и утвърждаването на авторитета на Многопрофилната болница за активно лечение „Д-р Иван Селимински” – Сливен.

ЙЕРОМОНАХ ИЛАРИОН

Наш съгражданин – игумен на Басарбовския скален манастир „Св. Димитрий Басарбовски”.

В наши дни този манастир е добре запазен и е единственият действащ скален манастир в България. Води началото си от времето на Второто българско царство. През X – XII век по долините на Ломовете (Русенски Лом, Бели Лом, Черни Лом, Малки Лом, Баниски Лом) съществуват към 300 скални духовни обители. Ето защо преди столетия районът бил известен като Малката Света гора.

Басарбовският манастир е на около десетина километра югозападно от гр. Русе в живописната долина на р. Русенски Лом и носи името на близкото село. Най-ранните исторически сведения за манастира са от XV век. Научаваме ги от османските данъчни регистри. В регистъра на Никополския санджак от 1479 - 1480 г. е поместен опис на тимар (землено владение), собственост на влашкия войвода Иванко Басараб, тъст на цар Иван Александър. В описа за първи път се споменава името на село Басарабово, като „манастир Басараба”. Предполага се, че негов патрон и небесен покровител е монахът Димитър Басарбовски от това село. Информацията за живота на Св. Димитър Басарбовски е твърде оскъдна. Легендата разказва, че един ден той решава да отиде в близкия до селото манастир и да стане монах. Там прекарва целия си живот. Земният му път завършва между две скали на брега на река Лом в 1685 г. Датата на неговата кончина е отбелязана от Паисий Хилендарски в „История славянобългарская”. След проливен дъжд, придошлата река го завлича под пясъците. Светецът се явява в съня на сляпо момиче и то посочва къде се намира тялото му. За всеобща изненада, тялото било непокътнато. Тамошните хора го поставят в селската църква и оттогава започват да се случват чудеса. След края на една от многото руско-турски войни през 1774 година руският генерал Салтиков взима мощите на Св. Димитър от Басарабово, за да ги пренесе в Русия. Като стигат до Букурещ, съветникът на генерала настоява да оставят тялото като репарация за загубите през войната. Днес мощите на св. Димитър се съхраняват в сребърен ковчег в Катедралата „Св. св. Константин и Елена”, а светецът се счита за закрилник на Букурещ.

През последните години са издадени три книги, чиято цел е популяризирането на този русенски скален манастир: „Богослужерна

прослава на преподобния наш отец Димитрий Басарбовски”, „Преподобний Димитрий Басарбовски и неговият скален манастир до Русе” и „Моят земен живот”.

През ноември 1999 г. журналистът Красимир Цигуларов отбелязва: „...неотдавна „Файненишъл Таймс” пушна репортаж за България и нейните туристически маршрути. В него бе описан и скалния манастир край Русе с възрастен мъж, който продава вкусен мед. Познавах човека, живял тук в последните 6 години - 64-годишния йеромонах Иларион. Той беше дошъл в „Св. Димитрий Басарбовски” от Троянската обител, за да търси усамотение.” Но митрополит Геласий го придумва да се прехвърли в Басарбовския скален манастир и да се грижи за него. Така и става. От 8 август 1993 г. до 24 юли 1999 г. там живее йеромонах Иларион.

Но кой е този йеромонах? Светското му име е Илия Димитров Кичуков, роден на 16 юни 1935 г. в Сливен. Баща му Димитър Илиев Кичуков е чиновник в текстилно предприятие, а майка му Райна Костадинова Таласъмова - домакиня. Негов брат е Константин Димитров Кичуков. Илия завършва основното си образование в Сливен и Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов”.

С искрена топлота съученикът му Иван Иванов споделя спомените си за него: „Илия, умалително Илчо – както се обръцахме към него, винаги е бил отличен ученик, акордеонист, стенограф, добър преводач от руски и немски език. Като че и сега го виждам пред себе си: високо едро момче с черна на вълни коса, тъмни очи, възмургав цвят на кожата; много благ и с присъщата си духовитост, която не го е напуснала и в монашеството. Една година, през месец декември, споменава пред журналист: „Ще посрещна Рождество Христово сам. Не, край мен ще е Пена. Тя е помощник - калугер.” Отнася се за неговата пъргава сиво-бяла котка Пена.

След завършване на гимназията другарството с много съученици се разпадна. Нямаше го вече живото присъствие и събеседването. Като студенти в различни висши учебни заведения в София, поддържахме връзки в по-тесен кръг. С Илко само един-два пъти сме се виждали, след като завърши Висшия лесотехнически институт, специалност машинен инженер-конструктор на дървопреработващи машини (1958 г.). По-късно от проф. д-р инж. Божидар Хр. Бойчев и от секретаря на Русенският митрополит г-н Милен Бакалов научих, че преди да поеме по духовното си призвание на свещенослужител, работи като началник на конструкторски отдел в Завода за корабно машиностроене в гр. Варна от 1965 до 1968 г, а след това като началник цех и групов инвеститор в ТЕЦ Девня към СХК „Девня” (1968 – 1981 г), началник отдел „Капитално

строителство” в Окръжно управление на съобщенията – Варна (1981 – 1986 г.) и като конструктор и директор в НПП „Научно приборостроене – Варна” (1986-1992 г.). Женен е, с един син – лекар във Варна. След смъртта на съпругата си, фармацевтката Милка Мангърова, доц. д-р във Висшия медицински институт във Варна, и на неговите родители той изпада в депресия. Загубата на най-близките хора и последвалите превратности на съдбата го съсипват. Най-неочаквано за нас се обръща към религията и Бога. Неведоми са пътищата Божии. Постриган е в монашество на 8.01.1994 г. в Басарбовския скален манастир. Монашеското му име е Иларион, а духовен старец му става архимандрит Севастиян. Ръкоположен в йеродяконски чин на 29 април 1995 г. в гр. Русе от Русенския митрополит Неофит, който на 30 април 1995 г. го ръкополага и в йеромонашески чин в храма „Св. Петка” в Русе. Назначава го за игумен на Басарбовския скален манастир. От 1 май 1995 г. е назначен и за енорийски свещеник в русенското село Божичен. Пенциониран е за прослужено време на 1 юли 1995 г. Остава да бъде игумен на манастира и празничен свещенослужител в с. Божичен. И както е прието да се казва в източното православие, представя се пред Господа на 24 юли 1999 г. в Басарбовската света обител, където се и покои. Бог да го прости и вечна му памет.

Иван ИВАНОВ

ЙОРДАН ВАСИЛЕВ – БОГДАР

Йордан Василев – Богдар е роден на 3 януари 1902 г. в Сливен в многолюдното семейство на Васил Иванов – военен музикант и лозар.

Възпитаникът на Сливенската мъжка гимназия проявява своя талант на поет и писател, докато работи в Сливенската община повече от 20 години, на която е секретар 12 години до 9 септември 1944 г. Сътрудник на литературни списания, вестници, антологии („Нов път”, „Светлоструй”, „Гребец”, „Вестник на жената”, сливенските „Бъднина”, „Изгрев”, „Правда” и др). Той е част от културните дейци на града и страната – писатели, поети, музиканти, артисти, общественици като Н. Фурнаджиев, Д. Добрев, Н. Месечков, М. Минев, Л. Паспалеев, Д. Шампион, М. Тодоров, К. Георгиев, сем. Костичкови и др., с които поддържа добри връзки.

Автор е на либретата на оперетите на М. Тодоров „Мъдрият цар” и „Рубин Златното сърце”, на текстовете на юбилейния химн на гимназия „Добри Чинтулов” (1934 г.) и на нашумелия шлагер „Под златния прах на липите” (1932 г.). Издава стихосбирките „Зарана” (1929 г.), „Осените покрай Дунав” (1932 г.), „Пролетни кичури” (1937 г.). Следват очерците „По Сините камъни” (1939, 1940 г.), „Незабравени и драги” (1943 г.), в които обрисова редица известни и неизвестни сливналии: природолюбители, особняци, музикални и театрални дейци, вестникари, политици, търговци, юристи, учители от гимназията и много други, наред с техните знания, труд и веселия. Създава пиесите „Агница” (1940 г.) и „Хаинбоазкият хайдутин” (1942 г.), играна в Приказния театър на читалище „Зора” с артисти ученици от двете гимназии в сезона 1942/1943 г. В трудните военни години написва повестта за Хаджи Димитър „Хаджията” (издадена през 1968 г. във връзка със 100-годишнината от гибелта на войводата и четниците му). Подготвя през 60-те години на ХХ век друга книга за Сливен и сливналии – „Старият град” (печели конкурс на Окръжния народен съвет през 1967 г., но излиза от печат едва в 1993 г.), от чиито страници надничат „прежните хора” на града – пъстра палитра на някогашното градско общество. Остават неиздадени разказите му за Панайот Хитов и Хаджи Димитър

Умира на 14 септември 1979 г.

Веселин ВАСИЛЕВ

ЙОРДАН ДРУМЕВ

Роден е на 16 март 1916 г. в с. Научен, Сливенска област, а израства в с. Струпец, Сливенска област и в града под Сините камъни. Завършва VI клас (X клас) в гимназия „Добри Чинтулов”, записва се в Текстилният техникум „Добри Желязков” и през 1936 г. завършва тригодишния му курс. Работи като текстилец във фабрика „Илия Калов” в Сливен, но е уволнен по политически причини. Продължава кариерата си на текстилец в предприятия в Трявна и София. През 1947 г. е назначен за директор на Държавното индустриално предприятие „Емил Марков” в столицата. Работи като сътрудник и ръководител на промишлените отдели на Централния и на Градския комитет на Българската комунистическа партия в Сливен. На 10 април 1953 г. е назначен за директор на Държавното индустриално предприятие „Георги Димитров”. Под негово ръководство цеховете се специализират по технологични процеси, доставят се нови машини. Предприятието се издига до равнището на най-добрите в страната и в света текстилни заводи. През април 1966 г. Йордан Друмев е назначен за директор на създаващия се текстилен комбинат „Съби Димитров”. Извършена е реконструкция и заводът се превръща в единствения в страната по своята производствена номенклатура, машинен парк и технологични процеси. Закупени са нови машини за плюшове, технически тъкани, пътеки, филц, за нетъкани текстилни изделия, създадена е и предачница. За осигуряване на поминък в някои села от окръга заводът създава свои подразделения в Катунци и Калояново, както и в затвора в Сливен. През юни 1976 г. е създаден Стопанският комбинат „Декотекс” и първият му генерален директор е Йордан Друмев, който е и директор на Текстилният комбинат „Съби Димитров”. Комбинатът „Декотекс” е съставен от „Съби Димитров” и още седем предприятия за производство на специални декоративни тъкани от различни градове на страната.

С Укази на Държавния съвет на България Друмев е удостоен с наградата „Герой на социалистическия труд”, присъдено му е званието „Заслужил деятел на леката промишленост”. Награждаван е с ордени „Червено знаме”, „Георги Димитров”, „Девети септември” и други отличия.

ЙОРДАН ИВАНОВ

Роден е през 1872 г. в Кюстендил. В родния си град получава средно образование. През 1892г. завършва с отличие славянска филология във Висшето училище (Софийски университет „Св. Климент Охридски“). Специализира в Университета в гр. Лозана, Швейцария, изучава литература на романските народи, латински език и палеография и френски език. От 1894 до 1898 г. е учител по български и френски език и литература в Държавната мъжка гимназия (Природо-математическа гимназия „Добри Чинтулов“) в Сливен. Лектор е по френски език във Висшето училище (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) в периода 1899 - 1906 г.

През 1906 - 1908 г. е секретар на Българското търговско представителство в Солун. Пътува из южна Македония и атонските манастири. От 1909 г. е действителен член на Българското книжовно дружество (Българска академия на науките).

През 1911 г. е избран за редовен доцент в Софийския университет, а от 1925 до 1942 г. е редовен професор и ръководи Катедрата по българска литература.

Йордан Иванов е един от основоположниците на Българското археологическо дружество през 1901 г. и на Българския археологически институт; член на Управителния съвет на Българския археологически институт през 1920 - 1942 г. Член-учредител е на Македонския научен институт.

Открива оригинала на „История славянобългарска“ на Паисий през 1906 г. в Зографския манастир и прави изследване на ръкописите на нейния автор.

През 1916 г. Йордан Иванов участва в Научната експедиция в Македония и Поморавието.

През 1932 г. е избран за член на Славянския институт в Прага. През 1942 г., по случай 70-годишнината му и 50-годишна научна дейност, е награден с орден „За заслуга“ II степен и с грамота. През 1944 г. е провъзгласен за почетен гражданин на град Кюстендил.

Умира в София на 29 юли 1947 г.

ЙОСИФ КОНСТАНТИНОВ ДИШЛИЕВ

Моят съпруг д-р Йосиф Дишлиев завършва 8-ми (12) полукласически клас на Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов” през 1939 година. Майка му е родена в Сливен, а баща му – в Струга, Македония. Попада в нашия град като български войник след края на Първата световна война.

Това, което ще разкажа за ученическите години на Йосиф, са многократно слушаните от мене негови спомени за ония години. С обич разказваше за своята гимназия, за учителите, за съучениците и приятелите си. Успехите в Университета, в дългогодишната му работа като лекар и общественик се дължат според него на всичко онова, което му е дала гимназията.

Учителят по литература г-н Димчев изисквал да говорят и да усвоят литературния чист български език, да познават, обичат и четат произведенията на български и чужди автори, а ученическата библиотека, ръководена от г-н Димчев, била свято място за учениците. Голямото хоби до края на живота на съпруга ми бяха книгите. В нашия дом имаше огромна библиотека, която е негово дело, а в нея има разнообразна литература: енциклопедии, речници, исторически, географски и медицински издания, художествена литература от наши и чужди автори, поезия, проза, детска литература... Своя интерес и обич към книгите той предаде на нашите деца и внуци.

Мадам Стойнова, която по това време е учител в началото на кариерата си и преподавателка по френски език, ще дам за пример колко е важно да бъде събуден интересът на учениците към даден предмет и този интерес да остане за цял живот. Йосиф продължи самостоятелно да попълва и усъвършенства знанията си по френски език и да го ползва.

Когато в ръцете на моя съпруг попаднеше рецепта, пълна с грешки, той винаги казваше: „Този колега не е учил латински език при г-н Лебедински.” Разказваше много весели истории, свързани предимно с руския акцент на техния учител по латински език г-н Лебедински, но и в такива случаи се усещаше обичта и уважението, които е изпитвал към този свой гимназиален преподавател.

Учители на Дишлиев в онова далечно време са били и известният със своята вискателност математик г-н Тенев, строгият химик господин Башев, учителят по гимнастика г-н Рохов, който завършил в Чехия, когато в България все още не съществува висше учебно заведение по този предмет, не на последно място любимият на много ученици и на цялата сливенска общественост учител по музика и композитор г-н Мишо Тодоров. Изключително обаятелна личност, отдаден на музиката, той

създава от много свои ученици виртуозни цигулари, певци и други музиканти, сред които бих искала да спомена имената на д-р Сяров, д-р Маслинков, доц. Д-р Златанов, д-р Дайров, д-р Желязко Димов, прекрасен изпълнител на оперни и оперетни арии.

Спомените за гимназиалните години, споделяни от моя съпруг, не свършват до тук. Бил е член на Туристическото и на Въздръжателното дружество, пеел е в хора на училището. Традиция в живота на Сливенската мъжка гимназия били провежданите в големия салон на читалище „Зора” неделни музикални утра. Залата винаги била пълна с родители и граждани. В богатата програма с ентузиазъм участвали певци, декламатори, цигулари, както и Духовата музика и Струнният оркестър на гимназията. Д-р Дишлиев участвал с рецитации на поезия от Вазов, Яворов и Дебелянов. По традиция при дипломиране на абитуриентите се организирали конкурси по ораторско майсторство, на който Дишлиев получил първо място – диплом и парична награда. Той имал интереси в различни области – нумизматика, филателия – обичал поезия. Чрез него аз открих лириката на Радой Ралин, късните произведения на Георги Джагаров, Недялко Йорданов, Петя Дубарова и много други. Бил е любител артист. Допадаха му драматичните герои от произведенията на Йордан Йовков, Рачо Стоянов и други.

Не са били чужди и политически пристрастия сред възпитаниците на Сливенската мъжка гимназия. Йосиф Дишлиев членувал в извънучилищната патриотична организация „Отец Паисий”, бореща се за обединението на българските територии след войните. Между учениците имало привърженици и на други организации от всички спектри на политическия живот по това време, като съперничеството се изразявало в това, кой да ръководи едно или друго ученическо дружество.

Какво е младостта без приятелите? Ще спомена някои от съучениците на съпруга ми, всички достойни възпитаници на Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов”: лекарите Атанас Башев, Кирил Михайлов, Желязко Димов, Димитър Дайров, аптекарят Леополд Шишков, юристът Виктор, чиято фамилия, за съжаление, не мога да си спомня.

Сливенските граждани познават д-р Йосиф Дишлиев като човек, лекар и общественик. Аз, като негова съпруга, ще си позволя да кажа, че и той е един от достойните възпитаници на Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов”

Мария ДИШЛИЕВА

Д-р Йосиф Дишлиев е роден на 21 юли 1920 г. Главен лекар е на Окръжната болница и началник на отдел „Народно здраве” в Сливен. Три години работи в Централния комитет на Българския червен кръст. Умира на 8 февруари 2001 г.

КИРИЛ ДИМИТРОВ БИДЖЕКОВ

Роден е на 9 юли 1977 г. в Сливен. През 1991 – 1996 г. учи и завършва Природо-математическата гимназия „Добри Чинтулов“ в родния си град. Биологическия факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ завършва през 2001 г. с магистърска степен по специалността молекулярна биология и биохимия. Докторант е в университета „Людвиг Максимилиан“ - Мюнхен, Германия в периода 2001 – 2005 г. От 3 Август 2005 е с научна степен доктор по хуманна биология, университет „Людвиг Максимилиан“, Мюнхен.

Владее чуждите езици: английски, немски, руски.

Работи в Института по молекулярна биология към БАН, София (октомври 1998 – септември 2001 г.); клиника Гросхадерн, Института за клинична химия (септември 2001 – октомври 2004 г.) и Университетската клиника „Аахен“, Институт за молекулярни сърдечно – съдови изследвания Institute for Molecular Cardiovascular Research (IMCAR) от януари 2005 г. до днес.

Защитава дисертационна работа: „Fakultät für Humanmedizin der Ludwig-Maximilians-Universität, München, Supervisor: Prof. Dr. med Bernd Engelmann Subject: „Investigation on endothelial maturation and anticoagulant properties“

Женен с две деца.

КОЙЧО БОЯДЖИЕВ

Роден е през 1936 г. в с. Конаре, община Казанлък, област Стара Загора.

От 1950 г. е ученик в Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов“. Участва редовно в олимпиадите по математика, като постига резултати 50 точки от 50 възможни. Завършва средното си образование с отличен успех. Участва в национални състезания по шахмат и е класиран за средношколски първенец.

През 1954 г. е приет за студент в Инженерно строителния институт. Завършва през 1960 г. специалността „Пътно строителство“. Няколко месеца работи в Окръжно пътно управление – Сливен. От юни 1960 г. работи като главен инженер в Общинското предприятие „Градско благоустрояване“. Изготвя безплатно проекта на Дамарския мост. Проектира и построява Асфалтовата база и започва застилането на сливенските улици с асфалто-бетон. През 1961 г. е заместник-началник на отдел „Архитектура и благоустройство“ към Окръжния народен съвет – Сливен., от 1961 г. е началник на отдел „Капитално строителство“.

С негово активно участие е създадено предприятието „Пътни строежи“ в Сливен, с филиал в Бургас, за строителство на пътни обекти в Сливенски и Бургаски окръг. Проектирани са и са построени сградите на Окръжно пътно управление и Пътни строежи в Сливен. Започва проектирането и строителството на язовир „Асеновец“ с капацитет 1100 л. за секунда. Градът се канализира и започва строежа на пречиствателна станция. Изработен е и одобрен от Министерския съвет проект за топлофикация. Сливен е първият провинциален град след София с централно отопление. Одобрен е проектът за строителство на 14-етажен хотел. Проектирани и построени са Партийният дом (Съдебната палата), разширение на сградата на Окръжния народен съвет (Община Сливен на ул. „Цар Освободител“), надстроява се сградата на Градския народен съвет (Община Сливен), започва проектирането на сградата на Драматичния театър „Стефан Киров“, на Градския универсален магазин „Тернопол“ и много други обекти.

По идея на инж. Бояджиев започва строителството на мостове в града. Той проектира мостовете: Дамарски мост, моста до ДКЦ № 2 на пазара, до мелница „Хаджи Димитър“, до автогарата, на улица „Индустиална“ и два моста на ул. „Раковски“. Мостовете до гарата, Градинския мост и на ул. „Раковски“ са проектирани от „Пътпроект“ по негово задание. Всичките мостове са построени в периода 1960 – 1969 г. Построен е и подбалканския път от Пътни строежи – Сливен до Казанлък като скоростен път.

От 1969 до 1974 г. работи в Куба. След завръщането си в България работи като главен инженер на Главно управление на пътищата. Помага за проектирането и строителството на втори мост от Сливен до Сливенските минерални бани, построен е и надлез над гара Кермен, който свързва Сливен с магистрала „Тракия“.

Удостоен е с „Народен орден на труда“ – златен и „Червено знаме на труда“.

КОНСТАНТИН ТОДОРОВ ШЕЙРЕТОВ

Роден на 13 януари 1928 г. в с. Неद्याлско, Ямболска област в семейството на учители. Произхожда от комунистическо семейство. Дядо му е един от първите комунисти в Сливен – от 90-те години на XIX век. Баща му е уволнен като комунист учител от Сливен след Деветоюнския преврат през 1923 г. Родителите му са ятаци на партизаните през периода 1941 – 1944 г. и са признати за активни борци против фашизма и капитализма. Женен е, има трима синове – инженери. Двамата живеят в САЩ, а третият е доцент в Минно-геоложкия университет - София. Жена му е лекар. Има трима внуци.

Завършва средно образование през 1946 г. в Сливен с успех Отличен (6,0). Бил е знаменосец на Мъжката гимназия. Завършва минно машиностроене през 1952 г. в Ленинградския минен институт с отличен успех. До края на 1954 г. работи в завод „Сталин” („Стомана”), Перник, като конструктор, след което постъпва в Минно-геоложкия университет. Последователно е асистент, доцент от 1963 г. и професор от 1968 г. Защишава докторска дисертация през 1960 г.

Изпълнява длъжността заместник-декан (1964 г.), декан (1965-1966 г.), заместник-ректор по научноизследователската работа (1968-1979 г. и 1972 г.), ректор (1973 – 1976) и ръководител на катедра Механизация на мините след 1980 г.

Членува в Работническия младежки съюз от 1941 г. и в Българската комунистическа партия от 1946 г. Признат е за активен борец против фашизма и капитализма като политически затворник. В Минно-геоложкия университет е секретар на партийното бюро и член на ВК на БКП, а през периода 1973-1976 г. – на Районния комитет на Българската комунистическа партия.

Научната му дейност е в областта на минните машини, като има над 80 публикации и над 10 авторски свидетелства. Учебникът му за висшето учебно заведение претърпява четири издания. Има участие в написването на две ръководства, на Българската физико-математическа и техническа енциклопедия и на руско-български минно-геоложки речник.

Член е на научните съвети на „Минпроект”, „Минстрой”, Специализираните научни съвети и на Висшата атестационна комисия.

Има внедрени няколко разработки в областта на пробивните машини за подземните рудници и на еднокофовите и многокофови багери за откритите рудници с голям икономически ефект.

Участва в съвместни научни разработки с учени от Московския минен институт (Московска минна академия), Русия; Донецкия политехнически

институт, Украйна (разработката е внедрена) и Фрайбергската минна академия, Германия.

Връзките му с производството са постоянни и системни и се изразяват не само в научна работа, но и в работата му като експерт или рецензент. Участва в разработките на проектите за рудниците на Марица-изток, Централните ремонтни бази в Раднево и Димитровград, главния извоз през тунела от рудник „Елаците” („Елаците мед” АД), Стара планина, рудник „Бобов дол - обединен” („Мини Бобов дол“ ЕАД), рудник „Оброчище” (Евроманган АД, гр. Друг, с. мина Оброчище), на прогнозите за развитието на минното машиностроене и др.

Постоянно ръководи работата на няколко студенти по линията на техническото научно творчество на младежта, които са награждавани, включително и на национален преглед като първенци.

Ръководил е шест докторанти, които са защитили дисертациите си.

Награждаван е многократно като отличник на Министерството на енергетиката и горивата, носител е на значка „За принос в техническия прогрес”. Награждаван е с ордени: „9 септември 1944 г.”, I степен; „Народен орден на труда” – златен; „За народна свобода 1941-1944 г.” - II степен, с медали „За участие в антифашистката борба” и няколко юбилейни медала.

Умира в София на 2 февруари 2009 г.

КОСТА ДОБРЕВ ДЖЕЛЕБОВ

Роден е на 28 февруари 1922 г. в Сливен, в кв. „Клуцохор“ („Хаджи Димитър“). Сливенската мъжка гимназия завършва през 1941 г. Висшето си образование завършва в Държавната политехника „Й. В. Сталин“ (днес Технически университет – София) със специалност архитектура. Работи като проектант и заместник главен редактор на списанията „Наука и техника за младежта“ и „Архитектура“. Отдава се на преподавателска дейност. Автор е на книги и учебни помагала.

През 2005 г. в Клуба на дейците на културата в Сливен открива изложба живопис и представя книгите си „Сливенски легенди“ (Препис по стар ръкопис), и „Разкази за Сливен“- I част. Със самостоятелните си изложби Джебелов демонстрира професионализъм в изобразителното изкуство. Впечатляващо изящен със словестността си, той признава: *„С много труд и знания осъществих своите амбиции и мечти в живота...“* В предговора на „Сливенски легенди“ споделя: *„Още от мълък изпитвах нужда да се пъхна във всяко кътче на много старата къща... В стария квартал „Клуцохор“ имаше много... къщи от „памти века“... А на титулната страница е написал: „Посвеждавам на моя град Сливен (Стлифанос – спомен от Идризи за първи път през 1153. Този надпис прочетох в Кулата „Дебелата Маргарита“ край Рига – столица на Латвия.“*

Коста Джебелов се вълнува и вдъхновява от разказите за своя праядо Стефан Серткостов – знаменосец на четата на Стоил войвода по време на Априлското въстание, 1876 г. В рода има още един пример, този на проф. Димитър Табаков, математик и признат учен в областта на геометрията в Европа. На двамата братя Панайот и Коста, университетският преподавател открива пътя за бъдещето не само като специалисти, но и като граждани на България.

Джебелов признава още: *„Мога ли аз, съвременният човек, да се меря с това, което е дошло от времето, от вековете?“* Отговорите са в разказите, новелите, стихопрозата, в живописните платна. „Изчезнали илюзии“ е първият роман, написан в зрелостта. Живее в София и напредналата възраст не му позволява да посети родния Сливен и да достави празник на очите си, като погледне към ... Сините камъни.

Петко Ст. ПЕТКОВ

МАРИН РУСЕВ

Роден е на 18 май 1961 г. в Сливен. През 1968-1976 г. учи в 7. ОУ „П. Хитов“, където завършва 8. клас. През 1976-1979 г. е гимназист в СПГ „Д. Чинтулов.

През ученическите си години се занимава с радиотехника, баскетбол, моторно летене, парашутизъм. На 18 години има над 40 часа летене със спортен самолет (вкл. 12 часа самостоятелни полети) и над 10 скока с парашут.

Първата година от военната служба (1979-1980 г.) Марин Русев завършва с отличие Школата за запасни офицери „Хр. Ботев“, Плевен, като парашутист-разузнавач с чин младши лейтенант. През 1980-1981 г. е командир на парашутна разузнавателна група в поделение 32990 (Парашутен полк, Пловдив).

През 1981-1986 г. Марин Русев е студент в Геолого-географския факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“. Завършва го с Мн. добър 5.33, като придобива учителска правоспособност по география, научна квалификация по странознание и втора специалност по история. По време на следването е командир на студентки бригади в Белимел (Монтана) и Ръжево Конаре (Пловдив). Участва на 2 пъти в летни строителни студентски бригади в Коми (СССР).

През 1986-1990 г. Марин Русев работи като учител по география в 4-то ЕСПУ „Н. Вапцаров“, София. По негова инициатива през 1987 г. е създаден първият и единствен в България функциониращ училищен *„Клуб на знаещите – какво, къде, кога“*. За това начинание Марин Русев е удостоен със специална награда от МОН и е изпратен на специализация и обмяна на опит в опит в Москва.

През 1989 г. печели конкурс в Санкт Петербургския държавен университет и на следващата година е зачислен като аспирант при Президента на Руското географско дружество професор Сергей Лавров. Дисертационната му теза на тема *„Проблеми на прехода към устойчиво еколого-икономическо развитие в страните от Източна Европа“* е защитена успешно през 1994 г. Така Марин Русев става първия българин с докторска степен в областта на модерната концепция за устойчиво развитие.

През 1994-1995 г. работи като специалист в катедра Социално-икономическа география в Геолого-географския факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“. През 1995 г. е назначен за старши, а през 1997 г. – за главен асистент. През 2002 г. печели конкурс за доцент. През 2008-2016 г. е ръководител на катедра „Регионална и политическа география“.

На 56 години Марин Русев става професор на Софийския университет. В него изнася лекции по странознание, световно стопанство, устойчиво развитие, политическа, електорална география и геополитика. Научен ръководител е на 17 докторанти, от които 10 вече успешно са защитили степента доктор.

Проф. Русев е над 20 години преподавател и във филиалите на ПУ „П. Хилендарски“ в Смолян и Кърджали. Изнася открити лекции в близо 50 основни и средни училища. През 2013 г. е съорганизатор (съвместно с ПМГ „Д. Чинтулов“, Сливен) на Първото национално състезание по география и икономика и председател на неговото жури.

Проф. Русев е дългогодишен лектор във Военната академия „Г. Раковски“, в Националния военен университет „В. Левски“, в Дипломатическия институт на Министерство на външните работи, както и в десетки военни поделения в страната. През 2012 г. е удостоен със специална грамота на министъра на отбраната на Република България за „*проявен висок професионализъм*“.

Проф. Русев е автор на над 100 научни публикации (в т. ч. 8 научни монографии и университетски учебни пособия). Цитиран е в около 300 публикации в страната и чужбина. Под негово ръководство са издадени около 20 училищни учебници и учебни пособия по география и икономика от 5. до 12. клас. Участва с десетки интервюта в радио и телевизионни предавания. От 2003 г. е член на Редакционния съвет на списание „Геополитика“. Ръководи редица международни научни проекти. Бил е в САЩ, Китай, Русия, Украйна, Турция и почти всички европейски страни.

През 2014 г. Марин Русев става съучредител на Асоциацията на професионалните географи и регионалисти и е избран за пръв неин председател.

МАРИЯ НИКОЛОВА МУХТАРОВА

Родена е в Сливен на 7 ноември 1977 г. По професия е молекулярен биолог, доктор на науките.

През 1990-1996 учи и завършва средно образование в Природо-математическата гимназия „Добри Чинтулов” в родния си град, със специалност „биология със засилено изучаване на английски език”. Студент е по молекулярна биология в СУ „Климент Охридски” през 1996 – 2001 г. Придобива специалност по лабораторна имунология в Медицинския университет – София. Зачислена е за редовна докторантура в Националния център по заразни и паразитни

болести, Централна лаборатория по имунология, специалност имунология в периода 2003 – 2007 г.

Владее писмено и говоримо английски език; притежава компютърни умения.

Преминава курсове във връзка със специалността в София, Франция, Германия, Италия.

Членува в научни и съсловни организации: Съюз на учените в България, Съюз на имунолозите в България (присъединен член на EFIS).

Публикува статии в престижни научни списания. Участва в научни форуми у нас и в чужбина. Лектор е в теоретични курсове, проведени от Централна лаборатория по имунология, Националния център по заразни и паразитни болести. Демонстратор е в практически курсове по лабораторни методи за изследване на клетъчния имунитет, проведени от институцията.

МИХАИЛ ИВАНОВ ПОПОВ

Един след друг си отиват достойните наши съграждани, вписали приноса и имената си в златните страници от историята на нашия буден и достолепен град. Отиват си тези, които с дело, мисъл и слово са създателите и крепителите му, които са го въздигали, за да е наравно с най-големите.

Един от тях е и д-р Михаил Иванов Попов.

Роден на 19 февруари 1925 г. в китното балканско село Кипилово (между Котел и Елена), край, известен със своя възрожденски дух. Расте в будно и интелигентно семейство на учителка и служещ.

Основното си образование получава в родното си село, а гимназия завършва в Сливен, в класическа паралелка. Влиянието на преподаватели ерудити и високо хуманни като Велико Георгиев, Иван Апостолов, Илия Цекон, Иван Жечев, бай Мишо Тодоров изграждат у него чувство за граждански дълг и отговорност.

Деветнадесетгодишен взема участие в първата фаза на Отечествената война 1944 - 1945г. На фронта се сблъсква с истината за войната – разкъсани тела, отрязани крайници, кръв. Преживяното го отвежда в Медицинска академия – София. И до голяма степен определя ранната му ориентация към хирургията. Стремещът към дълбоко овладяване на медицинската наука е плод и на преклонението пред такива титани като професорите Капитанов, Чилов, Хаджийолов, Шипковенски, чийто опит съпътства неговата лекарска практика до пенсионирането му.

След едногодишна служба като военен лекар на границата, от 1951 до 1986 г. е неотделима част от здравеопазването в Сливен. В професионален план животът е щедър към него. В Сливенската болница работи и се учи от двама големи професионалисти д-р Стефан Камбосев и д-р Георги Бояджиев, получили образование в Берлин и Виена. В отделението цари взаимно уважение, колегиалност, зачитане достойнството на младия лекар, атмосфера, която го превръща в тяхна сянка, в любим ученик.

Бързо минават 36 години трудов стаж. В своя многогодишен лекарски стаж като хирург д-р Попов има неизмерим принос за развитието на хирургията в Сливенска област в почти всичките ѝ направления. В създаването на едно от първите в страната отделения по анестезиология и реанимация. В утвърждаване на прогресивните методи на работа в областта

на социалната хигиена, организацията и управлението на здравеопазването като главен специалист в дирекция „Здравеопазване” при Окръжния съвет – Сливен. В създаването на първия щатен ТЕЛК в провинцията в качеството на неин председател. И тук 5 години наред с медицината - параграфи, документи, юридически знания.

Огромен е и приносът му в обособяването на хирургическо отделение към Работническата болница – Сливен.

Неизмеримо е делото на д-р Михаил Попов в опазване живота и здравето на населението в Сливенския край.

В крак с всички открития в сферата на теорията и практиката на хирургичната дейност, прилага редица нововъведения в оперативната работа. Активно участва в обучението и създаването на плеяда сливенски хирурзи като доц. Тодор Бояджиев (син на Георги Бояджиев), докторите Михаил Жечков, Йордан Стоянов, проф. Йордан Марков. През своя жизнен път като хирург д-р Михаил Попов извършва над десет хиляди операции и връща към живот хиляди хора – възрастни и деца. В пряката си оперативна работа той се отличава с перфектно познаване и владение на топографската анатомия, в резултат на което не допуска излишно травмиране на тъканите. Също така перфектно познава лабораторната диагностика, необходимо условие за прилагане на комплексен подход в диагностично-терапевтичния процес.

Той обича своята професия на хирург, обича и уважава пациентите си. Той влага всичко от себе си за тяхното оздравяване.

Така естествено и по човешки се превръща в техен БОГ!

За своята дейност е награждаван с държавни отличия.

Всички бивши негови пациенти и колеги се прекланят се пред делото на незабравимия д-р Михаил Попов – идеал и обич в живота.

Анна ПОПОВА

МИХАИЛ СТЕФАНОВ КЕРМЕНЛИЙСКИ

Роден е на 4 ноември 1891 г. в Сливен, кв. „Клуцохор“. Завършва Мъжката гимназия през 1910 г. Една година работи като телеграфист по Българските държавни железници на гарите Пловдив, Драгоман и Ихтиман. На следващата (1912 г.) е студент в Загребския университет. Когато избухват студентски бунтове и университетът е закрит, той продължава образованието си в Женева, Швейцария. Обявяването на Втората балканска и Първата световна война го принуждава да напусне и да отиде на фронта. В интервала между двете войни Керменлийски завършва Школата за запасни офицери в Княжево. Изпратен е на фронта и воюва до края на Първата световна война. Той ни оставя вълнуващи описания на кръвопролитията – две тетрадки с общо 524 страници, ценен извор за изследователите. Предадени са, заедно с други документи в Държавния архив – Сливен, където е създаден личен фонд „Михаил Стефанов Керменлийски“.

След края на войната 11 години е учител в с. Сигмен, Бургаска област. През 1924 г. е уволнен за комунистическа дейност, но само след няколко месеца е възстановен, благодарение на енергичния протест на селяните от село Сигмен. През 1930 г. се мести в с. Тополчане (Сливенска област) и продължава своята просветна и народополезна дейност. През 1935 г. е назначен като главен учител на Начално училище „Антон Александров“ (закрито), на следващата година е главен учител на Начално училище „Панайот Хитов“ (VII основно училище „Панайот Хитов“).

През 1946 г. е пенсиониран, но продължава обществената си дейност в Отечествения фронт, секретар е на Окръжния комитет за трезвеност, читалищен деятел. Активно съдейства за създаване на читалище „Единство“ в кв. „Ново село“ и на киносалона.

Награждаван е със златни значки на Националния комитет за трезвеност и на Градския народен съвет в Сливен, грамота за читалищна дейност и орден „Кирил и Методий“ – II степен.

Умира на 11 септември 1977 г.

МЛАДЕН МЛАДЕНОВ СТОЯНОВ

Роден е на 22 март 1934 г. в Сливен. Учи в начално училище „Ген. Кесяков“, в прогимназия „Д-р Иван Селимински“ (III основно училище „Д-р Иван Селимински“) и в Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов“ (Природо-математическа гимназия „Добри Чинтулов“). Завършва висше образование в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1957 г. със специалност естествени науки и химия.

Учител е в продължение на 37 години, от които 20 години учител по химия и 17 години учител по биология. В отдел „Просвета“ към Окръжния народен съвет - Сливен е учител методик по химия и биология. Премахва квалификация в Москва през 1974 г. и 1981 г. за по 1 месец; в Института за усъвършенстване на учители в София и СУ „Св. Климент Охридски“ по новите разкрития на инженерната генетика и наследствеността.

Като ученик се насочва към природните дисциплини. Участва в кръжока на Велико Георгиев по биология и заедно с Косьо Димитров правят гипсови отливки на кръвоносната система на петте класа гръбначни животни. При Белински и под негово ръководство се създава първото опитно поле в България на мястото на завод „Елпром“. Но за съжаление, П. Белински не е признат за първия учител, който въвежда правене на опити на открито. Младенов става учител методик и разбира, че Петър Ганев, инспектор по биология към Министерството на просветата, посочва учителя Ризов от Перник. Често става така в живота, че первооткривателите не намират заслуженото място.

Като ученик Младенов създава собствена лаборатория по фотография. Учител е по химия в гимназия „Добри Чинтулов“ и занася фотоувеличителя си в кабинета по физика и заедно с Косьо Димитров започват да правят снимки. Директорът на гимназията Иван Апостолов харесва това начинание и с голямо желание определя за фотолаборатория стаята до стълбището между новата и старата сграда. Георги Аджемов и той приема с желание да участва в разработването на фотолабораторията. Младенов преминава в Математическата гимназия „Проф. д-р Димитър Табаков“ като учител по химия и Георги Аджемов поема фотолабораторията. В Математическата гимназия Младенов създава фотолаборатория и кръжок по фотография. Заедно с директора на

гимназията, Тодор Биринджиев, създават емблемата на математическата гимназия. Учениците по фотография печелят първи места на изложбите в Сливен и Бургас.

Младенов е учител и в Икономическия техникум (Професионална гимназия по икономика „Проф. д-р Димитър Табаков“), в Техникума по механотехника „Жуковски“ (Професионална гимназия по механотехника), във Второ основно училище „Хр. Ботев“. Основоположник е на Техникума по обществено хранене „Никола Вапцаров“ (Професионална гимназия по хотелиерство и туризъм „Акад. Неделчо Неделчев“) Там е в продължение на 10 години и създава една от хубавите лаборатории в Сливен.

След конкурс заминава за Мароко. 3 години преподава биология и химия на френски език. Завръща се от Мароко и е назначен за преподавател в Гимназия с преподаване на западни езици „Захари Стоянов“, където се пенсионира през 1994 г.

Многократно е награждаван.

Съпругата му Стела Младенова е счетоводител. Имат един син и внуче.

НИКОЛА ДОЛАПЧИЕВ

Роден е на 7 юли 1897 г. в русофилски сливенски род. Запленен е от Достоевски и учи упорито руски език, за да чете в оригинал „Престъпление и наказание”, „Братя Карамазови”, „Записки от мъртвия дом” и др. Завършва Сливенската мъжка гимназия и постъпва в Юридическия факултет на Софийския университет, дипломира се с отличие през 1920 г. Изпратен е на специализация в Берлинския университет, където защитава научната степен „доктор” в 1924 г. Завръща се в България и е назначен за асистент в Юридическия факултет. През 1926 г. е избран за доцент, а от 1933 г. е редовен професор – ръководител на катедрата по наказателно право и наказателен процес. Дописен член е на Българската академия на науките от 1936 и академик от 1941 г. Заместник-председател е на Академията през 1946 г. В трудовете на Никола Долапчиев личи приемствеността от европейската наказателна школа.

Проф. Долапчиев специализира в САЩ наказателно право и става почетен член на Американската академия по криминология в Чикаго през 1932 г.

Членува в Българския национален комитет „Свободна и независима България” от януари 1949 г.

Автор е на монографиите: „Наказателно право” – 2 тома, „Записки по наказателно право - обща част”, „Записки по наказателно право - особена част”, „Престъпления против личната свобода, жилищната неприкосновеност и чуждите тайни”, „Престъпления против живота, здравето и честта”, „Престъпления против половата нравственост”, „Неправда и вина”, „Видове престъпни деяния”, „Правно-филосовски приноси към понятията неправда и вина”, „Граждански иск в наказателния съд”, „Престъпление, деяние и причинна връзка”, „Съучастие”, „Българско наказателно право” – 4 издания, „Развой на българското наказателното право от Освобождението до днес”. Голяма част от трудовете му са преведени на всички европейски езици. Дългогодишен редактор е на сп. „Юридическа мисъл”, сътрудничи на международни научни списания. По покана на Германската академия чете лекции в Берлин, Мюнхен и Хале. Подпредседател е на международната комисия за унифициране на наказателното право. Член е на Американската академия по криминология и на Германската академия по правни науки. Участва с доклади в международни научни конгреси в Брюксел, Париж, Букурещ, Прага, Мадрид, Копенхаген, Берлин, Палермо, Кайро и др.

През юли 1947 г. академик Долапчиев е назначен за български посланик в Лондон. Връчва акредитивните си писма на 3 декември същата

година. У нас започват политически процеси. Призован е за доклад в София. Имайки предвид как завършват тези „доклади” в Москва, Долапчиев емигрира в САЩ - Лос Анжелис. Тук написва труда „Направата на един сателит”, в който съсредоточава вниманието на читателя към съществените проблеми на човешките общества.

Животът в емиграция оставя незапълнени бели петна в биографията му и води до загуба на информация за последните му дни.

Борис СИМИТЧИЕВ

НИКОЛАЙ НИКОЛОВ

Николай Николов е роден на 25 май 1933 г. в Сливен. Израства в северната махала *Сухата чешма*, в семейството на Иван и Кина Аврамови, плетачни работници. От брака на семейство Аврамови се раждат две деца: Ташка (1928) и Николай (1933). Началното си образование Николай Николов получава в сливенското Начално училище „Генерал Константин Искренов Кесяков”⁹². По - горните класове завършва в Трета прогимназия „Д-р Иван Селимински”⁹³. От това време са запазени две негови великолепни рисунки на куче и кон, рисувани на 7-годишна възраст, прерисувани от печатни издания за деца, които убедително разкриват ранния му талант.

През 1947 г. е приет в Сливенската мъжка гимназия, в която учи до 1950 г. В гимназията Николов е в един клас със своя приятел, съсед от махалата Сухата чешма и бъдещ колега, Евгени Вълев. Часовете по рисуване по това време води художникът Евгений Курдов. Той обучава учениците освен на рисуване, живопис и перспектива и на обща история на изкуството, с което за младите гимназисти се поставя началото за придобиване на една добра обща култура.

През 1950 г. Николай Николов завършва X клас на Мъжката гимназия и още същата година се явява на изпит „за извънреден студент” в Художествена академия по чл. 9 от Закона за висшето образование по това време, който дава възможност на даровити младежи да бъдат приети студенти. Николов се представя успешно на приемния изпит и е приет в специалност Сценография при професор Иван Пенков, основоположник на катедра Сценография в 1947 г. към отдел Приложни изкуства, и при проф. Георги Каракашев. През 1950 г. – 1951 г. учи живопис и декоративни изкуства в класа на проф. Иван Пенков.⁹⁴ От 1951 до 1957 година учи сценография при проф. Георги Каракашев. По време на следването си Николай Николов свързва живота си с Евгения Карагъзова (Беба), която е най-ревностният поддръжник в житейския и в творческия път на съпруга си. Беба осигурява морална и физическа подкрепа във всичките му

⁹² дн. Начално училище „Васил Левски”. Бел. К. Д.

⁹³ дн. Основно училище „Д-р Иван Селимински”. Бел. К. Д.

⁹⁴ Текст от изложбата „70 години специалност „Сценография” в НХА”, открита на 11-27 октомври 2017 год. в галерия „Академия”.

начинания и в творческите му амбиции, на които той се посвещава до края на жизнения си път.

Към края на следването си, през 1956 г. – 1957 г., за да получи право на дипломна защита в Художествена академия, по закон Николов трябва да завърши прекъснатото си средно образование. За целта се явява на два изпита по рисуване в Художествената гимназия в София. Представя се успешно и завършва с отличие XI клас и XII клас.

През 1957 година се дипломира с държавен изпит в Академията и получава по петобалната система отличен.

След своето дипломиране Николай Николов развива тридесетгодишна творческа дейност като сценограф на театрални и оперни постановки през периода от 1957 до 1988 г. на сцените на държавните ни театри. Началото е поставено в Държавния народен театър - Дупница, следват изяви в театрите на Силистра, Враца, Видин, Разград, във ВИТИЗ – София, (дн. НАТФИЗ), Шумен, Габрово, Бургас, Сливен, Кюстендил, Стара Загора, Централния театър на Съветската армия – Москва, СССР, Държавна опера – Стара Загора, Държавна опера – Бургас и др.

Трудно е да бъде посочено кои са най-успешните му постижения през годините, но няма как да не бъдат споменати заглавията на „Заровеното слънце” от Орлин Василев (1960/61), „Емилия Галоти” от Готхолд Ефраим Лесинг (1961/62), „Идолопоклонници” от Николай Фол (1961/62), „Добрата стара Англия” от Съмърсет Моъм (1963/64), „Деспот Добротица” от Николай Фол (1963/64), „Албена” от Йордан Йовков (1963/64), „Прокурорът” от Георги Джагаров (1964/65), „Щедра вечер” от Милан Кундера (1964/65), „Мария Тюдор” от Виктор Юго (1966/67) и др.

През 1965 г. Николов е приет в Съюза на артистите в България и непосредствено след това, по решение на Изпълнителното бюро на творческия съюз, е избран за завеждащ кабинет „Сценография”. На тази длъжност остава до 1970 г.

През 1969 г. е обявен конкурс в Националната художествена академия⁹⁵ за редовен преподавател на научната длъжност „доцент” по специалност „сценография”. Николай Николов се явява на конкурса, на който се представя успешно и от 01.01.1971 г. е назначен като хабилитиран преподавател с научно звание „доцент”. В продължение на 23 години, до 1993 г., доцент Николов води класове. От 01.12.1973 г. до 1979 г. е завеждащ катедра „Сценография”, а от 1979 г. до 1981 г. е заместник - декан по учебната част на факултета „Приложни изкуства”.

Неговият труд като учен оставя трайна следа в развитието на специалността „Сценография” в НХА - София и АМТИИ - Пловдив.

⁹⁵ През този период ВИИИ „Николай Павлович” – София. Бел. К. Д.

През 1995 г. в АМТИ - Пловдив се създава катедра по изобразително изкуство. Доц. Николай Николов е поканен от ръководството на Академията да състави учебните планове и програми на катедра „Изобразителни изкуства“ и да създаде специалност „Сценография“, чрез която всички останали специалности да получат по закон възможността да съществуват и се развиват като самостоятелно научно звено. По - късно катедрата се трансформира във факултет „Изобразителни изкуства“ с катедри „Изящни изкуства“ и „Приложни изкуства“.

През 70 - те години Николай Николов свързва творческата си кариера с една сравнително нова за страната ни медия, каквато е Българската телевизия, претърпяла за кратък период много бързо и успешно развитие. Популярните постановки от телевизионния театрален репертоар, реализирани с авторската намеса на Николай Николов, са „От библиотечната лавица“, „Хармониката“, „Велосипед“ от Йордан Радичков, популярната рубрика „Студио „Х“ с „Един час преди полунощ“, филм портрет за Елена Николай, предаванията за деца „Славейко – Боризмейко“, „Златната гъска“ и др.

Единственият материал за неговия творчески принос е присъствието му като костюмограф в историческите филмови продукции, останали завинаги в златния фонд на българското национално кино. Това са драмите „Цар Иван Шишман“ (1969), „Юлия Вревская“ (1978), „Борис I“ (1985) и „Време Разделно“ (1988).

През 2015 година, по случай 100 - годишнината на българското кино, публиката класира „Време разделно“ за филм на всички времена. Неоспоримата заслуга за оформлението на костюмите на парсонажите е изцяло на доц. Николай Николов.

Наред с работата в театъра, в Академията, в киното, Н. Николов проектира и изработва с успех монументалната украса на няколко обекта из страната. Неговият избор е витраж, керамична пластика и металопластика. Керамичните пана, запазени до момента, са на хотел „Колхида“ в Елхово, разпадащата се бивша библиотека на АОНСУ в София и витражите в ритуалната зала в Шумен, Първо СОУ „Св. св. Кирил и Методий“ в Смолян, ЗММ - София и хотел „Шато Алпия“ в Сливен, в който Николов реализира и метална декоративна решетка в началото на 80-те години.

След тежко боледуване, на 14 септември 2005 г., Николай Николов завършва житейския си път и по негово желание остава завинаги сред любимите си Сини камъни.

Красимир ДОБРЕВ

НИКОЛАЙ САВОВ СЯРОВ

Роден е на 14 септември 1924 г. в Сливен в семейство на музиканти. На осем години учи цигулка при Илия Цеков и Мишо Тодоров. Оркестрант е в Трета прогимназия „Д-р Иван Силимински”, Мъжката гимназия, Симфоничния оркестър и Сливенската самодейна опера, като е един от учредителите ѝ. Завършва гимназия „Добри Чинтулов” и медицина в Софийския университет. По съвета на Мишо Тодоров студентът медик учи като частен ученик в Консерваторията.

Завършва медицина през 1949 г. Стажант е в Сливенската болницата. През 1950 г. е назначен за участъков лекар в с. Шипка, Старозагорска област. Там създава смесен четиригласен хор, който участва в национални фестивали и е класиран на призови места. Управата на Старозагорската опера му предлага лекарско място в града, за да бъде оркестрант в операта. Д-р Сяров се завръща отново в Сливен. Лекар е в Окръжната болница.

През 1953 г. с д-р Хаджиев (по-късно професор) откриват неврологичното отделение, което от 1954 г. е оглавявано от д-р Сяров. Специализира неврология. През 1976 г. открива второ неврологично отделение в с. Боров дол, Сливенска област, което по-късно оглавява. Там се пенсионира.

Продължава дейността си в музикалния живот на Сливен. Втори диригент е на Народния хор „Добри Чинтулов”. Изпратен е на курс за хорови диригенти, който завършва с държавен изпит и дипломна работа, високо оценена от комисията и предадена в архива на Музикалния отдел към БАН.

Д-р Сяров основава Хор на здравните работници, Смесен хор към читалище „Хаджи Димитър” и Дамски хор към Електровакуумния завод. Репертоарите са разнообразни, изпълняват се пиеси от световната и българската хорова класика. Участва във всички културни мероприятия на града и окръга. През годините е и оркестрант в Сливенския симфоничен оркестър и в Сливенската самодейна опера като цигулар и тимпанист.

Награждаван е с „Почетния знак на Сливен” – I степен, златен, орден „Кирил и Методий” – III степен, значка „Отличник на Министерството на народното здраве”, медал „100 години българско здравеопазване” и други.

Умира на 3 септември 2001 г. в Сливен.

ПЕНКА КРУМОВА МУНДРОВА – МАМУЛЕВА

Родена е на 4 август 1924 г. в Сливен, в семейство на известния клуцохорски род Мундрови. Майка ѝ е домакиня, а бащата – търговец. Тя е най-малката от трите деца. Големият ѝ брат – гимнастик с отличия – преподава физическо възпитание в Трета прогимназия „Д-р Иван Селимински” – Сливен, през 30-те години на миналия век. Другият ѝ брат е с търговско образование.

Пенка Мундрова учи във Второ основно училище „Христо Ботев” – Сливен, а средно образование завършва в Средното девическо училище „Царица Елеонора” (закрито) през 1943 г.

Същата година, под въздействието на своя по-голям брат Кръстьо, се записва във Висшия институт по физкултура „Георги Димитров” (Национална спортна академия „Васил Левски”) в София. Приключва висшето си образование през 1948 г. и учителства последователно в Котел (около две години), в сливенското стопанско училище „Майчина длъжност” (закрито), в Педагогическото училище за детски учителки в Сливен (закрито), в Смесена политехническа гимназия „Добри Чинтулов” (Природо-математическа гимназия „Добри Чинтулов”) от 1959 г. до 1979 г., където се и пенсионира. Отдадена изцяло на работата си, тя е в челните редици на сливенските спортни деятели. Участва с ученици в местни и републикански спортни изяви. Оставила е незаличими спомени у възпитаниците си. Много пъти с ученици представлява гимназията в танцови постановки под акомпанимента на композитора Мишо Тодоров.

Пенка Мундрова е турист. Обходила е българските планини, покорила е високите върхове. Остава в спомените на колегите си като акуратна и уважителна, с висок морал.

Носител е на спортни и педагогически отличия.

Семейна е. Съпругът ѝ Любен Мамулев е работил като началник отдел в Строително-монтажния комбинат (закрит) – Сливен. Имат син Димитър, зъботехник и две внучки. Бащата Любен Мамулев, синът им Димитър, снахата и двете внучки са възпитаници на гимназия „Добри Чинтулов”.

Пенка Мундрова почива на 19 декември 1999 г. в Сливен.

НИКОЛАЙ ТОДОРОВ ЧЕРВЕНОВ

Роден е на 8 октомври 1936 г. в сливенския квартал Клуцохор (Хаджи Димитър). Произхожда от трудолюбиво семейство на градинари.

Средното си образование завършва в Началното училище „Антон Иванов”, Втора прогимназия „Д-р Симеон Табаков” (Основно училище „Христо Ботев”) и Мъжката гимназия „Добри Чинтулов” през 1954 г. Участва активно в спортния и в музикалния живот на гимназията.

Отбива военната си служба и завършва двегодишен курс след 11. клас в Обувния техникум в София. Започна работа в Обувния завод „Девети септември” в столицата през 1960 г. като технолог. Възпитан в трудолюбие, бързо израства в управленската иерархия. Заема различни длъжности и достига до заместник-директор на завода. Задочно завършва Висшия химикотехнологичен институт (Химикотехнологичен и металургичен университет) в София със специалност „Инженер-химик по обработка на кожи и изделия от кожи“ през 1968 г.

От 1970 г. е назначен за заместник генерален директор на Държавното стопанско обединение „Пирин” в София. Обединява всички кожарски, кожухарски, обувни и галантерийни фабрики в България с персонал над 42 хиляди човека.

От началото на 1993 г. инж. Червенев регистрира частна фирма „Младост експорт – импорт ООД”. Фирмата организира производството на обувки в българските обувни фабрики с материали на много известната италианска фирма „EFFGI” в гр. Верона. Годишното производство е около 1,2 млн. чифта обувки за Италия, които се продават в Европа и Америка. Осигурява се целогодишна работа на над 2000 човека в 12 обувни фабрики в България.

Инж. Николай Червенев помни, че всичко, което постига, го дължи на родителите си. От малък те са го научили на труд, честност и почтеност.

Голяма роля в изграждането му като човек и гражданин имат и неговите учители в гимназията: Мишо Тодоров, Иван Апостолов, Олег Филимонов, Велико Георгиев, Д. Димитров, Стефан Шопов, Кирил Сивов, Гераскова, Жечева, М. Иванова и др.

ПЕТЪР ГЕОРГИЕВ ДАНЧЕВ

Роден е в Сливен на 18 септември 1886 г. Средното си образование завършва през 1908 г. в Мъжката гимназия. През есента на с. г. е студент във Военномедицинската академия в Петербург (Санкт Петербург), Русия.

При подготовката на Балканските войни се завръща в България и постъпва доброволец в армията. Назначен е за помощник-лекар в Трета дивизионна болница – Сливен. След края на войните отново е в Русия. Медицинското си образование завършва през 1915 г. Завръщането му в родината е невъзможно, тъй като в Европа се водят военни действия. По време на Първата световна война е доброволец в руската армия. След това е лекар в болница и е уволнен дисциплинарно като привърженик на леви идеи. Октомврийската революция го заварва в Ташкент, Узбекистан. Участва във военни действия срещу Колчак. Бори се всеотдайно с епидемиите от тиф и петнист тиф. Организира болници в Ташкент и Тунчи в Узбекистан

На 2 октомври 1922 г. е в България. Околийски лекар е в Оряхово. По време на Септемврийското въстание, 1923 г., организира превързочен пункт, където осигурява първа помощ на ранени.

От 1 юни 1924 г. е в родния си град. Започва работа като околийски лекар. През следващите години е началник на окръжния здравен отдел и училищен лекар в Текстилния техникум „Добри Желязков” (Професионална гимназия по текстил и облекло).

През 1951 г. д-р Петър Данчев е пенсиониран.

На 5 април 1968 г. с Указ № 293 на Президиума на Народното събрание е удостоен със званието „Заслужил лекар”.

Държавният архив в Сливен съхранява личения фонд „Петър Георгиев Данчев” с хронологически граници на документите 1909 – 1971 г.

Д-р Петър Данчев умира на 8 ноември 1971 г., изпратен в последния му земен път с уважение и почит от сливенската общественост.

ПЕТЪР ИВАНОВ ДАНЧОВ

Роден е на 5 февруари 1857 г. в Сливен. Завършва Централното класно училище. През 1871 г. той, заедно със съучениците си Добри Минков и Александър Козаров, издават ръкописния вестник „Светлина“. Излезли са около десетина броя – по брой на седмица. Писано е с отвесни букви, прилични на печатните. Съобщава се за сказките в читалище „Зора“ и в ученическото дружество „Учтивост“. Вестникът съдържа още хроника, филологически бележки и други. На 29 ноември 1871 г. в горните класове на Сливенското централно класно училището е основано ученическото дружество „Учтивост“. Пръв негов секретар е Петър Ив. Данчов. Като ученик заедно с Добри Минков написват възвания до сливенските граждани да участват в протестния митинг в двора на църквата „Св. Димитър“ на 23 януари 1872 г. в защита на заточените български владци. Възванията са разпръснати из града, някои са залепени на черковните врати.

Избран е чрез жребий за стипендиант на фонда „Д-р Иван Селимински“ и завършва държавната гимназия в Кенигрец, Австрия. Като стипендиант учи право в Пражкия университет. През 1880 г. се премества в Йена, Германия. Защищава докторска степен по юридически науки.

През 1881 – 1882 г. е в Сливен и става адвокат. Редактор на в. „Съветник“, основан през 1881 г. от Сливенската окръжна комисия. Участва в списването на хумористичните страници на сливенския вестник „Смешлю“, седмичник „хумористичен, сатиричен, политически и литературен“.

Д-р Данчов е избран от населението за народен представител в Областното събрание на Източна Румелия. На петата редовна сесия, състояла се от 10 октомври до 10 декември 1883 г., е определен за секретар като млад и доказал се юрист.

Д-р Петър Данчов е член на Върховния съд в Източна Румелия през 1882 - 1884 г. По свое желание се връща в родния град. През 1884 г. е назначен за Сливенски окръжен прокурор.

Преподавател (1882-1884), доцент (1895-1897), частен доцент по римско право (1897-1907) и декан на Юридически факултет (1899-1900) на Висшето училище в София. Действителен член е на Българското книжовно дружество (БАН) от 1900 г.

Министър на правосъдието е в кабинетите на Тодор Иванчов и Рачо Петров от 27 ноември 1900 г. до 19 февруари 1901 г. Управлява Министерството на търговията и земеделието от 9 януари до 19 февруари 1901 г.

Като министър е избран за народен представител, но се отказва от депутатския си мандат и се връща в Касационния съд. Назначен е за главен прокурор, а през 1901-1913 г. е първи председател на Върховния касационен съд.

Написва „Кратък очерк на Бр. Миладинови“ по данни, изложени в Ригровия „Slovník Naučný“. Очеркът е обнародван в сп. „Читалище“. Като студент в Прага, заедно с Wagner, съставят „Mluonice jazika bulharskeho“ (Кратка българска граматика, 1879 г.). Публикува статии във вестниците „Марица“, „Българска илюстрация“, „Знание“ (с псевдоним Драгни Сливус), „Южна България“, „Търновска конституция“ и „Свобода“. Превежда на български език чешката драма „Съвестта или жертвите на Балкана“ (1888) от Карел Тума.

Автор е на „Новото гражданско съдопроизводство“ (1892). Публикува 10 статии в областта на българското законодателно право, на процесуалното и на римското право в „Юридическо списание“ (1888-1893).

Редактор е на в. „Съветник“ през 1881-1890 г. и в. „Южна България“ (1883-1885). Издава „Юридическо списание“ през 1888 – 1899 г.

Умира на 8 февруари 1913 г. в София.

ПЕТЪР ИВАНОВ МИДИЛЕВ

Роден е на 8 ноември (27 октомври стар стил) 1875 г. в Сливен. Учи в Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов”. Завършва Военното училище в София през 1897 г., а през 1907 г. завършва Генералщабната академия в Санкт Петербург, Русия.

Участва в Балканската война през 1912–1913 г. като майор, старши адютант в щаба на Трета пехотна дивизия. През Първата световна война (1915–1918 г.) е началник-щаб на Втора пехотна дивизия. През 1917 г. е повишен в чин полковник и е назначен за командир на 58. пехотен полк и ръководи оперативното отделение в щаба на Първа българска армия. След войните е началник на Военното училище (29 октомври 1918 г. - 7 ноември 1919 г.), главен интендант на армията (1919–1920 г.) и началник-щаб на армията (септември-декември 1920 г.), след което минава в запаса.

Петър Мидилев членува в Съюза на запасните офицери и е негов подпредседател от 1924 г. до 1934 г. Председател е на Масонската ложа. През 1930 г. е повишен в генерал-майор от запаса. Участва в подготовката на държавния преврат на 19 май 1934 г. и след успеха му става министър на вътрешните работи и на народното здраве (1934-1935 г.). Управлява Министерството на правосъдието от 19 до 23 май 1934 г.

Награждаван е с ордените „За храброст“, IV степен, I и II клас; „Свети Александър“ q II степен без мечове, III степен с мечове по средата и V степен с мечове по средата; „За военна заслуга“, IV степен на военна лента и „За заслуга” на обикновена лента

Генерал-майор Петър Мидилев умира на 22 март 1939 г. в София.

ПЕТЪР СТЕФАНОВ БУНАРДЖИЕВ

Роден е в Сливен, в кв. Клуцохор (Хаджи Димитър) на 12 юли 1921 г. в семейството на църковен певец и домакиня. Внук е на свещеника от клуцохорската църква Димитър Бунарджиев. От него е наследил вкуса към музиката и изкуството. От малък обича да рисува. Завършва Сливенската мъжка гимназия „Добри Чинтулов” и Художествена ѝ академия в София.

Става преподавател в току-що откритата Художествена гимназия в столицата. Целият му трудов живот е свързан с гимназията. Много години е учител и шестнадесет години е директор. Учител е на изявени творци като Кеазим Исинов, проф. Тома Върбанов, С. Сеферов и други.

Многобройни са административните дейности, но той намира време да се занимава с любимото си творчество. Два пъти годишно в Художествената гимназия организира рисуване на открито на забележителни кътове от Родината. Рисуват по цял ден, вечер обсъждат рисунките. Самият Петър Бунарджиев застава пред статива си и твори заедно с учениците си. Творбите му носят красотите на цяла България.

През тези години Съюзът на българските художници организира изложби почти всеки месец в различни градове. Петър Бунарджиев участва в много изложби с картини, пейзажи, натюрморти.

Почива през 1995 г.

През учебната 1996/1997 г. е учредена награда-стипендия на името на Петър Бунарджиев.

След смъртта на Петър Бунарджиев неговият син – художникът Владимир Бунарджиев, подрежда две изложби през 2005 г. - с негови картини и с рисунки на учениците му, старателно запазени в продължение на години. Изложбите са с надслов „Следата – Петър Бунарджиев и ученици”. В колекцията са включени 250 творби на художници, завършили училището през периода 1951-1990 г., творби на Петър Бунарджиев и негов портрет от Христо Явашев - Кристо, с когото са приятели през студентските си години. Интересни са ранните работи на Марго (Цанев) и Таня Владова, на Надежда Кутева и Георги Чапкънов (Чапа), на Иван Димов и Стоян Цанев. Експозицията е обогатена и от рисунки и етюди на Николай Майсторов, Тома Върбанов, Любомир Каралеев, Георги Бояджиев и много други автори.

Владимир Бунарджиев участва в създаването на филма „Петър Бунарджиев- художникът и учителят“.

ПЕТЪР ТОДОРОВ ГУДЕВ

Роден е на 13 юли 1862 г. в с. Градец, Сливенска област, в семейство на неграмотни родители. Родната му къща е без прозорци, осветява се от дупка върху покрива. По време на Априлското въстание става чирак в селото, а след това и в Сливен. През 1879 г. постъпва в Сливенската мъжка гимназия и я завършва през 1884 г. като първенец на випуска. Работи като учител в Окръжното средно училище в Хасково и в българската гимназия в Битоля, Македония. При обявяването на Съединението на Княжество България и Източна Румелия е в Пловдив. Въодушевен от общия ентузиазъм, се записва в Ученическия легион, съставен от доброволци ученици и учители. Участва в победните сражения на Сръбско-българската война. Работи в Червения кръст и в Образцов чифлик – Русе и взема участие в потушаването на военните бунтове. През есента на 1887 г. отива в Париж, Франция, да учи право. Завършва го в Брюксел, Белгия. Още като студент, по покана на софийския кмет, определя наименованията на столични улици и площади.

Завръща се в родината и работи като началник отдел в Министерството на народното просвещение. Тогава публикува студентските си проучвания в „Сборник за народни умотворения” върху българския ръкопис „Четвероевангелието на цар Иван Александър”, съхранявано в Лондонския British Museum и на „Манасиевата хроника”, съхранявана в библиотеката на Ватикана. От 1893 г. е юрисконсулт в Министерството на обществените сгради, пътищата и съобщенията. На 5 април 1895 г. е избран за секретар на Народно-либералната партия „като един от най-близките съратници” на Стефан Стамболов. Той отговаря за кадрите и организациите в страната. След приетата оставка на министър-председателя Стефан Стамболов Гудев напуска министерството и става адвокат. Сътрудник е на в. „Свобода”. Кореспондент е на телеграфната агенция „Ройтерс” и на вестниците „Kolnische Zeitung”, „Independence Roumanie” и „Chicago Record”.

Член е и е един от ръководителите на Народнолибералната партия. Народен представител е в IX, X, XI, XII и XIII Обикновено народно събрание в периода 1896 – 1908 г. През 1899 г. е избран за секретар на бюрото на Народното събрание, а през 1903 г. - за подпредседател. Председател е на XIII Обикновено народно събрание от 1905 до 1907 г. През 1904 г. внася Закон за разработването на общинските мери, чрез който е разрешено на селското население да закупи 2/3 от общинските земи и да ги превърне в обработваема площ. През 1905 г. с негово участие е приет нов закон за благоустройството на населените места. Законодателната

политика е насочена към създаване на условия за по-бързо развитие на индустрията, занаятите и земеделието. Стимулирана е българската търговия. Преустроени са земеделските каси в Българска земеделска банка за кредитиране на доставките на модерен инвентар и машини за земеделието. Разширено е железопътното строителство. Петър Гудев видоизменя и Закона за печата. Приет е и Закон за анархистите.

Министър-председател и министър на вътрешните работи е от 3 март 1907 до 16 януари 1908 г. През този период най-голямо внимание е отделено на здравеопазването. Организацията му е поставена на модерна европейска основа. За първи път в страната е създаден Върховен ветеринарен съвет и са положени основите на централизираното ветеринарномедицинско обслужване. Българската армия също е модернизирана. Европейски специалисти смятат, че тя е най-силната и боеспособната армия на Балканите. През 1907 г. организира представителни тържества по случай откриването на паметника на Цар Освободител в София. Като министър-председател Петър Гудев внася законопроект, който е приет от НС, за организиране на обществената безопасност. С това официално започва да действа тайна полиция. Въведена е открита намеса на държавната власт в дейността на общините. Установен е държавен контрол над финансите на общините. Закрива голям брой средни училища. Предприема репресивни мерки срещу българското синдикално движение.

Д-р Петър Гудев като депутат, председател на парламента и премиер осъществява инициативи за подпомагане на пострадалите българи в Македония за изграждане на паметници на героите от Априлското въстание и от Освободителната руско-турска война.

Петър Гудев е обвинен в присвояване на безочетни фондове на Министерството на вътрешните дела на стойност 241 208 лв. Разследван е и е съден от Втория държавен съд. Обвинението пропада. Обвинените министри – без Гудев, подават молба до Народното събрание за преразглеждане на решението му за даване под съд. На 24 юли 1914 г. XVII Народно събрание прекратява углавното преследване и унищожава съдебното производство, а д-р Петър Гудев е напълно реабилитиран.

След падането на неговия кабинет се занимава с публицистика. Редактор е на в. „Нов век“ от 1899 до 1919 г.

От 1918 година Гудев не участва в обществено-политическия живот.

Автор е на: „Време е да видим Русия освободили ни“ (1887); „Социализъм. Общи понятия“ (1905); „История на Източния въпрос преди освобождението на България“ (1908); „Против пропорционалната система“ (1909); „Руската политика спрямо България и българският народ от 1878 до

1914 г.” (1915) „Памят и знания” (1928), „Нашите подбуждения или искания и желания” (1929); „Политически строй” (1930), „Работата” (физиологични изследвания)” (1932) и други.

Умира на 8 май 1932 г. в София. По негово желание на опелото му не са произнесени речи и не са изложени ордени, с които е награден.

ПРОДАН ТОДОРОВ

Роден е на 5 октомври 1933 г. в с. Мечкарево, Сливенска област. Завършва гимназия „Добри Чинтулов” през 1951 г. и Текстилният техникум „Добри Желязков” – 1953/1954 г.

От 1954 до 1959 г. е секционен майстор в Държавното индустриално предприятие „Димитър Благоев” в Казанлък. Същата година се премества във Вълненотекстилният комбинат „Георги Димитров” в Сливен и активно участва в монтажа на машините във влачалната на цех „Камгарна предачница”. От 1961 г. е първият началник на този участък, а през 1963 г. е началник на смяна и заместник-началник на цех. Началник на цех е през 1964 и 1965 г., а началник на камгарно производство от 1966 г. В периода 1963 - 1969 г. е студент и завършва Висшия електротехнически институт „В. Ленин” (Технически университет), София, специалност „текстилна техника”. Същата година е назначен за началник отдел „Производствен” и го ръководи до 1973 г., когато е назначен за заместник-директор по производствените и техническите въпроси. От 26 септември 1977 г. е директор на комбинат „Георги Димитров”. Комбинатът е снабден с нов, модерен и високотехнологичен производствен машинен парк. Монтирани са аутоконери на фирмата „Шлайфтхорст” от Федерална република Германия, снабдени с електронно устройство, машините „Репко” на английска фирма, линии за предпредене от френската фирма „Шлумберите” и други. Производствената програма на комбината обхваща всички видове камгарни и щрайхгарни тъкани. От 23 декември 1982 г. е генерален директор на Стопанския комбинат „Декотекс”, който през този период е обособен като обединение на Вълненотекстилният комбинат „Георги Димитров”, Текстилният комбинат „Съби Димитров” и фабрика „Възраждане” в Котел.

Инженер Продан Тодоров в своята трудова дейност извървява цялата йерархическа стълбица от секционен майстор до генерален директор.

Носител е на „Народен орден на труда” – златен, орден „Народна Република България” – I степен.

Умира в София.

САБИНА АЛЕКСИЕВА БЕЛЯЕВА

Родена е на 8 декември 1943 г. в Сливен, в кв. Комлука. Израства в семейството на Веска Беляева – учителка по история и български език след 1950 г. в Единната гимназия „Добри Чинтулов”, и Алексей Иванович Беляев – агроном. Има по-малък брат, завършил също сливенската гимназия и висше инженерно образование, специалност „корабни двигатели”.

До завършването на средно образование през 1961 г. в гимназия „Добри Чинтулов”, Сабина Беляева е отлична ученичка, цигуларка в оркестъра, солистка в школата на първия и единствен извънстоличен композитор, акомпанятор, педагог и диригент Мишо Тодоров. Нейното увлечение към хуманитаристиката я отвежда в СУ „Климент Охридски”, където завършва българска и сърбо-хърватска филология. Защитата на дипломната си работа осъществява под научното ръководство на проф. Емил Георгиев. По-късно разработва кандидатска дисертация по българска литература в БАН.

Публикува на страниците на списания и справочници литературни изследвания с чувство за призвание и с професионален рефлекс (списанията „Пламяк”, „Родна реч”, „Съвременник”, „Литературна мисъл”, „Наука и изкуство”).

Теорията, литературата, изкуството са територия, която прави името ѝ познато от публикациите в националните печатни медии „Народна младеж”, „Вечерни новини”, пернишкия вестник „Димитровско знаме”.

От 1971 г. Сабина Беляева е научен сътрудник в Института по литература на БАН. Развива се като критик, публицист с изящна словесност, преподавател и интелектуалец с особен вкус към модерните на новото време. Преподава история на сръбската и хърватската литература в Софийския университет в катедра Славянски литератури.

От 1986 г. е научен сътрудник II степен. От 1990 г. до 1993 г. е научен секретар на Института по литература при БАН.

Автор е на „Преображенията на героя”, 1976 г., изд. „Български писател”, „Време, литература, човек – Наблюдения върху съвременната българска проза”, София, 1986 г. Посмъртно са издадени: „Антология на българската поезия. От Петко Рачов Славейков до Вапцаров и Вутимски”, в съавторство с С. Янев. – 1994 г., София; „Идеи на текста и времето”,

публикуван в Перник сборник от студии, статии и рецензии, непубликувани в книгите ѝ. Съставител е Добромир Григоров.

Сабина Беляева, заедно с Магдалена Шишкова и Мирослов Дачев, е в редакционната колегия на „Речник на нова българска литература”, С., 1994, изд. „Хемус”. Специалистите считат, че това е най-добрият справочник по българска литература на XX век. Написва над 80 студии, статии и рецензии, посветени на българската литература и култура. И всичко това е вместено в един напрегнат и динамичен, продължил едва 50 години живот. Венец на нейната същност на творец е издаденият сборник „Човек и време” от Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий” в нейна памет през 1998 г. Обемът от 400 страници е респектиращ. Съставители и редактори са Румяна Дамянова и Елка Трайкова.

Традицията в рода и семейството продължава нейният син Добрин, преподавател в Карловия университет в Прага. Един завиден успех за родната наука и език.

Сабина Беляева почива на 2 май 1993 г. в гр. Перник.

Петко Ст. ПЕТКОВ

СИМЕОН ИВАНОВ СЛАВОВ

Роден съм на 1 декември 1937 г. в Сливен. Първоначално образование получих в училище „Антон Иванов” (1944-1948 г.) при прекрасната учителка Мара Хаджидобрева, основно – във Втора прогимназия „Д-р Симеон Табаков” (ОУ „Христо Ботев”) през 1948-1951 г. при забележителни учители като Мара Тенекеджиева, Гани Милков, Дафинка Дограмаджиева, Йорданка Попова, Панайот Пеев, Елена Стефанова, Е. Консулова, Жеко Бургуджиев, Цв. Петкова и др.

В гимназия „Добри Чинтулов” учих през периода 1951-1955 г. и завърших с пълно отличие.

Висше образование получих (1955-1960 г.) в Университета за хранителни технологии в Пловдив също с отличие. Работил съм в хранително-вкусовата промишленост, като общественик (заместник-кмет на Сливен, заместник-председател на Окръжния съвет, в Градския и в Окръжния комитет на БКП) и накрая – в Консервната фабрика в с. Гавраилово, Сливенска област, където се пенсионирах. Придобих следдипломна квалификация в Москва, със специалност „политикознание”.

Награждаван съм с ордени и медали, както и със званието „Заслужил деятел на промишлеността” (1985 г.).

За гимназията мога да кажа, че по това време се преподаваше и учеше много сериозно и задълбочено, което спомагаше и за големия брой приети зрелостници във висшите учебни заведения. От изключителна важност беше забележителният преподавателски състав на гимназията. Можем само да се гордеем, че сме били ученици на такива забележителни преподаватели като математиците семейство Гераскови, Йосиф Попов, Иван Жечев, на Иван Апостолов (физика), на Анастасия Жечева (български език и литература), на Мара Иванова – Султанова (немски език и наша класна), на Георги Аджемов, на Стефан Кълчищов, на М. Радонова, Кр. Кръстев, К. Кадънкова, Велико Георгиев, Олег Филимонов. Много интересни учители бяха и художникът Марко Дограмаджиев и Петко Петков (физическо възпитание). Най-колоритната и незабравима фигура беше Мишо Тодоров – композиторът, музикантът, педагогът – човекът с главна буква – една от най-крупните личности на нашия град в областта на културата през миналия век.

Преподавателският състав на нашата гимназия си беше чиста проба професорски, без официално да са хабилитирани като такива. Те бяха не само абсолютни професионалисти, но и хора с висок морал, с гражданска и човешка отговорност. Те дадоха на нас, учениците, изключително много за цял живот и затова са заслужили нашето уважение и преклонение.

С гимназия „Добри Чинтулов” ме свързва и периодът 1961/1962 г., когато в рамките на една учебна година бях поканен от тогавашния директор Иван Апостолов да водя един единадесети клас по линия на тъй нареченото политехническо образование. Тогава бях главен инженер в Консервния комбинат „Иван Лилов” и всеки петък водех занятия по теория и практика. Учениците бяха едни чудесни младежи – Кеворк Кеворкян, Михаил Желев, Г. Станев, Николай Ескидаров, Т. Бояджиев, Бл. Денева, Д. Пенчева, Евгения Маркова и др., с които си останахме добри познати и до днес.

СТАНКА ДИМИТРОВА ШОПОВА

Станка Шопова е родена на 16 август 1954 г. в Бургас. Основното и средното си образование получава в гр. Сливен, където завършва с пълно отличие и Златен медал гимназия „Добри Чинтулов“. Била е знаменосец на училището, носител на голямата литературна награда на Националния конкурс „Цветан Зангов“.

През 1976 г. завършва Софийския университет „Св. Климент Охридски“ със специалности филология и философия, а през 1994 г. – Висшия икономически институт. От 1976 г. е преподавател във факултет „Славянски филологии“, Първи секретар на Университетския комитет на Комсомола, член на Бюрото на районния и градския Комитет на Комсомола – град София.

Секретар е на Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз (1977-1981). Първи секретар на ЦК на ДКМС (1981-1986), член на Държавния съвет на Р България (1981-1986), народен представител в VIII Народното събрание на Р България (1981-1986), член на ЦК на Българската комунистическа партия (1986-1989), секретар на Градския комитет на Българската комунистическа партия в София и завеждащ отдел в ЦК на БКП (1986-1989).

След промените в България през 1989 г. от 1994 г. е управител на Агенция „Русия днес“ и на туроператорска фирма. Натрупва богат стопански и делови опит. От 1997 г. досега е председател на Фондация „Устойчиво развитие за България“. Била е заместник-председател на Федерацията за приятелство с народите на Русия и ОНД, на Централния съвет на Българския антифашистки съюз, Председател на Асоциация „България-Куба“.

В периода 2003-2018 работи като Изпълнителен директор на „Санаторно-оздравителен комплекс „Камчия“ ЕАД, собственост на град Москва. Има водеща роля и голям принос в създаването за концепцията, проектирането, строителството и реализация на най-успешния българо-руски инвестиционен проект СОК «Камчия», наричан международна Столица на дружбата и щастливото детство. Благодарение на натрупания многогодишен управленски опит и лични контакти успява да осигури

богата целогодишна дейност на СОК „Камчия“ и да го превърне в успешен културен, образователен, туристически, спортен, оздравителен, рехабилитационен, делови център, проект с огромна социална значимост – еталон за мултифункционален комплекс от нов тип, който по оценка на експерти към ООН дава насоки за развитие на туристическата индустрия през следващите 20-30 години. Някои от проявите в него се провеждат под патронажа на ЮНЕСКО.

Участвала е в реконструкцията на Руската църква „Св. Николай Чудотворец“ и в създаването на паметника „Богоматерь“ в София, паметника на Маршал Толбухин и паметника на подводничарите в Камчия, участва в реконструкцията на паметника на Съветската армия в София и др.

Станка Шопова е наградена с много български и руски ордени, медали, грамоти и други отличия. Някои от наградите са: орден „13 века България“ – 1981; орден „Кирил и Методий“, I степен; медал Пушкин с Указ на Президента на Руската федерация „за принос в развитието на българо-руските отношения“ - 2013 г., Орден „Единение“ от Европейския комитет към ООН „за дела за благо на народите“ - 2014 г., с почетен знак на Министерството на външните работи на Русия „За взаимодействие“ – 2014 г., носител е на литературната премия „Златното перо на Русия“ – 2014 г., на медал «За дейност в просветата, културата, изкуството и литературата (2015 г.).

Станка Шопова е член на Съюза на българските писатели, академик на Международната академия за култура и изкуство и на Руската Академия на космонавтиката „К. Циолковски“.

Организатор е на българо-руски научни и обществени форуми в България, в това число и по информационна сигурност. Издател на научно-изследователска, историческа и художествена литература. От 2000 година основава и развива международния проект „Заедно в XXI век“, в рамките на който ежегодно се провеждат едноименния международен ученически конкурс и международни творчески срещи, учредител и организатор е на Фестивала на детското творчество „Звездите на Камчия“, който се провежда под знака на ЮНЕСКО.

СТЕФАНКА ГЕОРГИЕВА КАНОВА

Родена е в гр. Нова Загора на 2 юли 1928 г. Нейният съпруг и колега Никола Канов е отбелязал в личния си дневник, че тя от дете „се е стремяла да се изгради като независим характер със силен дух. Брани свободата си с всички средства.”

Завършва висше образование в Софийския университет „Св. Климент Охридски” – славянска филология и български език и литература. Дълги години работи като учител в Нова Загора и в Сливен. Преподава и в гимназия „Добри Чинтулов”, а също и в Института за учители специалисти в Сливен. Взискателна е към другите, но и към самата себе си. Убедена е, че човек е такъв, какъвто иска да бъде. Нейна максима е: „Не говори и не действай прибързано”. Тя цени дейците на културата и изкуството; прекланя се пред човешкия стремеж за почитеност и красота. Надява се на човешката непримиримост срещу лошото на този свят.

Към известното „Човек - това звучи гордо” добавя: „...но и отговорно.” Впрочем, Екзюпери го е казал: „да бъдеш човек, това значи да бъдеш и отговорен.”

Стефанка Канова има изписани около 30 тетрадки пътеписи, дневници, доклади за обсъждане на книги в присъствието на авторите им. Наградена е с орден „Кирил и Методий” и златна значка на Централния съвет на профсъюзите.

Напуска този свят на 17 март 2008 г. в Сливен.

СТЕФАН АНГЕЛОВ СИМЕОНОВ

Роден е на 11 ноември 1954 г. в Сливен. Започва средното си образование в Политехническа гимназия „Добри Чинтулов” (Природо-математическа гимназия „Добри Чинтулов”) през 1969-1971 г. Завършва първия випуск на Математическата гимназия „Проф. д-р Димитър Табаков” през 1971/1972 г.

Висше образование придобива в СУ „Св. Климент Охридски”, Исторически факултет, специалности етнология и философия. Придобива магистърска степен по история и философия през 1977 г.

Доктор по история е от 1986 г.; доцент от 1996 г.; доктор на науките от 2003 г.; професор по национална сигурност от 2008 г.

Учител по история е през 1978 г., държавен служител 1979-1980 г. От 1983 г. е в Академията на МВР като преподавател, ръководител на катедра „Социални науки”, началник на група за редакционно-издателска дейност, отговорен редактор на изданията на академията, създател и ръководител на Музея на Академията на МВР, член на факултетните ръководства и на академичното ръководства на Академията

Член е на: Системата за национална сигурност по организация и управление извън сферата на материалното производство - национална сигурност; Системата за национална сигурност по информационни науки и наукознание; Постоянната комисия по социални и правни науки и национална сигурност към Националната агенция за оценяване и акредитация; Постоянната комисия по правата на човека и полицейската етика към МВР; Съюза на учените в България, Международната полицейска асоциация (ДРА)

Специализира в Москва, Русия, 1988 г.; Лондон, Великобритания, 1998 г.; Мюнстер, Германия, 2000 г.; Париж, Франция, 2002 г.

Води лекционни курсове: История на полицията, История и организация на полицейските системи; История на службите за сигурност в България; История на разузнавателните служби; История на граничната сигурност; Национална и регионална сигурност в Черноморския регион; История на държавните институции; История и деонтология на полицейските служби; Модели и практики на българския институционален живот; Полицейска етика; Политика за сигурност и отбрана; Теория и история на

обществената сигурност; Духовни аспекти на сигурността, Защита на културно-историческото наследство.

Публикува научните трудове: „Българската държавна полиция 1941-1944 г.”, С, 1991; „Полиция и закон”, С, 1996; „Съвременни методи на работа на полицията”, С, 2002; „Полицията в България 1878-1944 г.”, С, 2003; „Въведение в полицейската етика”, С, 2006; „История на службите за охраната на обществения ред в България 1879-1989 г.”, С, 2011.

СТЕФАН ИВАНОВ КОЛАРОВ

Роден е в Сливен през 1889 г. в семейство на занаятчия, коларо-дърводелец. Родната му къща е на ул. „Лъдженска“. Завършва средно образование в Държавната мъжка гимназия (Природо-математическа гимназия „Добри Чинтулов“). Кореспондира с европейци на френски език. Лъчезарен, обаятелен, постоянно усмихнат, жизнерадостен, любознателен, ученолюбив. Има желание да завърши висше образование, но баща му няма средства. По-големият му брат Атанас, също коларо-дърводелец, заедно със съпругата си преценят, че Стефан е сериозен, отговорен и надежден младеж и решават, че за образованието

му си заслужава да изтърпят допълнителни материални затруднения. Въпреки че са с невръстни деца, осигуряват издръжка за следването му, като вземат заем от банка.

Завършва Софийския университет, специалност химия през 1912 г. Има предложение за престижна работа в София, но се завръща в Сливен. Постъпва на работа в Общинската аптека. Обещава на по-малката си сестра, която има желание да учи фармация, да поеме издръжката ѝ в университета.

Започва Балканската война. Той загърбва перспективите за материално осигурен живот и с възрожденски идеализъм отива на война като доброволец. На собствени разноски, заедно с още трима доброволци, пътуват с влак до Ямбол и продължава пеш за фронта за Чаталджа, където е разположен 11. Сливенски пехотен полк. Пътуването си до Лозенград описва в дневник. По време на Втората балканска война Стефан участва в сраженията край Солун. Заедно с военната си част е пленен и изпратен на гръцкия остров Трикери. Бойните му другари, оцелели и завърнали се от плен, предават като реликва дневника на близките му. Разказват, че гръцките войници са се отнасяли много жестоко с пленниците: биели ги и се гаврели с тях. В лагера няма питейна вода и пленниците копаят кладенци. Там Стефан получава остри стомашни болки и умира в страшни мъки. Преди смъртта си казва, че не съжалява, че е постъпил доброволно в армията, за смъртта си и за всичко друго, освен за това, че не е видял осъществена мечтата си за Обединена България и че не може да изплати заема, който брат му е направил за неговото следване.

Дневникът е предаден от близките му в Регионалния исторически музей – Сливен. Остава и една златиста Грамота, която удостоверява, че редник Стефан Иванов Коларов загива за майка България.

Стефан загива, роднините му скърбят, тачат го и го почитат. Прекланяйки се пред неговата памет, семействата на брат му Атанас, на сестра му и сина на другия му брат кръщават новородените си деца с неговото име. С това родителите им се надяват да им предадат душевността, родолюбието и способностите на загиналия. Децата израстват трудолюбиви и духовно издигнати българи. Семейството на брат му Атанас плаща заема и лихвите до 1932 г. То живее в непосилен и непрестанен труд, пестеливо и задружно. В семейството има материален и финансов недостиг, но никой никога не го свързва с изплащаните към банката задължения. Те считат, че паричните отношения между роднините не трябва да имат приоритет пред духовните.

Стефан Коларов със саможертвата си дава своя принос за разрешаването на българския национален въпрос, за освобождението на българите, останали под османско робство. Силно вярва в справедливостта на войната. Безгранично обича Родината. Пренебрегва личните си интереси и напълно се подчинява на призива и на каузата за обединение на България. Той е един от бойците, за които на военни паради проверки се казва: „...и още хиляди знайни и незнайни войни, загинали за майка България”.

Атанас КОЛАРОВ

СТЕФАН МИХАЙЛОВ КЕРМЕНЛИЙСКИ

Роден е на 5 септември 1921 г. в с. Сигмен, Бургаска област. От 11-годишна възраст започва да учи цигулка и участва в училищни тържества. Големият музикант учител Мишо Тодоров го включва в струнния оркестър на гимназия „Добри Чинтулов“. Мишо Тодоров оценява таланта му още в VII (XI) клас, като го определя за заместник-диригент на оркестъра.

След като завършва гимназия „Добри Чинтулов“, Стефан Керменлийски е студент в Стопанската академия „Димитър Ценов“ в Свищов, където се дипломира през 1944 г. и постъпва в армейските редици. Там Керменлийски се занимава активно с музика и създава първата в страната армейска естрада. Той композира войнишки и естрадни песни. Неговите песни „Бий сърце“, „Народни витези“ и др. се пеят във войнишките походи.

След приключване на войнишката си служба постъпва както счетоводител в щаба на Трета строителна област – Сливен. Той композира войнишката оперета „На обекта“, китка за хор „Разходка из славянските страни“ и др. Същевременно е диригент на младежкия ансамбъл в Сливен. Работи и като музикален организатор и диригент в Българската народна армия и получава офицерско звание.

През 1951 г. Стефан Керменлийски е музикален ръководител и диригент към Дома на народната армия в Сливен. Там организира женски хор за школувано пееие. В него участват само съпруги на военносслужещи и военни чиновнички.

През 1952 г. дирижира представителния войнишки хор към Трета армия, представил се блестящо на Националния преглед на художествената самодейност в София.

Участва в организирането и редактирането на военно-музикалното списание „Лети наша песен армейска“.

Стефан Керменлийски служи в много гарнизони: София, Варна, Шумен, Граф Игнатиево... Вече като пенсионер живее в Пловдив, без да се откъсва от музикална дейност до последния си дъх – 15 май 1993 г. Поробан е в града под тепетата с големи почести.

Надежда НЕШЕВА

СТЕФАН НИКОЛОВ КЪЛЧИЩОВ

Роден е на 10 януари 1920 г. в Сливен в работническо и многолюдно семейство. Завършва гимназия „Добри Чинтулов” с отличен успех през 1939 г. С неимоверни трудности от финансов характер, но с много желание и упоритост става студент в СУ „Св. Климент Охридски”, специалност История и философия. Член е на Българския общ народен студентски съюз. През 1943 г. завършва Университета. Учител е в Гимназия „Васил Левски” в Карнобат. Свързва се с нелегалните Ганчо Хардалов, Стефка Чамурова и Динко Динев. През октомври 1943 г. става член на Българската работническа партия (комунисти). След провал е арестуван и уволнен завинаги от всички училища на 19 декември с. г. Задържан е в Бургаския затвор. Освободен е на 6 юни 1944 г. поради недоказаност на обвиненията. След 9 септември с. г. учителства една година в Карнобат, а през 1945 г. се завръща в Сливен. Преподава история в гимназия „Добри Чинтулов” от 1 октомври 1945 до 30 ноември 1956 г. Отново една година е учител в Стралджа и до 1980 г. в Ямбол. Пенсионира се през 1975 г., но продължава да преподава по история. През цялото време, докато е учител в Ямбол, е лектор в Дружеството за разпространение на научни знания „Георги Кирков”. За огромната си обществена дейност е награждаван с множество отличия – златен медал „За заслуги към Българската народна армия”, орден „Кирил и Методий”, II степен, и др.

През 1980 г. се завръща в Сливен. Учител е в Текстилният техникум „Добри Желязков” (Професионална гимназия по текстил и облекло) от 1 септември 1985 до 31 август 1986 г. Активна дейност развива в дружество „Георги Кирков” и в Сливенското туристическо дружество, където организира много екскурзии и беседи с историческа цел. През 1989 г. предава в Държавния архив – Сливен документи с обхват от 1865 до 1989 г. Заведен е личен фонд „Стефан Николов Кълчищов”.

След краткотрайно боледуване на 25 август 1995 г. умира в родния си град.

СТЕФАН ШОПОВ

Парадоксален факт е, че колкото по-добре познаваш един човек, толкова е по-трудно да пишеш за него. А познанството ми със Стефан Шопов започва от далечната 1951 г. Той беше първият ми класен наставник в Мъжката гимназия, за да може това познанство да прерасне в чисто и трайно приятелство и сътрудничество (от журналистика до бридж), където разликата в годините не играеше никаква роля...

Съществуват хора, които неотклонно, всеотдайно и упорито следват своя ясно набелязана цел, превърнала се в смисъл и съдържание на целия им съзнателен жизнен път. Той беше един от тях. Повече от 35 години служи на обучението по математика в родния град (роден е в Сливен на 30 ноември 1921 г.) Тук завършва основно, прогимназиално и средно образование - полукласически отдел на прословутата гимназия „Добри Чинтулов”, където непреодолимото влечение към най-точната от точните науки предопределя бъдния му път. През 1944 г. завършва математика (втора специалност физика) в Софийския университет, отбива военната си служба и е отново в Сливен, за да не се раздели никога вече с града под Сините камъни, и му отдаде дори повече от това, което му дължи.

Отначало е преподавател в гимназията, после инспектор по математика в отдел „Народна просвета” на Окръжния народен съвет, по-късно пак преподавател и същевременно методист в Окръжния съвет до 1981 г., когато се оттегля на заслужен отпих, макар че „оттегля” не е точната дума дори само затова, че продължава да бъде председател на математическата секция „Проф. д-р Димитър Табаков”, една от най-дейните в страната.

Това е накратко най-същественото в една праволинейна творческа биография, а другото е само неизбежно следствие: и пионерската му работа в новообразуваните през 1961 г. специализирани математически паралелки, по-късно в откриването на Математическата гимназия в града; и приносът му като председател на секцията на Българското физико-математическо дружество и като ръководител на изряден кръжок по математика; и удостояването му с представителство в Берлин и Лайпциг от Съюза на математиците в България по въпроси на обучението по математика; и орденът „Кирил и Методий”, III степен...

Не по-малко плодотворна е и другата му голяма любов - четвърт век кореспондентство на „Народен спорт“, приблизително толкова на „Сливенско дело“ като сътрудник с публикации най-вече по математика и в спортната рубрика, председателство на окръжната секция по баскетбол и волейбол.

Не е вече сред нас. Гробът му е близо до татковия. Преди дни го посетих и му запалих свецица - с обич и признателност.

Димитър ИЛИЕВ

ТОДОР ИКОНОМОВ

Роден е на 10 септември (29 август стар стил) 1835 в с. Жеравна, Община Котел, Област Сливен. Баща му е свещеник. Учи в родното си село, а след това в Разград и Русе (1848-1850). Продължава образованието си в София и в Централното класно училище в Сливен. През 1861 заминава за Цариград, където е учител и дякон.. През 1865 завършва духовна академия в Киев, Украйна. Назначен е за учител в български градове и за секретар на Епархийския съвет в Тулча. Един от най-видните възрожденски педагози и участник в борбите за църковна независимост.

След завръщането си в България Икономов е учител в Шумен от 1865 до 1869 г. в и Тулча, Румъния, през 1869-1871 г. Секретар е на епархийския съвет в Тулча, Румъния в периода 1872-1878 г. Депутат е на Църковно-народния събор в Цариград през 1871 г. и представлява Тулчанската община. Участва в издаването на сп. „Читалище” и редактира в. „Турция”, издавани в Цариград. По време на Руско-турската война, 1877-1878 г., участва в управлението на града, а след нейния край е училищен инспектор във Варна.

След Освобождението е назначен в Канцеларията за гражданско управление, ръководена от княз Владимир Черказки. Депутат е в Учредителното събрание и подпредседател на Първото велико народно събрание. Тодор Икономов става един от водачите на Консервативната партия. На 10 май 1879 г. е назначен за префект (окръжен управител) на Сливен. В съответствие с нормативните актове става и председател на Окръжния административен съд. По инициатива на Сливенския окръжен управител през 1880 г. е сключен първият заем от Българската народна банка на стойност 20 000 турски лири за нуждите на земеделието в Сливенския и Бургаския департамент.

В началото на септември 1879 г. Тодор Икономов е в Пловдив сред дейците, които съставят протестен мемоар до Великите сили срещу решенията на Берлинския конгрес. Представител е на „радикалното” течение и е привърженик на идеите да не се признава Берлинският договор и да се води борба с всички средства, включително и с оръжие, срещу прилагането му. Той е в делегацията, която поднася мемоара в Цариград на посланиците на страните, участвали в Берлинския конгрес.

Кмет е на София през 1880-1881 г. и е първият председател на Държавния съвет през 1882 г. Министър е на вътрешните работи от 19 януари до 22 март 1880 г. и на Обществените работи и търговията от 7 септември 1883 до 29 юни 1884 г. Подкрепя режима на пълномощията и става председател на Второто велико народно събрание, 1881 г., и на

новосъздадения Държавен съвет, 1882 г. През следващите години Тодор Икономов споделя идеите на умереното крило на Либералната партия и участва във второто и третото правителство на Драган Цанков (1883-1884) като министър на обществените сгради, земеделието и търговията. Участва в детронирането на княз Александър I. Преследван е от Стамболов през 1886-1887 г. и е интерниран. Оттегля се от обществено-политическа дейност и се занимава с книжовна дейност.

Спомагателен (1869), дописен (1881) и редовен член (1884) е на Българското книжовно дружество (БАН).

Автор е на четири читанки: „Нова българска читанка”, „Читанка за приготвяне към граматиката”, „Пространна българска читанка за приготвяне към българската граматика” и „Читанка за първите два класа”, на учебници по български език, история и други. Издава книгите „Избирането на българския екзарх”, „Философски и социологически съчинения”, „Съчинения на Тодор Икономов“, том IV, „Мемоари” и др. Редактор е на списание „Читалище” и сътрудничи на вестниците „Турция” и „Македония”.

Умира на 9 ноември (28 октомври стар стил) 1892 г.

ТОДОР ЙОРДАНОВ КУРТЕВ

Роден е на 2 октомври 1921 г. в Сливен. Много малък остава сирак. Баща му е убит като участник в Септемврийското въстание. Завършва гимназия „Добри Чинтулов” и физика в Софийския университет с отличен успех. Един от инициаторите и основателите е на Сливенската опера. В първите представления изпълнява оперни роли. Асистент е в Политехническият институт (Машинноелектротехнически институт) в София. Работи в Института за минно-геоложки проучвания. Един от откривателите е на нефта в село Тюленово, Варненско. Откриването на газонефтено находище има историческо значение. През 1950 г. той поставя началото на нефтения каротаж.

Започва преподавателска дейност в Софийския университет като доцент по сондажна геофизика. Специализира в ХанOVER, Германия, в Агенцията за мирно използване на атомната енергия. Защитава докторска дисертация. Присъдено му е званието професор.

Заедно със свои колеги конструират ековелосипед. Финансовите затруднения пречат за масовото внедряване на велосипеда. Заедно с Йордан Чаловски написват и издават „Кратко ръководство Есперанто”, придружено от граматика и методика за изучаването му.

Любимо занимание в свободното време е музиката. От детските години пее, свири на цигулка, участва в оркестъра на Сливенската гимназия. Много години свири на устна хармоника. Съставя колекция от различни устни хармоники. Предлага нова настройка, която е призната за изобретение и е внедрена.

Награждаван е с ордени „Червено знаме на труда” – сребърен и златен; „Кирил и Методий” – първа степен, и други.

Професорът, доктор на физическите науки Тодор Куртев умира на 30 октомври 2004 г.

ТОДОР ВАСИЛЕВ

Роден е на 14 октомври 1865 г. в с. Градец, Сливенска област. Основното си образование получава в родното си село. Учи в Сливенската мъжка гимназия, в Педагогическото училище в Кюстендил и завършва Ломската гимназия. Участва в Сръбско-българската война, 1885 г., като доброволец. Не е преминал военно обучение. Сражава се при Пирот, Сърбия, в неравен бой с противника. Намира се сред свистенето на куршумите и грохота на снарядите и бомбите.

Войната свършва. На 10 октомври 1886 г. постъпва във Военното училище. Бойната подготовка, възпитанието и обучението се водят по руски образец. Офицерите на България се готвят да довършат делото на Освобождението.

По време на Балканската война Тодор Василев участва при превземането на Одринската крепост на 13 март 1913 г. Хвърля се на нож и заедно с другарите си овладяват турските окопи. Един след друг превземат фортите Айджийолу и Айвазбаба. Над Одрин се развяват белите турски знамена. Тодор Василев и войните пеят радостни песни, хвърлят шапките си от щастие. Маршируват пред генерал Георги Вазов, който е застанал пред щаба на турската конна дивизия в Одрин.

Няколко дена след това заболява от холера. Обявявена е Втората балканска война. Напуска болницата и заминава на фронта. През юли участва в отблъскването на 12 атаки на сръбската армия, в които загиват офицерите от неговата дружина. Последният му бой е един от най-ожесточените и най-кръвопролитните. Склоновете, по които се придвижват, почти нямат растителност и са силно обстрелвани с артилерийски и пушечен огън от противника. Под силния огън войните настъпват към върха.

На 9 юли 1913 г. Тодор Василев, за да спаси своята скъпа Родина, загива в Македония на връх Говедарци.

ТОДОР ПЕНЕВ ИВАНОВ

Роден е на 14 ноември 1936 г в Сливен. Завършва гимназия „Добри Чинтулов” в 1954 г., а в 1956 г. – Учителски институт в Бургас. Висше образование получава във ВТУ „Кирил и Методий” – специалност История.

Работи последователно като учител в с. Селиминово, община Сливен, и в III Основно училище „Д-р Ив. Селимински” - Сливен; директор е на VI Основно училище „Братя Миладинови”; основоположник и директор на VIII Основно училище „Юрий Гагарин”, заместник-директор на МГ „Проф. д-р Димитър Табаков”, след това учител в ГПЗЕ „Захари Стоянов”, където се пенсионира.

Учител с II клас квалификация, старши учител, носител на орден „Кирил и Методий” – I степен. Базов учител под ръководството на Елка Манасиева и Дончо Даскалов от Института за усъвършенстване на учители (ДИПКУ) – Стара Загора, и Иван Иванов – инспектор по история в Сливен. Изнася уроци с прилагане на най-новите методически изисквания по история в периода 1964 – 1965 г.

Извънкласната му дейност е всеобхватна. Ръководител е на експедиционен отряд – окръжен първенец на Димитровските експедиции – 1962, 1964, 1966 и 1968 г. Участва с експедиционен отряд в заключителните етапи на инициативите, посветени на 80 г. от рождението на Георги Димитров – 1962 г.; 20 г. от 9 септември 1944 г. – 1964 г.; 90 г. от Априлската епопея – 1966 г. – (наградени с пътуване с кораба „Радецки“) и 90 г от Освобождението на България – 1968 г. Участва в организацията и провеждането на похода по стъпките на Хаджи Димитър и Стефан Караджа – 1964 г. Организира и провежда походи по стъпките на Стоил войвода – 1966 г; по стъпките на антонивановци в Родопите. Участва в събора на Рожен. Организира с експедиционен отряд покоряване на 7-те планински първенци в България. Подготвя ученици за състезания по туристическо ориентиране, които са първенци във всички градски и окръжни първенства от 1961 до 1969 г, а двама от участниците са на III място в страната – Петър Атанасов и Петър Русков.

Почти всеки неделен ден с ученици провежда излети до Карандила, Даулите, Халката, Гунчов кайнак, Сини камъни, Стара планина, като организира състезания по ориентиране и други спортни игри.

ФЕРДИНАНД ГЕОРГИЕВ ШИШКОВ

Произхожда от рода на д-р Георги Шишков. Както той, така и баща му са завършили медицина във Франция. Майка му Елизабет е францужойка. Дипломира се в гр. Бордо, Франция, през 1932 г. След това се завръща в Сливен.

Случайността позволи да се намери неговата карта за самоличност, издадена на 30 декември 1932 г., в която Сливен е отбелязан като роден град: Роден е на 10 октомври 1905 г., българин, православен, неженен, с отличителни черти: ръст висок, коси кестеняви, къдрави, очи кестенявокафяви. От снимката ни гледа млад и красив човек в официално облекло.

Може би длъжността на бащата д-р Георги Шишков – военен лекар в 6. артилерийски полк в Сливен – служи за пример на младия медик и той почва работа като военен лекар в поделение в града, като в извънработно време упражнява частна практика в кабинета си като лекар интернист. Някой по-възрастни сливналии си го спомнят като лекар във филиала на Военната болница в сградата на Трета прогимназия (ОУ „Д-р Иван Селимински“) по време на Втората световна война.

След края на войната е уволнен заедно с много други „царски“ офицери и започва работа като фабричен лекар. Той вече е добил име на добър специалист по вътрешни болести. В 1948 г. постъпва като старши ординатор във Вътрешното отделение на Държавната болница в Сливен, където работи до пенсионирането си през 1965 г.

Умира през 1982 г.

Като интернист д-р Шишков успява да се усъвършенства и да добие заслужено име на добър терапевт. Работи заедно със завеждащите Вътрешно отделение д-р Васил Стателов, д-р Васил Бозуков, д-р Панайот Виранов, със старши ординаторите там д-р Стефан Попов, д-р Лалка Грозданова, д-р Евгения Даскалова, д-р Николина Желева, д-р Васил Стефанов.

Работилите с него го познават като колега със солидни познания и опит. Отличава се с грижите си към пациентите... Мнозина си спомнят, че обхождаше болни по домовете с една от първите моторетки в града. Поел веднаж лечението, посещава повторно болните си, без да е повикан... и не е вземал отново възнаграждение. Упражнявал е професията си на базата на официалната медицинска доктрина за времето, без да залита по

„хемеопатни” и други архаични практики, не е заблуждавал пациентите си по отношение на тежестта и прогнозата на заболяването им, да не говорим, че не ги е изнудвал (това явление не е съществувало при старите ни лекари ерудити).

Като добър диагностик и терапевт, имал е много признателни пациенти. Обичал е консервативното лечение, но при нужда е насочвал болните си и към оперативно такова. Разумно е ползвал билкотерапията.

Работилите с него го помнят като любезен човек, който не повишава тон, нито се кара грубо на персонала. Услужлив, бил е готов да дава някои малки „заеми” на същия, без много-много да ги търси, ако забравят да му ги върнат.

За добрата си работа получи признание и бе награден с медал „100 години българско държавно здравеопазване”.

Сливенци помнят старата фамилна къща на Шишкови на улица „Великокняжевска” с големия двор, пълен от пролет до есен с разни дъхави билки. (За обработката им се грижеха домашните му.) В годините на голямото отчуждаване на къщи в този район за „битов комплекс” къщата бе отчуждена. Междувременно той бе построил апартамент на ул. „Мишо Тодоров”, бе купил един от първите автомобили „Булгаррено” (който обаче никога на шофира)... Старата къща бе реституирана и продадена от наследниците и вече нищо там не напомня за човека и лекаря д-р Фердинанд Шишков.

Въпреки забравата на времето, сливенци още помнят своя лекар интернист Фердинанд Шишков, защото той бе един от „майсторите” в професията си.

Д-р Веселин ВАСИЛЕВ

ЩИЛИЯН КОНДЕВ СИВОВ

Роден е на 8 август 1891 г. в Сливен. Завършва гимназия „Добри Чинтулов“ през 1911 г. В Прага, Чехия, учи две години лесовъдство. Прекъсва образованието си и участва в Балканските и в Първата световна война. Награден е с орден и с два медала за храброст. След войните завършва Университета в Загреб, Хърватска, като инженер лесовъд. Работи в Бургас, а по-късно се връща в Сливен. Създава горски разсадник с хижа в м. Абланово. Залесява Хамам баир, укрепява горския район в Сливенския регион. Работи в Царево, Пещера и Разлог като лесничей. Горски инспектор е в Лъджене (Велинград). Там създава голям горски разсадник в м. Юндола. През 1930 г. е областен горски инспектор в Бургас. Назначен е за началник отделение на горите, лова и рибарството в Министерството на земеделието и държавните имоти. Има огромни заслуги за планираното залесяване и експлоатацията на горските площи в цяла България. Под негово ръководство и с дейното му участие са създадени дългосрочни (от 10 до 100 годишни) планове за залесяване на широколистни и иглолистни гори, за укрепване на свлачищата в планините. Големи са заслугите му за залесяването и опазването на горите в Стара планина, Странджа и Родопите. Създава и училище за горски стражари. През 1937 г. е отново областен горски инспектор в Бургас, където се пенсионира през 1945 г.

Привърженик е на кооперативното дело. Създава горските кооперации в Бургаска област, особено в Странджа.

Щилиян Сивов е в ръководствата на Българското инженерно-архитектурно дружество, на Риболовното дружество, на горските кооперации и др. През 1935 г. е ръководител на делегацията на Министерството на земеделието и държавните имоти в Югославия. Награден е с югославския орден „Св. Сава“ за заслуги в развитието на дружеските отношения между България и западната ни съседка.

На 50-годишния си юбилей е награден с орден „Княз Александър“ за особени граждански заслуги към българската държава.

Сивов е с културни и творчески интереси. Обича изобразителното изкуство и литературата, рисува много добре, обича музиката, почитател е на операта.

След пенсионирането си се завръща в Сливен.

Умира на 6 октомври 1961 г.